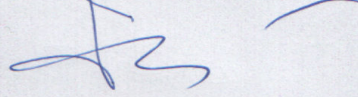
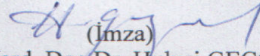

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne
Fatma DEMİR'e ait Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Çocuk Ve Eğitim Teması adlı çalışma,
Jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

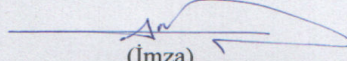
(İmza)
Başkan Prof. Dr. Kemal YÜCE

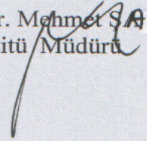
(İmza)
Üye Yard. Doç Dr. Hulusi GEÇGEL

(İmza)
Üye Dr. Mustafa Aydın BAŞAR

Yard. Doç Dr. Mehmet SAHİN
Enstitü Müdürü

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MUZAFFER İZGÜ'NÜN ÖYKÜLERİNDE ÇOCUK VE EĞİTİM TEMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Fatma Demir

Tez Savunma Tarihi
12.10.2006

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

Çanakkale-2006

ÖZET

Ülkemizde çocuk edebiyatının gelişimi, Meşrutiyetten sonra batılı eğitim anlayışının öğretmen okullarına girmesiyle, çok dar bir alanda başlamış, böylece Tanzimat Dönemi, çocuk edebiyatının asıl başlangıcı olmuştur. Bu dönemde çocuk edebiyatı ürünleri çoğunlukla çeviri eserlerle sınırlı kaldığı için, konu ve dil açısından çocukların seviyelerine inilememiştir. Tanzimat'tan hemen sonra, edebiyatçılarımızın çoğalan bir hızla çocuk edebiyatına yöneldikleri ve geçmişte yapılan hatalardan da ders alarak, tamamen çocuklara yönelik eserler ortaya çıkardıkları görülür.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte çocuk ve çocuk edebiyatı daha çok önemsenmiş ve bir çok yazar çocuk edebiyatı alanında eserler ortaya koymaya başlamıştır. Bu yazarlardan birisi de Muzaffer İzgü'dür. Diyarbakır Öğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra uzun yıllar öğretmenlik yapan yazar, kara mizah türünde yazarlık yaşamına başlar. Bu alanda yetişkinler için bir çok öykü, roman ve oyunlar yazar. Daha sonra öğretmenlik mesleğinden getirdiği deneyimlerle birlikte çocuk edebiyatı alanına yönelerek, öykü ve romanlardan oluşan 76 eser meydana getirir. Muzaffer İzgü'nün yetişkinler ve çocuklar için yazdığı 65 öykü kitabında çocuk ve eğitim teması geniş bir yer tutar. Çocuklar İzgü'nün eserlerinde vazgeçilmez bir unsurdur. Yazar, öyküleriyle çocukları eğitmeyi ve eğlendirmeyi amaçlar. İzgü'nün eserlerinde çocuklara paylaşma, yardımlaşma, fedakârlık, emeğe saygı, üretkenlik, güçsüzdən yana olma, vatanını sevme, çevreye ve büyüklere saygılı olma gibi değerler verilmeye çalışılır.

İzgü'nün eserlerinde eğitim konusu geniş bir yer tuttuğundan, eğitimin en önemli iki unsuru da bu öykülerde karşımıza sıkça çıkar. Bu iki unsur öğretmen ve öğrencidir. Öykülerde en çok maddî sıkıntılar çeken öğretmenler yer alsa da yazar, okuyucularına örnek olması açısından iyi, fedakâr ve anlayışlı öğretmenleri daha çok anlatır. Öğrenci tipleri için de aynı durum geçerlidir. Her tipte öğrenci öykülerde yer alırken, çoğunluğu düzenli ve çalışkan öğrenciler oluşturur.

Muzaffer İzgü öykülerinde çocuğu anlatırken, çocuk ve öğrenci bütünlüğünü bozmaz. Aynı zamanda öykülerde yer alan çocuklar çoğunlukla fakir ve çalışmak zorunda olan tiplerdir. Öykülerin neredeyse hepsinde çocuk ve oyun kavramı birlikte verilmiştir. Oyun, İzgü'nün eserlerinde çocuktan ayrılmayan bir bütündür.

ABSTRACT

Development of the child literature in our country started in a very narrow area when the understanding of western education started at teacher training after the Constitutional Monarchy. Thus Administrative Reforms Period became the real start of child literature. In this period because child literature products were more limited, by the translated written work, it wasn't possible to descend to the level of the children from the aspects of topic and language. Just after the Administrative Reforms, those engaged in literary studies, went towards to child literature increasingly and exposed works, directed to children by taking lessons from the past too.

With the Republic Period, child and child literature are given more importance and many authors started to expose works in the field of child literature. One of those authors is Muzaffer İzgü. After he graduated from Diyarbakır Teacher Training he worked as a teacher for many years. He started his career by writing critical humour. He wrote many stories, novels and plays for adults in this field. Then he went towards to child literature with the experiences he had while teaching and he gave 76 works consisting stories and novels. In 65 story books Muzaffer İzgü wrote, education and children take a great place. Children are the elements which can not be abandoned in İzgü's works. He aims to educate and entertain the children in his works. He tries to teach them to share, to help one another, self sacrifice, productivity, respect to labor, to be at the side of the weaks, to love the country, to respect to the adults and the environment.

Because the subject of education takes a great place in İzgü's works, the most important elements of it came on the scene. They are teacher and student. Although the teachers who have financial problems take place in his works, mostly he writes good, understanding, self denying teachers in his works so that they become good models too. It is the same for the characters of the students. Every type of students taken place in his work but most of them are hardworking and tidy.

Muzaffer İzgü doesn't spoil the wholeness of the child and the student while telling the child in his stories. At the same time the children who take place in his stories are mostly poor and they have to work to make a life. Almost in his all stories child and game concept are given together. Game is a whole which is not left from the child in İzgü's works.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	V
ÖNSÖZ	VII
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. EDEBİYAT VE ÇOCUK EDEBİYATI.....	1
1.1.1. Çocuk Edebiyatında Öykü	5
1.1.2. Çocuk Öykülerinde Bulunması Gereken Özellikler	6
1.2. PROBLEM.....	7
1.3. AMAÇ	10
1.4. ÖNEM	11
1.5. SINIRLILIKLAR	12
BÖLÜM II	13
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	13
2.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	13
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	13
2.3. VERİLERİN TOPLAMASI	13
2.4. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	14
BÖLÜM III	15
BULGULAR VE YORUMLAR	15
3.1. MUZAFFER İZGÜ’NÜN HAYATI.....	15
3.1.1. Sanatı	16
3.1.2. Eserleri.....	18
3.1.2.1. Çocuk Kitapları.....	18
3.1.2.2. Öyküleri	20
3.1.2.3. Romanları ve Oyunları.....	21
3.2. MUZAFFER İZGÜ’NÜN ÇOCUK EDEBİYATI, ÇOCUK VE EĞİTİM ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ.....	22
3.2.1. Çocuk Edebiyatı Üzerine Düşünceleri.....	22
3.2.2. Çocuk Üzerine Düşünceleri.....	24
3.2.3. Eğitim Üzerine Düşünceleri.....	26
3.3. MUZAFFER İZGÜ’NÜN ÖYKÜLERİNDE EĞİTİM TEMASI	31
3.3.1. Çocuklara Kazandırılacak Yararlı Alışkanlıklar.....	32
3.3.2. Hayvan Sevgisi.....	45
3.3.3. Eğitim Ortamındaki Aksaklıklar.....	49
3.3.4. Eğitimde Dayak	67
3.3.5. Ezberci Eğitim	70
3.4. MUZAFFER İZGÜ’NÜN ÖYKÜLERİNDE ÖĞRETMEN TİPİ	72
3.4.1. Maddî Sıkıntı Çeken Öğretmenler	72
3.4.2. Ayrımcı, Sert ve Çıkarıcı Öğretmenler	75
3.4.3. Fedakâr ve Sevecen Öğretmenler	80
3.5. MUZAFFER İZGÜ’NÜN ÖYKÜLERİNDE ÖĞRENCİ TİPİ	85
3.5.1. Öğrenci Tipi.....	86

3.5.2. Çocuk Ve Öğrenci Bütünlüğü.....	102
3.5.3. Öğrenci Ayrımı.....	106
3.5.4. Çocuk ve Oyun.....	108
3.5.5. Çalışan Çocuk.....	122
3.5.6. Çocuk ve Yoksulluk.....	127
BÖLÜM IV.....	133
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	133
4.1. SONUÇLAR.....	133
4.2. ÖNERİLER.....	137
KAYNAKÇA.....	139
EKLER.....	142
EK 1: RÖPORTAJ.....	143
EK 2: MUZAFFER İZGÜ'NÜN BİR FOTOĞRAFI.....	161

ÖNSÖZ

Hitap ettiği kitlenin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan çocuk edebiyatı çocukların büyüme, gelişme, hayal, duygu ve düşüncelerine seslenirken aynı zamanda onları eğitime düşüncesini de taşımaktadır. Çocuk edebiyatıyla, “eğitim” ve “sanat” kavramları birleşmiştir. Bu iki kavramı bir araya getiren unsur çocuktur ve bu birleşmenin amacı her açıdan daha sağlıklı ve sorunsuz bir gelecek mirasçıları yetiştirmektir. Gelişen teknoloji ve bilimsel araştırmalar sonucunda elde edilen verilerle çocuğu anlamak daha kolaylaştığı için, eğitim anlayışı da çocuğa göre değişimler göstermiştir. Önceleri, daha sert, kuralcı, yaratıcılığa izin vermeyen, tek tip bir eğitim anlayışı hâkimken, günümüzde hoşgörülü, yaratıcılığı geliştiren ve çocuğu daha çok önemseyen bir anlayış oluşmuştur.

Geçmişten günümüze kadar pek çok yazar, eserlerinde eğitim konusunu ele almış, bu konuda ürünler ortaya koymuştur. Çocuğu eğitime ve sosyal açıdan geliştirme, çocuğa belli değerler aşılama, kültürünü ve geleneklerini öğretme, vs. davranışlar edebiyat ile çocuğa verilmeye çalışılır. Çünkü edebiyatın günümüzde çocuğu eğitmede ve yetiştirmede kullanılan en yaygın ve ideal araçlardan birisi olduğu kesindir.

Çocuk ve eğitim konusunu edebiyatta önemseyen ve sıkça kullanan yazarlardan birisi de Muzaffer İzgü olmuştur. Muzaffer İzgü, 1959 yılında, küçük öykü ve röportajlarla yazarlık yaşamına başlamış ve Ökkeş serisi romanlarıyla çocuk edebiyatına ilk adımını atmıştır. Uzun yıllar Türkçe ve Edebiyat öğretmenliği yapan yazar, bu alandan getirdiği deneyimlerini de yazarlık yaşamında değerlendirmiştir. Öğretmenlik yılları, çocukları çok daha iyi anlamasına, tanınmasına ve gözlemlemesine olanak vermiştir.

Ülkemizde yeni yeni gelişmeye başlayan çocuk edebiyatı alanında 76 eser meydana getiren Muzaffer İzgü, kendine has anlatım tarzıyla bu alanda yer etmiş yazarlardan birisi olmuştur. Yazarın bugüne kadar yazdığı 65 öykü kitabında çocuk

ve eğitim temasının, eğitim ortamlarının ne boyutlarda ele alındığını, yazarın çocuk ve eğitim kavramları konusundaki düşüncelerini ortaya koymayı hedefledik.

Çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramları üzerinde durulduktan sonra, çocuk edebiyatında öykü ve çocuk öykülerinde bulunması gereken özelliklerin neler olduğu anlatılmıştır. Problem ortaya koyulmuş ve tanımlanmıştır. Araştırmanın amacına, önemine ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın yönteminin yer aldığı ikinci bölümde, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında izlenen yol ile ilgili açıklamalar yer almış, araştırmanın evren ve örnekleme ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın amacına dayalı olarak ortaya koyulan bulgular üçüncü bölümde ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde Muzaffer İzgü'nün hayatı, sanatı ve eserleri konusunda bilgi verilmiştir. Muzaffer İzgü'nün çocuk edebiyatı, çocuk ve eğitim üzerine düşünceleri hakkındaki bulgular ortaya konmuş, İzgü'nün öykülerindeki eğitim teması çocuklara kazandırılacak yararlı davranışlar, hayvan sevgisi, eğitimde dayak ve ezbercilik gibi bölümlere ayrılarak incelenmeye çalışılmıştır. Öykülerdeki öğretmen ve öğrenci tipi kendi içinde bölümlere ayrılarak ele alınmış, elde edilen bulgular kendi bölümleri içinde ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Öykülerin tamamının incelenmesinden ve değerlendirilmesinden sonra ulaşılan sonuçlar ve öneriler ise dördüncü bölümde ortaya koyulmuştur.

Bu çalışmanın alt yapısı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda gördüğüm lisansüstü eğitim derslerinden oluşmaktadır. Hocalarıma her birine teşekkürlerimi sunarım.

Uzun ve yorucu bir çalışma döneminde tamamlanan bu tezin plânlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında önemli katkıları olan değerli hocam ve

danışmanım Yard.Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL'e, araştırma raporunun hazırlanmasında görüşlerinden yararlandığım Dr. Mustafa Aydın BAŞAR'a, eğitim hayatımın her aşamasında maddî ve manevî desteğini her zaman yanımda hissettiğim aileme teşekkürlerimi sunarım.

Çanakkale, 2006

Fatma DEMİR

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanların toplum içinde sağlıklı ve uyumlu yaşamalarını sağlamayı amaç edinen eğitimin, kendisine seçtiği araçlardan birisi de edebiyattır. Eğitim, edebiyat aracılığıyla insanlara, özellikle de çocuklara daha etkili bir şekilde ulaşmayı hedeflemiştir. Bu nedenle de geçmişten günümüze pek çok yazar eserlerinde eğitim konusunu ele almıştır. Eserlerinde eğitim konusunun yer bulduğu sanatçılardan birisi de Muzaffer İzgü'dür. Ancak Edebiyatı sadece bir eğitim aracı olarak görmek de yanlıştır. Edebiyat eserinde ele alınan eğitim ve unsurlarının edebiyatın güzellik ve estetiğinden yoksun olmaması gerekir.

1.1. Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı

Edebiyatın varlığı, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsan var olduğu günden bugüne kadar uzun ve çeşitli yaşam ve gelişmelerin içinde yer almıştır. Savaşmış, düşünmüş, duygulanmış, hayaller kurmuştur. Yaşadığı bütün bu karmaşıklıkları ifade etme ve saklama yolu olarak da edebiyatı seçmiştir.

Genel anlamıyla edebiyat, insanın duygu, düşünce ve toplum yaşamını, doğayla ilişkilerini söz ve yazıyla, etkili bir dil ve güzel bir biçimle anlatmayı amaç edinen bir sanat dalıdır (Bezirci, Göker 1993: 13).

Edebiyat sözcüğü Arapça "edeb" kökünden gelir. "İyi ahlâk, terbiye, nezaket, görgü, kural, usul, vb. anlamlar taşır. Cahiliyet çağında ve islamiyetten sonra edeb, asil ve yüce şeylere bağlılık fikrini belirtmiştir. Bunun için, kişiyi yüksek kültüre ve felsefeye ulaştıran şeylerin tümüne "edep", güzel söz söyleyen, incelikli, görgülü kişiler ile edebiyatla uğraşan sanatçılara da "edip" denmiştir.

Türkçe’de edebiyat kelimesini bugünkü anlamda ilk kullanan, Tanzimat Dönemi sanatçılarından Şinasi olmuştur. Namık Kemal de edebiyat kelimesinin anlamını daha da belirginleştirmiştir. Tanzimatçılar, edebiyatın edep kavramıyla ilgisine önem vermişlerdir. Onlara göre toplumu kalkındırmak ve yüceltmek amacını taşıyan edebiyat, edep dışı bayağı sözlerle yapılamaz. Ahlâksızlığın ve çirkinliğin edebiyatta yeri olmaması gerekir (Kabaklı 1983: 1).

Batı dillerinde de edebiyat karşılığı olarak literatür (Litterature) terimi kullanılır. Bu terim, Latince güzel yazı anlamına gelen Litterae’den türemiştir. Tanzimat’tan beri kullanılan edebiyat sözü, kullanıldığı yere göre farklı anlamlar kazanır:

Bir çağın, bir toplumun ya da bir akımın etkisiyle üretilmiş eserleri anlatmak için kullanılır. Türk Edebiyatı, XVIII. Yüzyıl Edebiyatı, Klasik Edebiyat, vb.

Belli bir alanla ilgili eserler de edebiyat sözcüğüyle karşılaşılır. Hukuk Edebiyatı, Tıp Edebiyatı, vb.

Bugüne kadar pek çok kişi tarafından, edebiyatın pek çok tarifi yapılmıştır. Burada bunlardan sadece birkaçını vermekle yetineceğiz.

Edebiyat, yazma sanatı ile ilgili kaidelerin bütünü ve uygulama bu kaidelere uygun eserleri de içine alan disiplindir (Bilgegil 1977: 428).

(Edebiyat); Hayatın yer yer çelişir görünen gerçeklerini idrak ettikten ve onların içinden birtakım ayıklamalar, seçmeler, değiştirmeler ve eklemeler yaptıktan sonra lisanın imkânlarından faydalanarak, yeni bir bütünlük, özel bir yapı haline getirmek, seviyesi yüksek bir haberleşme vasıtası kılmak üzere yapılan çalışmaların sonunda ortaya konan kompozisyondur (Tural 1993: 57).

Güzel sanatların ana kollarından birisi edebiyattır. Bütün sanat dalları gibi edebiyat da, insanın kimliğini belirleyen, güzellik duygusu ve güzele olan ilgisinin;

tabî ve metafizik güzellikler karşısında hissettiği hayranlık duygusu ve heyecanın sonucu olarak dille yarattığı bir sanat; sunî bir güzelliştir (Çetişli 2001: 15).

Güzel bir üslûpla meydana getirilmiş sözlü ve yazılı eserlere de edebi eser denir (Kabaklı 1983: 2). Söylenen her söz, yazılan her yazı edebiyat açısından değerli olamaz. Bir ürünün edebi değer taşıdığıının söylenebilmesi için bazı özellikler söz konusudur. Öncelikle edebi eser sanat kaygısıyla yazılır, okuyanı etkiler. Edebiyat ürünü, güzel anlatımlı, sağlam düşünceli ve özlü olmalıdır. Eser zamanın süzgecinden geçebilmeli, toplumca anlaşılmalı, beğenilmelidir. Ancak bu yolla edebi eser, toplum yaşamında duygu ve düşünce, değer ve inanç, hayal ve coşku birliği yaratır; toplumu bazı ortak ölçülerde buluşturur (Bezirci, Göker 1993: 14).

Edebiyat, zaman içinde hitap ettiği yaş dönemlerine göre bölümlere ayrılmaya ve çeşitli isimler almaya başlamıştır.

Çocuk edebiyatı; çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce yeteneklerine, zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan, üstün nitelikleri olan, estetik bir boyut taşıyan, sözlü ve yazılı verimlerdir (Aytaş, Yalçın 2002: 5; Temizyürek 2003).

Çocuk edebiyatı deyimi, çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar. Masallar, öyküler, romanlar, anılar, biyografik eserler, gezi yazıları, şiirler, fen ve doğa olaylarını anlatan yazılar vb. hep bu çerçeve içine girebilir. Değişik bir takım yazı türlerinde ortaya konulan bu eserlerin, tıpkı yetişkinler için hazırlanan eserler gibi, güzel ve etkili olmaları gerekir. Bu nedenledir ki çocuk edebiyatını “usta yazarlar tarafından özellikle çocuklar için yazılmış olan ve üstün sanat nitelikleri taşıyan eserlere verilen genel ad” diye de tanımlayabiliriz (Oğuzkan 2003: 3). Geçmiş yüzyıllarda çocuk edebiyatı, çocuğun edebiyatı gibi kavramlara çok fazla önem verilmiyordu. Genelde yetişkinler için üretilen edebiyat ürünlerinin çocukların ilgisini çeken bölümlerinin çocuk edebiyatı malzemesi olarak kullanılmasının yeterli olacağı kabul ediliyor ve daha çok öğretici öğelere ağırlık veriliyordu (Meriç 1986: 307).

Çağımızın getirdiği teknolojik yenilikler ve bilimsel gelişmeler artık çocukların her yaşta ve her düzeyde ilgi alanlarının, algılama kapasitelerinin değişkenlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Çocuk Edebiyatı disiplinler arası bir çalışma olarak ayrı bir alan haline gelmiştir. Bunun sebepleri arasında, refah ve kalkınma düzeyinin yükselmesi, ailenin çocuğuna gösterdiği özeni arttırması eğitimin daha etkili ve daha kaliteli yapılabilmesi hususları yer almaktadır (Aytaş, Yalçın: 2002: 2).

Eskiden, doğrudan doğruya çocuklara seslenen eserler olmadığı için çocuklara çoğunlukla yetişkinler için yazılan eserler okutulmuştur. Geçmişte çocuk edebiyatı diye bir kavram olmadığını bu uygulamaya dayandıran insanlar, günümüzde de çocuk edebiyatı diye bir edebiyatın olmadığını savunmaktadırlar.

İnsan hayatında çok kısa bir dönemi kapsadığı için çocukluk dönemini ve bu dönemde elde edilen tecrübeleri önemsiz gören kimi araştırmacılar, bu dönemin etki ve biçimlendirmeler açısından diğer dönemlerden daha önemli olduğunu göz ardı etmiş olurlar. Kimileri de, yetişkinlere göre yazılmış eserlerin basitleştirilmiş ve kısaltılmış şeklinin çocuk edebiyatı olması gerektiğini söyler. Bu görüşü savunanlar, çocuğun kendilerinden farklı olarak, minik bir yetişkin olarak görülmesini isterler. Bu görüşü ileri sürenler, çocuğun kendilerinden çok farklı bir ruh dünyasına sahip olduğunu görmezlikten gelirler. Çocuğun yetişkinlerin isteği doğrultusunda yetiştirilmesi için, okuyacağı eserlerin tamamen öğretici ve özellikle ahlâkî değerler taşıması düşüncesi de ileri sürülmektedir. Hâlbuki çocuk edebiyatı diğer türlerden ayrı değildir. Edebiyatın bütün değer yargıları, çocuk edebiyatı için de geçerlidir. İyi bir çocuk edebiyatının yalnızca eğitici ve öğretici olması ahlâkî değer yargılarını içermesi yetmez. Aynı zamanda onun edebî değer taşımasına, estetik zevk ve düşünce içerisinde kaleme alınmasına ihtiyaç vardır (Aytaş, Yalçın 2002: 5).

1.1.1. Çocuk Edebiyatında Öykü

İnsanlar duygu ve düşüncelerini ifade etmek için pek çok edebî tür kullanmaktadırlar. Öykü türü, insanın duygu, düşünce, deneyim ve hayallerini yansıtan en yaygın türlerden birisidir.

Sosyal bir varlık olan insanoğlu; duyguları, düşüncelerini, hayallerini ya da başından geçen olayları anlatmak için ilk olarak iki türe gereksinim duymuştur. Bunlardan biri çok kısa ve yoğun bir ifade tarzı olan şiir, diğeri de uzun uzadıya anlatma ve dinleme gereksiniminden doğan destandır. Öykü ve roman türleri olağanüstü olayları ve kişileri anlatan destan ve masal çağından “olmuş ve olabilir” olayları anlatmaya geçişle başlamıştır (Geçgel 2003: 188).

Öykü, şiir ile roman arasında hassas bir yapıya sahip olan ve görüldüğünden çok daha önemli özellikleri olan edebi bir türdür. Öykü kendine özgü yapısı itibariyle diğere edebi türlerden farklıdır. Fazlalığı kabul etmeyen ve görünmeyen bir takım ölçüler, bu türü zaman zaman şiire yaklaştırmaktadır.

Henüz konuşma aşamasına geçemeyen çocuk, öykü kavramı ile dolaylı olarak karşılaşır. Kimi araştırmacılar bu karşılaşmayı iki yaşına kadar indirmektedirler. Ancak, bu karşılaşmanın oluşumunun bilinçli olduğunu söylemek imkânsızdır. Çünkü iki yaşındaki bir çocuğun hareketlerinin birçoğunda bilinçli bir tutum gözlenemez. Çocuğun öykü kavramı ile bilinçli bir şekilde karşılaşması ise ancak sekiz yaş civarında olmaktadır (Aytaş, Yalçın 2002: 125).

Öykü, okumayı öğrendiği andan itibaren çocuğun hayatının bir parçası olur. Çocuk, gerçekler dünyasına ilk adımını atmaya başladığında öykülere açar kilitli kapılarını. Romanla pek ilgilenmez. Çözümlemeden hoşlanmaz çünkü. Ayrıntıları kendisi bulmaya çalışır. Çocuk klasiklerinin serüvenlerden oluşması ve en çok okunan kitaplar olması bu yüzdendir (Şirin 1987: 239). Çocuğun hayal dünyasını, düşünce gücünü geliştirmede büyük bir paya sahip olan öykü türü, aynı zamanda

çocuğun hayata dair çeşitli bilgileri de kazanmasını sağlar. Bu konuda Kıbrıs(2000: 123) şu açıklamayı yapmıştır:

“Roman ve öyküler duygusal yönleri ağır basan, sanat yapıtı nitelikleri taşıması gereken yazılar olduğu için, ilk elden öğretici hedefleri yoktur. Ancak böyle bir roman ve öyküde ister istemez büyüklerin yaşantılarından, yaşamla ilgili deneyimlerinden kesitler sunulduğu için, bunları okuyan çocukların yaşam deneyimleri de zenginleşmiş olur. Böylece çocukların, içinde buldukları topluma uyumunda yarar sağlayan bu eserler öğretici bir işlevi de yerine getirmiş olur.”

Çocuk okuduğu öyküdeki kişilerle kendisini özdeşleştirerek, öykü kahramanının deneyimlerinden faydalanır. Ancak her şeyde uyulması ve dikkat edilmesi gereken kurallar olduğu gibi, çocuk öykülerinde de bulunması gereken bazı özellikler vardır.

1.1.2. Çocuk Öykülerinde Bulunması Gereken Özellikler

Kaynaklarda çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine girmemiş kız ve erkek olarak tarif edilmektedir. Çocukların büyüme ve gelişim dönemlerinde sağlıklı ve düzgün bir kişilik geliştirebilmeleri için çocuklara yönelik her alanda dikkatli olunması gerekir.

Çocuk edebiyatı, edebiyatın bütün alanlarında ve söz sanatlarında bulunan niteliklerin tamamını içinde barındıran, ancak kendisine seçtiği hedef kitlenin özelliklerini yetişkinler için yazılan edebi türlere göre daha fazla göz önünde bulduran bir alandır. Hayata, ahlâka ve yüksek değerlerle çocuğun gelişimine ait değerlere daha çok önem vererek, bunların ön plâna çıkmasına dayanan bir alandır (Aytaş, Yalçın 2002: 6).

Öykü türü, çocukların ilk okuma çağlarından başlayarak, çocukların hayatına girer. Çocukların kişisel ve ruhsal özelliklerini, kelime dağarcıklarını etkiler. Bu

nedenle çocuklar için yazılan öykülerde dikkat edilmesi gereken bazı özellikler olması gerekir. Bu özellikler şunlardır:

- Çocuklara yönelik yazılan öykülerde konular, çocukların ilgi alanlarına ve kavrayış ölçülerine uygun olmalıdır.
- Öykülerin çocuk düşüncesine aykırı olmayan sade ve gerçekçi bir plânı olmalı, plânlamada gerilim ve gerilimi oluşturan öğeler iyi ayarlanmalıdır.
- Olaylar, çocuğun düşünce dünyasına uygun olmalı, karmaşık anlatımlar, uzun ve sıkıcı tanımlar ve betimlemeler olmamalıdır.
- Somut, doğru fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılara yer verilmelidir.
- Öykünün kişileri, gerçekliğe uygun ve çocuğun model alacağı iyi özellikleri yansıtan kişilerden seçilmelidir.
- Cümlelerde sözcük sayıları çocukların yaşına uygun olmalıdır.
- Öykünün, kısa cümle ve paragraflar ile kısa, bol ve canlı konuşmalara dayalı sürükletici bir anlatımı olmalıdır.
- Öyküler buyurgan bir tavırla aşırı öğretici ve öğüt verici olmamalı, olayların içinden okuyucu alacağı dersi kendisi çıkarmalıdır.
- Öyküler şiddet öğeleri içermemelidir.
- Öyküler, çocukların kişiliklerini olumlu yönde geliştirmeyi amaçlamalıdır.
- Öykülerde kullanılan resimler, konulara uygun ve anlamlı olmalıdır.

1. 2. Problem

Çocuk, bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişim döneminde bulunan insanlar olarak açıklanır (TDK 1998). Sağlıklı ve normal bir büyüme ve gelişme gösteren çocuğun, fiziksel ihtiyaçlarının yanında bir takım ruhsal ihtiyaçları da ortaya çıkar. Bu ruhsal ihtiyaçları karşılamada çocuk edebiyatına büyük bir rol düşmektedir.

Çocuk edebiyatı, çocukluk döneminde bulunan kişilerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik bütün eserleri kapsar. Çocuk edebiyatın ürünleri, çocuğun ruh

dünyasının gelişmesine, sosyal yaşama ayak uydurmasına yardımcı olduğu gibi, çocuğun dil gelişimini de kolaylaştırır.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin en önemli özelliklerinden birisi, çocuğu eğlendirmenin yanında çocuğu eğitmektir. Çocuk edebiyatının ülkemizde ilk ortaya çıktığı zamanlarda, sadece eğiticilik ön plânda tutulmuş, eğlence ve hoş vakit geçirme kapsam dışı bırakılmıştır. Ülkemizde edebiyat alanındaki yeni gelişmelerin başlangıcı olan Tanzimat Dönemi, çocuk edebiyatımızın da başlangıcı olarak kabul edilir. Tanzimat'tan önceki dönemlerde ortaya çıkan çocuk edebiyatı ürünlerinde sadece çocuklara öğüt verme, çocukları eğitme amacı güdülmüştür. Bu dönem eserler arasında şair Nabi'nin Hayriyye ve Sümbülzade Vehbi'nin Lütfiyye isimli eserleri yer alır. Tanzimat Dönemi'nde çocuk edebiyatı alanında dikkat çeken gelişmeler de daha çok çeviri alanındadır. Bu dönemde Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem ve Ahmet Mithat'ın Fransızca'dan yaptıkları hayvan öyküleri ve şiir çevirileri ilk çocuk kitapları olur. Bu dönemde yapılan çeviriler arasında Yusuf Kâmil Paşa'nın Fenelon'dan yaptığı "Telemak", Vakanüvis Lütfü'nün "Robinson Cruso", Mahmut Nedim'in "Güliiver'in Seyahatleri", Mehmet Emin'in Jules Verne'den "Dünyanın Merkezine Yolculuk" ve Balonla Beş Hafta" çevirileri yer alır.

Tanzimat'tan sonra edebiyatçıların artan bir hızla çocuk edebiyatına yöneldikleri ve geçmişteki hatalardan da bir ders alarak, tamamen çocukların hedef alındığı eserler ortaya çıkardıkları görülür. Özellikle Millî Edebiyat Dönemi'nde, çocuklarda dil bilincini geliştirmek, yeni nesilleri millî ve manevî değerler konusunda eğitmek amacıyla başta Ziya Gökalp olmak üzere, Ömer Seyfettin ve diğer Millî Edebiyat sanatçıları çocuklara yönelik birçok eser kaleme alarak, çocuk edebiyatımızın gelişmesine katkıda bulunmuştur (Yalçın, Aytaş 2002: 13).

Cumhuriyet'in ilan edilmesi, yapılan harf devrimi ve sosyal yaşamdaki düzenlemelerle ülkemizde çocuk ve çocuk edebiyatına verilen önem daha çok artar. Reşat Nuri Güntekin, Peyami Safa, Kemalettin Tuğcu, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Mahmut Yesari, Rakım Çalapala Cumhuriyet döneminde öne çıkan yazarlar olurlar. Bu dönemde çocuğa verilen değerle artmasıyla, çocuklara yönelik birçok etkinlik

düzenlenir. Kitap haftaları, kitap sergileri ve yarışmalarla çocuk edebiyatına olan ilgi arttırılmaya çalışılır. Bu çalışmaların etkisiyle birçok yazar çocuk edebiyatı alanında eserler meydana getirir. Ancak bu dönemde çocuk edebiyatı alanında büyük bir artış görülmesine rağmen, bu eserlerde dil, anlatım ve pedagojik düzey bakımından istenilen başarının elde edildiği söylenemez. Çocuk edebiyatında hedef kitlenin özelliklerini bilerek, onların seviyelerine inmek ve çocuklara göre yazmak kolay değildir. Çocukların ruh, düşünce ve hayal dünyalarına girmek, onlarda merak uyandırarak ilgilerini çekmek için çocuk edebiyatı yazarının belli alanlarda eğitim almış olması gerekir. Sadece iyi bir edebiyatçı olmak, iyi bir çocuk edebiyatı yazarı olmaya yetmez. Günümüzde edebiyat, çocuk açısından en iyi eğitim yollarından birisidir. Bu nedenle çocuğu ahlâk, sosyal yaşam ve insan ilişkileri açısından eğitmede çocuk edebiyatı ürünleri iyi bir araçtır.

Çocuk sürekli bir oyun arayışı içindedir. Oynamak, eğlenmek onun için vazgeçilmez bir tutku halindedir. Çocuk edebiyatı da çocuk için doğrudan bir eğlence aracıdır. Çocuğun hayal dünyasını geliştirir, onu mevcut durumlardan kurtararak farklı dünyalara sürükler. Her şeyden önce, çocuğun kendini ve etrafında olup bitenleri fark etmesini sağlaması açısından çocuk için vazgeçilmezdir (Yalçın, Aytaş 2002: 5). Çocuğun dünyasında yenilikler yaratan çocuk edebiyatı, bu işlevi sırasında bir yandan da çocuğu eğitme işlevini sürdürür.

Çocuk edebiyatı alanındaki en yaygın türlerden birisi öyküdür. Genel tanımıyla yaşanmış ve yaşanması mümkün olan olayların anlatıldığı öykülerle çocuk, gerçekler dünyasıyla tanışır. Masalların olağanüstülüğünden öykülerle sıyrılır ve öykülerde gerçek yaşamın yansımalarını görür. Kendisinden, ailesinden ve çevresinden izlerle karşılaşır. Bu nedenle de öyküler çocuk edebiyatının vazgeçilmez bir türü olur.

Öyküler çocukları hayata hazırlama, örnek olma ve deneyim kazandırma açısından geliştirir. Çocuk hangi yaş grubunda olursa olsun, okuduğu öykülerin kahramanlarıyla özdeşleşir. Yazar bunu bilmek, kahramanlarını seçerken de, bu özdeşleşme yönünü sürekli göz önünde bulundurmak zorundadır. (Yalçın, Aytaş 2002: 32). Özellikle çocuklar için yazılan öykülerde kahramanların çoğu çocuklardan

seçilir. Çocuk okuduğu öyküdeki çocuk kahramanla kendi dünyasını eşleştirir. Bu nedenle çocuk yazarlarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Günümüz çocuk edebiyatı yazarları arasında yer etmiş olan Muzaffer İzgü, çocuk edebiyatı alanında bir çok eser ortaya koymuş ve bu eserlerinin çoğunda da çocuk kahramanlardan faydalanmıştır. Bu çalışmada Muzaffer İzgü'nün öykülerinde çocuk ve eğitim temasının ne ölçüde yer aldığı incelenmiştir.

Bu çalışmada Muzaffer İzgü'nün öykülerindeki çocuk ve eğitim anlayışını tespit edebilmek amacıyla yetişkinler (30) ve çocuklar (35) için yazılan 65 öykü kitabı incelenmiştir. Bu araştırma aynı zamanda edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramları üzerinde de durmaktadır. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde çocuk ve eğitim kavramlarının hangi boyutlarda ele alındığının, yazarın çocuk ve eğitim kavramlarına yaklaşımının ne olduğunun belirlenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1. 3. Amaç

Bu çalışmanın temel amacı Muzaffer İzgü'nün çocuk ve eğitim ile ilgili konulara yer verdiği eserlerinde eğitim konusundaki uygulamalara ilişkin saptamalarını, eğitim ortam ve uygulamalarının nasıl olması gerektiği ile ilgili görüşlerini irdelemek, öğrenci, öğretmen, eğitim üçgeninde eğitim konusundaki düşüncelerini ortaya koymaktır.

Araştırmanın amacını gerçekleştirebilmesi için aşağıdaki temel sorulara cevap aranmıştır:

1. Muzaffer İzgü'nün hayat öyküsü nedir?
2. Muzaffer İzgü'nün öyküleri nelerdir?
3. Muzaffer İzgü'nün çocuk edebiyatı, çocuk ve eğitim üzerine düşünceleri nelerdir?

4. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde eğitim ile ilgili;

- a) öğrenci
- b) öğretmen
- c) çocuk
- d) eğitim ortamları ve uygulamalarına ilişkin saptamaları nelerdir?

1. 4. Önem

Bütün dünyada olduğu gibi bizde de ilk önceleri çocuklar için ayrı bir edebiyat yoktu. Çocuklara yönelik kitaplar yazılmıyordu. Çocuklar kitap okuma ihtiyaçlarını yetişkinler için yazılmış eserlerin sadeleştirilmiş basımlarını okuyarak gideriyorlardı. Bu yöntem uzun yıllar devam ettikten sonra, batıda ve daha sonra bizim ülkemizde de çeşitli yazarlar çocuklar için eserler ortaya koymaya başladılar. Çocukluk çağının –hatta çağlarının – özellikleri göz önünde tutulursa ilk planda yetişkinler için yazılmış olan edebiyat eserlerinin çocukların hayal, duygu ve düşüncelerine her zaman uygun düşmeyeceği kolayca anlaşılır (Oğuzkan 2001: 3).

Çocuk edebiyatını yalnızca yazılı metinler olarak kabul edersek, bu metinlerde çocuğun kendisini ve yaşadığı dünyayı bulması, çocuğun ihtiyaçlarına yönelik bilgi ve deneyimlerinin özenle değerlendirilerek düzenlenmesi gerekir (Yalçın 2002: 6).

Günümüzde pek çok yazar çocuklar için kitaplar yazıyor, onların dünyasına girmeye çalışıyor. Bu yazarlardan birisi de günümüz öykücülerinden olan ve bu alanda pek çok eseri bulunan Muzaffer İzgü'dür. Çocuklar için pek çok eser yazan Muzaffer İzgü'nün öykülerinde çocuk ve eğitim teması ne derecede ele alınmıştır. Bu öyküler “didaktik / öğretici” bir bakış açısıyla, buyurgan biçimde idealize edilmiş figürler mi sunuyor, yoksa çocukları eğitime konusunda sürekli bir araştırma heyecanı, öğrenme mutluluğu mu veriyor. Bu çalışmada Muzaffer İzgü'nün eğitim konusundaki saptamaları ortaya çıkarılmıştır.

Bireyleri yaşama hazırlayan, onların topluma uyumlarını ve yaşamlarını kolaylaştıran eğitim, birçok bilim dalından yararlanarak gelişimini sürdüren bilimsel bir alandır. Psikoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji, sosyal antropoloji ve ekonomi en çok yararlandığı alanlar olmakla birlikte; edebiyattan fiziğe kadar birçok bilim dallarıyla da etkileşim halindedir (Fidan ve Erden 1993: 41). Eğitim ve edebiyat arasında da büyük bir bağ vardır. Geçmişten günümüze kadar birçok edebiyat eserinde eğitim konusu ele alınmış, eğitim sorunlarına yer verilmiş, mevcut olan eğitim düzeninin beğenilmeyen, aksak yönleri eleştirilmiştir. Edebiyatçıların çoğunun çalışmalarında eğitim konusu önemli bir yer tutmaktadır. Bu yazarlardan biri de Muzaffer İzgü'dür. Türk öykücülüğünde yer etmiş bir yazar olan Muzaffer İzgü, öğrenci, öğretmen, var olan eğitim sistemi ve çocuk eğitimi konusunda birçok eser ortaya koymuştur. Kendine has anlatımıyla çocuk ve eğitim konusundaki düşüncelerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çalışmayla, çocukların okumayı en sevdiği türlerden biri olan öykü türünde birçok eser ortaya koyan Muzaffer İzgü'nün çocuk ve eğitim konusunu öykülerinde nasıl ele aldığı irdelenmiştir.

1. 5. Sınırlılıklar

“Muzaffer İzgü'nün öykülerinde çocuk ve eğitim teması” isimli tezde ele alınan öykülerde bulunan eğitim, çocuk, öğretmen, öğrenci ve çocuklara kazandırılacak yararlı alışkanlıkların tespitlerine yer verilmiştir. Tez, yazarın hem yetişkinler (30), hem de çocuklar (35) için yazdığı 65 öykü kitabının incelenmesiyle sınırlı tutulmuş, yazarın roman ve oyunları çalışma kapsamının dışında bırakılmıştır.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, literatür tarama modelini ele almış; Muzaffer İzgü'nün bütün öykü kitaplarında yer alan öykülerdeki çocuk ve eğitim temalarını saptamaya yönelik kaynak taramasıdır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Muzaffer İzgü'nün şimdiye kadar yazmış olduğu 65 öykü kitabında bulunan 900 öykü oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, Muzaffer İzgü'nün 65 öykü kitabında bulunan 900 öyküden eğitim ve çocuk temalarını ele alan 232 öykü oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplaması

Araştırmamızın verileri kaynak taraması yoluyla elde edilmiştir. Bazı kaynaklar için çeşitli kütüphanelerden yararlanılmıştır. Muzaffer İzgü'nün bütün kitapları yayınevinden tedarik edilmiştir. Ayrıca Muzaffer İzgü'nün çocuk edebiyatı, çocuk ve eğitim hakkındaki düşünceleri kendisi ile yapılan görüşmelerle elde edilmiştir.

Elde edilen veriler çocuk eğitimi ve eğitim ortamlarındaki süreçlere uygun olarak değerlendirilmiştir. 65 öykü kitabında bulunan 900 öykü, çocuk, eğitim, öğrenci, öğretmen temaları yönüyle bir plan içinde incelenmiş ve sırasıyla kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemleri yapılmıştır.

Öykülerin çözümlenmesinde, çocuk eğitimi konuları dikkate alınmıştır. Öyküler çözümlendikten sonra, belirlenen temalar belli başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmanın veri analizi sürecinde öncelikle, araştırmanın kaynaklarını oluşturan Muzaffer İzgü'nün 65 öykü kitabının içinde bulunan 900 öykü, baştan sona taranmıştır. Tarama sonucunda bazı konu başlıkları belirlenmiştir. Öykü kitaplarının taranması sonucunda, eğitim ve çocuk temalı 232 öykü tespit edilmiştir. Daha sonra bu öyküler okunarak belirlenen konu başlıkları altında tasnif edilmiş ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Muzaffer İzgü'nün Hayatı

Muzaffer İzgü, 29 Ekim 1933 tarihinde Adana'da doğdu. Doğduğu gün, Cumhuriyetimizin onuncu yıl dönümüdür, annesi töreni izlemek için gittiği alanda sancılanmış ve eve zor yetişerek doğumunu yapmıştır. Muzaffer İzgü, kendi hayatını anlattığı “Zıkkımın Kökü” adlı romanının başında kendi doğumunu şöyle anlatılmaktadır:

“Bando mızıkayla dünyaya geldim; gerçekten bando mızıkayla! Yıl 1933, aylardan ekim, günlerden 29; yani “Onuncu Yıl”...

İşte o gece annem tutturmuş da tutturmuş, “Fener alayını izleyeceğim” diye. Babam, “Yahu avrat, ayın günün, sancın mancın tutar, hem bu karınla” demiş. Ama annem hiç öyle coşkulu bir günde evde oturmak ister mi? Komşu kadınlardan biriyle çıkmışlar evden, bir yaşındaki abim de annemin kucağında. Fener alayını eve en yakın izleme yeri olsa olsa Saathane'nin orası... Ama ne kalabalık, iğne atsan yere düşmez.

Az sonra bando mızıkaya gözükmüş.

“Pıstattararaa!..” demeye başlayınca, “Uy anam,” annemdeki sancı... Breh, kaldırımda adım atacak yer yok, yan yön insan, gerisi dükkân... Bando önde, annem, ben abim, komşu kadın ardında, fener alayı bizim arkamızda ha doğdum, ha doğacağım (İzgü 2003: 7–8).

Annesinin adı Havva, babasının adı Ahmet'tir ve Muzaffer İzgü, bu evlilikten doğan ikinci çocuk olmuştur. Kendisinden iki yıl önce doğan ikizlerden Cefa ölmüş, Sefa ise yaşamıştır. Annesi Havva Hanım, Ahmet Bey ile evlenmeden önce iki evlilik daha yapmış, bu evliliklerinden de üç çocuğu olmuştur. Babası Elazığ'ın Dişidi Köyü'nden çalışmak için Adana'ya gelmiş, ilk önce Adana Kız Lisesi'nde hademelik yapmış, daha sonraları da garsonluk, ocakçılık, seyyar satıcılık, bekçilik gibi çeşitli işlerde çalışmıştır.

Fakir bir ailenin çocuğu olan Muzaffer İzgü, çocukluk yıllarında çok sıkıntı çekmiş, küçük yaşlarda çeşitli işlerde çalışmak zorunda kalmıştır. Sokaklarda akide şekeri satmış, bu dönemde manavda kavun çaldığı için karakola götürülmüş, ırgatlık yapmış, akrep avcılığı ve satıcılığı yapmış, belli bir dönem eczanelere eşekarısı satmış, elektrikçi çırağı olmuş, sinemalarda gazoz satmıştır.

Muzaffer İzgü, ilkokulu üç farklı okulda okumak zorunda kalmıştır. İlk önce İnönü İlkokulu'na başlamış, burası üç sınıflı bir okul olduğu için dördüncü sınıfta Gazipaşa İlkokulu'na geçmiştir. Depremde okulun bir kısmı yıkılınca beşinci sınıfta da İstiklal İlkokulu'nda bitirmiştir. İlkokul yıllarında da hep çalışmak zorunda kalmıştır. İlkokul bitince orta öğretimine Tepebağ Ortaokulu'nda devam etmiştir. Ortaokula devam ettiği yıllarda da çeşitli işlerde çalışmıştır. Ortaokuldan sonra Diyarbakır Öğretmen Okulu'na gitmiştir. Öğretmen okulunun üçüncü sınıfında, aynı okulda gündüzlü okuyan Günsel Hanımla tanışmış ve okul bitince evlenmişlerdir. Bu evliliklerinden Bülent Şahin isimli bir oğulları, Nevin ve Sevin isiminde ikiz kızları dünyaya gelmiştir. Öğretmenlik hayatı boyunca Diyarbakır'da, Silvan'da, Aydın'ın Akçaova Köyü'nde, Cincin Köyü'nde, Aydın merkezdeki Yetiştirme Yurdunda ve Güzelhisar İlkokulu'nda çalışmıştır. On bir yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra, girdiği sınavda başarılı olarak ortaöğretime geçmiş ve Türkçe Öğretmenliği yapmaya başlamıştır. Aydın Gazipaşa Ortaokulu'nda çalışmıştır. On beş yıl ortaöğretimde çalıştıktan sonra, 1978 yılında emekliye ayrılmıştır. Muzaffer İzgü, şu anda eşi Günsel Hanım ile birlikte İzmir'de yaşamaktadır.

3.1.1. Sanatı

Yazın yaşamına Aydın'daki görevi sırasında başlamış olan Muzaffer İzgü'nün ilk yazıları, Aydın'da yayımlanan "Hüraydın" gazetesinde çıkmıştır (1959). Bu yazılar küçük öyküler ve röportajlardan oluşmaktadır. Daha sonra İzmir'de bulunan "Demokrat İzmir" gazetesine geçmiştir. Bu gazetede ilk yazısı 8 Mayıs 1964'te

yayımlanan “Kanunda Yeri Var”dır. İstanbul’da yayımlanan Milliyet ve Akşam gazetelerinde röportajları çıkmıştır. Milliyetin Pazar ekinde öyküleri yayımlanmıştır. “Dönemeç, Yansıma, Milliyet Sanat, Çivi” dergilerinde çeşitli ürünleri yayımlanmıştır.

Bu dönemde “Akbaba” isimli gülmece dergisine her hafta bir öykü göndermiş, gönderdiği 42 öyküsü yayımlanmayınca Yusuf Ziya Ortaç’a

“Biliniz ki o derginin yazı kadrosuna girinceye dek posta, İzgü’den Ortaç adına çalışacaktır”

diye bir telgraf çekmiştir. Bunun üzerine “Akbaba”nın 26 Ağustos 1964 tarihli sayısında ilk öyküsü “Resmi Hizmete Mahsustur” yayımlanmıştır. Yusuf Ziya Ortaç da kendisine bir mektup göndermiş ve

“Çok iyi yazıyorsunuz, çok da iyi şeyler yazacaksınız”

diye yazmıştır. Gönderdiği 42 öykü de sırayla “Akbaba” dergisinde yayımlanmıştır (Uyguner 1994: 13). “Akbaba” dergisinde 1964’ten itibaren, dergi kapanıncaya kadar öyküleri yayımlanmıştır.

Muzaffer İzgü, öykü ve röportajlarından başka oyunlar da yazmıştır. Özel tiyatrolarda “İnsaniyettin”(1972) ve “Karadüzen” (1974) gibi oyunları sahnelenmiş ve radyo skeçleri yayımlanmıştır. İlk kitabı “Gecekondu” Şahin Tek tarafından oyun olarak yazılmış ve sahnelenmiştir. Daha sonraki yıllarda, başka oyunlar da yazmış ve bu oyunlar çeşitli tiyatrolar tarafından sahnelenmiştir.

İlk kitabı “Gecekondu” 1970 yılında çıkmıştır. Bu kitap ilk olarak “Akbaba” dergisinde dizi halinde yayımlanmıştır. İkinci kitabı “İlyas Efendi” 1971 yılında basılmıştır. Fakat bu ilk kitabından önce basılan “Şehit Osman” isimli bir çocuk kitabı vardır. İlk iki kitabından sonra 1972 yılında “Halo Dayı” kitabı çıkmıştır. İlk üç kitabı Remzi Kitapevi’nden çıkmıştır. Daha sonra Attila İlhan’ın tanıştırması ile Bilgi Yayınevi’ne geçmiştir. Bu yayınevinden çıkan ilk kitabı “Donumdaki Para” (1977) olmuştur. Daha sonraki yıllarda yazdığı bütün roman, öykü, çocuk kitapları ve oyunları Bilgi Yayınevi’nden çıkmıştır. Yapıtlarından “Üç Halka Yirmibeş” (yön. B. Olgaç, 1986) ve “Zıkkımın Kökü” (yön. M. Ün, 1992) filme alınmıştır.

Öykülerinden bazıları da senaryolaştırılarak sinema filmi olarak gösterilmiştir. “Zıkkımın Kökü”, Hindistan Udaipur Film Festivalinde Altın Fil Ödülünü, İspanya’da En İyi Yönetmen Ödülünü, Tokyo Film Festivali’nde Asya’nın En İyileri Ödüllerini, Adana Altın Koza’da da beş ödül birden almıştır.

Muzaffer İzgü, bazı öykü ve romanlarıyla da ödüller kazanmıştır. Bu ödüller şunlardır:

“Anayasa Hangi Yasa” öyküsü ile Milliyet Sanat Dergisi Gülmece Ödülü (ikincilik) -1977

“Dayak Birincisi” öyküsü ile Nasrettin Hoca Altın Ödülü -1977, Bulgaristan Uluslararası Altın Kirpi Ödülü -1978 ve Sviştov Özel Ödülü -1978

“Donumdaki Para” öyküsü ile Türk Dil Kurumu Ödülü -1978

“Uçtu Uçtu Ali Uçtu” ile İstanbul Çocuk Kitapları Fuarı Masal Birincilik Ödülü -1979

Bütün yapıtları ile İzmir Ödülü -1997

3.1.2. Eserleri

Muzaffer İzgü, öğretmenlikten yazarlığa geçiş yapmış ve bu alanda çocuk kitapları, öykü, roman ve oyun türünde pek çok eser meydana getirmiştir. Bu bölümde yazarın şimdiye kadar yazdığı eserleri tanıtılmıştır.

3.1.2.1. Çocuk Kitapları

Muzaffer İzgü, 1968 yılında Ökkeş serisi kitaplarıyla çocuk edebiyatı alanına ilk adımını atmıştır. 1968 yılında Ökkeş Balık Avında, Ökkeş Kurt Avında kitaplarını; 1969 yılında Ökkeş Bahçıvan, Ökkeş Kapıcı kitaplarını; 1970 yılında Ökkeş Lunaparkta, Ökkeş Otoparkta, Ökkeş Maçta, Ökkeş İşportacı kitaplarını yazmış ve 1971 yılında da Ökkeş Dolmuşçu, Ökkeş Denizde kitaplarıyla Ökkeş serisini sonlandırmıştır.

Ökkeş çocuk romanları serisinin yakaladığı büyük başarı karşısında yazar, çocuk edebiyatı alanında eseler vermeyi sürdürmüştür. 1972 yılından itibaren de konuları çocukların ilgisini çekecek, kahramanları da çocuklar olan Murat'ın Tatili (1972), Korkak Kahraman (1973), Ormandaki Kulübe (1973), Makasçının Oğlu (1976), Kahraman Panter (1976), Ali'nin Bisikleti (1978), Kara Pamuk (1978), Uçtu Uçtu Ali Uçtu (1979) kitapları sırasıyla çocuk edebiyatındaki yerini alır.

1979 yılında kendi çocukluğunu anlattığı Ekmek Parası kitabını ve Bayram Yeri, Arıcık, Pazar Kuşları kitaplarını yazar. Bu yıllar yazarın çocuk edebiyatı alanında en verimli olduğu dönemlerden birisidir. 1980'li yılların gergin siyasi ortamları yazarın çocuk kitaplarında da etkilerini gösterir. 1980 yılında Güldüren Uçurtma, Bülbül Düdük, Çizmeli Osman kitaplarını ve 1981 yılında dönemin ağır şartları karşısında ezilen öğretmenlerin yer aldığı Yumurtadan Çıkan Öğretmen kitabını okuyucularıyla buluşturur. 1982 yılında içinde bulunulan dönemin etkilerini taşıyan 'Karlı Yollarda', 1985 yılında daha çok çocukların macera duygularına hitap eden 'Metin Kaptan' kitapları çıkar. 1989 yılında farklı konuları ele alan Küçük Arı Büyük Arı, Al Yanaklı Hasan, Kabakçı Amca, Çingiraklı Çoban kitapları yayımlanır.

90'lı yıllar yazarın çocuk edebiyatı alanında en verimli olduğu dönemlerden bir tanesi olur. Çocuk duyarlılığını ve ilgisini göz önünde bulundurarak bu dönemde birçok eser meydana getirir. 1990 yılında Can Dayım, Duyduk Duymadık Demeyin, Süpermen İstanbul'a Düştü, Nasıl Şarlo Oldum, Ufağım Ama En Büyük Benim, Konuşan Kedi, Dedemin Bisikleti, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Kurt Korkusu eserlerini bir yıl içinde tamamlar. 1991 yılında Uzay Karpuzu, Kiraz Kız, Yedi Renkli Saat; 1992 yılında Hokus Pokus kitapları okuyucularla buluşur. 90'lı yılların ortalarından itibaren çocukların ilgi alanlarının değişmesiyle, Muzaffer İzgü de eserlerinde farklı alanlara ve farklı konulara yer vermeye başlar. 1994 yılında Uzay Dolmuşu Kalkıyor ve Okula Giden Robot kitapları yazarın eserleri arasındaki yerini alır. 1995 yılında Eşeğin Türküsü, Kuklacı Çocuklar, Konuşan Balon, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Armutçu Ayı, Uçan Eşek, Bisikletim Vız Vız, Kızılderili Çocuklar, Kahraman Kuçu, Yusuf'un Treni kitapları okuyucuyla buluşur. 1996 yılında Korkak

Kahraman, 1998 yılında Şarkıcı Kuşlar, Çocukların Ormanı, Kahkahacı Sınıf, Akrobat Pisicik, Gözlüklü Köpek, Süslü Kızlar, Küçük Futbolcu ve 2000 yılında Kardelen kitapları yayımlanır.

2000 yılından sonra çocuk edebiyatı alanına 4 yıl kadar ara veren yazar, kendi çocukluk dönemini anlattığı kitaplarla yeniden bu alanda eserler vermeye başlar. 2004 yılında Atatürk'ü Gördüm, Bandocu Çocuk, Anne Dersim Bitmedi kitapları ve 2005 yılında Mum Bebek, Ben Cumhuriyet Bayramında Doğdum kitapları piyasaya çıkar.

Muzaffer İzgü'nün Ökkeş serisinden başka, 1975–1998 yılları arasında yayımlanan Anneannemin Akıl Almaz Maceraları serisi de, çocuk kitapları arasındaki yerini almıştır. Bu serinin kitaplarını: Anneannem Askere Gidiyor, Anneannemin Gramofonu, Yaşasın Anneannem Kanal, Anneannemin Apartman Kuzusu, Anneannemin Erikli Bahçesi, Anneannem Gelin Oldu, Anneannem Cankurtaran, Yaşasın Anneannem Spor, Anneannem Dans Kraliçesi, Anneannemin Bebeği, Anneannem Süsleniyor, anneannemin Kuyruklu Yıldızı, Anneannemin Konuk Kedisi, Anneannem Hayvanlar Arasında, Anneannem Sihirbaz oluşturmaktadır.

3.1.2.2. Öyküleri

1970'li ve 80'li yılların sıkıntılı ve zor şartlarını öykülerine konu olarak seçen Muzaffer İzgü, geçim sıkıntısı çeken küçük memurları, ezilen, haksızlığa uğrayan vatandaşı ele aldığı Bando Takımı (1974), Donumdaki Para (1977), Dayak Birincisi (1979), Deliye Her Gün Bayram (1980), Sen Kim Hovardalık Kim (1980), Her Eve Bir Karakol (1980), Devlet Babanın Tonton Çocuğu (1981), Lüp Lüp Makinesi (1982), Çanak Çömlek Patladı (1983), Orta Direği Yıkan Ayı (1984), İşte Mühür, İşte Sen (1984), Devletin Malı Deniz (1986), Azrail Nasıl Rüşvet Yedi (1986), Siz Bilirsiniz Paşam (1987), Demokrasimiz Kaç Para Eder (1988), Yıl Sıfır Darbe Hazır (1989) eserlerini aynı çizgide oluşturur. 90'lı yıllarda da aynı çizgiyi takip ederek Bir Namussuz Aranıyor (1990), Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever (1991), Bir Mayıs

Polis Bayramı (1992), Nasıl Baba Oldum (1993), Dandini Vatandaş Dandini (1994), Ayvayı Yedik (1995), Hırsız Köpek (1997), Oturaklı Başkan (1988), Herkese Bir Yastık (1999) eserlerini oluşturur. 2000’li yıllara gelindiğinde yazar kara mizah türünde eserler vermeyi sürdürür. Dönemin ekonomik ve siyasi gelişmeleri onun öykülerinin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Tom Baba’nın Tombalası (2000), Anadolar (2001), Soyma Beni Utanırım (2002), Hükümet Çiftetellisi (2003) aynı doğrultuda oluşturulan öyküler olmuştur.

3.1.2.3. Romanları ve Oyunları

Romanları: Muzaffer İzgü’nün ilk kitabı olan “Gecekondu” 1970 yılında çıkmıştır. Bu kitap ilk olarak “Akbaba” dergisinde dizi halinde yayımlanmıştır. İkinci kitabı “İlyas Efendi” 1971 yılında, bu kitaptan bir yıl sonra da 1972’de Halo Dayı ve İki Öküz kitabı çıkmıştır. Roman türüne bir yıl kadar ara veren yazar 1982 yılında dönemin siyasi olaylarını komik bir dille eleştirdiği Kasabanın Yarıısı ve 1984 yılında da Üç Halka Yirmibeş kitaplarını yayımlar. 1988 yılında kendi hayatını anlattığı Zıkkımın Kökü kitabını okuyucularıyla paylaşır. İt Adası (1992), Sıpa (1993), Dilber (1995) ve Matador Mahmut (1996) yazarın roman türündeki eserleri arasında yer alır. Bu dönemden sonra yazar gençlik romanları alanına yönelerek gençler için Kaçak Kız (1997), İçimde Çiçekler Açınca (2000), Bütün Sabahlarım Senin Olsun (2003) kitaplarını oluşturur.

Oyunları: Muzaffer İzgü öykü ve romanlardan başka oyun türünde eserler de meydana getirmiştir. İlk oyunu Gecekondu, Şahin Tek tarafından oyun olarak yazılmış ve sahnelenmiştir. Bundan sonra da Gön (1971), İnsaniyettin (1972), Kara Düzen (1974) oyunları çeşitli tiyatrolarda sahnelenmiştir. Reçetesi Peçete (1974), Utanmıyorum Üşüyorum (1974), Her Devrin İti (1975), Öykülerden Oyunlar (1978), Sınırdaki ve Duvar (1982), İsrail’in Dödüğü (1983), İcraatın İçinden İnsan Manzaraları (1990), Bekçi (1991), Dandini Vatandaş Dandini (1991), Demokrasi Parkımız (1992), Lütfen Kızım Evlenir misiniz? (1994) yazarın diğer oyunları arasında yer almaktadır.

3.2. Muzaffer İzgü'nün Çocuk Edebiyatı, Çocuk ve Eğitim Üzerine Düşünceleri

Öğretmenlik mesleği sırasında yazarlık yaşamına başlayan yazar, büyükler için yazdığı eserlerinden sonra çocuk edebiyatı alanında hissettiği boşluğu doldurabilmek için çocuk edebiyatı alanına yönelmiştir. Günümüze kadar çocuklar için 66 öykü ve roman kaleme almıştır. Çocuk edebiyatı alanında bu kadar çok eser meydana getiren yazarın çocuk edebiyatı, çocuk ve eğitim konularındaki düşünceleri tespit edildikten sonra, bu bölümde ayrı bölümler halinde sunulmuştur.

3.2.1. Çocuk Edebiyatı Üzerine Düşünceleri

Yazarlık yaşamına Aydın'daki görevi sırasında başlayan Muzaffer İzgü, ilk önceleri büyükler için kitaplar yazmıştır. Bu dönemden itibaren yazdığı eserlerinde, kendi dönemi yazarlarından farklı olarak, İstanbul'dan ziyade, Anadolu'yu ve köyü anlatmıştır. İzmir'e taşındıktan sonra, eserlerinin mekânı İzmir olmuştur. Çocuklar için yazdığı eserlerinde de mekânlar hep bildiği, tanıdığı yerlerdir.

Büyükler için kitaplar yazarken çocuk edebiyatına yönelmesini kendisi şu şekilde açıklamaktadır:

“Öğretmenlik yıllarımda, özellikle ilkokulu öğretmenliği yıllarımda iyice düşünmeye başladım. Çocuk okuru olmayan bir toplumun, büyük okuru olmaz. Siz istediğiniz denli büyüklere yazın. Çocuğu okutup yetiştireceksiniz ki, ileride Kafka'yı, Muzaffer İzgü'yü, Aziz Nesin'i, Shiller'i, şunu bunu okusun. Eğer çocuk okur yetiştirmesiniz, ileride büyük okurunuz da olmaz. E okuru da kim yetiştirecek? Çocuk yazarı. Benim de bu işte yeteneğim varsa, bilgilerim yeterliyse, öğretmenliğin verdiği deneyimlerim varsa, ben yazarım. Ve yazdım. O günden sonra yazmaya başladım” (Demir 2005).

Öğretmenlik yıllarındaki düşünceleriyle birlikte çocuk edebiyatına yönelik eserler veren Muzaffer İzgü, çocuk edebiyatı var mıdır, yok mudur sorusuna da bir cevap getirmektedir:

“Çocuk varsa, çocuk edebiyatı da vardır. Aynı ilacı, aynı dozda çocuğa verebiliyor musunuz? Çocuğun ilacı varsa, çocuk doktoru varsa, çocuk giysicisi varsa elbette çocuğun da yazarı olacak. Çocuğa yazarken de, nasıl bir doktor ‘efendim yanlış ilaç vermişim, hastanız zehirlendi’ diyemezse, çocuk yazarının da hiçbir zaman affedersiniz deme yetkisi yoktur. Ben büyüklere yazarken, omzumda büyük bir yük olduğunu sanmıyorum. Ama çocuklara yazarken çok büyük bir yük var benim sırtımda. Çünkü belki bir tiyatrodan yanlış yaptığımız bir şeyi, yarın akşam değiştirebilirsiniz. Çocuk yapıtında değiştiremezsiniz. Dersiniz ki ikinci baskıda değiştiririm. O beş bin baskı ne olacak o zaman. Gitti. O beş bin baskı demek, üçer kişiden okusa on beş bin çocuk; eğer bir kaçı da kitapevine gitmişse, yirmi bin çocuğu yanlış yönlendirir, zehirlemiş olursunuz. Onun için çocuk yazarının çok dikkat etmesi gerekir. Yeni yeni yayın evleri türedi, yeni yeni yazarlar türedi. Geçen gün bir kitap okudum, çocuk kitabı. Yumurtaları olan bir kuş ölüyor, gidip kedi oturuyor yumurtaların üzerine. Olacak şey mi? Başka bir şey bulunabilirdi oraya. Başka bir kuş gelip oturabilirdi, bir kedi gidip oturabilir mi? Kırar yumurtayı, bir güzel afiyetle yer. İşte çocuk, bu yanlışını bilir” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü, çocuk edebiyatı hakkındaki düşüncelerine şunları da eklemiştir (Demir 2005):

“Her çocuk yazarı, edebiyata sığınsın, sırtını edebiyata yaslasın. Edebiyata yaslanmayan yazar okunmaz, çocuğa da kötülük eder.

1978 Dünya çocuk kitapları yılıydı. Bütün büyük yazarlara yazdırdılar. Herkes yazdı, hepsi de raflara kalktı. Hiçbir çocuk o kitapları alıp okumadı.

Ve eskiden çocuk yazarını küçümseme durumu vardı. Çocuğa yazmak çok zordur. Batıda çocuk yazarlarına ilah gibi tapıyorlar. İsveç’te tanıştım bir tanesiyle de. Bir bayandı, herkesin saygı gösterdiği birisi. Bizde de yeni yeni yazarlar yetişmiyor değil. Ben Hüseyin Yurttaş’ı çok seviyorum. Gülten Dayıoğlu, Gülsüm Akyüz, Hamdullah Köseoğlu’nu seviyorum. Bunlar iyi, başarılı insanlar. Ben istiyorum ki daha çok olsun çocuk yazarı.”

Çocuk okuru olmayan bir toplumun, büyük okuru da olmayacağına inanan Muzaffer İzgü, çocuk edebiyatı eserlerinde de gülmece türünü devam ettirmiştir. Çocuğu bir yandan eğitirken, diğer yandan eğlendirmeyi de amaçlamaktadır. Muzaffer İzgü’nün eserlerindeki eğiticilik didaktik değildir. Eserlerindeki eğiticilik

daha çok sezdirilerek, içten içe, doğal bir yolla yapılır. Muzaffer İzgü, çocuk edebiyatı eserlerindeki gülmece unsurları ve eğiticilik hakkında şunları söylemiştir:

“ Çocuk romanlarına ve öykülerine gülmeceyi ilk katan benim. Bütün yapıtlarımda gülmece vardır. Hele on beş dizilik bir Anneannem dizisi, on dizilik Ökkeş dizisi tamamen gülmececi. Öğretmenlik yıllarımda kız öğrencinin bir tanesi, diğer bir kız öğrenciye bir kitap veriyordu: “Al bak oku bunu, öyle bir ağladım, öyle bir ağladım ki okuyunca.” diyordu. Tüylerim diken diken oldu benim. O yaşta bir çocuğu ağlatmanın hiçbir anlamı yok. Çok yanlış bir şey dedim bu ağlatmak çok kolaydır çocuğu, hemen ağlatırsınız. Ama güldürmek çok zordur. Çocuğu kolay kolay güldüremezsiniz. Neden güldüremezsiniz? Komik yazar der size sonra. Ne komik bir yazar bu der. Gülmez. Çocuğu güldürmek çok önemlidir. Ben bunu başardım. Çocuk Muzaffer İzgü’nün yapıtını eline aldığı zaman, güleceğini ve düşüneceğini çok iyi bilir.

Hiçbir yapıtımda ben didaktik değilim bir kere Hiç sevmem. Ne ders çıkaralım? Ne dersi! Öğretmen ders verir, anne, baba ders verir, çevre ders verir. Bir de yazar mı ders verecek, hayır. Ama yazar öyle bir ders verir ki, çocuk öykünün bütünlüğünden, yani o iki kişinin konuşmalarından o dersi çıkarıverir kendi kendine. Yani hiçbir zaman çocuğun tepesine tepesine vurmam, ne öğreneceksin diye.” (Demir 2005).

3.2.2. Çocuk Üzerine Düşünceleri

Muzaffer İzgü, yazdığı 66 çocuk öykü ve romanıyla en çok okunan çocuk yazarlarından biri olmuştur. Bunun sebebi olarak çocuğa ders vermemesini ve kültürlü olmasını gösterir. Öğretmenlikten yazarlığa geçen Muzaffer İzgü, hayatı boyunca çocuklarla iç içe yaşamış, onları kendi dünyalarında gözlemlene fırsatı bulmuştur. Çocuklar hakkındaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir (Demir 2005):

“Çocuk, her şeyden önce büyümekte olan bir varlıktır. Çocuk, büyüğün bir modelidir. Ama çok değişik bir modelidir. Her şeye açık, her şeyi taklit edebilen, yeri geldi mi büyük gibi düşünen, yeri geldi mi büyük gibi alay eden, küçük bir varlığımızdır. Eğer onu çocuk yerine koyduğunuz zaman yazarsanız, hiç yazmayın.

Kendiniz gibi düşüneceksiniz, ama onun düzeyine ineceksiniz, öyle yazacaksınız. Çocuk benim için budur.”

Muzaffer İzgü'nün büyükler için olsun, çocuklar için olsun yazdığı bütün eserlerinde karşımıza çıkan çocuk tipi fakir, toplum içinde yaşam mücadelesi veren, sıkıntı çeken çocuklardır. Bunun sebebini yazar şöyle açıklar:

“Ben yoksul bir ailenin çocuğuydum. Portakal sandıklarından yapılmış bir evde doğdum, büyüdüm. Aç kalmayı çok rahat yazabilirim. Nasıl oluyor açlık? Renkler bile soluyor aç olduğun zaman. Bir üşüme, bir üşüme, algılama çok zayıf. Ve kendinizi rüzgârların içinde sanıyorsunuz. İkinci dünya savaşı sıralarıydı. Karaborsada her şey var, bizim bir şeyimiz yok. Elbette ben bu insanları yazacağım, çocuklara elbette bunu anlatacağım. Yani o öyküde, çocuğun önüne ezmeler, ançuezler, şunlar, bunlar koyamam. Yanlış olur. Ne koyabilirim çocuğun önüne? Zeytin koyarım, peynir koyarım bir de çay. Başka bir şey koyamam, çünkü bütün evlerde öyle. Bunun için ben onları yazıyorum. Çocuk kendinden de bir şeyler buluyor onun içerisinde. Ve belki de yoksulluğuna çözüm bulsun diye böyle yazıyorum. Çünkü ben buldum.

Zengini yazsam ne olacak çocuğa. Yazdığımız düşünün. Sadece hayal olur. Zengin sofralar, bilmem neler. Çocuk ne edinir bundan? Hiçbir şey, okur geçer. Belki de okuduklarını ailesinden istemeye başlar” (Demir 2005).

Çocukluk döneminde çok sıkıntılar çeken Muzaffer İzgü, eserlerinde de bu sıkıntıları çeken insanlara yer verir. Bir amacı da okuyucularına yol göstermek, onlara örnek olmaktır. Çocuklara yazdığı eserlerinde de aynı durum söz konusudur. Çocuklar okudukları eserlerde kendilerinden bir şeyler bulsunlar diye onlara kendilerini anlatır. Fakir, sıkıntı çeken, yaşam mücadelesi için çalışmak zorunda kalan çocuklar, yine de oyunlarla iç içedir. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde çocuk ve oyun bir bütündür. Öykülerde nerede bir çocuk varsa, oyun da onunla birlikte gelir. Muzaffer İzgü bu durumu şu cümlelerde bize aktarmaktadır (Demir 2005):

“Çocuk demek, oyun demektir. Bazı yazılarımda oyun anlatırım ben. Örneğin ‘Yaşasın Ananem Spor’ baştan sona bir oyundur. Çocukların oyunlarıdır. Komik bir şekilde maçlar verilmiştir. Kazananın eşit, kaybedenin eşit olduğu oyunlardır.

‘Çocukların Ormanı’nda, oyunla çocuklar bir orman yaparlar kendilerine. ‘Anneannemin Erikli Bahçesi’, ‘Anneannemin Kuzusu’ hep oyundur. Anneanne kuzuyu alır, çocuk kuzuyla oyun oynar. Bütün öykülerimde oyun vardır benim. Çocuğun doğasıdır oyun.”

Muzaffer İzgü, öykülerinin çoğunda çocukları masum, sıcakkanlı, samimi olarak göstermektedir. Bunu çocuklar hakkındaki görüşlerinin bir yansıması olarak göstermektedir. Öykülerinde çocuk karakterler arasında kötü tipler yoktur. Kötü insanları daha çok büyüklerden seçmeye çalışır. Çocuklardan seçmez. Çünkü çocuğu eğitmeye çalışmaktadır. Kötü çocuk karakterleriyle karşılaşan çocuk, ben de kötü olabilirim diyerek, o karakteri örnek alabilir. Çocuk, kötü olabilirim diye düşünebilir.

3.2.3. Eğitim Üzerine Düşünceleri

Çocuklara kötü örnek olmamak için, kitaplarında kötü çocuk karakterlerine yer vermeyen Muzaffer İzgü, eserleriyle çocukları eğitmeyi, iyi örnek olmayı amaçlamıştır. Eğitim, onun için çok önemlidir. Kitaplarındaki eğitim unsurları hakkındaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Yazar olarak bir kere didaktik olmayacaksınız. Paylaşan, kendine güvenen, başarabilen, iyi arkadaşlık kuran, ülkesini seven, doğayı seven, barışçı, emeğe saygı duyan insanları anlatırım çocuklara. Savaş karşıtı, silahla oynamayan, silahtan nefret eden insanlar vardır öykülerimde. Savaş sözcüğünü koymamaya çalışırım. Kanlı, canlı olayları anlatmayı hiç sevmiyorum çocuklara” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü, eğitim sistemimiz hakkındaki düşüncelerini de şu cümlelerle bize aktarmaktadır:

“Hep okuma alışkanlığı okulda kazanılır derler. Okuma alışkanlığı okulda kazanılmaz. Okuma alışkanlığı evde kazanılır. Ancak öğretmen, eğitimin içerisinde çocuğa kitap önerebilir. Yani şu kitabı okuyun der. Ben Milli Eğitim Bakanlığına her yıl yazarım. İki saat okuma dersi istiyorum, her yıl. O okuma saatinde öğretmen de okuyacak, çocuklarda oturacak okuyacaklar. Ben

öğretmenlik yıllarımda çocuklara kitap listesi çıkarırdım. Herkes seçer kitabını, çağırırım sonra, şu kitapta bir yağmur sahnesi vardı, bana anlatabilir misin derim. Anlatır çocuk. Hiçbir zaman özet çıkarttırmadım. En büyük tehlike bence çocuklara özet çıkarttırmaktır. Özet olmayacak çocuklar için. Ne isterim ben çocuklardan: Kahramanları kimdir, sen olsan bunun sonunu nasıl bitirirdin? Bana kitabın içinden dört tane diyalog yazıver. Kahramanların kişiliğini, ruhsal durumunu benim için araştır, bu kitaba yeni bir ad bul.

Çocuğun yaratıcılığını geliştirmek için yapıyorum bunu. Piyasada özet kitapları da dolu. Çocuk onu alır oradan, yazar, getirir. Eğitimde bu bozuk bir kere. Bir kere yönetimler çocuğun kitap okuduğunu istemiyorlar. Kitap okursa okuma alışkanlığı kazanacak, okuma alışkanlığı kazanınca, okuyacak, büyüyecek. Okuyan insan düşünecek, düşünen insan kendini geliştirecek, kendini geliştiren insan, çevreyi değiştirmeye başlayacak. Onun için işlerine gelmiyor. Oysaki batı toplumlarında hiç böyle değil. Çocuklar küçük yaşlarda okuma başlıyorlar.

Bir de okuma alışkanlığı bence okul öncesi başlar. Nasıl? Anne, baba çocuğa masallar anlatacak, bir şeyler anlatacak. Çocuk dört yaşlarına geldiğinde kitap girecek eve. Plastikten olanlar, boyamalı olanlar... Ve anne, baba okuyacak çocuğa. Anne, baba da sahtekâr olacak, eline kitap alacak, okuma alışkanlığı yoksa okuyormuş gibi görünecek. Anne, babanın kitap okumadığı evde çocuk kitap okumaz. Ve okuma alışkanlığı birinci sınıfta başlayacak yavaş yavaş. Öğretmen yönlendirecek, aile yönlendirecek. Hatta evde, ailede okuma saati bile olacak. O okuma saatinde herkes okuyacak.

Bizde tam tersi, çocuklara kitap okutmazlar, tersine çalış, test çöz derler. Zaten o testler çocukların canını okuyor. Aslında biz bu testleri çocuk okumasın diye mahsus koymuşuz.

Yanlış olan bir şey de, kitap bir metaadır düşüncesi. Metaa parayla alınır. Çocuk bunu da öğrenmeli. En iyi okuyucu bence, harçlığıyla kitap alan çocuktur. Ve bizde bir şey daha var, kitap pahalı diyorlar. Halkımız rujunu alırken, rakısını içerken, gömlek alırken muhasebeci kesilmiyor, kitap alırken muhasebeci kesiliyor. Niye pahalı bu kitap? Ne ucuz? Gidin, yiyin bir porsiyon, karnınızı doyurmak için yedi buçuk, on milyon lira vermeniz gerekli. Bir öğle yemeği yani. Bir kitap da sekiz on milyon. Hele bir çocuk kitabı daha ucuz. Fedakârlık et, çocuğuna kitap al” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü, kitaplarındaki eğitimle ilgili çarpıklıkları gösterirken, hiç onaylamadığı dayak unsurunu da kullanmıştır. Bunu da sistemi eleştirmek ve

eğitimdeki çarpıklıklara dikkat çekmek için yapmaktadır. Eğitim sisteminde gördüğü aksaklıkları anlatmaya şu şekilde devam etmektedir:

“Eğitim sistemimizde o kadar çok çarpıklık var ki. Bir kere çocukların bildiği tek şey ezber. Gözlem yok. Yazmak için üç şey çok önemlidir. Çocukta o üç şey olmadan yazamaz. Bir, çocuğun çok kitap okuması lazım. İki, çok iyi gözlem yapması gereklidir. Geçen gün üniversiteli bir çocuk karpuzun ağaçta yetiştiğini söylüyordu. O kafana düşer demedim. Bir kere gözlememiş ki. Bir gözlem yapmayı öğrenciye öğretmemiz gerek. Başarılı yazarlar, iyi gözlem yaparlar. Ben hep çıkarırdım çocukları, bahçeye, okul çevresinde döndürürdüm. Ben istiyorum ki sınıfla da böyle olsun. Hatta bu gezi planı kaldırılmalı, öğretmen özgür olmalı. Çok duruyorum gözlem üzerinde. Gözlem yaptığınız da insanın ruh durumunu da iyi anlarsınız. Bunları verirsek, çocuğun beyni zenginleşecek ve bir de oturup yazacak” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü, kitaplarında eğitim ile ilgili düşüncelerine yer verirken çoğunlukla mevcut sistemi yeren, aksaklıkları gösteren bir anlatım içindedir. Bunları da mevcut sistemi beğenmediğinin bir kanıtı olarak göstermektedir. Özellikle sınıf ortamlarında, ezberci bir eğitim sisteminin var olduğunu, bu sistemin içinde öğrencilerin hayatı ve hayatta gerekli olan asıl şeyleri öğrenmediğini vurgulamaktadır. Bütün bu anlattıklarında öğretmenlik yıllarından kalan izlenimlerini de yansıtmaktadır. Tanıştığı öğretmen arkadaşlarını öykülerine konu etmiştir. Çoğu yerde Türkçe öğretmenin kitap okumadığını görmüş, bunları da yazmıştır. Ona göre Türkçe Öğretmeni herkesten çok kitap okumalıdır. Çok kültürlü olmalıdır. Hepsinin bir danışman, bir rehber olmaları gereklidir. Özellikle de Türkçe Öğretmenlerinin bu özellikleri barındırması gerektiğini düşünüyor. Muzaffer İzgü'ye göre, okumayı sevdirecek tek insan Türkçe Öğretmenidir.

Muzaffer İzgü'nün öykülerinde, eğitimin verilmesini sağlayan öğretmenler, çoğunlukla maddî sıkıntılar çeken ve bu nedenle de ikinci bir iş yapmak zorunda kalan insanlar olarak karşımıza çıkar. Bu durum kendisinin genel görüşlerini yansıtmakla birlikte, yine sistemi eleştirme yollarından birisidir. Kendisi de, eğitimi üstüne sırtlamış, götüren bir insanın, ekmek kavgasına düşmesi kadar eğitimde başka bir terslik olduğunu düşünmemektedir.

Öykülerinin çoğunda, ek iş yapmak zorunda olan, fedakâr tipler olarak karşımıza çıkan öğretmen tipi, Muzaffer İzgü'nün bazı öykülerinde ayrımcı, sert, kendi başarısızlığını öğrencilerine yansıtan biri oluyor. Yazar bu durumu şöyle açıklamaktadır:

“Yazdığım bir öyküde bir beden eğitimi öğretmeni vardır. Alay eder çocukla. Öyle öğretmen de çok. Ben bir yandan çocukları eğitirken, çocuk kitaplarını önerecek öğretmeni de eğitmeye çalışıyorum. Yapmayın böyle diye. Öykülerimde hemen hemen bütün öğretmen tiplerine yer veriyorum. Ama çocukları seven, öğrencileri seven, yardımcı olan öğretmenlere daha çok yer vermeye çalışıyorum. Çocuklara da, öğretmen arkadaşlara da örnek olması açısından bunu tercih ediyorum” (Demir 2005)

Muzaffer İzgü, ideal öğretmen tipini de şu şekilde anlatmaktadır:

“İdeal öğretmenin tanımını yapan bir kitap var aslında. ‘Mefkûreci Muallim’ derler. Mefkûreci Muallim bitti. İdeal öğretmen, öğrencisini kendi çocuğu gibi sevecek bir kere. Bir doktor vardı, hiç unutmam şöyle dedi. Çocuğu olmayanı çocuk doktoru stajına almıyormuş. Önce çocuğun olacak diyormuş. Çocuğun ne olduğunu, onun acısını, ateşlendiğinde sen düşüneceksin ki anne, baba olarak, ondan sonra çocuk doktoru olacaksın.

Öğretmenlikte de aynı. Size verilmiş bir öğrenci var. Kendi çocuğunuzu nasıl yetiştirdiniz acaba? Kesinlikle öğretmenin her çocuğu kendi çoğu gibi görmesi gerekir.

Önce ideal öğretmen başarılı, çalışkan, öğrencisiyle arkadaş olan, ona yol gösteren, sınıftan kopup çıkarabilen (gözlem ve gezilerle) birisi olmalıdır.

Ve şunun da karşısındayım hep: Bu maaşa bu kadar çalışılır. Hayır. Kötülüğü sen topluma yapıyorsun, çocuğa yapıyorsun. Bu maaşa bu kadar çalışılır demeden, sen yine çalışacaksın. Ama hakkını aramak için başka yollar bulacaksın” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü'nün öykülerinde yer alan çocukların hemen hemen hepsi, aynı zamanda öğrencidir. Yazarın çocuklara ve öğrencilere bakış açısı aynıdır. Her çocuk

ona göre, gerçekten öğrencidir. Öykülerindeki öğrenci tipi hakkında şunları söylemiştir:

“Öğrenci tipi birbirine benzer. Ben gülümseyen öğrenciyi severim. Bir kitabımın adı da ‘Kahkahacı Sınıf’ tır. İnsan gülerek daha iyi düşünür, gülerken daha güzel karar verir. Güldüğünüz zaman sinir sisteminiz daha iyi çalışır. Gülen insanın yüzünde 14 kas, kızan insanın yüzünde 72 kas çalışır. Çok güldüm de yüzüm kırıştı, hayır, çok kızdın da ondan yüzün kırıştı. Ben gülen öğrenciler istiyorum. Gülerken düşünen, gerçekten verilen ödevi zamanında yapan, öğretmenini iyi dinleyen öğrenciler istiyorum. Çocukların soruları olmalı, zaten dinleyen insan soru sorar. Onun için soru o kadar azdır ki bizim okullarımız da. Öğrencinin Türkçeyi çok iyi bilmesi gerekir. Türkçeyi bilmeyen matematiği de yapamaz. Anlamadan neyi çözebilirsiniz ki? Anlamak için de dinleyeceksiniz. Anlamak için de, kitap okurken de başka şeyler düşünmeyeceksiniz. Çocuğa tamamen bunu öğretmemiz gerekiyor bizim” (Demir 2005).

Muzaffer İzgü, öykülerinde çoğunlukla başarılı, çalışkan öğrenci tiplerine yer verse de, bazı öykülerinde tembel, kıskanç, ders dinlemeyen, küsen, yaramazlık eden öğrencilere de yer verir. Yaşamın içinde olan bütün öğrenci tiplerini öykülerinde görmek mümkündür. Öykülerinde her öğrenci tipini yansıtır. Ama örnek olması açısından çalışkan ve başarılı öğrenciler daha yaygındır.

Yazar öykülerini yazarken, çocukların gelişim özelliklerini ve okuma eğilimlerini göz önünde bulundurmaktadır. Bunu kendisi şu şekilde açıklamaktadır:

“Şimdi okullara gittiğinizde sorarlar, benim sınıf ikinci sınıf, o zaman şu kitapları okusunlar derim. Üçten sonra korkmayın. Bütün çocuklar hemen hemen hepsini okurlar. Yalnız gençlik ayrı. Benim bir de gençlik kitaplarım var. Çocuk belli bir yaşa geldiğinde, kendisi büyümese bile kendini büyümüş gibi kabul ediyor. Özellikle lise yıllarında. Çocuk bir arayışa giriyor. Çocuk o arayışı içinde bazı şeyleri okuyamaz. Bir ara dönem gerekli. Ben kendimi o konuda affetmiyorum, o ara dönemi unutmuşum. Bu dönem için sadece üç kitap yazabildim (Kaçak Kız, İçimde Çiçekler Açınca, Bütün Sabahlarım Senin Olsun)” (Demir 2005).

3.3. Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Eğitim Teması

Öğretmenlikten yazarlık mesleğine geçiş yapan Muzaffer İzgü, meydana getirdiği eserlerinde eğiticiliğini bırakmamıştır. Gülmece türündeki eserlerinde buyurgan olmayan sezgisel bir eğitimi tercih etmektedir. Çocuğa ders verme amacı gütmeyiz, ancak eğitim unsurunu da bir kenara bırakamaz. Muzaffer İzgü'nün yazdığı toplam 900 öyküden 232'si çocuk ve eğitim konularındadır.

Çizelge 1: Çocuk ve Eğitim Konulu Öykülerin Dağılımı

Toplam Öykü Sayısı	Çocuk ve Eğitim Konulu Öyküler	Diğer Konular
900	232	668
Yüzde	25,7	74,3

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi yazarın öykülerinin %25'i çocuk ve eğitim konularını içinde barındırmaktadır. Bu 232 öykü de kendi içinde çeşitli konulara ayrılmaktadır. Toplam öykü sayısı içinde eğitim konusunun alt başlıkları şöyledir:

Çizelge 2: Öykülerde Eğitim Konusunun Dağılımı

Toplam Öykü Sayısı	Çoc. Kaz. Yararlı Alışkanlıklar	Eğitim Ort. Aksaklıklar	Eğitimde Dayak	Ezberci Eğitim	Diğer Konular
232	41	33	6	3	149
Yüzde	17,6	14,3	2,5	1,3	64,3

Muzaffer İzgü'nün öykülerinde eğitim teması bölümün alt başlıklarında hayvan sevgisi de ele alınmıştır. Ancak bu alt başlık tabloda gösterilmemiştir; çünkü yazarın özellikle çocuklar için yazdığı öykülerinde hayvan sevgisine çokça değinilmiştir. Başka konularda yazılan öykülerde de hayvan sevgisi verilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bu alt başlık tabloda gösterilmemiş, sadece alt başlık incelemesinde bu bölümün en belirgin öyküleri ele alınmıştır.

Yukarıdaki tabloda eğitim temalı öykülerin yüzdeler oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Bunun sebebi yazarın 70’li ve 80’li yıllarda dönemin siyasi olaylarını eleştirmek için yazdığı öykülerin sayısının çok olmasıdır. Bu bölümde, en yüksek yüzdeyi çocuklara kazandırılacak yararlı alışkanlıklar almıştır. Bu da yazarın çocuğun eğiticiliğine verdiği önemin bir göstergesidir. Eğitim Ortamındaki Aksaklıklar % 14,3 ile ikinci, Eğitimde Dayak % 2,5 ile üçüncü, Ezberci Eğitim % 1,3 ile son sırayı almıştır.

3.3.1. Çocuklara Kazandırılacak Yararlı Alışkanlıklar

Muzaffer İzgü, eğitim hakkındaki görüşlerini ifade ederken de didaktik olmadığını, çocuğun öykünün bütününden ya da öykülerdeki kişilerin konuşmalarından, çıkarması gereken dersi kendisinin aldığını belirtmiştir. Çocuğu eğitmenin yanında onu eğlendirmeyi amaçlamıştır. Muzaffer İzgü’nün öykülerinde çocuğun kişiliğini olumlu yönde geliştirmeye çalışan, çocuğu toplumun sağlıklı bir bireyi haline getirmeye çalışan eğitim unsurları ve çocuğa kazandırılacak iyi alışkanlıklar bulunmaktadır.

Öykülerde paylaşma, güçsüzden yana olma, ülkesini sevme, fedakârlık, yardımseverlik, Atatürk ilkelerine sahip çıkma, üretme, emeğe saygı duyma gibi birçok düşünce yer almaktadır. Özellikle “Anneannem” serisi kitaplarında bu unsurlar daha çoktur.

“Anneannem Hayvanlar Arasında” öyküsünde hayvanlara karşı sevgi besleme, yardımlaşmanın önemi, üretkenliğin boş oturmaktan daha faydalı bir şey olduğu ve emeğe saygı gösterme düşüncelerine yer verilmiştir. Kitap okuma alışkanlığı üzerinde durulmuştur.

“Biliyor musun Metin, siz okula gidince evin içi hiç boş değil. Biliyorsun, ben televizyonların o saçma dizilerini hiç izlemem, ya kitap okurum, ya örgü örerim, iş yaparım. Ama insan bazen yanında canlı arıyor, dost arıyor. Bunlar benim dostlarım.

Bazen Akköpük bir bacağıma oturuyor, öteki bacağıma da Tekir oturuyor...” (İzgu 2003a: 20).

“Anneannem Hayvanlar Arasında” kitabındaki ‘Yılbaşı’ öyküsünde, doğaya zarar verilmemesi gerektiği, birlikteliğin güzel bir şey olduğu, yabancı kültürlerin değil de geçmişten getirdiğimiz geleneklerin yaşatılması gerektiği, birbirini hatırlamanın güzelliği, hediye alırken önemli olanın karşındakini hatırlamak olduğu, yardımlaşmanın önemi, bencil olmama, başkalarını önemseme ve emek harcanan şeylerin daha değerli olduğu anlatılmaktadır.

Yine “Anneannem Hayvanlar Arasında” kitabında bulunan “Anneannemin Nişan Yüzüğü” öyküsünde anılara değer verme ve büyüklere saygı gösterme anlatılmaktadır.

Aynı kitapta bulunan “Anneannem Hastanede” öyküsünde insanlar arasındaki sevgi ve bağlılığın önemi, emek harcayarak yapılan şeylerin daha değerli olduğu düşünceleri veriliyor (Metin, hastanede olan anneannesine en sevdiği çiçek olan papatya götürmek istiyor. Ama mevsim buna uygun olmadığı için, kendisi kâğıttan papatyalar yapıyor ve anneannesini çok mutlu ediyor).

“Anneannem Süsleniyor” öyküsünde en ufak bir rahatsızlıkta, çok çabuk ilaç kullanmama öğütlenmektedir. Metin hastalanır. Anneanesi ona evde çorbalar, nane, kekik, limonlar kaynatır. Küçük rahatsızlıkları bu şekilde atlatmaya çalışırlar, gerçekten gerekli olduğunda ilaç kullanırlar. En ufacık bir rahatsızlıkta ilaca sarılmamak gerektiği, fedakârlık, sevgi, birbirini memnun etme, yardımlaşma düşünceleri bir arada işlenmiştir.

“Anneannem Süsleniyor” kitabındaki “Balkonda Hırsız Var” öyküsünde de doğayı ve çiçeklerimi sevme, temizlik (Metin, yemeklerden önce mutlaka ellerini yıkar), tutumlu olma, israf etmeme (Anneanne, çürüyen elmaları atmaz, elmaların sağlam yerlerini alır ve pelte yapar), sorumluluk sahibi olma (Metin, okuldan

geldikten sonra ödevlerini yapmadan başka bir şeyle ilgilenmez) düşüncelerine yer verilmiştir.

Yine aynı kitapta yer alan “Anneannem Başrolde” öyküsünde, boş durmama, üretkenlik mesajları veriliyor. Yardıma ihtiyacı olanlara, sokak çocuklarına yardım edilmesi gerektiği anlatılıyor.

“... ”

– Dernekte çalışacağım oğlum. Hangi işi verirlerse yapacağım. Siz işe ve okula gidiyorsunuz. Biliyorsunuz, televizyon izlemesini sevmiyorum. Bazen kitap okuyorum ama bilmem ki gözlükten mi, gözlerim yaşarıveriyor. Kendi kendime dedim ki, haydi Hikmet, kalk git şu derneğe üye ol, sokak çocuklarına yayarlı ol.

Annem:

– Bazen üyeler evlerine hafta sonlarında konuk olarak çocuk getiriyorlar, öyle bir öneri olursa, hiç çekinme anne, al gel çocuğu. Metin’e hafta sonu arkadaş olur, o çocukta bir sıcak yuvada yaşamış olur” (İzgu 2004b: 73).

“Anneannem Süsleniyor” kitabında bulunan son öykü olan “Anneannem İtr’ı Yıkıyor” öyküsünde de temizliğin önemi anlatılmaktadır.

Bu serinin diğer bir kitabı olan “Anneannemin Kuyruklu Yıldızı” öyküsünde sevgiyi göstermenin yolları, birbirini mutlu etme vurgulanmaktadır. Aynı kitapta bulunan “Anneannem Zayıflıyor” öyküsünde, sağlıklı bir şekilde diyet yapılması gerektiği, bilinçsizce hareket edilmemesi, sağlıklı beslenmeye dikkat edilmesi gerektiği anlatılıyor. El emeği ürünlere daha fazla değer verilmesi gerektiği ve üretkenlik anlatılıyor (Anneanne, hiç hazır yufka almaz, yufkayı kendi açar). “Tekir’in Yün Hırkası” öyküsünde, üretkenliğin değeri, her zaman hazırca olunmaması gerektiği anlatılıyor. Ama günümüzde üretkenliğin azaldığı vurgulanıyor (Hikmet anneanne boş durmayı hiç sevmez, hep bir şeyler üretmek ister. Evdeki herkese bir şeyler örmeyi istemektedir. Önce kedisi Tekir’den başlar. Tekir’e bir kazak örecektir. Yün almak için bütün çarşmayı, pazarı dolaşır ama bir tane yüncü bulamaz. Hazır ürünler karşısında yüncüler kapanmıştır). Ayrıca çocukları sağlıklı ve doğal içeceklere yöneltme, zararlı olan alışkanlıklardan uzaklaştırma amacı var (Kola yerine ayran içerler, hiç kola içmezler). Bu kitaptaki son öykü olan

“Dal Sucuk” öyküsünde de paylaşmanın değeri, paylaşma ile mutlulukların daha da artacağı, önyargılı olmanın doğru bir şey olmadığı anlatılmaktadır.

“Anneannemin Konuk Kedisi” kitabında, aynı ismi taşıyan öyküde, komşuluk ilişkilerinin önemi, komşuların birbirine yardımcı olması gerektiği düşüncesi verilmektedir. Hikmet Anneanne, apartmana kim taşınırsa hemen onlara, yemek yapar ve ikram eder. Taşınma telaşında bir de yemek derdiyle uğraşmalarını istemez. Belli bir süre sonra komşularının hatırına, huysuz kedilerine bakmayı kabul eder. Yardıma ihtiyacı olanları hiç geri çevirmez.

Aynı kitapta yer alan “Kelebekler Yasemine Konar” öyküsünde, doğa ve çiçek sevgisi anlatılmaktadır. Hikmet Anneanne, çiçekleri çok sever, apartmanda oturmalarına rağmen balkonda birçok çiçek yetiştirir. Torunlarına çiçek sevgisi kazandırmaya, çiçekleri tanıtmaya çalışır. Muzaffer İzgü, çocuklara bu sayede çiçekleri tanıtmaya ve çiçek sevgisi aşılamaaya çalışır.

“Anneannem çiçekleri çok seviyordu. Balkonumuzda birçok çiçek vardı. Anneannem onların topraklarını bir şiş parçasıyla kazar, bazen gübre verir, sulamayı hiç unutmazdı...” (İzgü 2003b: 32).

“Anneannemin Konuk Kedisi” kitabındaki bir diğer öykü olan “Şişe Dibi Lahmacun” da yazar çocuklara, sokakta satılan yiyeceklerin sağlıksız olduğu, bu tür yiyeceklerden her türlü hastalığın kapılabileceği, evde yapılan yiyeceklerin daha sağlıklı, güzel ve lezzetli olduğu eğitimini vermektedir. Metin ve okul arkadaşları, okul çevresinde lahmacun satan satıcıdan, lahmacun alıp yemek isterler. Öğrencilerin hepsi bunun okul idaresi tarafından yasaklandığını bilmektedir. Ama çoğu yine de dayanamayıp lahmacunlardan yer. Hatta kimi ellerini de yıkamaz. Metin ise o lahmacunlardan yemez. Anneanesi de ona evde, ev yapımı lahmacun yapar. Lahmacunları yaparken Metin’in kendisine yardım etmesine izin verir. Yaptığı lahmacunlardan arkadaşlarına götürmesini ister. Yazar bu öyküde sağlıklı beslenme eğitimi yanında, temizlik alışkanlığı, iş bölümü, yardımlaşma ve paylaşma düşüncelerine de yer vermiştir. Yine aynı kitapta bulunan “Kabak Tatlısı” öyküsünde yazar, temizlik alışkanlığı mesajına yer vermiştir. Metin çok aç bir şekilde okuldan

geldiğinde, koşturarak mutfağa gider. O kadar açtır ki, her zaman yaptığı gibi anneannesini öpmeyi unutmaz. Ama yemekten önce ellerini yıkamayı asla unutmaz.

“Anneannemin Bebeği” kitabında bulunan aynı isimli öyküde, yazar okuma alışkanlığı mesajı vermektedir. Öykünün başında, ailenin hangi bireyinin gazeteyi nasıl okuduğu anlatılır. Hikmet Anneanne, gazetede okuduğu bir el yapımı bebek yarışmasına katılmaya karar verir. Yazar, Hikmet Anneannenin bu amacıyla emeğe saygıyı, üretkenliği, severek ve sevgi katılarak yapılan şeylerin her zaman güzel olacağını anlatmaktadır. Hikmet Anneanne, bu yarışmaya katılmıştır; çünkü yarışma sokak çocukları yararına yapılmaktadır. Anneannenin yarışmaya katılan bebeği üçüncü olur ve açık arttırma da çok yüksek bir fiyattan satılır. Faydalı olmalı, ihtiyacı olanlara yardım etme, karşılık beklemeden birilerini mutlu etme duyguları yazarın vermeye çalıştığı diğer unsurlardır.

“Anneannemin Bebeği” kitabında yer alan “Konuk Kuş” öyküsünde yazar, okuma alışkanlığını aşılamaaya çalışır.

“Bizim evde gazeteyi en son anneannem okur. Gazeteyi her gün bakkaldan ben alırım... Annem babam işten gelince okurlar. Hatta bazen babamla annem gazetenin sayfalarını bölüşürler. Ama gazeteyi evimizde en uzun süre okuyan anneannemdir. Gündüz gazeteyi hiç eline almaz. Gece herkes yatmaya gidince anneannemin okuma saati gelmiştir...” (İzgülü 2004b: 7).

Ancak öykünün bütününde hayvan sevgisi hâkimdir. Metin ve Anneanesi pencerelerine konan küçük bir muhabbet kuşunu alıp besler. Kuşa baktıkları süre içinde de sahibini aramayı unutmazlar. Kuşun sahibi bulunur, ancak Metin’in kuşu çok sevdiğini görünce, kuşu Metin’e hediye eder. Fedakârlık ve başkalarını mutlu etme öykünün içine yerleşmiş diğer düşüncelerdir.

Aynı kitapta yer alan “Dondurma Çiçeği” isimli öyküde, Şişe Dibi Lahmacun öyküsünde olduğu gibi, evde her şeyin üretilebileceği, sağlıklı ve ev yapımı yiyeceklerin tercih edilmesi gerektiği ve paylaşmanın güzelliği anlatılmaktadır. Çocukların sokaktan, nerede, nasıl yapıldığı belli olmayan dondurmaları aldığının gören Hikmet Anneanne, evde meyvelerden dondurmalar yapar ve Metin’in bütün

arkadaşlarına dondurmaları dağıtır. O günden sonra her çocuğun annesi çocuklarına evde dondurma yapmaya başlar. Yazarın bu serideki her öyküsünde olduğu gibi üretkenlik ve faydalı olma duyguları bu öyküye de hâkimdir.

“Anneannemin Bebeği” kitabının bir diğer öyküsünde, “Anneannem Yemeği Yaktı” öyküsünde verilmeye çalışılan düşünce, kitap ve okuma sevgisidir. Metin’in annesi ve babası çalıştığı için evde yemekleri anneannesi yapar. Hikmet Anneanne, bu öyküde Metin’in kitaplarından birisini okumaya daldığı için, yemeği yakar. Yazar Hikmet Anneannenin ve Metin’in ağızından kitap okumanın ne kadar güzel, faydalı ve vazgeçilmez bir alışkanlık olduğunu vermeye çalışır.

“Derslerimi bitirince kitap okurdum. Bu kitapları bazen okul kitaplığından alıyordum, bazen de arkadaşlarımızla değiş tokuş yapıyorduk. Daha doğrusu beş arkadaş kendi aramızda bir kitap kulübü kurmuştuk. Her ay her birimiz bir kitap alıyor, okuduktan sonra değiştiriyor, böylece her birimiz her ay beş kitap okumuş oluyorduk. Anneannemin okuduğu kitabı ben almıştım. Ama daha okumamıştım” (İzgu 2004c: 86–87).

Bu kitabın son öyküsü olan “Gece Yarısı Masalı” öyküsünde yazar, iyi ve kötü kavramı üzerinde durur. Metin’in gece yatarken anneannesine anlattığı masalla, kötülüklerin hiçbir zaman cezasız kalmayacağı, her zaman iyilikle hareket etmek gerektiği düşüncesi verilmektedir.

“Anneannem Dans Kraliçesi” kitabında yer alan “Doğum Günüm” öyküsünde birlik ve beraberliğin değeri, iş bölümü yapma ve paylaşma duyguları veriliyor. “Anneannemle Hamama Gittik” öyküsünde, yazar eski değerleri tanıtarak, çocukların yeni kelimeler öğrenmesini sağlamaya çalışıyor. Metin anneannesiyile hamama gidiyor ve öykü boyunca yazar, peştamal, tellak, kurna, hamam tokmağı, göbek taşı, curun sözcüklerini açıklayarak anlatıyor. Çocuğun kelime hazinesini geliştirmek amacıyla bunu çoğu öyküsünde yapıyor.

“Olgaç, hiç yanımızdan ayrılmadı. O, kurnadaki yalağa curun diyordu. Curunun birini ağzına dek suyla doldurdu, sonra içine girdi. Kahkahalar atarak sudan çıktı, bu kez odanın içinde kaymaya başladı. Sonra koştu gitti, pilli oyuncak kayığını getirdi, curunun içine koydu, yüzdürdü” (İzgu 2004d: 77).

Muzaffer İzgü, öyküleriyle çocuklara yararlı davranışlar kazandırırken aynı zamanda onların kelime hazinelerini de geliştirmeye çalışır. Çoğu öyküsünde çocukların bilmediğini düşündüğü kelimeleri olayın kurgusu içinde açıklamaya çalışır. “Anneannemle Hamam Gittik” öyküsündeki gibi “Anne Dersim Bitmedi” kitabında bulunan “Sarı Kız” öyküsünde de bu yöntemi kullanmıştır.

“Benim kirvem fayton sürücüsüydü. Şimdi kirve ne diye soracaksınız. Kirve, çocuk sünnet olurken onu tutan kişiye denir... İyi ki kirvem fayton sürücüsüymüş. Şimdi de fayton ne diye soracaksınız. Dört tekerlekli araba canım. Ama bu araba yaylı araba, süslü araba. Faytonu iki at çeker...” (İzgü 2004e: 22).

“Anneannem Gelin Oldu” kitabında aynı isimli öyküde yazar, Aç karnına abur cubur yenmemesi gerektiğini anlatıyor. Çocukları beslenme konusunda eğitmeye, sağlıklı yiyeceklere yöneltmeye ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlamaya çalışıyor.

Aynı kitaptaki “Anneannemim Tarhana Ağacı” öyküsünde de yazarın geleneklere bağlılığı karşımıza çıkmaktadır. Kültür konusunda milliyetçi olduğunu söyleyen Muzaffer İzgü, bu öyküsüne de bu milliyetçiliği yansıtmıştır. Eski değerlerin, kültürlerin yeni nesillere aktarılmasını isteyen yazar, bu öyküde evde tarhana yapımını birebir anlatır. Hazır çorbaların hiçbir zenginliği ve tadı olmadığını, elle, evde, emek harcanarak yapılan tarhanaya doyum olmayacağını anlatır. Hikmet Anneanne her öyküde el emeğiyle bir şeyler üretir, yapar. Yazar anneannenin ağzından her şeyin tarifini verir. “Kabak Tatlısı” öyküsünde Kabak tatlısının, “Anneannemim Turşusu” öyküsünde evde turşu kumanın anlatılması bunlara örnek olarak gösterilebilir. Yazar bütün bunları yaparken çocuklara her şeyin en iyisini ve en güzelini kazandırmaya ve öğretmeye çalışmaktadır.

“Anneannem Gelin Oldu” kitabındaki diğer bir öykü olan “Anneannem Bisiklet Yarışçısı” öyküsünde, azimle istenen her şeyin başarılabilceği anlatılmaktadır. Hikmet Anneanne, kaç yaşında olduğuna bakmadan, azmeder ve bisiklete binmeyi öğrenir.

Anneannem serisi kitaplarından bir tanesi olan “Anneannemin Apartman Kuzusu” kitabında, bu kitaba adını veren öyküde hayvan sevgisi ve yardımlaşma anlatılmaktadır. Hikmet Anneanne, apartmanda oturmalarına rağmen, bir kuzu alır, Metin ve arkadaşlarının yardımıyla kuzuya büyüyünceye kadar bakarlar. Öyküde yazar hayvanları seven insandan zarar gelmeyeceği, mesajını veriyor.

“Anneannemin Apartman Kuzusu” kitabının bir diğer öyküsü “Anneanneme Piyangodan Para Çıkıyor” da, çalışarak, emek harcayarak bir şeyleri elde etmenin daha güzel olduğu anlatılmaktadır. Metin’in babası her zaman talih oyunlarına karşıdır. Havadan gelen paranın insanı tembel yapacağını, insanların emeğiyle bir şeye sahip olması gerektiğini söyler. Ama Metin’in anneanesi önce toto oynar. Hiçbir şey kazanamayınca bir piyango bileti alır ve çıkacak parayla ilgili düşler kurmaya başlar. Aldığı bilete ikramiye olarak sadece amorti çıkar. O yine gidip bir bilet alır ve hayaller kurmaya devam eder. Yazar bu öyküde, duygu ve düşüncelerini Metin’in anne ve babasının ağzından okuyucularına aktarmaktadır.

Yine aynı kitapta yer alan “Anneannem Çamaşır Yıkıyor” öyküsünde, tutumlu olma, tasarruf etme anlatılmaktadır. Hikmet Anneanne, çamaşır yıkarken kullanılan ve çamaşırıları da hiç temizlemediğine inandığı deterjanların çok pahalı olduğunu düşünür. Eskiden kendilerinin yaptığı gibi, çamaşır yıkamak için küllü su yapar, çamaşırıları da tokaçlayarak yıkar. Bu çamaşır yıkama tekniğiyle, deterjan parasından tasarruf etmeyi amaçlar. Zamanla bu çamaşır yıkama tekniği, bütün apartmana yayılır.

“Anneannemin Apartman Kuzusu” kitabının son öyküsü olan “Anneannem Hırka Örüyor” öyküsünde, el emeğinin değeri, üretkenlik, birlik ve beraberliğin güzelliği, yazarın vermeye çalıştığı güzel davranışlardır. Hikmet Anneanne, boş durmayı hiç sevmez. Sürekli bir şeyler yapmalı, üretmelidir. Bu öyküde de kış mevsimi geldiği için, ailenin tüm bireylerine kazak örer. Emeğini hepsinin üstünde görmek ister. Yazar bu öyküyle çocuklara, üretkenliğin güzelliğini aşlamaya çalışmaktadır.

“Yaşasın Kanal Anneanne” kitabındaki, aynı isimli öyküde yazar, televizyona olan aşırı bağımlılığı eleştirmektedir.

“Televizyonun evden gitmesi, onun ortadan yok olması, anneannemi fazla mutlu etmişti ama duruyor duruyor içini çekiyordu. Biliyordu, birkaç gün sonra onarılmış olarak gelecek ve ondan sonra kendisini hiç kimse dinlemeyecek, bütün gözler televizyonun camına dikilecek. Bütün kulaklar onun sesinde olacaktı. Anneannem yine kendisiyle baş başa kalacaktır” (İzgu 2002: 28).

Bu öykü yoluyla, çocuklara fazla televizyon seyretmenin doğru olmadığını, insanların sürekli televizyon izleyerek, birbirlerinden uzaklaştıklarını anlatmaktadır. İnsanların televizyon karşısına geçtikten sonra, birbirlerini ve sohbet etmeyi unuttuklarını Hikmet Anneannenin ağzından anlatır. Hikmet Anneanne, televizyon izlemeyi hiç sevmez. Evin bütün bireyleri bir araya geldiğinde, hepsi gözlerini televizyona diker. Anneanne onlarla konuşmak, sohbet etmek ister; ama onlar Hikmet Anneanne’ yi duymazlar bile. Bir gün televizyon bozulduğunda, buna en çok sevinen anneanne olur. Televizyonun tamirde olduğu günlerde, akşamları Hikmet Anneanne televizyonun görevini üstüne alır. Her akşam bir öykü, masal ya da anılarını anlatır. Ev halkının televizyon geldikten sonra, kendisini dinlemeyeceğini bildiği için, bu günlerin tadını çıkarır. Ev halkı, televizyon izlerken anneanneyi yalnız bıraktıklarını fark ederler ve bir daha bu şekilde davranmamaya özen gösterirler.

“Yaşasın Anneannem Kanal” kitabındaki “Anneannem Pazara Gidiyor” öyküsünde, yardımlaşma ve fedakârlık duyguları verilmeye çalışılmaktadır. Metin’in annesi çalışmaktadır. İşten yorgun geldiği için, Hikmet Anneanne onun yerine pazar alışverişini yapmak ister. Yardımcı olarak da yanında Metin’i götürür. Metin, pazara gitmeye gönüllü değildir; çünkü anneannesi pazarda çok dolaşmakta, her şeyin fiyatına tek tek bakmadan alışveriş yapmamaktadır. Ama Metin, işten yorgun dönen annesini mutlu etmek için, anneannesiyle gitmeye razı olur. Muzaffer İzgü öyküde, pazaryerinde insanların yaptığı hataları da göstermeye çalışmıştır. Onca kalabalığın içinde, insanların yolun ortasında durup sohbet etmeleri ve yolu tıkamaları, hoş olmayan davranışlardır.

Aynı kitapta yer alan “Anneannem Arkadaşına Gidiyor” öyküsünde, Hikmet Anneanne, uzun zamandan beri görmediği bir arkadaşını ziyaret etmek ister. Bir gün Metin’i de yanına alıp, arkadaşı Rukiye’ye gider. İki otobüs değiştirirler giderken ve iki otobüste de Hikmet Anneanne’ye oturması için yer verirler. Rukiye Teyze’nin evine geldiklerinde Hikmet Anneanne çok şaşırır. Rukiye Teyze’nin bahçe içindeki iki katlı evi gitmiş, yerine bir apartman gelmiştir. Rukiye Teyze, çok yaşlanmış, kulağı da iyi duymaz olmuştur. Çocuklarının baskısına dayanamayıp, evini yıktırıp bir apartman yapılmasına izin vermiştir. Çocuklarının ve torunlarının kendisine karşı hiç saygı ve sevgisi kalmamıştır. Onun hiçbir isteğini yerine getirmediklerinden şikâyet eder. Kendi halinde yaşamını sürdürmeye çalışır. Bütün bunları duyan Hikmet Anneanne, ne kadar şanslı olduğunu ve torunlarının da, çocuklarının da kendisine ne kadar iyi davrandığını düşünür. Yazar bu öyküde, arkadaş sevgisi, büyüklere ve yaşlılara saygı, sevgi gösterilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır.

“Anneannem Askere Gidiyor” kitabında yer alan “Anneannemim Sakızı” öyküsünde, hiçbir zaman önyargılı olmamak gerektiği anlatılmaktadır. Anneanesi Metin’den okuldan gelirken kendisine sakız almasını ister. Metin’in annesi de abası da buna izin vermez. Yaşlı bir kadının sakız çiğneyemeyeceğini, bunun onun için zararlı olduğunu söylerler. Hikmet Anneanne, kimse ona sakız almayınca kendisi gidip alır. Evde torunları büyük bir merakla, anneannelerinin nasıl sakız çiğneyeceğini beklerler. Ama Hikmet Anneanne, sakızı çiğnemek için değil, yaptığı muhallebinin içine koymak için almıştır. Evdeki herkes yaptığından çok utanır. Yazar bu öykü de önyargılı olmanın, bir şeyleri tam olarak anlamadan karar vermenin doğru olmadığını esprili bir dille anlatmıştır.

“Anneannem Askere Gitti” kitabındaki, diğer öykülerden biri olan “Anneannemin Kedisi Yitti” öyküsünde, Hikmet Anneannenin kedisi Tekir kaybolur. Tekir, anneannenin en yakın arkadaşıdır. Çocuklar okula, kızı ve damadı da işe gittikten sonra, Tekir ona arkadaşlık eder. Öykü boyunca Hikmet Anneanne, Tekir’i arar, bulamayınca çok üzülür. En sonunda Tekir, kendisi gittiği yerden gelir.

Muzaffer İzgü, bu öyküde hayvan sevgisi üzerinde durmuştur. Hikmet Anneanne ve Tekir üzerinden, hayvan sevgisini aşlamaya çalışmaktadır.

Aynı kitapta yer alan “Anneannem Kendisini Banyoya Kilitledi” öyküsünde, Hikmet Anneanne, banyoda kilitli kalır. Kapıyı açamayan ev halkı, komşulardan yardım ister. Her gelen komşu ben kapıyı şimdi açarım diye gelir; ama açamaz. Bütün apartman Metin’lerin evinine toplanır. Kapıyı bir türlü açamazlar. Anneanne kapıyı içerden kendisi açarak çıkar. Yazar bu öyküyle, komşuluk ilişkilerine dikkat çeker. Her zaman komşuların birbirlerine ihtiyaç duyabileceği, bu nedenle de komşularımıza yardım etmemiz gerektiği düşüncesi verilmeye çalışılmaktadır.

“Anneannem Askere Gidiyor” kitabındaki, “Anneannemin Sandığı” öyküsünde yazar, tutumlu olma, bir gün gerekli olabilir düşüncesiyle bir şeyleri saklama ve hemen atmama düşüncelerini ele almıştır. Metin’in anneannesinin bir sandığı vardır. Kimin neye ihtiyacı varsa, Hikmet Anneanne oradan alıp getirir. Aslında onun sandığındaki şeyler, ev halkının bir zamanlar beğenmeyip attığı şeylerdir. Anneanne, atılan o şeyleri alıp saklar, ihtiyaç duyduklarında torunlarına geri verir.

Yine bu kitapta bulunan “Anneannem Üç Aylığını Alıyor” öyküsünde, büyüklere saygı gösterilmesi gerektiği, arkadaşlık ve fedakârlık duyguları verilmektedir. Hikmet Anneanne, aldığı üç aylığının çoğunu torunları için harcar, kalanıyla da eve katkı sağlamaya çalışır. Üç aylığını alacağı günleri sevinçle bekler. Onu sevindiren şeylerden birisi de, üç aydan üç aya, maaş kuyruğunda karşılaştığı arkadaşını görebilme düşüncesidir.

“Anneannem Askere Gidiyor” kitabında bulunan diğer bir öykü de “Anneannem Vazoyu Kırdı” öyküsüdür. Bu öyküde Metin, evin içinde top oynarken vazoyu kırar. Anneanesi ona evin içinde top oynanmayacağını söylemiştir. Ama söz dinlemez. Metin, vazoyu kırdığı için büyük bir ceza alacağını düşünür. Anneanesi onun üzülmesini ve ceza almasını istemediği için, vazoyu kendisinin kırdığını söyler. Yazar, bu öyküde de fedakârlık, sevgi duygularını işlemiştir. Aynı zamanda söz dinlemenin önemini de vurgulamıştır.

Bu kitapta yer alan son öykü “Anneannem Ödevime Yardım Ediyor” dur. Bu öykünün başında, sorumluluğumuzda olan işleri zamanında yapmanın önemi üzerinde duruluyor. Metin’in bir ödevi vardır, bugün yaparım, yarın yaparım derken ödevini aksatmış ve ödev günü gelip çatmıştır. Anneanesi, ödevini yaparken kendisine yardım edebileceğini söyler. Yazar Hikmet Anneanne’nin bu davranışıyla yardımlaşma duygusuna dikkat çeker. Ayrıca yazar öykünün bütününde, otobüslerde insanların birbirlerine karşı saygısının kalmadığını, herkesin bencil bir şekilde hareket ettiğini, eski komşuluk ilişkilerinin yok olduğunu, kişisel çıkarların öne geçtiğini eleştirerek anlatır. Aile büyüklerine saygı gösterilmesi gerektiğini de vurgular.

“Anneannemin Gramofonu” kitabındaki, aynı isimli öyküde, Hikmet Anneanne’nin fedakârlığı anlatılır. Hikmet Anneanne’nin kocasından kalan tek hatırası gramofonudur. Rahmetli kocasını hatırlamak, anılarına dalmak istediği zaman sürekli onu dinler. Metin’in annesi ve babası, bir ev sahibi olabilmek için bir kooperatife üye olmuşlardır. Ama kooperatife ödenmesi gereken yüklü bir miktar para vardır. Parayı denkleştirmekte güçlük çekerler. Anneanne o zaman hiç düşünmeden, gramofonunu satmaya karar verir. Antika olduğu için çok para ettiğini de bilmektedir. Damadı ve kızı buna izin vermek istemezler; ama o söz dinlemez. Kendisini hayata bağlayan şeyin ailesi olduğunu, yaşasaydı kocasının da aynı şeyi yapacağını söyler. Aile bireyleri arasındaki sevgi ve bağlılık duyguları, kimi zaman bazı fedakârlıkların da yapılmasını gerektirir. Yazar bu öykü ile bunu anlatmaya çalışmıştır.

Aynı kitaptaki “Anneannemin Yaş Günü” öyküsünde de, sevgi konusu işlenir. Aile bireyleri arasındaki bağlılık, yardımlaşma, iş bölümü unsurları sevgi ile bütünleştirilir. Aile bireyleri iş bölümü yaparak Hikmet Anneanne’ye bir doğum günü yaparlar.

“Anneannemin Gramofonu” kitabındaki “Anneannemi Kuma Gömdük” öyküsünde, Hikmet Anneanne, denize gidip kendisini kumlara gömdürmek ister. Bu

yöntemle tüm ağrı ve sızılarını kurtulacağını düşünür. Ev halkını ikna eder ve bir hafta sonu deniz kıyısına giderler. Kumsal çok kalabalıktır ve deniz kıyısında hiç kum yoktur. Deniz de çok kirlidir. Sahilde koşturan insanlar, diğerlerini rahatsız etmektedir. Anneaneyi kova kova satın aldıkları kuma gömerler. Çocuklar denizin kirliliğinden, doğru dürüst yüzemezler. Ve hiç eğlenmeden büyük bir yorgunlukla eve dönerler. Yazar bu öyküde, çevre kirliliğine, özellikle de deniz kirliliğine dikkatleri çekmektedir. Aynı zamanda çoğu yerde olduğu gibi, sahillerde de insanların birbirlerine karşı saygısızca davrandıklarını göstermektedir. Çocuklara bu örnekleri vererek onları eğitmeye, bazı aksaklıklara ve yanlışlara dikkatlerini çekmeye çalışmaktadır.

Aynı kitapta yer alan “Anneannem Su Taşıyor” öyküsünde yazar, yardımlaşma düşüncesini vermektedir. Metin’in evinin olduğu mahallede sık sık sular kesilir. Mahalle halkı, itfaiyenin araçlarıyla getirdiği sulardan alarak, su ihtiyacını karşılamaya çalışır. Su taşındığı günler, Hikmet Anneanne de, su taşıma işinde evdekilere yardım eder. Ev halkı ona evde oturmasını söylese de, o dinlemez. ‘Ben de su kullanıyorum, benim de taşımam gerekli’, der. Bütün mahalleli, itfaiye görevlilerine çaylar, kahveler, börekler ikram ederler. Bu şekilde teşekkürlerini ve minnettarlıklarını sunarlar. Yazar, öykünün geneline yardımlaşma ve paylaşma unsurlarını yerleştirmiştir.

“Anneannemin Gramofonu” kitabında bulunan “Anneannemin Turşusu” isimli öyküde, ev yapımı ve emek harcanarak yapılan yiyeceklerin güzelliği, sağlık açısından daha yararlı olduğu düşüncesine yer verilmiştir. Aynı zamanda yazar, bu öyküde üretkenlik, boş durmama, yardımlaşma, iş bölümü unsurlarına da yer verir. Anneanne hiç boş durmaz. Sürekli bir şeyler örer, ya da kış için bir şeyler hazırlar. Bu hazırlıkları yaparken de, ev halkı ona yardım eder. İş bölümü yaparlar.

Aynı kitabın son öyküsü “Anneannem Salıncağa Biniyor” isimli öyküdür. Bu öyküde yazar, Metin ile anneanesi arasındaki arkadaşlık ve sevgiyi anlatmaktadır. Hikmet Anneanne, çocukluğunu hatırlar ve çocukluğundaki gibi salıncağa binmek ister. Metin, bu isteğini gerçekleştirme de ona yardım eder. Hikmet Anneanne,

Metin'i parka götürdüğü günlerde, Metin için hazırladığı yiyecekleri oradaki diğer insanlarla paylaşır. Bazen elinde bir örgü olur. O zaman da yanındakilere nasıl örgü örüleceğini göstermeye çalışır. Paylaşmayı, yardımlaşmayı, bir şeyler üretmeyi seven bir karakterdir, Hikmet Anneanne. Yazar, bütün olumlu unsurları onun üzerinden, eğlenceli bir dille yansıtmaya çalışır.

Anneannem serisinin bütün kitaplarında, yardımlaşma ve paylaşma duyguları ön plandadır. Kimse sadece kendi çıkarlarını düşünmez, bencil değildir. Bir şey yapılacağı zaman hep birlikte yapılır. Yardıma ihtiyacı olan kişilere, hiç düşünmeden yardım edilir. Yazar, çocukta çalışkanlık duygusunu geliştirmeye çalışır. Üretkenlik, emek harcayarak bir şeyler üretme, tutumlu olma, temiz olma, büyüklere ve yaşlılara saygı gösterme, çevreyi ve doğayı koruma, hayvanları sevmeye, toplum kurallarına uyma vb. bir çok davranış, Anneannem serisi kitaplarında verilen eğitim unsurlarıdır.

3.3.2. Hayvan Sevgisi

Muzaffer İzgü'nün kitaplarında hâkim konular arasında hayvan sevgisi büyük bir yer tutar. Sadece hayvan sevgisinin anlatıldığı öykülerin yanında, başka konulardan bahseden öykülerin içinde de sezdirilmeye çalışılan hayvan sevgisi unsurları yer alır. Özellikle çocuklar için yazılmış öykülerin çoğunda, hayvan karakterler karşımıza çıkar. Kimi zaman çocukların en yakın arkadaşıdır bu hayvanlar, kimi zaman da ailenin bir bireyidir. Muzaffer İzgü, 'hayvan sevmeyen insan, insan da sevmez' diyerek, öykülerinde çocuklara hayvan sevgisi kazandırmaya çalışır.

“Akrobat Pisicik” kitabında, aynı isimli öyküde yazar, küçük bir çocuğun ağzından bir sokağı ve sokakta yaşayan insanları anlatır. Sokaktaki insanların en büyük özelliği, bir olayı çok abartmaları ve çok heyecanlı olmalarıdır. Yolda yürüyen bir adamın önüne, balkondan bir saksı düşer, adam korkudan bayılır. Ama sokaktakiler, saksının sahibine saksının adamın başına düştüğünü ve öldüğünü söylerler. Saksının sahibi kadın da bayılır. Üç kez yanlış anlama yüzünden itfaiye

çağırırlar. Ama sonradan itfaiyeye gerek olmadığı anlaşılır. Bir gün, bir ağaca bir kedi yavrusu çıkar, ağaçtan inemez. Bütün mahalleye bu olay, bir adam intihar edecekmiş diye yayılır. Ağacın altına geldiklerinde, kediyi görünce işin doğrusunu anlarlar; ama kediyi de orada bırakmaz istemezler. Yardım önerileri çok olur. Birisi kement atıp indirelim der, birisi balkondan kedinin üstüne su döker. Kedi inmez. Kasap ciğer getirir, kediyeye gösterir. Kokusu kediyeye gitsin diye, mangalda ciğeri pişirir. Yine de kedi inmez. İtfaiyeyi bile çağırmayı düşünürler. Sonra kedinin annesini bulup getirmek için, mahallenin içine dağılırlar. Herkes kedinin annesini ararken, kedi kendi kendine ağaçtan iner. Yazar, bu öyküde küçük bir çocuğun gözünden, bir kediyeye yardım etmeye çalışan mahalle halkını, eğlenceli bir şekilde anlatmaktadır.

“Uzay Karpuzu” kitabında yer alan “Mavi Kedi” öyküsü de hayvan sevgisiyle ilgilidir. Öykünün başkişisi küçük bir çocuktur. Arkadaşı Nedim, mahallelerindeki boş bir arsada mavi bir kedi gördüğünü söyler. Çocuk, o günden sonra her gün o arsaya kediyi aramaya gider; ama mavi kediyi bulamaz. Her gün küçük çocuğun arsada bir şeyler aradığını gören bir kadın, ona ne yaptığını sorar. Çocuk mavi kediyi beklediği söyler. Kadın da ona inanır. O da kedi çıksın diye, yemekler getirmeye başlar; ama kedi bir türlü çıkmaz. Bir gün kadın gazetecileri çağırıp, mavi kediyi anlatır. Kediyi gören hiç olmamıştır; ama herkes varlığına inanır. Gazetede çıkan haberler yüzünden, herkes kedinin görüldüğünün söylendiği arsaya toplanır, sokak o kadar kalabalık olur ki, trafiğe bile kapanır. Herkes mavi kediyi görmek istemektedir. Gazete mavi kediyi getirene ödül vereceğini açıklar. İnsanlar da kedinin peşine düşerler. Küçük çocuk da oradadır. O da kediyi görmek istemektedir; ama onu sevdiği için almak istemektedir. Her gece rüyasında onu görür. Kalabalığın içinden bir ses, mavi kedi bu yana kaçtı deyince, herkes o yana gider ve arsayı boşaltır. O sırada çocuğun yanına Nedim gelir. Kendisine yalan söylediğini, o kediyi hiç görmediğini söyler. Kediyi görmemesine rağmen, başkalarının gördüm lafına o da inanır ve kediyi aramaya gider. Çocuk anlar ki, gerçekte mavi kedi yoktur. Ama o mavi kediyeye rüyalarında sahiptir. Onu tutar, sever ve asla ödül için gazeteye götürmez. Mavi kedi, onun kedisidir.

Muzaffer İzgü'nün "Hokus Pokus" kitabındaki, "Kuzum" öyküsünde de iki çocuğun bir kuzuya karşı besledikleri sevgi anlatılır. Sefa ve kardeşi, gecekondu mahallesinde yaşayan fakir bir ailenin çocuklarıdır. İkisi de öğrencidir. Bir gün babaları bir kuzu alır. Kuzuyla daha çok Sefa'nın kardeşi ilgilenir. Kuzunun adını Yılmaz koyarlar. İkisi de Yılmaz ile arkadaş olurlar, onu yanlarından hiç ayırmazlar. Okula giderken bile yanlarında götürmek isterler; ama anneleri izin vermez. Yılmaz, özellikle de küçük çocuğun en yakın arkadaşı olur. Annesi, Yılmaz'ın yünlerinden O'na bir kazak örer. Kışın bu sayede üşümekten kurtulacaktır. Ama kurban bayramı gelince, babası Yılmaz'ı satar. Çocuklar buna çok üzülürler. Yılmaz'ın yünlerinden yapılmış kazağın içinde hiç ısınmazlar, hep üşürler.

Yazarın "Hokus Pokus" kitabında yer alan öykülerden biri olan "Minnoş" öyküsünde de hayvan sevgisi karşımıza çıkmaktadır. Gonca, evin tek çocuğudur. O hayvanları, özellikle de kedileri çok sevmektedir. Odasında kedi bibloları, kedi posterleri vardır. Ama o canlı bir kediye sahip olmak istemektedir; ancak annesi ve babası evde kedi beslemesine izin vermez. Arkadaşı Betül'ün bir kedisi vardır ve onu bu yüzden kıskanmaktadır. Bir gün okuldan eve dönerken, bakkalın orada güzel bir kedi bulur. Onu sokakta bırakmaya kıyamaz ve eve getirir. Annesi, babası gelince de kediyi balkona saklar. Kedi balkonda rahat durmayınca, babası kediyi bulur. Gonca'nın onu çok istediğini görünce evde kalmasına izin verirler. Gonca da bu sayede en büyük hayaline kavuşmuş olur.

"Al Yanaklı Hasan" kitabında bulunan "Kınalı Keklik" öyküsü, hayvan sevgisinin ele alındığı bir diğer öyküdür. Üç çocuk sahibi, fakir bir aile köyden kente göç eder. Çocuklar köyden gelirken yanlarında, keklikleri Ayvaz'ı da getirirler. O koca kentte, çocuklara köylerini hatırlatan tek şey Ayvaz'dır. Bu sebeple onu daha da çok severler. Ayvaz öttükçe, köylerini, arkadaşlarını, oyun oynadıkları yerleri hatırlarlar. Bir gün, babaları paraya ihtiyacı olduğu için Ayvaz'ı satar. Ayvaz da gidince çocuklar iyice yalnız kalırlar ve Ayvaz'ın gidişine çok üzülürler.

Aynı kitapta yer alan "Ayıcık" öyküsünde ise, küçük bir çocuğun bir ayıyla olan arkadaşlığı anlatılıyor. Çocuk bir gün kasabada gezerken, bir ayı oynatıcısı ve onun

küçük ayısını görür. Zamanla ayı ile arkadaş olur. Her gün ona evden yiyecekler getirir. Arkadaşlıkları ilerledikçe, çocuk ayıcığa yapılan eziyetlere dayanamaz ve onu bir gün dağlarda serbest bırakır.

“Gözlüklü Köpek” kitabında, aynı isimli öyküde, bir mahallede yaşayan çocukların hepsinin sevgilisi olan bir köpek ve köpekle aralarındaki arkadaşlık anlatılmaktadır. Mahallede yaşayan çocuklar, Akıllı isimli bir köpeği sahiplenirler ve ortaklaşa olarak onu beslerler. Akıllı, oyunlarının vazgeçilmez bir üyesi olur. Çocuklar kış mevsimi yaklaşınca, Akıllı üşümesin diye ona elbise dikmeye karar verirler. Herkesin evinden getirdiği malzemelerle, Akıllı’nın elbisesini dikip, giydirebilirler. Ama Akıllı’nın bu elbiseyi üzerinden çıkarması bir gün sürmez.

“Şarkıcı Kuşlar” kitabındaki aynı isimli öyküde de ele alınan konu, hayvan sevgisidir. Pelin, annesi, babası, abisi ve anneannesiyle birlikte yaşamaktadır. Anneannesi çok aksi bir kadındır, kolay kolay hiçbir şeyi beğenmez. Eve alınan patlamış mısırları da beğenmez. Kimsenin getirdiği iyi patlamıyor diye laf eder. En sonunda kendisi gidip alır; ama kendi aldıkları da hiç patlamaz, kara kara yanar. Bütün ev halkı, anneannelerine mısır konusunda şakalar yapmaya başlar. O, inatla aldığı bütün mısırları patlatmaya çalışır. Sabah olunca çocuklar bir müzik sesiyle uyanırlar. Anneanneleri, akşam yanan bütün mısırları balkonda kuşlara vermektedir. Hepsi gördükleri manzara karşısında şaşkına dönerler. Daha önce o kadar kuşu, balkonlarında görmemişlerdir.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında yer alan “Kargayla Dostluk” öyküsünde, bir yazarla iki karga arasındaki dostluk anlatılmaktadır. Yazar yazılarını yazarken cama iki karga gelir. Yazar verdiği yiyeceklerle kargalarını kendisine alıştıtırır. Birbirlerine o kadar alışır ki, kargalar cam açık olduğunda evin içine girerler, yazarın kendilerine dokunmasına izin verirler. Ama yazar başka bir şehre taşınmak zorunda olduğundan, karga dostlarından ayrılır. Onlarda peşinden gelsin ister.

Muzaffer İzgü'nün öykülerinin çoğunda, hayvan karakterler karşımıza çıkmaktadır. Anneannem serisi kitaplarının hemen hemen hepsinde, hayvan sevgisi hâkimdir. Hikmet Anneanne'nin Tekir isimli bir kedisi vardır. Tekir ailenin bir üyesidir ve aile bireylerinin hepsi onu çok sever. Ama en çok da Hikmet Anneanne sever Tekir'i. Çünkü herkes işe ve okula gittikten sonra Tekir ona arkadaşlık eder. Tekir, Hikmet Anneanne'nin can yoldaşı, sırdaşı, dert ortağıdır. Her şeyini ona anlatır, onunla paylaşır. Anneanne, Tekir üşümesin diye ona patikler, hırkalar örer, yemeklerine ortak eder. "Anneannemin Kedisi Yitti" öyküsünde kaybolur Tekir. Anneanne onu bulmak için her şeyi yapar. En sonunda yine Tekir'ine kavuşur.

Anneannem serisi kitaplarındaki tek hayvan Tekir değildir. Anneanne, Apartmanda kuzu besler (Anneannemin Apartman Kuzusu), cama konan bir muhabbet kuşunu sahiplenir (Konuk Kuş), komşuların kedisine bakar (Anneannemin Konuk Kedisi), komşularının evde istemediği hayvanları sahiplenir (Anneannem Hayvanlar Arasında), kelebekler gelsin diye balkonda çiçek yetiştirir (Kelebekler Yasemine Konar).

Muzaffer İzgü okudukları öykülerle, daha küçük yaşlarda çocuklara, hayvan sevgisi kazandırmaya çalıştığı gibi, bir yandan da hayvanları da tanıtmaktadır. Öykülerinde farklı türden hayvanları görmek mümkündür.

3.3.3. Eğitim Ortamındaki Aksaklıklar

Muzaffer İzgü, öykülerinde çocukları toplumun sağlıklı birer ferdi olarak yetiştirmek amacıyla, çeşitli eğitici unsurları öykülerine konu yapmıştır. Çocuğu bu şekilde eğitmeyi amaçlayan yazar, öykülerine asıl eğitim yuvası olarak gösterilen okulları ve bu okullardaki işleyiş düzenini de almıştır. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde eğitimin verildiği okullar, eğitimi veren öğretmenler ve bu eğitimi alan öğrenciler karşımıza sıkça çıkar. Yazar bütün bu eğitim unsurlarını anlatırken, bazı

aksaklıklara ve yanlışlıklara da dikkat çekmeye çalışmaktadır. Öykülerde eğitimdeki ve eğitim ortamlarındaki aksaklıklar, yapılan yanlışlar eleştirilmektedir.

“Kardelen” kitabında yer alan “Çocuk Bayramı” isimli öyküde birçok yanlışlık göze çarpmaktadır. Öykünün başkişisi Hasan, fakir bir ailenin oğludur. Okulda sınıf öğretmenleri, 23 Nisan Çocuk Bayramı’nın geldiğini, bu törenler için dikilecek olan elbiselerin fiyatlarını söyler. Hasan eve gidince öğretmenin anlattıklarını ailesine anlatır. Elbiseleri diktirecek paraları yoktur, Hasan bu duruma çok üzülür. Ertesi gün okula gitmek istemez; çünkü öğretmeni paraları toplayacaktır. Öğretmeni Okan, Lale, Jale ve diğerlerinden paraları toplar, Hasan’a sormaz bile. Hasan’ın pantolonunun bir paçası uzun, bir paçası kısadır. Ayakkabısının burnundan ayakları gözüktür. Önlüğü yoktur. Bayramdan bir gün önce, okulda genel deneme yapılır. Denemelerde Hasan gibi sekiz on çocuk yürüyüşlere alınmaz, müdürün odasına çıkarılır. Müdürün odasında sekiz on öğretmen toplanmıştır. Hasan’a kıyafetlerinin neden böyle olduğunu sorarlar. Bu kıyafetlerle valinin, müdürlerin karşısına çıkamayacağını, annesine evde kıyafetlerini düzelttirmesini söylerler. Sonra okulumuz birinci olmaz derler. Hasan’ın annesi, eve gidince terziden bulduğu artık kumaşlarla, Hasan’ın pantolonunun paçalarını eşitler. Babası ayakkabısını tamir etmeye çalışır. Bayrama günü, Hasan ve diğer sekiz öğrenciyi hiçbir sıraya yerleştiremezler. Onları müdürün odasında bırakırlar, çocuklar oradan çıktığında diğerleri çoktan tören yerine gitmiştir. Hasan koşarak tören alanına gider, orada sınıf arkadaşlarının geçişini izler. Hep bir ağızdan, ‘Bugün 23 Nisan, Neşe doluyor insan’ şarkısını söylüyorlardır.

Hasan, fakir bir çocuk olduğu için diğer öğrencilerden ayrılıyor. 23 Nisan, çocukların bayramı olduğu halde, öğretmenleri bunu okulların yarışı olarak değerlendiriyor ve göz zevkini bozacak öğrencileri, onların bayramı olmasına rağmen, törenlere almıyorlar. Bayram gününe kadar da, Hasan’ın kıyafetlerini daha önce hiç fark etmiyorlar. Bu durum koruma derneğinin bile gözünden kaçıyor. Yazar, bu öyküde öğretmenlerin öğrencilerden çok, protokol üyelerine değer vermelerini ve okullardaki koruma derneklerinin ne kadar düzgün çalıştıklarını eleştirmektedir.

“Kardelen” kitabındaki aynı isimli öyküde, Toros ve Kardelen isimli Torosların bir köyünde oturan, iki kardeş karşımıza çıkar. Toros ve Kardelen, köylerindeki okul kapatılınca, okul için her gün başka bir yere gitmek zorunda kalırlar ve bu geliş gidişlere dayanamadıkları için köyden taşınırlar.

“Biz göçtük o köyden. Dedem çok üzüldü. Ben de çok üzüldüm. Kardelen de çok üzüldü. Ama okulumuzu kapattılar. Bizi bir araç gelip alıyor, aşağıdaki kocaman Nergis Köyü’ne götürüyordu. On yedi çocuk araca biniyor, tehlikeli dönemeçlerde gözlerimizi ayırarak korkuyla Nergis Köyü’nün okuluna varıyorduk. Okul paydos olunca aynı araç bizi alıp tekrar köyümüze getiriyordu. Ama karın çok yağdığı zamanlar okulumuza gidemiyorduk...” (İzgu 2002c: 8).

Yazarın bu öyküde eleştirdiği nokta, çocukların yaşadıkları yerden çok uzakta olan bir başka yere, taşınmalı olarak bin bir tehlike içinde götürülmeleridir. Çocuklar sabah ve akşam olmak üzere, aynı tehlikeyi her gün yaşamaktadır. Özellikle kış şartlarının çok sert geçtiği bölgelerde, bu sistem daha da tehlikeli bir hal almaktadır. Kar yüzünden kapanan yollarda kalan öğrenciler, uzun süre okullarına gidemeyenler her zaman karşılaşılan durumlardır.

“Kahkahacı Sınıf” kitabında yer alan “Kurt Korkusu” öyküsünde, dört köyün ortasında bir okul bulunmaktadır. Okulun öğrencileri köylerden okula, yürüyerek gelmektedir. Havanın güzel olduğu bahar günlerinde hiçbir sorun yoktur. Yürümek çocuklara zor gelmez. Ama özellikle de kış aylarında, karda okula gitmek o kadar zordur ki. Çocuklar okula gelirken birçok tehlike atlatmaktadır. En önemli tehlikelerden bir tanesi de kurt tehlikesidir. Öğrencilerin can güvenliği yoktur. Devlet bu durum için, hiçbir çözüm yolu bulmamıştır.

“Çocukların Ormanı” isimli kitapta yer alan “Şarkı Söyleyen Denetmen” öyküsünde, öğretmen sınıfa bir denetmen geleceğini haber verir. O günden sonra çocukları bir telaş alır; çünkü şimdiye kadar, hep gülmeyen, asık suratlı, çatık kaşlı denetmenlerle karşılaşmışlardır. Ama beklenen denetmen geldiğinde öğrenciler çok

şaşırırlar. Çünkü yeni denetmen bildikleri genel denetmen tipinden çok farklıdır. Öğrencilerle arkadaş gibi konuşmakta, şarkı söyleyip, fıkra anlatmaktadır.

Muzaffer İzgü, bu öyküde yerleşmiş olan denetmen tipini eleştirmekte ve sert, mesafeli görünme çabası içinde olan denetmenlerin, çocukları korkutmaktan başka eğitime bir katkısı olmadığını anlatmaktadır.

Anneannem serisi kitaplarından “Anneannem Sihirbaz” kitabında bulunan, “Anneannem Neyi İzliyor?” öyküsünde de eğitim ortamındaki aksaklıklara değinilmiştir. Bu öyküde yazar, okullardaki soluklanmaların çok kısa olduğunu, çocukların ihtiyaçlarını bile çok zor karşıladıklarını anlatmaktadır. Öykü anneannem serisi kitaplarının başkişisi Metin’in ağzından anlatılır.

“Soluklanmaların süresi ne denli kısa... Zil çalıyor, soluklanmaya çıkıyoruz, bilmem ki soluklanıyor muyuz, yoksa soluksuz mu kalıyoruz? Haydi, bir koşu su içmek için muslukların başına koşuyoruz, ondan sonra kantinin önünde uzun bir sıra... Haydi ondan sonra başlıyor bir simit yeme yarışması. Çünkü biraz sonra zil çalacak. Eh elinde simitle sınıfa da giremezsin ya...” (İzgü 2003c: 73).

Metin, bir şeyler yemekten soluklanmalarda konuşamadıklarını, garip işaretlerle anlaştıklarını anlatır. Soluklanmaların biraz daha uzun olmasını diler. Ama ikili öğretim oldukları için bu çok zordur. Çocuklar çok acele yedikleri için, bazen ellerini ve ağızlarını yıkamaya zaman kalmaz. Kimisinin ağzında susam, kimisin ağzında salça vardır. Çocukların böylece ne yediği dışarıdan anlaşılır. Üç dersten sonra, on beş dakikalık uzun bir soluklanma vardır. Çocukların çoğu o soluklanmayı bekler, parasını o zamana saklar.

“Demokrasimiz Kaç Para Eder” kitabındaki, “Sümegöz Amca” öyküsünde eğitimdeki başka aksaklıklar eleştirilmektedir. Öykü bir anasınıflı öğrencisinin ağzından anlatılmaktadır. O gün Türkiye’ye yabancı bir devlet büyüğü gelecektir ve okul olarak o kişiyi karşılamaya gidilecektir. Öğretmenleri çocuklara, su ve tuvalet ihtiyaçlarını karşılamalarını söyler. Çocuklar hemen tuvalete giderler. Daha önce de devlet büyüklerini karşılamaya gitmişlerdir ve çocukların çoğu altına kaçırmıştır. Bu

nedenle, öğretmenleri, okuldan ayrılışına kadar çocukları sürekli tuvalete gönderir. En sonunda okuldan sıra halinde çıkıp, karşılama alanına gitmeye başlarlar. Anasınıfı öğrencileri sürekli koşmak zorunda kalır, En önde beşinci sınıflar vardır ve çok hızlı yürümektedirler. Tören alanına gidesiye kadar, kimi öğrenci çamura düşer, üstü başı batar, kimisi dizini yaralar, kimisi acıkır, susar, tuvaleti gelir. En sonda oldukları içinde diğer sınıfları kaybederler. Havaalanına geldiklerinde, orada başka okulların öğrencilerinin olduğunu görürler. Onlar da orada dört, beş saattir beklemektedir. Çocukların şikâyetleri ve istekleri hiç bitmez. En sonunda (Sümeğöz Amca) devlet büyüğü arabasıyla geçip gider; ama çocukların çoğu onu göremez. Artık geri dönmeye başlarlar; ancak çocukların hiçbirinde yürüyecek güç kalmamıştır. Evlerine vardıklarında çok yorgun ve bitkin bir hale gelirler. Çocukların hepsi hasta olur, bir hafta okula gidemezler. Okula sadece Bahar ve Ali gidebilir; çünkü onlar karşılama töreninin olduğu gün okula gelmemiştir.

Muzaffer İzgü, bu öyküde sadece bir iki dakika sürecek bir karşılama töreni için, bütün gün okulların tatil edilip, öğrencilerin yaş farkı gözetilmeksizin, saatlerce yürütülmesini ve ayakta bekletilmesini eleştirmektedir. Önemli olan devlet büyüğünün kendisine gösterilen saygı ve sevgidir, ama çocuklar burada hiç önemsenmemektedir.

“Tom Baba’nın Tombalası” isimli kitapta yer alan, “Girdim Yaptım Yendim” öyküsünde yazar, daha ilkokul sıralarından itibaren, sınavlar için birbiriyle yarıştıran öğrencileri, onların velilerini ve öğretmenlerini eleştirmektedir. Birsel’in annesi ve babası daha ilkokuldan itibaren, kızlarına sınav maratonunu aşılama çalışırlar ve ona, aynı sınavlara girecek olan teyzesinin kızı İlayda’yı düşmanı olarak tanıtır. Çocuklar, sınav maratonu içinde önlerine çıkan herkesi, düşmanı olarak benimserler. İlayda’ya özel ders aldırıldığını duyan Birsel’in ailesi, borç bulup, bir şeyler satıp, Birsel’e de özel ders aldırırlar. Okulda sınıftaki kırk beş öğrenci, birbirine düşmandır; çünkü hepsi aynı sınavda birbirine rakiptir. Onları bu hale aileleri getirmiştir. Bazı öğretmenler sınıflarda, öğrenciler arası dostluğu sağlamaya çalışsa da olmaz. Sınavı İlayda da, Birsel de kazanır. İki aile de yapmacık hareketlerle, birbirlerine karşı ne kadar sevindiklerine dair rol yaparlar. Birsel,

okullar bittikçe her sınavda İlayda ile dövüşür (sınavlarda savaşıır). En sonunda üniversite sınavına girerler. Birsal savaşıyormuş gibi girer sınava, kaleminin ucunu iyice sivriltilir, cevap anahtarının gözünü oyarak cevaplar soruları. En sonunda üniversiteyi kazanır.

Muzaffer İzgü'nün “Girdim Yaptım Yendim” öyküsünde karşı çıktığı nokta öğrencilerin sınav kazanamama korkusu içinde sağlıklı ve düzgün bir eğitim alamamasıdır. Öğrencinin ve ailesinin tek amacı vardır: sınavları kazanmak. İlkokuldan itibaren çocuklar sınavlar için hazırlanır, her şey sınavda çıkar ya da çıkmaz diye ayrılır. Çocuklar doğru dürüst cümle bile kuramazken, en iyi test tekniklerini öğrenirler. Bir de işin içine aile baskısı eklenince olayın boyutları daha da büyür. Yazar, eğitimin amacının sadece öğrenciyi sınavlara hazırlamak olmadığını eleştirmektedir.

“Bir Mayıs Polis Bayramı” kitabında yer alan “Öğrencilere Semer” öyküsünde de yazar, “Girdim Yaptım Yendim” öyküsündeki konuya benzer bir konuyu ele almıştır. “Öğrencilere Semer” öyküsü, ikinci sınıf öğrencisi Pelin'in ağzından anlatılmaktadır.

“...Bağırmak istiyorum... Yirmi kiloyum, sırtımdaki yük sekiz kilo yavuuuu... Ay ay bir zor ki. Daha okullar açılalı üç ay oldu, üç kez sapları koptu çantamın...” (İzgü 2004f: 188).

Pelin'in kitaplarının yaptığı ağırlık yüzünden, çantası çok çabuk eskimektedir. Yeni çantaya çok çabuk kavuşamayacağını bilir. Her gün babası, çantasını yedek iplerle sırtına bağlar. Pelin, bu kadar ağırlığın altında gelişemeyeceğini, büyüemeyeceğini düşünmeye başlar. Üst sınıflardaki ablaları gözünü daha da korkutur. Dördüncü ve beşinci sınıflara geçtiğinde, çantasının daha da ağırlaşacağını söylerler. Pelin, bütün bu yükü taşımaktan şikâyet etse de, gerekli olduğuna da inanır. Çünkü Anadolu Lisesi'ne, özel okullara, dershanelere gitmek için çok çalışmak, çalışmak için de kitapları taşımak zorundadır. Ama yine de, o yükün altında ezilmekten buram buram terlemektedir. En sonunda okulların başı amcaya, bizi bu yükten kurtar diye, bir mektup yazar. Ama bir yanıt alamaz. Sırtındaki sekiz kilo yükü cevap beklemeye devam eder.

Yazarın bu öyküde dikkat çekmeye çalıştığı şey, daha ilkokul çağlarında olan öğrencilere, taşıyamayacakları kadar ağır çantalar taşıtılmasıdır. Gelişme çağındaki çocukların, be nedenle gelişme bozuklukları gösterebileceğine ve yetkililerin bu duruma sessiz kalmalarına dikkati çekmeye çalışmaktadır. Yazarın eleştirdiği bir diğer nokta da, öğrencilerin daha ilkokuldan itibaren sınav, dersane yarışına sokulmaları ve hayatın tek amacı olarak bunların gösterilmesidir.

“Anadolar” kitabındaki “Ders: Hayat Bilgisi” öyküsünde yazar, hayat bilgisi derslerinin yetersizliğini, kendine özgü bir anlatımla eleştirmektedir. Öykü, bir ilkokulun, bir saatlik hayat bilgi dersinde geçmektedir. Çocuklar derse girmeden önce, andımızı okumuşlardır. En iyi onlar okuduğu için, öğretmenleri kendilerini tebrik eder. Derste çocuklar, büyüyünce ne olacaklarını anlatmaya başlarlar. Eroin kaçakçısı, politikacı, banka hortumcusu, çete başı, dilenci, faizci, televole yıldızı, vb. birçok meslek sayarlar. Hepsi kolay ve çok para kazanmanın yollarını aramaktadır. Zaten çoğunun ailesi de saydıkları işleri yapmaktadır. Öğretmenlerine hayat bilgisi dersi onları hayata hazırladığı için, bu dersi çok sevdiklerini söylerler. İçlerinden bir öğrenci, Bahar, çıkıp ben insan olacağım der. Diğer çocuklar, Bahar’ı dışlarlar, onunla konuşmazlar ve oyun da oynamazlar.

Yazar burada, çocukların ağzından ülke gerçeklerine bir dokundurma yapmıştır. Ama burada asıl göze çarpan şey, her sabah okunan andımızın çocuklar üzerinde hiçbir eğitici etkisinin olmadığı, sadece bir laftan ibaret kaldığıdır. Çalışkanlık, doğruluk, dürüstlük, saygı erdemleri lafta kalmıştır. Yazarın üzerinde durduğu bir diğer şey de, okullarda okutulan hayat bilgisi derslerinin amacına uygun olmadığıdır. Sistem çocukları hayata hazırlamada yetersizdir. Sadece adı hayat bilgisi olan derslerde çocuklar, hayata hazırlanmaktan çok, bir bilgiler yumağını öğrenmek zorundadır.

“Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever” kitabındaki, “Öğretmen Yontusu” öyküsünde maddî imkânsızlıklar yüzünden derslerde verimli olamayan öğretmenler anlatılır. Öykünün başkişisi, iki çocuk babası, maddî sıkıntılar içinde olan bir öğretmendir. Küçük bir kasabada çalışırken, tayini büyük bir şehre çıkar. Orada

gecekondu mahallesinde bir eve yerleşirler. Okulun ilk günü çok heyecanlıdır. Büyük bir lisede çalışacak olması, öğrencilerin çoğunun şehir çocuğu olması onu biraz korkutur. Kendisine mutlaka bir lakap takacaklarını düşünür. İlk derse girer. Çocuklar korktuğu gibi değildir. Ders çok güzel geçmektedir. Ama dersin ortasında yere düşen kalemini almak için yere eğildiğinde, dokuz yıl önce aldığı ve karısının yamadığı pantolonu yırtılır. Öğretmen donup kalır, kıpırdayamaz. Çocukların gülmelerini bekler, çocuklar gülmez. Öğretmenleri gülün, alınmayacağım der. Çocuklar neden gülelim diye sorarlar. Aynı şeyin kimya ve tarih öğretmenlerinin de başlarına geldiğini anlatırlar. Öğretmen biraz rahatlar. Daha sonra öğrenciler, öğretmenlerine ek bir iş bulmasını önerirler. Ona iş seçeneklerini sayarlar. Badana boyacılık, tamircilik, garsonluk... Öğretmen çok şaşırır. Kendisi kahkaha beklerken, öğrencileri ona akıl ve iş önermektedir. Erkek öğrencilerin biri, eşofmanını öğretmenine verir. Öğretmen sınıftan çıkarken “utanıyorum” dediğinde, öğrenciler: “sizi bu hale düşürenler utansın” derler.

Bu öyküde maddî yetersizlikler nedeniyle, öğrencileri karşısında zor durumda kalan bir öğretmen vardır. Aslında bütün öğretmenler aynı durumdadır. Maddî açıdan kendine yetemeyen öğretmen, derslerde de verimli olamamakta, dersin akışını sağlayamamaktadır.

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” kitabında yer alan “Öğretmenler Günü” öyküsünde de, “Öğretmen Yontusu” öyküsündeki konuya benzer bir konu işlenmiştir. Öğretmenler Günü öyküsünde, yılın sınıfı seçilen 4-A sınıfının, neden yılın sınıfı olduğu anlatılmaktadır. Hüsam öğretmen, 4-A sınıfının öğretmenidir. Maddî açıdan sıkıntı çekmektedir. Dokuz yıldır aynı paltoyu giymekte, okula en uzak gecekondu mahallesinde oturmaktadır. 24 Kasım Öğretmenler Günü gelir, öğrenciler öğretmenlerine, her zamankinden daha farklı bir hediye almaya karar verirler. Kırk dört kişilik sınıf aralarında anlaşarak, kilolarca pirinç, makarna, et, yağ, şeker, patates... getirip öğretmenlerinin evine götürürler. Hüsam öğretmen söyleyecek söz bulamaz. Daha sonra bu olay gazetelere yansır. Bakanlık hemen bu işe el atar ve 4-A sınıfı yılın sınıfı seçilir. Kendi okulunu kendin yap kampanyasından sonra, kendi

öğretmenini kendin doyur, kampanyasını başlattıkları için, bu ödüle layık görülmüşlerdir.

Öykünün kahramanı, öğretmen maaşıyla geçinemeyen bir öğretmendir. Yıllardır aynı kıyafetleri giyen, gecekonduda oturan, birçok şeyi alıp da çocuklarına yediremeyen biridir. Öykünün başından sonuna kadar, öğretmenlerin maddî sıkıntıları anlatılmaktadır. Öykünün en sonunda olaylar bakanlığa kadar yansımaktadır. Bu olaydan bir ders çıkarması gereken (öğretmenlerin sıkıntılarını görmeyen) bakanlık, bu işten de sıyrılmanın yolunu bulur. Kendi öğretmenini kendin doyur kampanyasıyla, sorumluluğu omuzlarından atar. Bu öyküde yazarın eleştirdiği birçok nokta vardır. Öykünün içinde, ikili öğretim olduğu için soluklanma sürelerinin çok kısa olduğu, çocukların bırakın bir şeyler yiyip içmeyi, tuvalete gitmeyi, nefes alacak zamanlarının bile olmadığı belirtilmektedir. Diğer değinilen bir nokta da, bazı öğretmenlerin öğretmen olduktan sonra, bir okula atanmaları ve yıllarca aynı okulda kalıp, kendisini hiç değiştirmedikleri, geliştirmeye çalışmadıkları; buna rağmen yılın öğretmeni seçildiğidir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmemelerinin yanı sıra, ödüllendirme sisteminde de âdil olunmadığı eleştirilen diğer bir yöndür.

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” kitabında yer alan, “Benim Canım Öğretmenim” öyküsünde de, maddî imkânsızlıklar yüzünden, eğitim verme amacını gerçekleştiremeyen bir öğretmenle karşılaşyoruz. Öykünün kahramanı Veli Öğretmen, ilkokul beşinci sınıfların öğretmenidir. Öğrenci velileri, kendisini sınıfta yaptığı bazı davranışlardan dolayı şikâyet ederler. Şikâyet üzerine Milli Eğitim müfettişlerinden birisi kendisini denetlemeye gider. Okul müdürü ve denetmen birlikte Veli Öğretmenin dersine girerler. Veli öğretmenin derse hazırlığı, palanları, planları uygulayışı, her şey kusursuzdur. Müfettiş şikâyetin sebebini anlayamaz. Ders ilerledikçe Veli Öğretmen, çocuklardan duyduğu kelimeler karşısında, bir şeyler satıyormuş gibi bağırmağa başlar. Balık satar, zeytinyağı, balon, zarf...satar. Duyduğu ve esinlendiği her kelimedede, sınıfta bu şekilde bağırır. Öğrenciler bu duruma alıştıkları ve öğretmenlerini de çok sevdikleri için, şimdiye kadar hiç şikâyetçi olmamışlardır. Denetmen, olanlara çok şaşırır. Öykünün sonunda Veli Öğretmen, denetmeni zabıta memuru sanarak, ondan kaçır ve öykü biter.

Bu öyküde yazar, öğretmenlerin ücretlerinin yetersiz olduğunu, ek bir iş yapmak zorunda kalan öğretmenlerin ne durumlara düştüklerini, esprili bir dille yererek anlatmıştır. Maaşı kendisine yeterli gelmeyen Veli Öğretmen, ek işlerde de çalışmaya mecbur kalır. En sonunda da iki kimliğini birbirine karıştırarak, delirir.

Öykünün bir bölümünde, okul müdürü olmak için, ayrı bir eğitim ya da kurs görmeye gerek olmadığı, uygun olsun ya da olmasın herkesin müdürlüğe kolayca gelebileceği eleştirilmektedir. Yine öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenmeyen Milli Eğitim Müdürleri'nin, her hangi bir şikâyet karşısında çok hassas oldukları, hiç zaman kaybetmeden, öğretmenleri denetlemeye gitmeleri bir eleştiri konusu olmuştur.

“Gecekondu” kitabında bulunan “Zurnacı Öğretmen” öyküsünde de, geçim sıkıntısından dolayı ek iş yapmak zorunda olan öğretmenler vardır. Yaptıkları ek işler yüzünden öğretmen olarak kendi işlerine çok vakit ayıramazlar. Maddî sıkıntılar yüzünden yamalı, eski kıyafetler giyerler. Dersler sırasında kıyafetlerinin yamalarını öğrencilerden saklamaya çalışmaktan ve gece de çalıştıkları için uykusuzluktan, derslerde verim sağlayamazlar.

“Donumdaki Para” kitabında yer alan “Müdür Olmak Çok Kolay” öyküsünde, kişilerin müdür olmak için, yeterli olmasına ve eğitime uygun olduğuna bakılmaksızın, siyasi görüşüne göre seçilmesi eleştirilmektedir. Öyküde yer alan Hüsamettin Bey, bir öğretmendir. Öykü babasıyla mektuplaşmalarından oluşur. Babası Hüsamettin Bey'e, müdür olması için yapması gerekenleri anlatmaktadır. Müdür olmak için yapması gereken, her siyasi görüşe göre dernekler kurup, bu derneklerde çalışmalar yapmaktır.

“Donumdaki Para” kitabındaki “Bir Sizden Bir Bizden” öyküsünde de, kişilerin yeterliliğine bakılmaksızın, siyasi görüşlerine göre müdür olarak atanmaları eleştirilmektedir. Öykü bir okulda geçmektedir. Okulun müdürünün, şimdiki okulundan çok uzak bir yere öğretmen olarak ataması yapılır. Müdürün eski

okulundaki öğretmenlerle arası çok iyidir. Müdür gidince, öğretmenler müdürün yerine kimin geleceğini merak ederler. Yeni gelen müdürün hangi siyasi partiden olacağına dair, iddiaya bile girerler. Bir gün, müdür olarak geldiğini söyleyen bir adam gelir. Hemen bir toplantı yapar. Cuma günleri öğle vakti biraz zaman bırakmak için, ders saatlerinde değişiklik yapacağını söyler. Birkaç gün sonra, başka birisi daha ben müdürüm diye çıkar gelir. Okulun iki müdürü olur. Bir toplantı daha yaparlar. İkinci müdür, okula bir takım kurslar açacağım der. Birkaç gün sonra, üçüncü müdür de çıkar gelir. Üçüncü müdür de Ispartalı'yım deyince, mesele anlaşılır. Meclisten her koalisyon ortağı bir müdür göndermiştir ve okulda meclis gibi üç müdür olmuştur.

“Çanak Çömlek Patladı” kitabında bulunan “Okul Aile Birliği” öyküsünde, okullarda yapılan veli toplantılarının, bir formaliteden başka bir şey olmadığı anlatılmaktadır. İlkokullarda yılda en az bir kez Okul Aile Birliği toplantısı yapılır. Ancak veliler bu toplantılara pek rağbet göstermezler. Özellikle de kıyı mahalle okullarında katılım çok azdır. Yapılacak sınıf aile birliği toplantısının saati dördttür. Ancak sarhoş bir veliden başka kimse gelmez. Velinin de işi aceledir, kahveye yetişecektir. Öğretmen, müdüre bir kişinin geldiğini söyler ve toplantıyı yapmama önerisinde bulunur. Müdür, toplantı yapılacak ve formalite yerini bulacak der. En başta müdür toplantıyı bir formalite olarak görmektedir. Toplantı sonuna kadar bir denetmen gelmezse, raporu istediğin gibi yazarsın der, her şeyin bir formaliteden ibaret olduğunu anlatır. Toplantıdan sonra öğretmen, toplantıya otuz kişi katıldı diyerek raporunu yazar. Diğer sınıfın öğretmeni gelir, o da kırk veli yazdığını söyler. Herkes bir formaliteyi yerine getirmiştir. Okullarda, veli öğretmen arasında sağlanması gereken iş birliği, başta müdür tarafından sadece bir formaliteyi yerine getirmek olarak algılanmaktadır. Okulla ve öğrencileriyle hiç ilgilenmeyen veliler kadar, velilerin gelmeyişi umursamayan, sadece denetmenler için toplantılar yapan idareciler bu öyküde eleştirilen kişilerdir.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” kitabında yer alan “Çözülemez Problem” öyküsünün geçtiği kasabada, orta ikinci sınıfa giden bir çocuk, akşam olunca şehir kulübüne giderek, öğretmenin verdiği matematik problemini orada bulunanlara

sorar. Kulüpte mal müdürü, tapucu, nüfus memuru, tarım memuru, doktor, savcı, kaymakam vardır. Çocuk, oradaki herkese problemi sorar. Koskoca kaymakam, nice okullar bitirmiş, ne diplomalar almış, sonra da kaymakam olmuştur; ama problemi bir türlü çözmeyi başaramaz. Diğerleri de problemi çözmeye çalışırlar. Tarımcı İhsan Bey, problemi çözer; ancak kaymakamdan çekindiği için bu soru çözülmüyor der. Bir soru kasabada olay yaratır. Herkes birbirine girer. Bu olayın sorumlusu olarak da, soruyu ödev veren öğretmen bulunur. Çocuklara ödev verdi diye kendisine ceza veremeyecekleri için, başka bir suç bulurlar. Birlik ve bütünlüğü bozmak suçundan öğretmeni sürgün ederler.

Yazar bu öyküde, devletin üst kademelerine gelmiş insanların, bilgilerinin ne kadar yeterli olduğu konusunu eleştirmektedir. Bu kişiler, kendi bilgisizliklerinin suçunu hiç düşünmeden bir öğretmenden çıkarırlar. Yazarın burada asıl vurgulamak istediği şey, hiç suçsuz insanların, öğretmenlerin başkalarının asılsız iddialarıyla çok kolay görev yerlerinin değiştirilmesidir.

“Soyma Beni Utanırım” kitabında buluna “Vatandaşın Yüzünü Güldürmek” öyküsünde de eğitim sisteminde çok kolay ve sık değişiklik yapılması eleştirilmektedir. Öyküde başbakan, çok asık yüzlü bir halk olduğumuzu düşünür ve bakanlar kurulu toplantısında, halkın yüzünü güldürmek için neler yapılacağını bakanlarına sorar. Milli Eğitim Bakanı söz alarak:

“Sayın Bakanım sınıfta kalmayı kaldırırsak, bir de bol bol tatil verirsek anne babaların ve öğrencilerin yüzlerini güldürebiliriz. Bu tatilleri bu yıl yine bol bol vereceğiz” (İzgu 2002e: 35).

Bakanın diğer bir önerisi de taşınmalı eğitim ile ilgilidir. Milli Eğitim Bakanı, otobüslerin köylerden her gün çocukları her gün ilçelere, merkezlere, okulların bulunduğu alanlara taşıdıklarını, köylünün kışın işi olmadığını, bu otobüslere köylülerinde bedava binmesini ve her gün ilçeye bu şekilde gidip gelmelerini önerir. Köylüler, okul bahçesinde, orada, burada vakit geçirsinler, gezsinler, yanlarında yiyeceklerini de götürsünler, işlerini halletsinler der. Başbakan bu işi bir nevi pikniğe benzetir ve fikri beğenir.

Muzaffer İzgü, bu öyküde eğitim sisteminde gördüğü aksaklıkları ele almıştır. İlkokulda ve ortaokulda öğrencinin zayıf dersleri olmasına rağmen sınıf geçmesi, eğitim iş günü süresi içinde bol tatil yapılması, eleştirilenler arasındadır. Bütün bu aksaklıkları da daha en başta, Milli Eğitim Bakanı, verdiği kararlarla kendisi sağlamaktadır. Bir de yazarın ele aldığı diğer bir aksaklık, taşınmalı eğitim sistemidir. Yazar, her gün, sabah ve akşam yaşadıkları yerden başka alanlara taşınan öğrencilerin yanında, sistemin yanlışlığını ifade etmek için bir de köylülerin de taşınmasını eklemiştir.

“Her Eve Bir Karakol” kitabındaki “Dükkânlar” öyküsünde yazar, her hangi bir belge çıkartmak, rapor almak gibi işler için dükkânlar olduğunu anlatmaktadır. Her şeyin bir dükkânı vardır. Pasaport çıkartma, ehliyet, ikametgâh, rapor... Bu dükkânlara gitmeden bu işler asla yapılamaz. Sınıfta kalan çocukları geçirmek için bile dükkânlar vardır. Öğrenci diyelim ki fizikten kaldı. Gidiyorsun dükkâna, bu dükkân daha çok lisenin karşısındaki kırtasiye dükkânıdır, derdini anlatıyorsun. İstedığı parayı veriyorsun. O kırtasiyeci ya da bakkalla, fizik öğretmenin arasında yakın bir bağ vardır. Öğretmen o bakkalı çok sevdiği için, hatırını kırmayacak ve çocuğu geçirecektir.

Bu öyküde yazar, ders geçmelerin hatır gönül işi olduğunu, dersi hakkıyla çalışarak geçen öğrencilerin, haklarının yendiğini eleştirmektedir. Yazarın bir amacı da, bu şekilde öğrenci kayıran öğretmenleri eleştirmektir.

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” kitabında yer alan “Göz Önündeki Uzun Hidayet” öyküsünün kahramanı Hidayet hakkında, polis tarafından bir dosya açılır. Hidayet, insanların hayatları boyunca, kendileri hakkında açılan dosyaları düşünmeye başlar. Maliyede, tapuda açılan dosyalar gelir aklına. Sonra okullarda öğrenciler hakkında açılan dosyaları hatırlar. Hidayetin deyimiyle:

“Okullarda, öğrenci dosyalarına müdür yazar, öğretmen yazar, akıllıdır, çevresiyle iyi geçinir, müziğe karşı eğilimi vardır, büyüklerine saygılıdır dır dır dır...Sonra nolur bu dosya? Bir hiç. İlkokul ortaokula, ortaokul liseye gönderir. Ve lisede kapağı bile açılmadan bodruma aktarılır”(İZGÜ 2000:8).

Muzaffer İzgü, bu öyküde okullardaki yönlendirme programlarının düzenli ve verimli bir şekilde yapılmadığına, öğrencinin önceki eğitim ortamlarındaki gelişmelerinin, göz önünde bulundurulmadığına, küçük bir dokundurma yapmıştır.

“Anadolar” kitabında yer alan “Biz Mağarada Yaşardık” öyküsünde, mağara devrinde yaşayan bir ailenin hayatı anlatılıyor. İlkel ve zor bir hayat koşulları vardır. Ailenin annesi çok zekidir ve karşılaşılan her güçlükte çocuklarına, merak etmemelerini, bundan yirmi beş bin yıl sonrada insanların aynı sıkıntıları çekeceğini anlatır. Mağara insanları yedikleri sebze ve meyvelerin kabuklarını yere atar. Anne, merak etmeyin bundan yirmi beş bin yıl sonrada insanlar, yedikleri şeylerin kabuklarını yerlere atacaklar der. Avlanmaya giderken bir nehrin karşısına geçmeye çalışırlar, bir ip örüp bu ipe tutunarak karşıya geçerler. Anne çocuklarına:

“Siz daha ne istiyorsunuz? Ya yüzerek geçseydik, kaçınız karşıya geçebilirdi bu azgın sudan? Bundan yirmi beş bin yıl sonra Erzurum denen bir yerdeki bir köyde, çocuklar bunun gibi bir iple suyun üzerinden geçip okullarına gidecekler...” (İzgü 2001: 93).

Muzaffer İzgü, bu öyküde günümüzde insanların mağara devrinden farksız bir yaşamlarının olduğunu anlatmaktadır. Bunu da örneklendirirken, Erzurum’un köylerindeki çocukların, okula giderken yaşadıkları gerçek bir olaydan faydalanmıştır.

“Donumdaki Para” kitabında bulunan “Kadifeden Kesesi” öyküsü bir köyde geçmektedir. Çolak Mahmut, köyün muhtarıdır. Köylerinin birçok eksigi vardır: Köprüsü yıkılmıştır, okulu yoktur. Okulun yarısı ahırın birinde, diğer yarısı da köy odasında eğitim vermektedir. Bir gün, kaymakam Mahmut’u çağırır. Mahmut şimdiye kadar kaymakamın yanına hiç gitmemiştir. Neden çağırdığını merak eder. Kaymakam, artık Türkiye’nin kalkındığını, köy olarak onların bu kalkınmaya destek olmak için, köyelerine bir tiyatro binası yapmalarını söyler. Muhtar, köyelerinin köprüsü bile olmadığını söyleyince, kaymakam siz tiyatroyu yapın, yol da yapılır der. Okul olmadığını söyler, kaymakam devlet büyükleri tiyatroya gelince, okul olmadığını gördüklerinde, her şey hallolur der. Tiyatro bitince devlet büyüklerinden,

her şeyi isteyebileceklerini söyler. Muhtar köye döner ve kaymakamın anlattıklarını köylüye anlatır. Hepsi karşı çıkarlar. “Karı oynatacak başka yer mi kalmamış” derler. Karşı çıksalar da, mecburen tiyatroyu yaparlar. İki de dansöz bulup, tiyatro da oynasınlar diye köye getirirler. Kaymakam tiyatronun açılışında, oynayan dansözleri görünce sinirlenir ve gider. Köylüler, kadınları beğenmediğini düşünürler.

Yazarın burada okuyucuya göstermeye çalıştığı nokta, okulu olmayan, eğitim ihtiyaçları giderilmemiş ve eğitim açısından kalkınmamış bir millette, tiyatro ve sanat anlayışının geliştirilmek istenmesidir. Daha tiyatronun ne olduğunu bilmeyen insanlara, hiçbir şey öğretmeden tiyatro yaptırılması da böyle komik sonuçlar doğurur. Önce eğitim eksiklikleri ve ihtiyaçları giderilmeli ki insanlar kalkınsın.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” kitabında yer alan “Elli Dördünde Çok Yaşlı Bir Adam” öyküsünde, öykünün baş kişisi doktora gider. Daha ne kadar yaşayacağını hesabını yapmaktadır. Kendisi elli dört yaşındadır. Doktor, bu yaşa kadar yaşamışsın, dahasını mı istiyorsun diye kızar. Daha çocukken ya da doğmadan ölebilirdin der. Adam düşünmeye başlar. Küçükken geçirdiği ölüm tehlikelerini hatırlar. Bunlardan birisi de ilkokula giderken olmuştur. İlkokullarını devlet yaptırmıştır. Adamın biri, okulun yapımını belli bir edere üstlenmiş, devlet de okulu o kişiye yaptırmıştır. Okul bitmiş, daha öğrenciler iki ay ders yapmadan, bir pazar günü okul çökmüştür. Okulun pazar günü yıkılması büyük bir şans olmuştur. Yazar bu öyküde, eğitim için kullanılan binaların nasıl yapıldığını eleştirmektedir. Öğrenciler açısından sağlam ve güvenli olup olmadığına bakılmaksızın, okul binalarının yapımına dikkat çekilmektedir.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabında yer alan “Süper Kaan” öyküsünde, Kaan Anadolu Lisesi sınavlarını kazanamaz. Bu sonuç kendisinin umurunda da değildir; çünkü Anadolu Lisesi’ne gitmek istememektedir. Annesi ve babası üzüntüden kendisini paralamakta, ağlayıp dövünmektedir. Kimsenin yüzüne bakamayacaklarını düşünmektedirler. Anne ve babası dâhil olmak üzere herkes, Kağan’ın çok çalışkan olduğunu düşünmekteydi. Anne, baba olarak çocuklarının hangi seviyede olduğunu bilmiyorlardır. Çocuklarının isteklerini değil de, kendi çevrelerindeki insanlara nasıl

hava atacaklarını önemserler. Çocuk ders çalışma bahanesiyle odasına girdiğinde, bilgisayarın karşısında hep oyun oynar, anne babası bu durumu hiç fark etmez bile.

Yazar, bu öyküde bir yarış maratonuna sokulan öğrencileri bu hale getiren velileri eleştirmiştir. Çocuklarının kapasitesini düşünmeden, sadece çevrelerindeki insanlara hava atmak için, çocuklarını istemedikleri bir sınava sokan aileler vardır bu öyküde. Çocukları ders çalışıyor sanırken, gözlerinin önünde çocuklarının ne yaptığını görememişlerdir bile.

“Tom Baba’nın Tombalası” kitabında yer alan “Yakmak Yıkamak” öyküsünde yazar, sürekli bir şeylere zarar veren, yıkan, yakan, kıran, dağıtan insanları eleştirmiştir. Öykünün başkışisi, gördüğü çiçekleri koparan, ağaç dallarını kıran, otobüste koltukları kesip süngerlerini çıkaran, çöp tenekelerini tekmeleyen, duvarları boyayan, parklardaki bankları yontan, otomobilleri çizen, lastiklerini indiren, en büyük zevki de orman yakmak olan bir insandır. Bütün bu özellikleri ya babasından ya da, dedesinden almıştır. O da aynı şeyleri çocuklarına öğretir; ama kendi evinde çocukları bir sürahi kırdı diye onlara kızar ve onları döver. Kendisi de evde çocukken bardak kırdı diye, dünyanın dayağını yemiştir. Eve gelince, bütün kırma ve dökme huyu değişir, bir de evdeki eşyaları kırıyorlar diye çocuklarına kızar. Ama dışarıda her şeyi yapmak serbesttir. Çocuklarına da, dışarıda yapmaları gerekenleri öğretir. Kanepenin bıçakla nasıl oyulacağını öğretir. Çocukları da gider, okullarındaki sıraları oyarlar. Kendi isimlerini değil de, sınıftan başka iki çocuğun adını yazarlar, öğretmen de onlara kızar.

Yazar, yakıp yıkmayı huy edinen insanların, kendi çocuklarını da aynı şekilde yetiştirmelerini ve aile içinde dayak yiyen çocukların, içindeki bastırılmış şiddeti zarar vererek yok etmeye çalıştıklarını eleştirmektedir.

“Bir Mayıs Polis Bayramı” kitabında bulunan “10 Kasım” öyküsünde, her yıl 10 Kasım törenlerinin ilçenin yazmanı tarafından hazırlandığı, bu törenlerin nasıl yapıldığı anlatılmaktadır. İlçe yazmanı Bir seferinde, öğretmen Naci Bey ile bu konuda kavga bile eder. İlçe yazmanı programlara kutlama programı der, öğretmen

Naci Bey, anma programı olduğunu anlatmaya çalışır; ama kabul etmez. Her yıl aynı tören düzenlenmektedir. Aynı konuşmalar, aynı şiirler. Atatürk'ün şekilsel yaşamı anlatılır. İnsanlar bunları ezberlemiştir artık. Atatürk'ün fikirlerini, dünya görüşünü ele almazlar, anlatmazlar. Törenlere bir zorunluluğu yerine getirmek için giderler. Valisinden kaymakamına kadar, törende herkes uyur. Yazarın eleştirdiği nokta budur. Daha ilk eleştiri öykünün başında gelmiştir. Hazırladığı törenin sebebini bile tam olarak anlamayan insanlar bu törenleri hazırlamaktadır. İnsanlara Atatürk sevgisi aşılacak, Atatürk'ün fikirlerini öğretmekte çok yanlış bir yol izlediğimiz anlatılmaktadır.

“Hırsız Köpek” kitabında yer alan “Doğruyum Çalışkanım” isimli öyküde yazar, üniversitelerdeki eğitim anlayışını eleştirmektedir. Öykü bir üniversite öğrencisinin ağzından, ilkokul öğrencisi ifadeleriyle anlatılmaktadır. Üniversite ortamlarının aslında, ilkokul eğitim ortamlarından farklı olmadığı, rektörlerin, dekanların, profesörlerin, doçentlerin öğrencilere üniversite öğrencisi gibi değil de, ilkokul öğrencisi gibi yaklaştıkları ifade edilmiştir. Derse giren hocalar, ödev olarak belli bir kitaptan belli yerleri yazmayı vermektedir. Araştırmaya ve incelemeye sevk etme yoktur. Sınavlarda da, kitaplarda yazılanları kelime kelime istemektedirler. Yorum ve ifade farklılıklarına puan vermezler. Öğrenciler arası ilişkilere de karışılmaktadır. Kız ve erkeklerin arkadaş olmalarına bu ortamda izin verilmediği, her şeyin bir ders olduğu anlatılmaktadır. Çocukların (öğrencilerin) kılık kıyafetlerine, tırnaklarına kadar her şeye karışılmaktadır. Yazar öykünün başından sonuna kadar, üniversite eğitim ortamlarını ilkokul eğitim ortamlarına benzeterek anlatmıştır.

“Bir Mayıs Polis Bayramı” kitabında bulunan “Y.S Bir Üniversitenin Bir Fakültesinin Bir Sınıfından Bir Dersin Notları” öyküsünde yazar, bilim, araştırma ve üretim yuvası olması gereken üniversitelerdeki eğitim sorunlarını alaycı bir dille eleştirmektedir. Üniversitedeki çoğu öğretim görevlisinin, öğretmen havasından kurtulmadıklarını, üniversite öğrencilerine ilkokul öğrencisi gibi davrandıklarını eleştirmektedir. Araştırma ve inceleme, bilgi kaynaklarına ulaşma adına hiçbir şey yapılmadığı, ezbere bir sistemde gidildiği eleştirilmektedir.

“İşte Mühür İşte Sen” kitabındaki “Gül Yoluna Gitmedi Niyazi” öyküsünde, öykünün kahramanı rahatsızlanması sonucunda hastaneye yatırılır; ama doktorlar bir türlü teşhis koyamazlar. Bütün incelemeler yapılır, hastanın neyi olduğu bulunamaz. Perhize başlatırlar. Niyazi Bey, bu perhiz yüzünden günden güne erir, güçsüzleşir. Doktorlar da bunu hastalık belirtisi sayıp, perhize devam ederler. Niyazi Bey’i, bir doktor ve tıp öğrencilerinden oluşan stajyer bir grup incelemektedir. Bir gece, Ercüment adında bir tıp öğrencisi Niyazi Bey’e gelerek, hiçbir şeyinin olmadığını; ama yakında aklıktan öleceğini söyler ve geceleri Niyazi Bey’e gizlice yiyecek taşımaya başlar. Hocalarına bir şey anlatamayacağını, hocaların sözünün üstüne söz söylenmediğini, kendisinin de bir şey söylememesini yoksa vizelerini veremeyeceğini söyler. Niyazi Bey kabul eder. Ercüment’in taşıdığı yiyeceklerle günden güne iyileşir ve taburcu olur. Doktorlar da kendi tedavi yöntemleri işe yaradı diye sevinmektedirler. Niyazi Bey, bu tedavi yöntemiyle tıp tarihine geçer. Muzaffer İzgü’nün okuyucuya vermeye çalıştığı şey, bir tıp öğrencisinin hastanın durumunu bilmesine rağmen, hocalarının bunu dinlememesi, her şeyi kendilerinin en iyi bildiklerini göstermeleridir. Eğitimdeki bu ast üst ortadan kaldırılmadığı sürece, bir çok hata yapılabilir. Öğrenci olsa da insan bazı şeyleri çok daha iyi bilebilir.

“Soyma Beni Utanırım” kitabında bulunan “Söyleşi” öyküsünde Muzaffer İzgü, baş karakter olarak kendisini kullanmıştır. Yazar, üniversiteli gençlerle bir parkta oturup söyleşecektir. Parka giderken öğrencilerin profesörü olan Mestan Bey ile karşılaşılırlar. Yazarla onu tanıştırlar; ama Mestan Bey, kendisini tanımaz. Öğrencilerden birisinin akrabası zanneder. Söyleşiye Mestan Bey de katılır. Gençler yazarı tanımamasını sağlamak için, eserlerini saymaya başlarlar. Bütün eserleri duyduğunda, arkasından çeşitli bağlantılarla kendi düşüncelerini söyler. Halo Dayı derler, biliyordum işte, birisinin dayısısınız der. Her Eve Bir Karakol derler, Evet, bu zamanda gerekli der, bütün uğraşlara rağmen yazarı tanımaz. Yazar da, ben aslında peynir kralyım, bütün bu peynir işleri benden sorulur der. Mestan Bey, buna inanır ve emekli olduğunda onun yanında çalışmak istediğini söyleyip gider. Yazarın bu öyküde eleştirdiği şey, üniversitede en üst seviyeye gelmiş bir insanın, ülkesinin bilinen bir yazarını tanımamasıdır.

“Dayak Birincisi” kitabında bulunan “Üniversite Kapısı” öyküsünde de, 80’li yılların üniversite ortamı yer almaktadır. Öğrencilerin üniversitelerde can güvenliği olmadığı için, öyküde üniversite sınavını kazanan bir çocuğun, sağ salim üniversite kapısından nasıl geçeceğini kararlaştırmaya çalışan kişilerin konuşmaları anlatılmaktadır. Emekli Yarbay Hayri Bey, Kore Gazisi Yakup Bey, Kurtuluş Savaşı Gazisi Nuri Bey, Kıbrıs Gazisi Vural Bey çocuğun evinde toplanmışlar, sağ salim üniversite kapısından girmenin yollarını, savaş talimleri yapar gibi bulmaya çalışırlar. Bu durumun da savaştan hiçbir farkı yoktur. Ama hepsi yaşlı ve dediğim dedik insanlar oldukları için anlaşamazlar. Hiçbiri, diğerinin fikrini beğenmez. Bu öyküde yazar, okumak, bilgi edinmek için okula giden bir insanın, savaşa hazırlanır gibi hazırlanmasını ve okullarda can güvenliği olmadığını anlatmaktadır.

“Her Eve Bir Karakol” kitabındaki “Babanızın Evi Gibi Oturun” öyküsünde de, 80’li yıllarda üniversitelerde can güvenliği olmadığına yer verilmiştir.

3.3.4. Eğitimde Dayak

Muzaffer İzgü, öykülerinde eğitim ortamlarını anlatırken, eğitimde hiç olmaması gereken dayak unsurunu da kullanmıştır. Amacı, okullarda öğrencilere karşı kullanılan şiddeti eleştirmek ve bu tür davranışlara karşı olduğunu göstermektir. Eğitimde dayak, Muzaffer İzgü’nün hiç duymak istemediği bir konudur. Ama mevcut düzeni eleştirmek için bazı öykülerine dayak yiyen öğrencileri ve dayak atan öğretmenleri konu yapmıştır.

“Lüp Lüp Makinesi” kitabında yer alan “Kese Sabun” öyküsünde, öykünün baş kişisi olan Türkçe öğretmeni bir gün bir hamama gider. Orada eski öğrencilerinden Şakir ile karşılaşır. Şakir hamamda tellaklık yapmaktadır. Ortaokul birinci ve ikinci sınıflarda Şakir, bu öğretmenin öğrencisi olmuştur. Şakir, zamanında çok yaramaz bir öğrenci olduğu için, öğretmeninden çok dayak yemiştir. Kulaklarından havaya kaldırılmış, saçlarından sürüklenmiş, tekme yemiş, başı duvara vurulmuştur... Şakir,

öğretmenini yıkama ve masaj yapma bahanesi ile, yediği bütün dayakların intikamını alır. Canını zor kurtaran öğretmen, “bu özel işkence yöntemlerini kimden öğrendin” diye sorar ve öykü biter.

Bu öyküde öğretmen, karşılaşılan bütün hataları, yapılmayan ödevleri, yaramazlıkları, yanlışlıkla çarpmaları ve bunun gibi birçok şeyi dayakla sonuçlandırır. Hiç çekinmeden öğrenciyi her şekilde ve her yerde döver. Hiç sevgi gösterdiğini hatırlamaz. Öğrencisi hamamda kendi canını acıttığı zaman, yapılanları işkence olarak tanımlar ve bunları nereden öğrendiği sorar. Sonuçta Şakir’i eğiten ve eğitirken döven kendisidir.

“Bando Takımı” kitabında bulunan “Kemiklerini Kırarım” da, öykünün kahramanı küçük bir çocuktur. Bir gün annesi onu uyutmaya çalışırken, gülme krizine tutulur. Annesi kızar, babasına söyler. Babası güldü diye onu döver. Bir daha gülmemesini, gülen insanların hayatta başarılı olamayacağını, insanlar tarafından sevilmeceğini söyler. Gülme isteği çocuğun içinde kalır. İlkokula başladığında, belki okulda gülebirim diye sevinir; ama o da olmaz. Gülyüyor diye ilkokul öğretmeni kulaklarını çeker, ciddi adam ol der. Ortaokulda güldüğü için, ilk dayağı, ilk gün matematik öğretmeninden yer. Gülmesi yine engellenir. Lisede de güldüğü için dayak yer ve disiplin kuruluna gönderilir; ama bir ceza almaz. Çevresindeki insanlardan her zaman, çatık kaşlı olmanın faziletlerini dinler. Okul bittikten sonra çalışmaya başladığında işte, evlendiğinde evinde de gülemez. Ve çok çatık kaşlı biri olup çıkar, o da aynı şeyleri kendi çocuğuna yapmaya başlar. Bu öyküde yazar, ciddiyetin ülkemizde, her kademedede ne kadar yanlış algılandığını eleştirmektedir.

İlkokuldan liseye kadar, eğitimin her kademesinde, karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmanın tek yolu dayak atmak ve çocuğu korkutmak olarak görülüyor. Çocuğa disiplin aşılama yöntemi olarak dayak kullanılıyor.

Ezberci Eğitim bölümünde ele alınan“Çanak Çömlek Patladı” kitabındaki “Fiş Şakir” öyküsünde eğitim ortamlarındaki dayak unsuru da ön plandadır. Öyküde öğretmen kendi eksikliklerini bastırmak için öğrencileri döver.

“Donumdaki Para” kitabında bulunan “Boyumu Kırk Santim Uzattım” öyküsünde, öykünün kahramanı bir metre kırk beş santim boyunda biridir. Bu kadar kısa boylu olmasından dolayı, hayatta birçok zorlukla karşılaşır. İlkokul yılları güzel geçmiştir. İlkokulda hep ön sıraya oturur, okul bahçesinde sıra olduğunda da hep en öndedir. Diğer sınıfın öğretmenler, okul müdürü gelip yanaklarını okşar. Kızlar bile onu aralarına alırlar. Okulun maskotu olmuştur. Ortaokula gittiği zaman, ilkokuldaki güzel günler geride kalır. Ortaokulda sıranın en sonuna atılır. Ortaokul ve lisede diğer öğrenciler dünyanın yaramazlığını yapar, öğretmenler iki tokatla onları geçiştirirken; müdür, müdür yardımcısı, dayak makinesi beden eğitimi öğretmeni, “Ulan bu boyunla utanmıyor musun?” diyerek kendisine dünyanın dayağını atarlar. Boyu kısa olduğu için sürekli dayak yer. Öğretmenleri, onun boyuna bakıp, sinirlenerek onu döverler. Hayatınca boyunca kısa boylu olduğu için, başı dertten kurtulmaz. En sonunda polis olur ve kendisini kırk beş santim uzamış gibi hisseder.

Bu öyküde, boyunun kısa olmasından başka hiçbir suçu olmayan bir öğrencinin, okulda haksız yere yediği dayaklar anlatılmaktadır.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabında bulunan “Onuncu Derecenin Dördüncü Kademesi” öyküsünde, onuncu derecenin dördüncü kademesinde bulunan bir memur, pazar alış veriş sırasında yerde on bin lira bulur ve üzerine basar; ama parayı eğilip bir türlü alamaz. O anda aklına okul yıllarında aldığı cezalar gelir. Öğretmeni Yusuf Bey, bir ders saati boyunca kendisini tek ayaküstünde bekletmiştir. O işkencelere o küçük yaşta dayanabildiğine göre, şimdi de dayanabilirim diye düşünür.

“Bir Namussuz Aranıyor” kitabında yer alan “Sülüklerden Özür Dilerim” öyküsünde, öykünün başkişisi gözaltına alınır ve sorgulaması yapılırken polisler kendisine, bin bir türlü işkenceler yaparlar. Bu işkenceler sırasında, yıllarca kendisini döven babasını, annesini, dayısını, amcasını ve öğretmenini hatırlar. Onları kendisini daha çok dövmedikleri için affetmeyeceğini söyler; çünkü daha fazla dövmüş olsalardı, polis işkencesine de daha çok dayanabileceğini düşünür. Lise de fizik

öğretmeni Deli Duran'dan çok dayak yemiştir. Fizik öğretmeni deney yaparken kafası kızınca, öğrencilere tekme tokat girişip sonra da hiçbir şey olmamış dersine devam eder. Sınıfta kendisinden dayak yemeyen yoktur. Kime ne zaman saldıracağı da hiç belli olmaz.

Muzaffer İzgü, öykülerinde eğitim unsurlarını yansıtırken, eğitim sistemindeki aksaklıkları ve olmaması gereken bazı şeyleri de öykülerine konu yapmıştır. Eğitim sistemi içinde Muzaffer İzgü dayak sözcüğünün yer almaması gerektiğini savunan insanlardan; ama öykülerinde okuyucuya yol göstermek, yanlışlıkları göz önüne sermek çabasıyla, bizim eğitim sistemimizde hala yer alan dayak konusunu öykülerine katmıştır.

3.3.5. Ezberci Eğitim

Eğitim sistemi içindeki en büyük aksaklıklardan bir tanesi de, ezberci bir eğitim sistemine sahip olunmasıdır. Öğrencileri araştıran, inceleyen, sorgulayan ve bulduklarını yorumlayan bireyler olarak yetiştirmek yerine, beyinlerini belirlenmiş kitapların bilgileriyle doldurulması Muzaffer İzgü'nün bazı öykülerinde ele aldığı konular arasındadır.

“Çanak Çömlek Patladı” kitabında bulunan “Fiş Şakir” öyküsünde, ezberci bir eğitim sistemimiz olduğu eleştirilmektedir. Okulda öğrencilere öğretilen bilgilerin, gerçek hayatta kullanılmayacak bilgiler olduğu vurgulanmaktadır. Okullarda sadece ezbere bilgiler verildiği, uygulama olmadığı anlatılır. Çocuklar görmedikleri şeyleri ezbere, su gibi bilirler (gaz motorlarını, bujileri, zincirle güç iletimini) ; ama ufacık tamirleri yapamazlar. Fizik öğretmenleri çok aksi, titiz ve sert bir bayandır. Çocuklara her şeyi, noktası virgülüne kadar öğretir. Omları, faradayları ezberletir. Bir gün Şakir, elinde bir ütüyle gelip, öğretmeninden ütünün fişini tamir etmesini ister. Öğretmen bir fişi bağlayamıyorlar diye, öğrencilerine kızar. Ama kendisi de bağlayamaz, sürekli okulun sigortalarını attırır. Daha sonra bir hademe gelip fişi

bağlar. Yıllar sonra her şeyi ezbere bilen o çocuklardan Cevdet, halde balık satıcısı; Şakir, nalıncı; öyküyü anlatan kişi de belediye zabıta memuru olur.

Muzaffer İzgü, bu öyküde eğitimdeki ezberciliği komik bir üslupla eleştirmiştir. Öğrencisinden öğretmenine herkes, bütün her şeyi ezbere bilir; ama uygulamaya gelince bir fişi ütüye bağlayamazlar. Öğretmen kendisi de yapamayınca, eksikliğini kapatmak için dayağa yönelir. Öyküde hatalar yeni hatalarla kapatılmaya çalışılır.

“Bir Mayıs Polis Bayramı” kitabındaki “Y.S. Bir Üniversitenin Bir Fakültesinin Bir Sınıfından Bir Dersin Notları” öyküsünde, üniversitelerdeki eğitim anlayışı eleştirilmektedir. Üniversitelerdeki eğitim, ilkokuldaki eğitime benzetilmiştir. Öğretmen sınıfa girer, kendisine hocam diyenlere, ayağa kalkmayanlar ve parmak kaldırmadan konuşanlara kızar. Sınıfa, dersi dinlemeye gelmeyenleri velilerine şikâyet edeceğini söyler. Öğrencilere dersi anlatır. Ders kitaplarında aynen ne yazıyorsa, çocuklar hepsini ezberleyip anlatırlar ve yüz alırlar. Ödev olarak da araştırma ödevleri değil; kitaplarındaki parçaların aynen deftere yazılması verilir. Yazar bu öyküde, üniversitelerde de ezberci bir eğitim anlayışı olduğunu, araştırma ve incelemeden uzak bir eğitimin olduğunu anlatmaktadır.

“Hırsız Köpek” kitabında yer alan “Doğruyum Çalışkanım” öyküsünde de üniversite ortamındaki ezbercilik ele alınmıştır. Üniversite hocalarının bir kitaba bağlı kalıp, derslerini oradan işlemeleri, öğrencilerini araştırma ve inceleme sevk etmemeleri eleştirilmektedir. Sınavlar da o kitapta yazarların kelimesi kelimesine istendiği, eksik bir kelime bile olursa sorunun yanlış kabul edildiği anlatılıyor. Ödevlendirmelerin de aynı kitaptan, sayfalarca yazma ödevi olarak verildiği ifade edilmiştir.

3.4. Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Öğretmen Tipi

Muzaffer İzgü, öykülerinde birçok farklı konuyu ele almıştır. Ama kendisinin de öğretmenlik yapmış olmasından dolayı, ele aldığı konular arasında en fazla yeri eğitim tutar. Öykülerindeki kahramanlar ve kişiler arasında öğretmen tipleri karşımıza çokça çıkar. Kimi öyküsünde başkışı olan öğretmen, kimi öyküsünde yardımcı kişidir. Öykülerde her tipte öğretmene yer verilmiştir. Yazarın bir amacı öykülerine öğretmenleri konu yaparak, onların sıkıntılarını yansıtmak; bir diğer amacı da, okuyucusu olan öğretmenlere örnek olmaktır. Muzaffer İzgü'nün toplam öykü sayısı içinde öğretmen tiplerinin yüzdesi aşağıda gösterilmiştir.

Çizelge 3: Öykülerdeki Öğretmen Tiplerinin Dağılımı

Toplam Öykü Sayısı	Maddi Sıkıntı Çeken Öğret.	Ayrımcı, Sert, Çıkarıcı Öğret.	Fedakâr ve Sevecen Öğret.	Diğer Tipler
232	6	13	14	199
Yüzde	2,6	5,6	6	85,8

Muzaffer İzgü'nün eğitim ortamlarını anlattığı öykülerinde sıkça karşılaşılan tiplerden birisi olan öğretmen tiplerinde, % 6'lık bir oranla Fedakâr ve Sevecen Öğretmenler başta gelir. İkinci sırayı % 5,6 oranıyla Ayrımcı, Sert ve Çıkarıcı Öğretmenler alırken, üçüncü sırada ise % 2,6 oranıyla Maddi Sıkıntı Çeken Öğretmenler yer alır. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde en çok kullanılan öğretmen tipi Fedakâr ve Sevecen öğretmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer tipler ise %85,5'lik bir orana sahiptir.

3.4.1. Maddî Sıkıntı Çeken Öğretmenler

“Gece Kondu” kitabında bulunan “Zurnacı Öğretmen” öyküsünde, öykünün kahramanı bir ilkokul öğretmenidir. Okulu bitirir bitirmez evlenmiş, iki de çocuğu

olmuştur. Geçim sıkıntısı çekmektedirler. Artık dayanacak gücü kalmaz ve müdürünün yanına gidip yardım etmesini ister. Müdürü de ona ek bir iş bulmasını söyleyerek, bazı öneriler sunar. Zurnacılık yapmayı denemesini, okulda önceki yıllarda çalışan bazı öğretmenlerin bu işten çok kazandıklarını söyler. Sonra okuldaki diğer öğretmen arkadaşlarıyla dört kişilik bir grup kurup, düğünlerde şarkı söylemeye başlarlar. Hepsi de maddî açıdan rahatlar. Onları gören diğer öğretmen arkadaşları da bir alaturka grubu kurup, fasıl yapmaya başlarlar. En sonunda müdürleri de aralarına katılır. Okul olarak bütün sıkıntıları ortadan kalkar.

Muzaffer İzgü, bu öyküde bir öğretmenden yola çıkarak, bir okulda çalışan bütün öğretmenlerin maddî sıkıntılar çektiğini anlatmaktadır. Öğretmenler geçim sıkıntısından, aldıkları maaş geçinmeye yetmediğinden dolayı ek iş yapmak zorunda kalmışlardır.

“Gecekondü” kitabında bulunan “ ‘Tekaüdiye’si Var” öyküsünde, öykünün kahramanı ortaokul yıllarında okulu bırakıp çalışmak ister. Babasının ve öğretmenin baskılarıyla okulu bitirir. Liseyi bırakıp kavun, karpuz satmak ister; yine babasının zoruyla liseyi bitirir. O da ağabeyi gibi serbest meslek sahibi olmak istemektedir. Babası emekli maaşı olmadığı için, buna izin vermez. Babasının zoruyla üniversiteyi de bitirir ve Dil-Tarih mezunu olur. Babası kravat takacağı, ütülü pantolon giyeceği için gurur duyar. Ama beş yıl iş bulamaz. Bu arada ağabeyi seyyar satıcılıktan ilerleyerek zengin olur. Hanları, arabaları her şeyi vardır. Ama babası ağabeyinin, emekli maaşı olmadığı için, sahip olduğu diğer şeyleri hiç önemsemmez. En sonunda bir okula tarih öğretmeni olarak atanır. Beş yüz lira aylık alacaktır. Çok az bir paradır, ama babası emekli maaşı var ya gerisini boş ver der. En sonunda öğretmenlikten aldığı maaş geçinmesine yetmeyince istifa eder ve ağabeyinin yanında kavun karpuz satmaya başlar. Yazar bu öyküde öğretmenlerin geçim sıkıntısını esprili bir şekilde anlatmaktadır. Seyyar satıcılığı öğretmenlik yapmaya tercih eden bir öğretmen tipi yer almaktadır bu öyküde.

“Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever” kitabında bulunan “Öğretmen Yontusu” öyküsünde de, maddî sıkıntılar çeken bir öğretmen ve bu maddî sıkıntılar yüzünden

öğretmenin içine düştüğü zor durum anlatılmıştır. Öyküde yer alan öğretmen tertipli, düzenli, mesleğini ve öğrencilerini seven bir öğretmendir. Ancak öğrencilerinin kendisine bir lakap takmasından çok korkar ve bu nedenle davranışlarında aşırıya kaçmamaya çalışır. Küçük bir kasabadan büyük bir ile ve büyük bir liseye atanır. Şehir büyüyünce dertleri de büyür. Geçinmek zorlaşır. Öğrencileri, öğretmenlerine ek bir iş yapmasını, diğer öğretmenlerin bunu yaptığını söylerler. Öyküde yer alan bütün öğretmenler ek bir iş yapmaktadır.

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” kitabında yer alan “Öğretmenler Günü” öyküsünde de, maaşıyla geçinemeyen, maddî sıkıntılar çeken bir öğretmen tipiyle karşılaşırız. Hüsam Öğretmen, öğrencileri tarafından çok sevilen birisidir ve bu nedenle öğrencileri kendisine öğretmenler gününde büyük bir sürpriz hazırlar. Öğretmenlerinin sıkıntı çektiğini bildikleri için, öğretmenlerinin alamayacağını düşündükleri birçok yiyecek maddesini kilolarca alarak, öğretmenler gününde hediye ederler. Tek amaçları biraz da olsa, öğretmenlerini rahat ettirmektir.

Yine aynı kitapta yer alan “Benim Canım Öğretmenim” öyküsünde de maddî sıkıntılar yüzünden ek işlerde çalışmak zorunda kalan bir öğretmen çıkıyor karşımıza. Veli öğretmen, öğretmenlik dışında birçok iş yapmasına rağmen, çok iyi bir öğretmendir. Derslerine çok iyi hazırlanır. Planları tamdır, planlarına uyar, öğrencileri tarafından da çok sevilir. Ancak en sonunda bu yoğunluğa dayanamaz. Öğretmen ve satıcı kimliklerini birbirine karıştırarak delirir.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında aynı isimle yer alan öyküde, maddî zorluklar yüzünden çalışmak zorunda olan bir öğretmen tipiyle karşılaşırız. Öykü ilkokul öğrencisi Pınar’ın ağzından anlatılıyor. Bütün çocukların sevdiği gibi, Pınar’da annesiyle pazara gitmeye can atan bir çocuktur. Annesinin aldığı şeylerin hepsini o taşımak ister. Kendi filesi ağırlaştığı halde, yorulmadan ve şikâyet etmeden taşır. Büyük bir sevinç içinde pazarda gezerken, öğretmenini yumurta satarken görür ve çok üzülür. Gördüklerine inanamaz, ağır gelmeyen filesi ağırlaşmaya başlar, bütün neşesi gider. Okuldaki öğretmeniyle pazaryerindeki öğretmenini karşılaştırır ve bu kötü durumu yumurtalara dayandırır. Ne zaman yumurta görse, öğretmeni gelir

aklına ve yumurtalardan nefret eder. Sınıfta bu olayı öğretmenine anlatır. Öğretmeni de pazardaki o kişinin kendisi olduğunu kabul eder. Yumurta satmanın ayıp bir şey olmadığını söyler. Yumurtaların bu işte hiçbir suçu olmadığını ve yumurtalara küsmemesi gerektiğini anlatır. Ama Pınar, kırılmıştır bir kere, o günden sonra hiç yumurta yemez.

Yazar bu öyküde, ekonomik sıkıntılar çeken bir öğretmenin ek gelir olarak yumurta satmasını ele almış, günümüz öğretmenlerinin sıkıntılarını bu öyküsüne yansıtmıştır. Kirada oturan altı kişilik bir ailenin, bir öğretmen maaşıyla geçinemeyeceği vurgulanmıştır. Aynı zamanda, öğrencilerinin gözünde çok yüksek bir yerde olan öğretmenin, pazarda yumurta satmasını öğrencisi büyük bir üzüntüyle karşılıyor. Ama öğretmen çok gerçekçi bir şekilde bunun ayıp olmadığını, yumurtanın bir suçu olmadığını söylüyor ve bana yumurta sattıranlar utansın diyerek asıl vurucu darbeyi yapıyor.

3.4.2. Ayrımcı, Sert ve Çıkarıcı Öğretmenler

“Nasıl Baba Oldum” kitabındaki “Mit’in Hava Raporu” öyküsünde, taraf tutan, âdil olmayan bir öğretmen tipiyle karşılaşırız. Öyküde, bir ilçeye meteoroloji memuru olarak gelen Naci Bey’i, bütün ilçe halkının Mit ajanı sanması anlatılmaktadır. Herkes Naci Bey’den korkar ve bu korkuyla ona saygı gösterirler. Matematik Öğretmeni Nusret Bey de bu kişiler arasındadır. Naci Bey’in oğlu hiçbir şey bilmemesine rağmen, bütün yazılılardan on alır. Hiç tahtaya kalkmaz. Diğer öğrenciler de bu durumun farkındadır ve şikâyetçidirler. Nusret Bey, hak etmediği halde, sırf babasından korktuğu için, çocuğa on vermektedir. Kendi kişisel korkularını, meslekî saygısının üstünde tutan bir öğretmendir.

“Bir Namussuz Aranıyor” kitabında bulunan “Sülüklerden Özür Dilerim” öyküsünde, öğrencilerini döven, sinirli bir öğretmen tipi vardır. Fizik öğretmeni olan

Duran Bey, deney yaparken kafası kızınca rast gele bir öğrenciye tekme tokat girişir. Sonra da hiçbir şey olmamış gibi derse devam eder. Çocuklar kendisine bu özelliğinden dolayı Deli Duran adını takarlar. Sınıfta Deli Duran'dan dayak yemeyen öğrenci yok gibidir. Öğretmenin kimi ne zaman döveceği hiç belli olmaz. Öyküdeki öğretmen sinirli ve sinirini öğrencilerinden çıkararak bir tiptir.

“Bando Takımı” kitabında yer alan “Kemiklerini Kırırım” öyküsünde de sinirli, öğrencilerini döven, ciddiyeti dayakla sağlamaya çalışan öğretmenler vardır. Bu öyküde, eğitimin her kademesinden bir öğretmenle karşılaşırız. İlkokul öğretmeni, öğrencinin birinci sınıf olmasına bakmaksızın, kendince disiplinsizlik olarak gördüğü bir davranış üzerine öğrencisini döver, hakaret eder. Ortaokuldaki matematik öğretmeni de aynıdır. Güldüğü için, bir öğrenciyi ciddiyetsizlikle suçlayıp döver. Düzeni bu şekilde sağlayacağını düşünür. Lisedeki fizik öğretmeni de, müdür yardımcısı da aynıdır. Gülmeyi ciddiyetsizlik olarak algırlar ve disiplini sağlamak için, çok kolay öğrenci döverler. Asık suratlı, çatik kaşlı öğrenciler onlar için çok disiplinli, çalışkan ve ülke için gelecek vaat eden öğrencilerdir.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabındaki “Onuncu Kademenin Dördüncü Derecesi” öyküsünde, öykünün kahramanı yaşadığı bir olayla ilkokul öğretmenini hatırlar. Yusuf öğretmen, öğrencileri tahtada tek ayaküstünde bekleten ve bu tür cezaları çok sık uygulayan bir öğretmendir.

“Lüp Lüp Makinesi” kitabında yer alan “Kese Sabun” öyküsünde, öykünün kahramanı bir Türkçe öğretmenidir. Sert ve dayak yanlısı bir öğretmendir. Yaramaz, ödevlerini yapmayan, dersin akışını bozan öğrencileri, bu davranışları engellemenin başka yollarını aramadan döver. Otoriteyi dayakla sağlamaya çalışır. Sadece öğrencilere tokat atmakla kalmaz, onların kulaklarını çeker, saçlarından sürükler, başlarını duvara vurur. Öğrencilerine sevgi gösterdiği zamanlar hiç yok gibidir.

“Orta Direği Yıkan Ayı” kitabındaki “Gomonis Hasan” öyküsünde, sadece kendini düşünen, çıkarıcı bir öğretmen tipiyle karşılaşırız. Öykünün kahramanı Hasan'ın babası, zamanında kültür alışverişinden dolayı Rusya'ya okumaya

gönderilmiştir. Adı Ali Kesin'dir; ama kendisine Rusya'ya okumaya gittiği için Gomonis lakabını takmışlardır. Hasan'a da Gomonis Ali'nin oğlu demeye başlarlar. Babası ölünce, Gomonis lakabı Hasan'a geçmiştir. Bu lakap yüzünden Hasan'ın başına ilk bela lise yıllarında açılır. Arkadaşları kendisini bu lakapla çağırmaya başlayınca, okulda öğretmenlerinin ve müdür yardımcısının dikkatini çeker. Okul müdürü de bunu duyar. Hepsi, Hasan'ı konuşturmaya çalışır. Kendisine neden Gomonis dediklerini sorarlar, Hasan Anlatır. Ama Ona inanmazlar, peşine birisini bile takarlar. İki günde bir Hasan'ın sınıfına baskın yapıp, arama yaparlar. Yaptığı her şeyi incelerler. Sonunda müdür, okulda bir komünist var diye Hasan'ı ihbar eder. Polis tarafından sorgulanan Hasan'ın bir suçu bulunmaz. Üniversite yıllarında da bu lakabı başına dertler açar. Mezun olunca iş bulamaz, serbest çalışır. Lakabı hep peşinden gelir. Kendisine oto elektrikçisi dükkânı açar, Gomonis usta diye çağırırlar. Bu lakaptan kurtulmak için hacca gider, döndüğünde bu kez de, Hacı Gomonis usta demeye başlarlar.

Hasan'ın okul yıllarındaki bütün öğretmenleri, müdür, müdür yardımcısı Hasan gerçeği anlattığında ona inanmazlar. Sürekli bir art niyet ararlar. Adil değildir. Kalıplaşmış, belli görüşlere hiç sorgulamadan inanan insanlardır. Kendi doğruları ve görüşleri yoktur, korkaktırlar. Müdür, diğerlerinin içinde daha da sahtekâr bir tiptir. Kendi karısını okula matematik öğretmeni diye almıştır. Sırf kendi düzenin bozulmasından korktuğu için, bir öğrenciyi suçu olmadığını bildiği halde polise ihbar etmiştir.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında bulunan “Beden Eğitimi Dersinde” öyküsünde, karşıt iki tip öğretmenle karşılaşıyoruz. Birisi sert ve anlayışsızken; diğeri daha sevecen ve ılımlıdır. Öykünün kahramanı ortaokul birinci sınıf öğrencisi bir çocuktur. Köyden kente gelmişlerdir, durumları hiç iyi değildir. Babası okumasını hiç istemez; ama annesinin desteğiyle ortaokula gider. Okulda Beden Eğitimi öğretmeni Sadık Bey, dersler için şort ve bir atlet almalarını, yoksa onları almadan bu dersten geçemeyeceklerini söyler. Öykünün kahramanı paraları olmadığı için öğretmenin söylediğini alamaz. O haftaki beden eğitimi dersine pantolonla katılır. Kendisi gibi arkadaşı İlyas da derse pantolonla gelir. Öğretmeni ikisine de

kızar ve ceketleriyle pantolonlarını çıkarıp derse öyle katılmalarını söyler. İstemeyerek pantolonunu çıkarır; ancak içinde annesinin eski bir perdeden diktiği güllü bir iç çamaşırı vardır. Bütün arkadaşları kendisine gülmekle kalmaz, öğretmeni de onlara katılır. Bu kahkahalara dayanamayarak, müdürün yanına gider ve olanları anlatır. Müdür kendisi eve gönderir. Bir dahaki derslere şortu ve atletıyla katılır.

Bu öyküde yer alan beden eğitimi öğretmeni anlayışsız, dediğim dedik, sert ve kaba bir tiptir. Bütün öğrencilerin derse şort ve atletle katılmalarını istiyor; ancak öğrencilerin bunları alıp alamayacaklarını hiç düşünmüyor. Çocukların gözünde çok sert ve korkunç bir insandır. Bütün öğrenciler ondan korkuyor. Bazı öğrencileri dövüyor. Diğer öğrenciler, çocuğun giysisiyle dalga geçerken, onları durduracağı yerde, kendisi de dalga geçip gülüyor. Karşısındaki çocuğun ne düşündüğüne ve duygularına hiç önem vermiyor. Bu davranışıyla da öğrencisinin kendisine küsmesine neden oluyor. Beden eğitimi öğretmeninin yanında müdür, daha sevecen ve anlayışlı kalıyor. Ağlayarak odasına gelen çocuğu kendi elleriyle giydirip, sevgi gösteriyor ve ona izin vererek eve gönderiyor.

Yine aynı kitapta “Temsil” öyküsünde, öğrencileri arasında ayırım yapan bir öğretmenle karşılaşyoruz. Eğitim ortamında dengesizlikler yer alıyor. Öğretmen okul temsillerinde, törenlerinde hep aynı öğrencileri kullanıyor, onları görevlendiriyor. Bu öğrenciler dersleri beş ve durumları iyi olan öğrencilerden seçiliyor. Yine aynı öğrencileri sınıfta ön sıralara, dersleri kötü olan öğrencileri arka sıralara oturtuyor. Hazırlayacağı temsilde Güllü ile öykünün kahramanına rol vermiyor. Masrafları karşılayamayacaklarını ileri sürüyor. Hâlbuki bu öğrencilerin ne durumda olduklarını bile bilmiyor. Öğrencilerini iyi tanımıyor, tanıma çabası da göstermiyor. En başından beri taraflı bir eğitim anlayışı içindedir.

“Kardelen” kitabında yer alan “Çocuk Bayramı” öyküsünde de “Temsil” öyküsündeki öğretmenler gibi ayrımcı öğretmenlerle karşılaşyoruz. Öykünün kahramanı Hasan, fakir olduğu için 23 Nisan törenlerine alınmıyor, tören kıyafetleri için para da bulamıyor. Zaten öğretmeni kendisine para getirip getirmediğini bile sormuyor. Hasan ilk önce kendi sınıf öğretmeni tarafından dışlanıyor. Ama Hasan’ın

da hayalleri vardır. Törende bayrak taşımaya bile hayal ediyor. Tören provalarında Hasan ve diğer fakir çocuklar müdürün odasına götürülüyorlar. Odadaki öğretmenler, bu çocuklar koruma derneğinin gözünden kaçmış diyorlar. Okulda fakir çocukların ihtiyaçlarını karşılamakla görevli koruma derneği üyesi öğretmenlerin, çocukların sorunlarıyla ne kadar alakalı oldukları ortaya çıkıyor. Hasan ve onun gibiler okulun birinciliği engellenir diye törene alınmıyorlar. Öğretmenler sadece okullarının iyi öğrencilerini göstererek, beğeni kazanmaya çalışıyorlar. Bu nedenle de öğrenci zengin, fakir diye öğrenci ayrımı yapıyorlar. Öğrencilerinin sorunlarından, ihtiyaçlarından çok; okullarının gösterişiyle ilgileniyorlar.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabında yer alan “Geçim Meçim” öyküsünde, öğretmen sınıftaki öğrencilerden bir anılarını yazmalarını ister. Berk bu sınıftaki öğrencilerden birisidir. Ödevinde anı olarak, babasının maaşının kendilerini geçindirmeye yetmediğini, ayın ilk on beş günü anca geçinebildiklerini, ayın kalan on beş gününde kimlere gidip yemek yediklerini ve neler yediklerini anlatır. Anısının sonuna da evinde oturup, evinde doymak istediğini belirtir. Berk’in yazısı sınıfta okunur, Öğretmen bu yazıdan sonra bir tartışma başlatır. “Gidecek akrabası olmayan memurlar nasıl doyar?” diye sorar. Çocuklar simit, yumurta satsın, muavin olsun, grev yapsın, hayalî ihracat yapsın şeklinde önerilerde bulunurlar. Sonunda öneriler oylanır ve Berk’in hayalî ihracat yapmasına kara verilir. Bu öyküdeki Behzat öğretmen, dokuz yıllık bir öğretmendir. Evlenmemiş, ayrı ev açmamıştır, anne ve babasının yanında oturmaktadır. Yazar bu nedenle, onu geçim sıkıntısını tanımayan ve Berk’in yazdıklarını anlamayan bir tip olarak göstermiştir.

“Her Eve Bir Karakol” kitabında bulunan “Dükkân” öyküsünde yazar, bir öğretmen tipinden bahsetmeyip genelleme yapmıştır. Yazar bu öyküde, insanların işlerini para karşılığında yapan dükkânları anlatır. Bazı dükkânlarda da dersi zayıf öğrencilerin ders geçmelerinin sağladığını ifade eder. Bu dükkân sahiplerinin hatırına, öğretmenlerin çocukların zayıf derslerini düzelttiğini söyler. Bu öyküde, küçük çıkarları için, meslek ahlaklarını bir kenara bırakan öğretmenler eleştirilmektedir.

Yine aynı kitapta yer alan “Sekiz Çadır Kabilesi” öyküsünde, uluslar arası bir konferans düzenlenir. Bu konferansa Türkiye de katılır. Her ülke kendi ülkesinde memurların nasıl çalıştığını, yürütmenin nasıl yapıldığını anlatır. Türk konferansçının anlattıklarına diğer ülkeler inanmakta güçlük çekerler. Sıra eğitime geldiğinde, konferansçı öğretmenlerden bahseder. Kimi öğretmenin soruları sattığını, kimisinin kendi kafasına uymayanları sınıfta bıraktığını anlatır. Olumlu olan hiçbir şey yoktur. Diğer ülke konferansçıları, anlatılanların yalan olduğunu iddia ederler. Afrikalı bir kabile ülkesi, kendilerinin Türkiye’den daha kalkınmış olduğunu söyler. Yazar bu öyküde, eğitimde Afrika kabilelerinden bile geri olduğumuzu, kendine has bir üslupla eleştirmekte ve öğretmenlerin bu sistem içinde yeterli olmadıklarını anlatmaktadır.

“Çanak Çömlek Patladı” kitabındaki “Fiş Şakir” öyküsünde de bayan olmasına rağmen asık suratlı ve sert bir öğretmen çıkar karşımıza. Derslerde çocuklara her şeyi ezberletir; ama uygulama olmadığı için hiçbir şey öğretmez aslında. Kendisi de anlattığı çoğu şeyi uygulamada yapamayan biridir. Kendi eksikliklerinin acısını öğrencilerinden çıkarır. Onları döver. Aksi, titiz ve sürekli bağırın bir tiptir.

3.4.3. Fedakâr ve Sevecen Öğretmenler

“Herkes Bir Yastık” kitabında bulunan “Pis Hırsız” öyküsünde öğretmen, öğrencileri yargı sistemini daha iyi öğrensin diye, adliye binasına götürüp dava izlettirir. Onlara, bir insanın suçu kanıtlanıncaya kadar suçsuz olduğunu anlatmaya, öğretmeye çalışır. Öğrencileriyle ilgilenen, âdil ve tarafsız bir öğretmendir. Ama ne yaparsa yapsın, çocukların geçmişten getirdikleri önyargıları yıkamaz.

“Süslü Kızlar” kitabındaki “Nasıl Şarlo Oldum” öyküsünde öğrencilerinin sorunlarıyla ilgilenen bir öğretmen yer alıyor. Barış, babasının isteği üzerine yeni ayakkabıları çabuk eskimesin diye, ayaklarının içine basarak yürümektedir.

Öğretmeni onun bu yürüyüşünü görmemiştir. Sınıftaki öğrenciler bu durumu anlatınca, Barış'tan yürümesini ister. Ama arkadaşı Ali, neden o şekilde yürüdüğünü söyleyince, daha fazla ısrar etmez. Barış'ın bu duruma üzüldüğünü ve utandığını anlar. Öğretmeni, babasıyla konuşur ve Barış'ın zor durumda kaldığını anlatır. Böylece babası Barış'a istediği gibi yürüyebileceğini söyler. Barış'ın öğretmeni çok anlayışlı, sevecen ve öğrencileriyle ilgilenen birisidir.

“Küçük Futbolcu” kitabında yer alan “Çikolatadan Yapılma Ev” öyküsündeki öğretmen, çalışkan ve düzenli bir insandır. Öğrencilerine sık sık yazma ödevi verir. Farklı konularda yazılar yazdırır. Derste yazılan bu kâğıtları toplar, evde hepsini okur. Tam bir hafta sonra, kâğıtları yazım yanlışları düzeltilmiş bir şekilde öğrencilerine geri verir. En iyi yazan üç kişiye de, yazısını sınıfta okutur. Sınıftaki öğrencilerden Arzu'nun yazısından çok etkilenir. Çikolata yiyememesine de çok üzüldüğü için, ertesi gün ona çikolata alır. Ama bütün sınıfın Arzuya çikolata getirdiğini görünce, elindeki çikolatayı kızına götürmeye kara verir. Duyarlı ve sevgi dolu bir öğretmendir kendisi.

“Okula giden Robot” kitabındaki “Zeliş Bebek” öyküsünde de sevecen, yardımsever, öğrencileriyle ilgili bir öğretmen vardır. Bütün öğrencileri onu çok sever. Pelin ve Yeşim, yaptıkları bez bebeği öğretmenlerine benzettikleri için, ona Zeliş Bebek adını verirler. Öğretmenleri de onlara hiç kızmaz. Hatta bunu mutlulukla karşılar ve diğer öğrencilere bez bebek yapımını öğretmek için, Yeşim ve Pelin'i görevlendirir.

“Soyma Beni Utanırım” kitabında bulunan “Sarhoş Fesleğenler” öyküsünün baş kişisi bir öğretmendir. Öyküyü kendi ağzından anlatır. Bunaldığı, işler yolunda gitmediği zamanlarda hiç bilmediği yerlere giderek, oralarda vakit geçirmeye, yaşamaya başlar. Aslında bu yer değiştirmeler kendi isteğiyle olmaz. Sürgün edilir. Ama yazar bu sürgün edilişi, öyküde açık bir ifadeyle belirtmemiştir. Öğretmenin yeni çalışacağı kasabada bir gün geçirmesi ve kendi iç dünyasıyla konuşması yer alır öyküde. Yalnız, biraz karamsar ve umutsuz bir insandır.

“Deliye Her Gün Bayram” kitabındaki “Bu Kabakla Bu Koltuğa Nasıl Oturulur?” öyküsünde, bir köy halkı, seçtikleri milletvekili verdiği sözleri tutmayınca, vekilin bir dahaki gelişinde intikam almaya karar verirler. Vekile sevgi gösterilerinde bulunuyormuş gibi yaparak, onu döverler. Bu öyküde, köyün en bilgili insanı olarak öğretmen gösterilmiştir.

Aynı kitapta yer alan “On Yıl Sonra” öyküsünde, on yıl önce liseden mezun olanlar, son gün aralarında sözleşerek on yıl sonra mezun oldukları okulun bahçesinde toplanmaya karar verirler. On yıl sonra sadece üç öğrenci okulun bahçesine gelir. İçlerinden birisi sınıf öğrenci listesini okur ve bilenler de onlara ne olduğunu anlatır. Kimi bıçaklanarak, kimisi kendisi bomba yaparken, kimi de çok şey bildiği için ölmüştür. Polisle çatışarak ölenler, hapiste yatanlar, yurt dışına kaçanlar, öğretmen olup gittiği yerde görüşlerini açıkladığı için yakılarak öldürülenler, milletvekili, iş adamı olanlar vardır. Sadece bir kişi eceliyle ölmüştür. Diğer üçü hâlâ nasıl yaşadıklarına hayret ederler.

“Orta Direği Yıkan Ayı” kitabındaki “Memura Kız Verilir mi?” öyküsünde, bir ailenin büyük kızlarına bir kısmet çıkar. Aile çocuğu çok beğenir; ama çocuğun memur olması kafalarını karıştırır. Memur maaşıyla kızlarını geçindirebileceğinden emin olmak isterler. Kızın babası bir araştırma yaparak, oğlanın nerede çalıştığını öğrenir. Maaşının derece ve kademesini öğrenir. Sonra güvenilir birisini bulup, zaman içinde çocuğun maaşının ne olacağını hesaplamak ister. Bu hesap işi için, bir okulun bir öğretmenini bulur, en güvenilir onu görür. Bu öyküde öğretmen tipi, ana karakterlerden birisi olmasa da, toplumda güvenin simgesi olarak gösterilmiştir.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabında yer alan “Köfteci Nafiz” öyküsünde Muzaffer, Silifke'nin Cincin Köyü'nde öğretmendir. Yıllar önce bazı güçler bazı güçlere telefon etmiş, iki jandarma, kaymakam, karakol komutanı okula gelip kendisini götürmüşlerdir. Burada öğretmen fakir, mağdur durumda, aynı zamanda suçlu olarak karşımıza çıkıyor.

“Bir Namussuz Aranıyor” kitabında yer alan “Yazık Oldu Osman’a” öyküsünde, ikinci sınıf öğrencisi olan Osman’ın okuması ve yazması çok kötüdür. Öğretmeni Osman’ın velisini okula çağırıp, bunun sebebini öğrenmeye çalışır. Osman’ın velisi amcasıdır. Öğretmen, Osman’ın okumasının ve yazmasının çok kötü olduğunu, eğer böyle giderse üçüncü sınıfa geçemeyeceğini söyler. Amcası Osman’ın neden bu durumda olduğunu öğretmene anlatır. Osman’ın babası Almanya’ya çalışmaya gider ve orada bir Alman ile evlenir, Osman dünyaya gelir. Çocuğa hiç Türkçe öğretmezler. Osman’ın annesi ve babası boşanınca, amcasının yanına Türkiye’ye gönderilir. Amcası Osman’a Türkçeyi öğretir. Ancak babası her yıl başka bir yabancı kadınla evlenip çocuğu yanına alır, boşandığında da Türkiye’ye amcasının yanına gönderir. Osman da her yıl tekrar tekrar öğrendiği Türkçeyi unuttur, yazmakta ve konuşmakta zorluk çeker. Bu öyküde yer alan öğretmen tipi, çocukların dersleriyle ilgilenen ve sorunlarını öğrenmeye çalışan, âdil bir öğretmendir. Çocuklara haksız olarak sınıf geçirmek istememektedir. Birinci sınıftaki öğretmenin Osman’ı nasıl sınıf geçirdiğine hayret etmektedir.

“Kahkahacı Sınıf” kitabındaki aynı isimli öyküde, öykünün kahramanı ilkokul öğrencisi küçük bir çocuktur. Çok fazla gülmez, ama fotoğraf çekilirken kendini tutamaz. Ne zaman fotoğraf çekilecek olsa, kahkahalarla gülmeye başlar. Bütün ailesi bu huyu yüzünden ona kızmaktadır. Her sene sınıfça çekilen fotoğraflara da bu nedenle katılmaz. Öğretmeni bunu fark eder ve kendisine bu sene çekilecek fotoğrafa mutlaka katılmasını söyler. Hiçbir bahane istemediğini belirtir. Çocuk korkmaktadır, bu fotoğraf çekimini de kahkahalarıyla mahvedeceğini düşünür. Ama bahanesi de olmadığı için çekimlere katılır. Çekimler sırasında kaşlarını çatmaya, surat asmaya çalışırken, bütün sınıf arkadaşlarının kahkahalarını duyar. Hepsi gülmektedir. O da güler. En güzel sınıf fotoğraflarından birini çektirirler. Bu öyküde yer alan öğretmen sevecen, öğrencilerine karşı ilgili, öğrencileri arasında ayırım yapmayan, dikkatli bir tip olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Çanak Çömlek Patladı” kitabında bulunan “Smokinli Köy” öyküsünde, haritada mikroskopla bile görülemeyecek bir köye öğretmenliğe giden bir kişi bulunmaktadır. Oradakilere okuma- yazma öğretecek ve dünyayı tanıtacaktır. Öğretmenlik uğruna,

kuş uçmaz kervan geçmez o köye gitmeyi kabul eder. Yazar, bu öyküdeki öğretmen tipiyle fedakar ve mesleğini çok seven öğretmenleri anlatmıştır.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabında yer alan “Berdilek” öyküsünde de, biraz sert ama anlayışlı bir öğretmenle karşılaşyoruz. Öğrencilerine kızdığı zaman kulak çeker, sen adam olmazsın diye söylenir. Sınıfta ısınmak için soba ya da mangal kullanmaktadırlar. Sınıfta yaramaz öğrencilerden biri olan Berdilek, mangalı devirince okul müdürü kulağını çeker, Öğretmeni de Berdilek’i asmaya karar verir. İpi çocuğun boynuna kadar geçirir. Ama niyeti gerçekten çocuğu asmak mıdır, belli değildir. Çocuk camdan atlayıp kaçar, öğleden sonraki derse tekrar gelir. Öğretmeni hiçbir şey olmamış gibi derse devam eder.

Muzaffer İzgü’nün Anneannem serisi kitaplarında, öykülerin çocuk kahramanı Metin’in öğretmeni yer alır. Bu öykülerde yer alan öğretmen tipi, biraz titiz, kuralcı ama yine de anlayışlı bir tiptir. Soluklanmalar çok kısa olmasına rağmen, çocukların sınıfı kirletmelerini istemediği için, sınıfa yiyecek sokmalarına izin vermez; sınıfa geç kalmalarını da istemez. Geç kaldıkları zamanlarda da onlara kızar. Çocuklara sınıflarının evlerinin bir odası olduğunu benimsetmeye çalışır. Aynı zamanda öğrencilerine daha birinci sınıftan itibaren paylaşmak, yardımlaşmak, hoşgörülü olmak, tutumlu olmak gibi insancıl duyguları öğretmiştir. Öğretmen, ders dışında hiç oyalanmaz, zil çaldığı gibi bazen de çalmadan sınıfa girer.

Meraklı bir insandır. Öğrencilerinin merak ettiği şeyleri O da merak eder. Öğrencilerine ve onların dertlerine karşı ilgilidir. Yardım etmeyi sever, öğrencilere de bunu aşılamaaya çalışır. Her açıdan çocuklarının iyiliğini düşünen bir öğretmen tipidir. Öğrencilerini daha da teşvik etmek için, elde ettikleri başarıları ödüllendirir. Evlerine teşekkür mektubu yazar.

3.5. Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Öğrenci Tipi

Muzaffer İzgü'nün öykülerinde kendisine yer bulan en önemli konulardan birisi eğitim konusudur. Eğitim konusunu ele aldığı öykülerinde de en çok kullandığı karakterler öğretmenler ve öğrenciler olmuştur. Bu bölümde Muzaffer İzgü'nün öykülerinde yer alan öğrenci tipleri ve en sık karşılaşılan çocuk tipleri gösterilmektedir.

Çizelge 4: Öykülerdeki Öğrenci Dağılımı

Top.Öy. Sayısı	Öğrenci Tipi	Çoc. Öğr. Bütün.	Öğr. Ayrımı	Çocuk ve Oyun	Çalışan Çocuk	Çoc.ve Yoksul.	Diğer Tipler
232	47	21	4	36	12	15	97
Yüzde	20,2	9	1,8	15,5	5,1	6,4	42

Muzaffer İzgü'nün öykülerinde öğrenci tipi toplamda % 58'lik bir yüzdeye sahiptir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki yazarın ilk dönem öyküleri dönemin siyasi politikalarını eleştiren, sıkıntı içindeki memurları ve esnafı anlatan öykülerdir. Yazarın öykülerinde sayı çoğunluğunu bu öyküler sağladığı için çocuk ve eğitim teması yüzdeler diliminde çok fazla yer tutmamaktadır. Ancak yazar ele aldığı her farklı konuda çocuk ve eğitim unsuruna birkaç kelimeyle de olsa değinmiştir. Yazarın farklı konulardaki eser sayısının çok olması eğitim konusunun yüzdeler dilimini düşürmüştür. Toplam öykü sayısı içinde öğrenci tipi % 20,2'lik bir orana sahiptir. Öğrenci tiplerini sayı çoğunluğu bakımından % 15,5'lik bir oranla Çocuk ve Oyun, onu da % 9'luk bir oranla Çocuk Ve Öğrenci Bütünlüğü takip eder. Bu durum yazarın çocuk ve öğrenci kavramlarını bir bütün olarak ele aldığı en büyük kanıtıdır. Her çocuk onun için aynı zamanda bir öğrencidir. Yazarın en çok kullandığı tipler arasında yoksul ve çalışmak zorunda olan öğrenciler yer alır. Öykülerde Çalışan Çocuk, Çocuk ve Yoksulluk toplamda % 11,5'lik bir oranı kaplar.

3.5.1. Öğrenci Tipi

“Azrail Nasıl Rüşvet Yedi” kitabında yer alan “Öğretmenler Günü” öyküsünde, öğrenciler kırk dört kişilik 4-A sınıfının bir bireyi olarak karşımıza çıkıyor. Bu öğrencilerin hepsi öğretmenlerini çok sevmekte ve onun için bir çak fedakârlığa katlanmaktadır. Her hangi bir yaramazlıkları yoktur. Öğretmenlerinin geçim sıkıntısı çektiğini bildikleri için, öğretmenler gününde onun işine yarayan bir hediye vermek isterler ve öğretmenlerinin evine ihtiyaç duyabileceği birçok kumanya götürürler.

Aynı isimli kitapta yer alan “Benim Canım Öğretmenim” isimli öyküde, öğrenciler bir sınıf bütünlüğü içinde ele alınıyor. Öğrenciler bireysel olarak değil de, genel olarak öyküde yer alıyorlar, kendileriyle ilgili olarak fazla bir ayrıntıya girilmiyor. Genel olarak çalışkan ve düzenli öğrencilerdir. Öğretmenlerini çok sevmektedirler. Hatta öğretmenlerini kaybetmemek için, Veli öğretmenin sınıfta yaptığı garip davranışlardan bile şikâyetçi olmuyorlar.

“Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever” kitabında yer alan “Öğretmen Yontusu” öyküsünde yer alan öğrenciler, bir sınıf bütünlüğü içinde verilmiş lise öğrencileridir. Öğretmenlerine karşı saygılıdır. Öğrenciler ekonomik açıdan karışık bir yapı gösterirler. Kimi öğrencinin babasının bir ayakkabı mağazası vardır; kimi öğrenci geceler pavyon önlerinde fıstık satmaktadır. Öğretmenleri ekonomik sıkıntı çektiğinden, sınıf ortamında zor durumlarda kaldığında öğretmenleriyle dalga geçmezler. Hatta öğretmenlerine bu sıkıntıları aşması için yol gösterirler, yardımcı olmaya çalışırlar.

“Bando Takımı” kitabında yer alan “Kemiklerini Kırarım” öyküsünde, öğretmenlerinden sürekli dayak yiyen bir öğrenci tipi vardır. Öğretmenleri haksız olmasına rağmen, onlara karşı gelemmez. Dayak yemesinin gerekçesi de gülmek istemesidir. Bu isteğin dolayı ilkokuldan üniversiteye kadar, eğitimin her kademesinde dayak yer. En sonunda da asık suratlı, çatık kaşlı birisi olup çıkar.

“Yıl Sıfır Darbe Hazır” kitabında bulunan öykülerden biri olan “Geçim Meçim” öyküsünde, yazar ülkenin içinde bulunduğu sıkıntıları, daha doğrusu küçük memurların sıkıntılarını, Berk adında bir öğrencinin ağzından anlatmıştır. Berk çalışkan bir öğrencidir ve küçük yaşına rağmen ülke gerçeklerinin farkındadır. Büyüdüğü zaman babası gibi sıkıntılar çekmek istememektedir.

“Lüp Lüp Makinesi” kitabındaki “Seyfi Bey’in Günlüğü” öyküsünün başkışisi Seyfi Bey, bir devlet dairesinde küçük bir memurdur. Dört çocuk babasıdır. Maaşı geçimlerini ve çocukların isteklerini karşılamaya yeterli değildir. Bu nedenle sabahtan gece yarısına kadar, farklı farklı birçok işte çalışmaktadır. En büyük oğlu on beş yaşında bir lise öğrencisidir. Babasından sürekli bir şeyler ister. Eğer istedikleri alınmazsa, babasını alınması için ders notlarıyla tehdit eder.

“Şayet almazsan baba bunu, bil ki bu dönem hem fizik zayıftır,
hem de matematik... Ondan sonra kurs murs, bir yığın para...
Ama alırsan bana o ceketten, o pantolondan, bil ki fizik de on,
matematik de on” (İzgi 2000b: 100).

Ders notlarını istediklerini aldırma bir koz olarak kullanan bir öğrencidir. Seyfi Bey’in ilkokula giden bir çocuğu daha vardır. O da her şeyin, çantanın, önlüğün en iyisini istemektedir.

Yine aynı kitapta yer alan “Kese Sabun” öyküsünde yer alan öğrenci (Şakir) yaramaz, tembel, derslerde yerinde durmayan, sağındaki solundaki öğrencilere sataşan, öğretmeninin en küçük dalgınlığından yararlanıp ayağa kalkıp, çiftetelli oynayan, sürekli sınıfı güldürmeye çalışan bir tiptir. Bu davranışlarından dolayı da sürekli öğretmenlerinden dayak yer. Ortaokuldan sonra okumamıştır. Hamamda tellak olarak çalışıp geçimini sağlamaktadır. Hamamda çalışırken bir gün sınıf arkadaşı Camgöz Hilmi gelir. Hilmi avukat olmuştur; ancak Şakir kadar bir maaş almaktadır.

“Anadolar” kitabında yer alan “Ders: Hayat Bilgisi” isimli öyküde, öğrenciler daha ilkokulda nasıl rahat ve para içinde yaşayabileceklerini bulmaya çalışırlar. Tek amaçları budur. Bu nedenle de kendilerini hayata hazırladığını düşündükleri, hayat

bilgisi dersini çok sevmektedirler. Öğrencilerin hepsi kolay para kazanabilecekleri meslekler bulmaya çalışırlar. Kendileri gibi düşünmeyen arkadaşlarını, insan gibi yaşamak isteyen Bahar'ı, dışlarlar.

“Donumdaki Para” kitabındaki “Boyumu Kırk Santim Uzattım” öyküsünde öykünün başkişisi, çok kısa boylu olduğu için, ilkokulda herkes tarafından sevilir ve ilgi görür. Öğretmeni, okul müdürü, diğer öğretmenler hepsi ona karşı bir sempati duyarlar. Ama yaşı büyüdükçe, diğer arkadaşlarından çok kısa kalır ve bu kez de göze batmaya başlar. İlkokuldaki saltanatı, ortaokulda biter; sıranın en sonuna atılır. Küçük hataları bile dikkat çeker ve hep en ağır dayakları o yer. Lisede de bu durum devam eder. Fiziki özelliklerinden dolayı okul yıllarında çok dayak yemiş olan bir öğrenci tipi yer alır bu öyküde.

“Gecekondu” kitabındaki “ ‘Tekaüdiye’si Var” öyküsünde karşımıza okumak istemeyen, serbest meslek yapmak istediği için, okula gitmek istemeyen bir öğrenci tipi çıkar. Ortaokuldayken okulu bırakmak ister, babası ve öğretmeni izin vermez. Liseyi ve üniversiteyi de baba baskısıyla istemeyerek bitirir. En sonunda yine seyyar satıcı olur.

“Ayvayı Yedik” kitabında yer alan “Aklıma Akılsızlığım Gelince” öyküsünde tembel bir öğrenci tipi yer almaktadır. Öykünün başkişisi önemli bir makama atanır. Bu atamayla, bu göreve getirildiği için kendisini çok akıllı zannetmeye başlar. Aslında akıllı olup olmadığına dair kuşku içindedir. Öğrencilik yıllarında matematiği hep zayıftır. Sınıf arkadaşı Hasan’dan para karşılığı kopyalar çekerek liseyi bitirir. Tarih dersinde de kravatının içine hazırladığı kopyalarla tarih dersinden geçer. Orta ikide iki yıl üst üste, lisede de iki yıl üst üste sınıfta kalır. Çalışkan olmayan, bunun yanında da sahtekâr bir öğrencidir. Kopya çekerek derslerinden geçmeye çalışır. Çok zor okuduğu için, akılsız olduğuna kendisi de inanmıştır. Ama o makam koltuğuna oturunca, akıllı olduğuna inanır. Ona göre akılsız bir insan o göreve getirilemez.

Yine aynı isimli kitapta yer alan “Dünyanın En Zor İşi” öyküsünde bir öğrencinin yaşamı anlatılmaktadır. Salih, köyde yaşayan fakir bir anne babanın oğludur. Tek

istediği okuyup bir meslek sahibi olmak ve anne, babasını rahat ettirmektir. Annesi ve babası da Salih'in okuması için ellerinden geleni yaparlar. İlkokulda her sınıfta sınıf birincisi olur; ortaokulu başarıyla bitirir. Lisede bazı derslerden zorlansa da çok çalışarak liseyi de bitirir. Anne ve babasıyla birlikte şehirde bir apartman dairesinde oturduklarını, kendisine ait bir odası olduğunu hayal eder ve hep bunun için çalışır. Üniversite sınavlarına girer. Bütün köylü bu kadar ilerlemesine hayret ederler. Kasabada oturan arkadaşı Metin'in babası üniversite tercihlerini doldurmasına yardım eder. Salih'in puanının yeteceği yerleri yazar. Yazdığı bölümlerin arasında arkeoloji de vardır. Salih o güne kadar bu ismi hiç duymamıştır. Arkeolojiyi kazanır. Herkes çok sevinir; ancak Salih çok sevinmez. Çünkü arkeolojinin ne olduğunu öğrenmiştir. Babasına en fazla müze müdürü olabileceğini söyler. Babası oğlum müdür olacak diye çok sevinir. Üniversite bitince Salih köye döner. İki yıl iş arar, ama bulamaz. En sonunda da ailesiyle birlikte çapa kazmaya gider. Bütün hayalleri yıkılır. Köylünün alay konusu olur. Çapa kazmak için iki okumaya gerek olmadığını söylerler. Salih çok çalışkan, azimli bir öğrenci olmuştur. Ama imkânları el vermediği için istediği düzeye gelememiştir. O elinden geleni yapmış, ama iş bulamamıştır. Dünyanın en zor işinin, iş bulmak olduğunu da öğrenmiştir.

“Herkes Bir Yastık” kitabındaki “Cep Telefonu” öyküsünde Çopur Seyit, köyden kente göçmüş, yaptığı her işte tutunmuş, çok zengin olmasa da hali vakti yerinde bir adamdır. Üç oğlu vardır. En küçüğü liseye gitmektedir. Seyit cep telefonu meraklısı bir insandır. Gösteriş meraklısı olduğu için, cep telefonlarına ilgi duyar. Seyit, liseye giden oğlunun okumasını istememekte, çocuk annesinin desteğiyle okula gitmektedir. Çocuğun babası, okuyup da en sonunda bir memur olacağını ve geçinemeyeceğini söyler. Kendisini örnek göstererek bak ben okumadım ama adam oldum der. Çocuk, evde iki ağabeyinin ve babasının cep telefonlarını görünce o da ister. Ders notlarını annesine karşı tehdit unsuru olarak kullanır.

“—Anam anam söyle babama bana cep telefonu. Bak almazsa bu karne var ya, matematiği, İngilizceyi, tarihi zayıf getiririm ki, senin yüzün kara çıkar, benimki çıkmaz. Sen söz verdin babama, her yıl sınıfını geçecek, diye” (İzgu 2000c: 98).

Sonunda cep telefonuna kavuşur. Tek amacı sınıfta arkadaşlarına hava atmaktır. Ailesi istemese de içinde okuma isteği olan bir öğrencidir. Ama kendi çıkarları söz konusu olduğunda, ders notlarını tehdit olarak kullanır.

Yine aynı isimli kitapta yer alan “Çok Ünlü Yıldız” öyküsünde, öykünün kahramanı çok ünlü bir mankindir. Öykü boyunca eski okul yıllarını hatırlar. Müzik öğretmeni kendisinde hiç kulak olmadığını, gamı yapamadığını söyler. Ama kendisi çok ünlü bir manken olup, şarkı söylemeye başlar. Öğretmenini de bu sebeple kendisinin hakkını yemekle suçlar. O günden sonra da öğretmenine küser ve derslerde hiçbir şeye katılmaz. Türkçe dersleri de çok kötüdür. Ama suçu kendinde görmez, öğretmenin kendisine zıt gittiğini söyler. Dilbilgisi bilmez, kompozisyon yazamaz, konuşması bir felakettir. Hiç kitap okumamıştır. İlkokuldayken durumu biraz daha iyiyken, ortaokula gelince durumu daha da bozular. Bunda kendisini değil de, öğretmenlerini suçlar. Çok tembel ve yeteneksiz bir öğrenci olması rağmen, çok ünlü bir yıldız olmayı başarır.

Yine “Herkes Bir Yastık” kitabında yer alan “Pis Hırsız” öyküsünde, bir sınıf bütünlüğü içinde öğrencilerle karşılaşırız. Sınıf öğretmenleri tarafından bütün sınıf, bir mahkemeye dava izlemeye götürülür. İki hırsızlık davası izleyeceklerdir. Daha önceden sınıfta bu konuyu işlemişlerdir. Bir öğrenci yargıçla, bir diğeri savcıyla söyleşi yapacak, diğerleri mahkemeyi izleyecektir. Çocuklar mahkemeden çok, hırsız görecekları için heyecanlanırlar. İlk davayı izlemeye girerler. İlk davalı devletin trilyonlarını çalan bir iş adamıdır. İyi giyimli, güler yüzlü birisi olduğu için, çocuklar onun hırsız olduğuna inanmazlar. İkinci davalı ise televizyon çalan fakir birisidir. Solgun yüzlü, donuk bakışlı, kirli elbiseli birisidir. Çocuklar işte hırsız dediğin böyle olur derler. Adamın avukatı bile yoktur. Sonuçta suçlu bulunur ve hapse atılır. Birinci adamın mahkemesi ise ertelenir. Öğretmenleri öğrencilere bir insanın suçu ispatlanıncaya kadar suçsuz olduğunu anlatmaya çalışır. Çocuklar çok önyargılı bir şekilde büyümüşlerdir. Toplumun önyargıları, bu öyküde çocukların ağzından anlatılmaktadır. Öğrenciler, sürekli soru soran, meraklı tiplerdir. Duydukları her kelimenin anlamını öğretmenlerine tek tek sorarlar.

“Her Eve Bir Karakol” kitabında yer alan “Dayı Metodu İle Isınma” öyküsünde, fakir bir ailenin kış günü soğukta kalması ve ısınma yöntemleri bulmaya çalışmaları anlatılmaktadır. Öyküde ailenin ilkokula giden iki çocuğu vardır. Çocuklar, derslerini yorganın altında yapıyorlar. İmkânsızlıkları çok olmasına rağmen yine de çalışıp derslerini aksatmamaya özen gösteriyorlar.

“Devlet Babanın Tonton Çocuğu” kitabındaki “Futbol Yıldızı” öyküsünde, dersleriyle hiç ilgilenmeyen, futbol düşkününü, tembel bir öğrenci tipiyle karşılaşırız. Daha doğru dürüst adını, soyadını yazamaz; ama bütün futbol terimlerini bilir. Bir gün sınıflarına bir denetmen gelir. Sınıfın en tembelidir ve denetmen tahtaya onu kaldırır. Denetmen kendisinden ‘top at’ yazmasını ister. Çocuk ‘top at’ yazar, gol at, taç at, penaltı at, gibi futbolla ilgili bildiği her şeyi yazar. Denetmen de bir futbol hastasıdır, öğretmeni ve çocuğu tebrik edip gider. Çocuğun futbol tutkusu nedeniyle arkadaşları lise ikiye geçtiğinde, o dördüncü sınıftan yaş haddinden atılır. Okuldan çıkınca babası kendisini, bir terzinin yanına çırak olarak verir; ama o yine maçlara kaçar. En sonunda mahalle takımından kentin takımına, oradan İzmir, oradan da İstanbul’a gider. Yıldız bir futbolcu olur.

“Oturaklı Başkan” kitabında yer alan “Bana Mektup Var Mı?” öyküsünde, çalışkan, azimli, ne istediğini bilen, yardımsever bir öğrenci tipi yer almaktadır. Öykünün kahramanı ilkokul birinci sınıf öğrencisi bir çocuktur. Küçüklükten beri ne olacaksın sorularına, postacı olacağım diye cevap verir. Ailesi niçin doktor ya da mühendis olmuyorsun diye sorduklarında, o inatla postacı olacağımı söyler. Postacı olmayı kafasına koymuştur. Bu kararı almasındaki en büyük etkende, aynı apartmanda oturdukları Münevver Teyze’dir. Münevver Teyze, her gün camda postacıyı bekler ve kendisine mektup olup olmadığını sorar. Beklediği o mektup hiç gelmez. Artık postacı, Münevver Teyze’nin sokağından geçmek bile istememektedir. Çocuk postacı olup insanları mutlu etmeyi, yüzlerindeki o mutluluk ifadelerini görmeyi istemektedir. Neden Münevver Teyze’ye mektup gelmiyor diye merak eder. Okuma yazma öğrenince kendisi bir mektup yazar. Münevver Teyze’nin bu mektubu alınca nasıl sevineceğini hayal eder. Gerçekten de hayal ettiği gibi olur, Münevver Teyze mektubu alınca heyecandan açamaz bile. Çocuk kendisine yardım eder,

mektubu açar ve okur. Münevver Teyze'ye bir rahatlama bir huzur gelir. Kadın öldüğü zaman, koynundan sevilmiş ve okşanmış olarak bu mektup çıkar.

Yine aynı isimli kitapta yer alan “Anası Zehra Kızı Ayşe” öyküsünde tembel bir öğrenci tipi yer alır. Ayşe çok çalışkan ve zeki bir kız değildir. Hatta anlama ve algılama yeteneği de biraz düşüktür. Babası evde kendisine ders çalıştırır, ders çalışırken de bütün mahalle onların gürültülerini dinler. Ayşe, babasının anlattıklarını anlamadıkça babası delirir, bağırır, hatta Ayşe'yi döver. Ayşe'yi ufacık maaşıyla dershaneye bile gönderir. Biraz daha parası olsa, özel ders de aldıracaktır, ama parası yoktur. Ayşe, lisede babasının o kadar uğraşmasına rağmen iki yıl kalınca okuldan alınır. Bu arada Ayşe çok güzel bir kız olmuştur. Okuldan ayrılınca bir yerde çalışmaya başlar, cinsel taciz suçlamasıyla patronunu yaralar ve Türkiye'nin gündemine oturur. Mahkemesi, tahliyesi canlı yayınla verilir. Sonra televizyonda anne, kız yemek programı, tatil, şov programı derken kaset çıkarırlar. Babaları da söz yazarı olur. En sonunda hepsi sanatçı olurlar. Yazar burada sanatçı olmak için okumak gerekmediğini ve Türkiye gerçeklerini, tembel, öğrenme yeteneği bile olmayan bir kız öğrenci üzerinden anlatmıştır.

Yine aynı kitapta yer alan “Kahraman Kameraman” öyküsünde ne istediğini bilen bir öğrenci tipi yer alır. Numan, daha ilkokuldayken gazeteci olmaya karar vermiş bir çocuktur. Ailesinin iş bulamazsın uyarılarına rağmen, kafasına koyduğu işi yapmak ister ve ilkokuldan itibaren bunun için çalışır. Üniversitede iletişim fakültesine gider ve bu bölümü bitirir. Ama gerçekten işsiz kalır, gazetecilikle ilgisi olmayan bir çok işte çalışır, ancak akli hep gazeteciliktedir.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabındaki öykülerden biri olan “Süper Kaan” öyküsünde, Anadolu Lisesi sınavlarını kazanamamış bir öğrenci ve ailesi anlatılmaktadır. Kaan Anadolu Lisesini kazanamamıştır; ama bu sonuç umurunda da değildir. Çünkü Anadolu Lisesine gitmek istememektedir. Annesi ve babası üzüntüden kendilerini paralamakta, ağlayıp dövünmektedir. Üzüntülerinin en büyük sebebi de kimsenin yüzüne bakamayacaklarını düşünüyor olmalarıdır. Ailesi de dâhil olmak üzere çevrelerindeki herkes, Kaan'ın çok çalışkan olduğunu düşünmektedir.

Çocuk ders çalışıyorum diyerek odasına girer ve hep bilgisayarda oyun oynar. Anne, baba olarak daha çocuklarının ne seviyede olduğunu bilmemektedirler. Onlar için çocuklarının istekleri değil de, kendi çevrelerindeki insanlara nasıl hava atacakları daha önemlidir. Aile ile çocuk arasında ilişkiler kopuktur. Kaan da ailesini kandırmış, hiç ders çalışmamıştır. Ailesi bunun farkına bile varmamıştır.

Aynı kitapta yer alan “Berdilek” öyküsünde, yaramaz bir öğrenci anlatılmaktadır. Berdilek haşarı, yerinde durmayan, yaramaz bir çocuktur. Sınıfta hiç kimse yokken bütün sıraları ters çevirir, kimse kimin yaptığını anlamaz bile. Hiç kinci değildir, kimseye küsmez. Yaptığı yaramazlıklar karşısında öğretmeni çok kızınca kulağını çeker, söylenir. Bunlara rağmen Berdilek hiç kin gütmaz. Fakir bir çocuk olduğu için, kırık bir çörek karşılığında, okulun dört mangalını o yakar. Çok çalışkan değildir. Aklı çoğunlukla yaramazlık yapmaktadır.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabındaki “Şemsiye” öyküsünde, fakir bir öğrenci yer almaktadır. Öykünün kahramanı çocukluğunda çok fakirlik çektiği için, çalışmaya başladığında ilk maaşıyla alacağı şeylerin hayallerini kurar. İlk maaşını aldığı da bu hayallerini hatırlar. En büyük hayali de bir şemsiyeye sahip olmaktır. Annesinin de, babasının da bir şemsiyesi olmamıştır. Evin içinde oyunlar oynarken bile, şemsiyesi varmış gibi ıslanmama oyunları oynar. Ama biraz sonra dışarı çıktığında ıslanacağını, okula ıslak ıslak gideceğini bilir. Eğer okulun sobası yanıyor ise sorun yoktur; ama yanmıyorsa ilk ders geçmek bilmez. İkinci derste kırk elli kişi sınıfı ısıtır. Resim derslerinde hep yağmurlu bir hava çizer, gökyüzünün altına elinde şemsiyeyle, gülen bir yüzle kendisini kondurur. Öğretmeni bu çocuk neden gülüyor diye sorduğunda, ıslanmadığı için güldüğünü söyler. Öğretmeni durumu anlar ve eski, kırık bir şemsiyesi olduğunu, onu kendisine vereceğini söyler. Ama hiçbir zaman vermez, unuttur. Ancak o hiç unutmaz, o eski şemsiye için düşler bile görür. Utandığı için de öğretmenine hatırlatamaz şemsiyeyi. Çalışmaya başlayınca, ilk maaşını aldığı gibi şemsiye almaya gider.

“Bir Mayıs Polis Bayramı” kitabında bulunan “Benim Çocuklar Adam Olmadılar” öyküsünde, kendi isteklerinin ve yeteneklerinin peşinden koşan, azimli,

çalışkan ve başarılı üç öğrenci tipi karşımıza çıkar. Amaçları ve istekleri bellidir. Çalışarak bu isteklerine kavuşurlar. Ancak babaları çocuklarının adam olmadığını düşünerek, arkadaşına dert yanar. Babası kızının doktor olmasını istediği halde, kızını tiyatrocunun olur. Babası bu durumdan, kızına bir piyeste rol verdiği için öğretmenini sorumlu tutar. Büyük oğlu kendisinin istediği gibi makine mühendisi değil de, müzisyen olur. Küçük oğlu da avukatlığı seçmeyip ressam olur. Babaları üç çocuğunun mesleklerinden hiç memnun olmadığı için, çocuklarının adam olmadıklarını düşünmektedir.

Aynı kitapta yer alan “O Zaman Sıkı Yönetim Vardı” öyküsünde seksenli yıllardaki öğrencilerin durumu anlatılmaktadır. Öykünün baş kişisi, gazeteci bir bayana hayatını anlatmaktadır. Daha çok hayatında dönüm noktası olan bölümleri anlatmaktadır. Anlatmaya lise yıllarından başlar. Küçük bir kentten lise için yüz kilometrelik başka bir yere gider. Kalacak yurt olmadığı için, bir arkadaşıyla birlikte kalacak bir oda tutar. Bu lisede birinci sınıfa giderken yazdığı “Buğday Benizliler” şiiri sakıncalı görülünce hapse atılır. Hapisten çıkınca okul idaresi tarafından başka bir liseye gönderilir. Orda da yazdığı “Sabahleyin erken Kalkanlar” şiiri yüzünden hapse atılır. Hapisten çıkınca yine başka bir liseye gönderilir. Bütün öğretmenleri kendisine zıt giderler. Yazmış olduğu şiirlerden dolayı fakülteye iki yıl geç gitmek zorunda kalır. Tek suçu da şiiri ve şiir yazmayı sevmesidir. Çalışkan, hevesli, azimli bir öğrencidir. Ama dönemin siyasi olaylarının dışında kalamaz.

“Orta Direği Yıkan Ayı” kitabında yer alan “Gomonis Hasan” öyküsünde, bireysel olarak öne çıkan tip Hasan’dır. Ancak Öğrencilik özellikleri üzerinde değil de, isminde ve lakabında durulmaktadır. Hasan’ın okulda lakabının yayılmasına sınıf arkadaşları sebep olur. Karşılarındaki insan istemediği halde ona bir isim takıp, yayılmasını sağlayan öğrencilerdir. Sonra da Hasan’ın Komünist diye adı yayılınca, sınıfa yapılan baskınlarda, aramalarda sigaraları bulunduğu bütünü suçu Hasan’a atarlar.

“Dandini Vatandaş Dandini” kitabında yer alan “Ah Bir De Hotantoca Bilseydin” öyküsünün başkahramanı Necati, bir üniversite öğrencidir. Çok çalışkan bir

öğrencidir. Hiçbir sınavı sektirmeden, yılsonu sınavlarına kalmadan okuldan mezun olur. Hemen iş bulacağını sanır; ama olmaz. Nereye başvurursa, dilin var mı diye sorarlar. Hemen bir dil kursuna yazılır, üç ayda İngilizceyi öğrenir. Keşke Japonca da bilseydin derler, Japonca'yı da öğrenir. Bilgisayar biliyor musun derler, kursa gidip bilgisayar sertifikası alır. Ehliyet sorarlar, onu da alır. Her şeyini kabul ederler; ancak askerliğini de yapsaydın derler. Hemen askere gider. Çok çalışkan bir öğrencidir; ama bu çalışkanlığı iş bulmasını sağlamaz.

“Hokus Pokus” kitabında yer alan “Hiç Hasta Olmayan Kız” öyküsünde çalışkan ve düzenli bir öğrenci tipiyle karşılaşırız. Elif, ilkokul öğrencisidir. Şimdiye kadar hiç hasta olmamış, bir hastalığı bahane edip okula geç kalmamıştır. Geç kalıp öğretmeninden özür dileyen arkadaşlarına hep kızmıştır. Elif’in canı bir sabah yataktan kalkmayı hiç istemez. Kendisi de ne olduğunun farkında değildir. Yarı uyur, yarı uyanık hayaller görür. O gün okulda çok önemli bir konu anlatacaklardır. Kendisi de grup başkanıdır. Annesi ateşi olduğunu, bugün okula gidemeyeceğini söyler. Ama Elif, gitmekte ısrar eder. Annesi onu okulun doktoruna götürdüğünde, suçüçeği olduğu anlaşılır. Tam on beş gün okula gidemeyecektir. Buna çok üzülür. Ama her gün arkadaşları ona ödevlerini getirirler. Böylece derslerinden de geri kalmaz.

“Yedi Renkli Saat” kitabında yer alan aynı isimli öyküde resim yapmayı çok seven, yetenekli bir öğrenci vardır. Ferhat, fakir bir ailenin ilkokula giden bir oğludur. En sevdiği ders resimdir. Resim yapmayı, boyaları çok sevmektedir. Öğretmeni de bu yeteneğinin farkındadır. Babasına kendisini bir resim kursuna göndermesini söyler. Ama Ferhat, paraları olmadığı için babasının bunu yapamayacağını bilir. Ferhat yaptığı resimlerin bir tarafına mutlaka ya kendisini ya da sevdiklerini çizer. Bazı resimlerine müdürünü, öğretmenlerini bile çizer. Hiçbirisi de ona kızmazlar. Ferhat, boyaları bittiği zaman çok üzülür. Harçlıklarından para biriktirip kendisine boyalar alır. Babasından bir gün kendisine bir saat almasını ister. Ama babası alamaz. Ferhat da boyalarla koluna bir saat resmi çizer. Saati o kadar güzel ve gerçekçi olur ki, herkes çok beğenir. Diğer arkadaşları da ister; ama onlara yapmaz. Saatini de altı olarak ayarlar. Güneşin battığı ve oyun oynamaya çıktığı

saattir altı. Saati yok olmasın diye banyo günleri hasta numarası yapar. Saatini o kadar çok sever ki, onun gerçek saatler gibi çalıştığına inandırır kendisini. Ama en sonunda banyo yapmaktan kurtulamaz ve saati sabun olup akar gider.

“Okula Giden Robot” kitabında bulunan aynı isimli öyküde de, uykucu uyuşuk bir öğrenci tipiyle karşılaşırız. Burak ilkokul öğrencisidir. Sabahları kalkıp kahvaltı etmek, okula gitmek ona çok zor gelmektedir. Yine Böyle bir kış günü uyanır. Dışarıda yağmur yağmaktadır. Biraz sonra annesinin gelip onu kaldıracığını bilir. Ama onun hala uykusu vardır. Kendisinin yerine sabah kalkacak, kahvaltı edecek, okula gidecek, eve gelip ödevlerini yapacak bir robot olsa diye hayaller kurar. Annesi gelir kalkmasını söyler. Ama Burak yatağın içinde tor top olmuştur. Hiç kalkmaya da niyeti yoktur. Benim yerime okula robot gitsin der. Beş dakika uykunun hayalini kurar. O sabah dayısı gelmiştir. Bir robot olmadığını görünce mecburen kalkar. Elini yüzünü yıkar, kahvaltı sofrasına oturur. Dayısına öyle bir robotun yapılıp yapılamayacağını sorar. Dayısı da elbette yapılır, der. Sen ilkokulu, ortaokulu, liseyi, sonra da üniversitede elektronik mühendisliğini bitir, bu robotu yaparsın der. Burak büyük bir iştahla kahvaltısını eder. Kendisi yerine okula gidecek robotu yapmak için okula gitmesi gerektiğini anlayınca koşma koşma okula gider.

Yine aynı isimli öyküde yer alan “Dondurmalı Kadayıf” öyküsünde, Hasan isimli bir ilkokul öğrencisi vardır. Hasan fakir bir ailenin, dört çocuğundan en büyüğüdür. Çalışkan bir öğrencidir. Her sene sınıfını geçtiğinde babası ödül olarak onu tatlıcıya, dondurmali kadayıf yemeye götürür. Hasan da bir sene boyunca bunun hayaliyle yaşar. Bu sene de sene sonunu sabırsızlıkla bekler. Karne günü gelir. Öğretmeni karneleri dağıtırken, hepsine ailesinin karne hediyesi olarak ne alacağını sorar. Çoğunun hediyesi bisiklet, bebek ya da tatildir. Hasan da hediyesinin dondurmali kadayıf olduğunu söyler, karnesini aldığı gibi koşarak eve gider. Babasına gösterir, notlarının hepsi pekiyidir. Ertesi gün tatlıcıya gideceklerdir. O gece sevinçten uyuyamaz. Evde çok az yemek yer. Tatlıcıya giderler, dondurmasını ve tatlınının yarısını yer. Kalan tatlıyı her sene yaptığı gibi kardeşlerine götürecektir. Ancak babası tatlısını bitirmesini, kendisinin onlara da alacağını söyler. Hasan elinde

yarım kilo kadayıfla, büyük bir sevinç içinde evin yolunu tutar. Hasan çalışkan bir çocuk olduğu kadar, paylaşmayı seven, iyi huylu biridir. Asla bencil davranmaz.

“Okula Giden Robot” kitabındaki başka bir öykü olan “Zeliş Bebek” öyküsünde de üç öğrenci tipi ön plana çıkar. Selma, Yeşim ve Pelin aynı sınıfa giden öğrencilerdir. Okulda oyuncakların konusu işleneceği için, Selma evden barbi bebeğini getirir. Selma’nın ailesinin maddî durumu iyidir. Babası bebeği yeni almıştır. Okulda kimseye bebeğini elletmez. Kendisi bile evde onunla oynamak için annesinden izin almak zorundadır. Bebeğine zarar gelmemesi için onu kat kat poşetlere sarmıştır. Yeşimle Pelin, Selma’nın bebeğini hiç beğenmezler. Yüzü sarı olduğu için hastalıklı bir bebek olduğunu düşünürler ve kendilerine daha güzel bir bebek yapmaya karar verirler. Pelin’in anneannesinin de yardımıyla bezden bir bebek yaparlar. Kızlar bebeklerini öğretmenlerine benzetirler. Bebeklerini okula götürdüklerinde herkes bebekleri çok beğenir, sınıf arkadaşları da bebeklerin öğretmenlerine benzediğini düşünür. Öğretmenleri bebeği görünce sevinçle gülümser ve Cuma günü son iki saat herkesin malzeme getirmesini, Pelin ve Yeşim’in onlara bebek yapmayı öğreteceğini söyler. Çocukların hepsi çok mutlu olurlar.

“Çocukların Ormanı” kitabında yer alan “Şarkı Söyleyen Denetmen” öyküsü bir sınıfta geçmektedir. Öğretmenleri sınıfa bir denetmen geleceğini, bu nedenle çocuklara hazırlıklı olmalarını söyler. O günden sonra çocuklar, her gün denetmenin gelmesini beklerler. Her kapı çaldığında denetmen geldi diye, gürp diye ayağa kalkarlar. Daha önceden gelen denetmenleri hatırlarlar. Asık suratlı, çatık kaşlı, gülmeyen tiplerdir hepsi. Çocuklara da “sen söyle” diye en olmadık zamanlarda soru sorarlar. Öğrenciler bu nedenle de yeni gelecek denetmenin de aynı olacağını düşünürler. Denetmen bir türlü gelmez. Okulların kapanmasına üç gün kala, en sonunda gelir. Öğretmenle birlikte sınıfa genç birisi gelir. Öğrenciler, öğretmenlerinin arkadaşı sanırla bu kişiyi. Denetmen olduğunu duyunca çok şaşırırlar. Güler yüzlü bir insandır, çatık kaşlı da değildir. Öğrencilerle de kendi arkadaşymış gibi konuşur. Şarkı bile söyler. Gütmeden bir de fıkra anlatır. Bütün sınıf gülere güre uurlar denetmeni.

Sınıfta hem çalışkan, hem tembel öğrenciler bir aradadır. Pelin ve Berk en çalışkan öğrencilerdir. Sorulan her soruya cevap verirler. Aldoğan da sınıfın en tembel öğrencisidir. Sınıfta kendilerine bir soru sorulduğunda, çok heyecanlanan öğrenciler de vardır. Öğrenciler denetmenin gelmesini istemezler; çünkü denetmenler onları korkutmaktadır. Şimdiye kadar hep sert insanlarla karşılaşmışlardır. Sınıf olarak şakacı bir sınıftırlar. Denetmenin geleceğini ilk duydukları günlerde, öğrencilerden birisi denetmen olup sınıfı eğlendirir.

“Kahkahacı Sınıf” kitabındaki “Kurt Korkusu” öyküsünde, dört köyün ortasına kurulan bir okulun öğrencilerinin okula gelip giderken yaşadığı zorluklar anlatılmaktadır. Kırk iki haneli bir köyden on üç çocuk okula gitmektedir. İçlerinde beşinci, üçüncü, birinci sınıf öğrencileri vardır. Bahar aylarında okula gitmek zor değildir. Dört kilometrelik yolun nasıl geçtiğini hiç anlamazlar. Oynaya oynaya gider gelirler. Yemeklerini de yanlarına alırlar. Ama okula varmadan daha karınları acıkır. Kış geldiği zaman okula gelip gitmek bir işkenceye dönüşür. Hele çok kar yağdığı zamanlarda okula hiç gidemezler. Karın az yağdığı zamanlarda yollara düşerler yine; çünkü derslerini kaçırmak, diğer köylerden geri kalmak istemezler. Kışın en korktukları şey de kurtlardır. Okula gelirken mutlaka yanlarında bir köpek bulunur. Kışın soğuk ve dondurucu günlerinde, dört kilometrelik o yol bitmek bilmez onlar için. Bazı kış günlerinde okulda mahsur kalırlar, köyelerine dönemezler. Öğrencilerin hiçbiri çok kar yağmasını istemez; çünkü derslerinden geri kalmak istemezler. Evde kaldıkları zamanlar da kendi derslerini kendileri yaparlar. Hepsi de çok çalışkan ve okuma isteği ile dolu öğrencilerdir.

“Konuşan Kedi” kitabında yer alan “Karne Günü” öyküsünde çok yakın iki arkadaş olan Melih ve Oral’ın karnelerini aldıklarında neler yaşadıkları anlatılmaktadır. Melih ve Oral, aynı mahallede oturan, aynı sınıfa giden çok iyi iki arkadaşdır. Karne günü gelir ve karnelerini alırlar. Melih’in Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersleri zayıftır. Oral’ın ise bütün dersleri beştir. Melih karnesini alınca çok üzülür. Eve gidip karnesini göstermeyi hiç istemez. Anne ve babasının kendisine kızacağını, hiç oyun oynatmayacağını, ceza vereceğini düşünür. Melih, çok çalışkan bir öğrenci değildir. Her derse aynı şekilde çalışmamış, böyle olunca da iki zayıfı gelmiştir. Oral

ise daha çok çalışmıştır. Sorumluluklarını bilen bir öğrencidir. Melih, karnesini gizlemek için bir sürü yalan uydurur. Ama Oral, bunların hiçbir işe yaramayacağını, gerçeği ailesine söylemesini söyler. Melih en sonunda karnesini ailesine gösterir. Ailesi, ikinci dönem zayıf derslerini düzelmek sözü karşısında hiç kızmaz. Tatilde Oral, Melih'e kitap hediye eder. Çünkü derslerinin zayıf olmasını hiç kitap okumamasına bağlar. Yazar bu öyküde sorumluluk sahibi bir çocukla, tembel, derslerini önemsemeyen bir öğrenciyi karşılaştırmıştır. Okuyucularına doğru yolu bu şekilde göstermektedir.

“Bulutlara Simit Satan Çocuk” kitabındaki aynı isimli öyküde, fakir oldukları için çalışmak zorunda olan bir öğrenci vardır. Hasan, sekiz çocuklu bir ailenin oğludur. Hem okula gitmekte, hem de sabahları simit satmaktadır. Kendisi öğlencidir, bu durumdan da memnundur; çünkü sabahları çalışmaya vakit kalmaktadır. Simit satarken belediye memurlarından hızlı kaçması gerektiği için, hızlı koşmayı öğrenmiştir. Bu nedenle okulda yapılan koşularda hep birinci olur. Okul müdürü bile bir gün, “Seni bir çalıştıran mı var?” diye sorar.

“Süslü Kızlar” kitabında buluna “Nasıl Şarlo Oldum” öyküsünde Barış, babasının kendisine aldığı botları çabucak eğilmesin diye sokakta şarlo gibi yürümeyi göze alır. Ama okulda bütün arkadaşları onunla dalga geçerler. Elinde bastonunla, bıyığın eksik derler. Sınıfta öğretmenine mahcup olmamak için normal yürür. Ama bir gün unutup yine şarlo gibi yürüdüğünde yine bütün sınıf ona güler. Kimse neden öyle yürüdüğünün gerçek sebebini düşünmez bile. Sınıfın çoğu alaycı, dalga geçmeyi seven öğrencilerdir.

“Kardelen” kitabındaki “Bizim Köylü” öyküsünde, köyden şehre taşına bir öğrenci ile karşılaşırız. Sefer, kendi köylerinden ailesi ile şehre taşınır. Bütün mahalle arkadaşları ona “Bizim Köylü” adını takarlar. Sefer, şehri hiç beğenmez, hep köyünü özler. Her şeyi karşılaştırır ve köydeki şeylerin daha güzel olduğuna karar verir. Okula giderken de, köyde olduğu gibi eline bir sopa alır. Karşısına çıkacak tehlikelere karşı kendisini bu şekilde koruyacağını düşünür. Arkadaşları ona şehirde bu sopaya gerek olmadığını anlatırlar. Şehre zor alışı. Köyünün her şeyini

özler. Yaz tatilinde köyüne gider, giderken de bütün arkadaşlarını davet eder; ama kimse onunla gitmez. Gelirken onlara tandır ekmeği getireceğini söyler.

Yine aynı kitapta yer alan “Çocuk Bayramı” öyküsünde, fakir bir öğrenci yer alır. Hasan, fakir bir öğrencidir ve sınıfındaki çoğu öğrencinin durumu çok iyidir. 23 Nisan kutlamalarına Hasan fakir olduğu, kıyafeti olmadığı, kendi kıyafetleri de yürüyüşe katılmaya uygun olmadığı için alınmaz. Ama onun da her öğrenci gibi hayalleri vardır. Törenlere katılmak, bayrak taşımak ister; ama öğretmenleri ona hiç şans vermez. Fakir de olsa sorumluluk almaya istekli bir öğrencidir.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında bulunan aynı isimli öyküde, çalışkan ve sorumluluk sahibi bir öğrenci yer almaktadır. Pınar, çok çalışkan ve öğretmenini çok seven bir ilkokul öğrencisidir. Öğretmenini o kadar çok sevmektedir ki, onu pazarda yumurta satarken görünce çok üzülür. Bu olayda yumurtaları suçladığı için, işi yumurta yememeye kadar götürür. Yumurtalara küser.

Yine aynı kitapta bulunan “Beden Eğitimi Dersinde” öyküsünde, fakir bir öğrenci tipiyle karşılaşırız. Öykünün kahramanı olan öğrenci, fakir bir çocuk olduğu için Beden Eğitimi dersinde giyeceği kıyafetleri alamaz. Öğretmeninden de çok korkar. Öğretmeni sert ve anlayışsız bir insandır. Çocuk, fakirliğinin ezikliğini sınıfta her zaman yaşar. Öğretmenin kendisiyle dalga geçmesi üzerine de ondan nefret etmeye başlar. Öğretmenine küser.

Aynı kitapta yer alan bir diğer öykü olan “Temsil” öyküsünde, tembel ve çalışkan öğrenciler bir arada bulunmaktadır. Çalışkanlar şehirli ve yapmacıdır. Hayatı tanımayan tiplerdir. Tembel öğrenciler ise, hayatın içinde var olmaya çalışan köy ve gecekondu çocuklarıdır. Öykünün kahramanı ve onun en yakın arkadaşı Güllü’nün Hayat Bilgisi dersi zayıf, diğerlerinin beştir. Buna rağmen onlar, Hayat Bilgisi dersi beş olan öğrencilerin gerçek hayatı tanımadıklarını düşünürler. Öğretmenlerinin de sınıfta ayırım yapmakta, hep aynı öğrencileri temsillerde görevlendirmekte olduğunu düşünürler. Arkadaşlarının rollerini hiç yapamadıklarına, inandırıcı olmadıklarına inanırlar. Kendilerine temsilde rol verilmediği için öğretmenlerine küserler.

“Kiraz Kız” kitabında yer alan “Çocuk Memur” öyküsünde, ilkokul ikinci sınıf öğrencisi olan Kaan’ın, annesi ve babası çalıştığı için okuldan sonraki zamanlarını bir memur gibi annesinin iş yerinde geçirmesi anlatılır. Kaan, çalışkan bir öğrencidir. Sabahçı olduğu için okuldan çıkınca, annesinin iş yerine gider. Ödevleri çok olduğu zamanlarda ödevlerini orada yapar. Kalan zamanını da, annesinin iş arkadaşı Şermin Teyze’nin kızı Füsünla geçirir.

“Küçük Futbolcu” kitabında buluna “Çikolatadan Yapılma Ev” öyküsünde, öğretmen sınıfa sık sık yazma ödevi verir. Öğrencilerden farklı konularda yazılar yazmalarını ister. Ders sonunda bu kâğıtları toplar, evde bir bir okuduktan sonra geri getirir. Yazım kurallarına göre düzeltmeler yapıp, yazılanların içinden en güzel üçünü seçip, sınıfta okutur. Yine böyle bir ödevde öğretmenleri öğrencilerden gördükleri bir düşü anlatmalarını ister. Bu konuda en güzel yazı Arzu’nun yazısı seçilir. Bütün sınıf buna çok şaşırır; çünkü Arzu çalışkan bir öğrenci değildir. Şimdiye kadar da hiçbir yazısı birinci seçilmemiştir. Arzu düşünde evlerinin tamamen çikolatadan bir ev olduğunu görmüş ve bunu anlatmıştır. Evleri, evlerindeki her şey çikolatadan yapılmıştır, evlerindeki eşyalar kendilerine ancak yettiği için hiçbir şeyi yiyemezler. Bütün sınıf bu yazıdan çok etkilenir. Bütün öğrenciler ertesi gün okula gelirken, Arzu’ya çikolata getirirler. Sınıf olarak çok anlayışlı ve yardım sever öğrencilerdir.

Anneannem serisi kitaplarında buluna öykülerin hepsinde en belirgin öğrenci tipi Metin ve ablasıdır. Metin çalışkan, sorumluluk sahibi bir öğrencidir. Ödevlerini hiç aksatmadan yapar. Ödevlerini yapmadan oyun oynamaz. Öğretmeninin sözünü her zaman dinler ve öğretmenini de çok sever. Diğer sınıf arkadaşlarıyla da arası çok iyidir. Sınıf arkadaşları da Metin gibidir. Çoğu öğrenci dersini dinler, öğretmene saygı gösterir. En önemli özellikleri de paylaşmayı ve yardımlaşmayı sevmeleridir. Metin’in ablası da çok çalışkan bir öğrencidir. Öyküler boyunca hep ders çalışmakta, sınavlara hazırlanmaktadır. Sorumluluklarını bildiği için, derslerini bırakıp, eğlenmeye ya da gezmeye gitmez. İki kardeş kitap okumayı da çok severler.

“Atatürk’ü Gördüm” kitabında yer alan “Halkevi Ve İlk Kitap” ve “Yaprak” öykülerinde, yazar kendi öğrencilik yıllarından anılarını anlatır. Muzaffer, çalışkan, sorumluluk sahibi bir çocuktur. Halkevi ve İlk Kitap öyküsünde kitaplarla nasıl tanıştığını anlatır. Yağmurlu günlerde kitaplarını, defterlerini annesinin diktiği siyah bir torbaya koyar, ipiyle boynuna asar, torbayı yanına getirip ceketini üstüne giyer. Kitaplarının ve defterinin ıslanmasından çok korkar. Islanmış bir şekilde eve gelince, evde soba yanmadığı için, ısınmak için yorganın içine girer. Isındıktan sonra derslerini yapmaya başlar. Sandalyesi de masası da yorganıdır. Yine okuldan çıktığı yağmurlu bir günde, ısınmak için halkevinin kitaplığına gider ve kitaplarla ilk kez orada tanışır. O kadar çok sever ki okumayı, pazar günleri hariç her gün kitaplığa gitmeye ve kitap okumaya başlar. İkinci sınıftayken halkevi kitaplığının maskotu olur. Kitap sevgisini orada kazanır. “Yaprak” öyküsünde de yazar dördüncü sınıftaki durumunu anlatmaktadır. Öğretmenleri her Perşembe son saat, bir yazma ödevi verir. Ders sonunda kâğıtları toplar, pazartesi günü de en iyi on tanesini sınıfta okutur. Birinci olan yazı çok güzelse, duvar gazetesinde yayınlanır. Şimdiye kadar Muzaffer’in sınıfında, 4-A da, kimsenin yazısı duvar gazetesinde yayınlanmamıştır. Yine öğretmenlerinin verdiği yazma ödevinde Muzaffer’in yazdığı “Yaprak” öyküsü birinci olur ve duvar gazetesinde yayınlanır. Muzaffer buna o kadar çok sevinir ki, okul müdüründen, bütün öğretmenlerine kadar, annesine, babasına, herkese yazısını okutur. Yayınlanan ilk yazısı da böylece “Yaprak” olur.

3.5.2. Çocuk Ve Öğrenci Bütünlüğü

Muzaffer İzgü’nün öykülerinin neredeyse tamamında yer alan çocuklar, aynı zamanda birer öğrencidirler. Ona göre her çocuk, gerçek bir öğrencidir. Bu görüşünü de öykülerine aynı şekilde yansıtmıştır.

“Okula Giden Robot” kitabında yer alan “Bir Varmış Bir Yokmuş, Televizyonumuz Bozulmuş” öyküsünde orta halli, üç çocuklu bir ailenin tek eğlencesi televizyona olan düşkünlükleri anlatılmaktadır. Öyküde yer alan üç kardeşin, üçü de öğrencidir. İki kız, bir oğlan çocuktan oluşan kardeşlerden kızlar, ödevlerini hemen bitirip televizyonun başına geçerler. Erkek çocuk ise, ödevlerini çoğunlukla akşama bırakır.

Yine aynı kitapta bulunan “Kardan Palyaço” öyküsünde, mahalle arkadaşı olan çocuklar, hep birlikte kardan adam yaparlar. Onu bir palyaçoya benzetirler. Pelin palyaçonun yaratıcısıdır ve bir öğrencidir. Derslerini bitirir bitirmez, palyaçosunu izlemek için pencereye koşar.

“Uzay Robotu” kitabında yer alan “Yeşil Ayakkabılar” öyküsünde, orta halli bir ailenin büyük kızları Yaprak’a bir ayakkabı alma sırasında yaşananlar anlatılmaktadır. Yaprak’ın ayakkabıları eskidiği için, kendisine yeni ayakkabılar alınacaktır. Yaprak, güzel ve biraz pahalı bir ayakkabıyı çoktan beğenir; ancak ailesinin o ayakkabıyı almaya durumunun olmadığını da bilmektedir. Yaprak ilkökul öğrencisidir. Okulda arkadaşlarının ayakkabılarını çok beğeneceğini düşünür. En sonunda ailesi başka şeylerden kesinti yaparak, Yaprak’ın beğendiği yeşil ayakkabıları alır.

“Hokus Okus Pokus” kitabında bulunan aynı isimli öyküde anne, baba ve ninesiyle birlikte yaşayan iki kardeş vardır. Öyküde yer alan iki çocuk da öğrencidir.

Aynı kitapta yer alan “Teleferik Kaptanı” öyküsünde, Yaprak ve İlhan iki kardeştir ve ikisi de öğrencidir. Eğer dersleri iyi olursa, babaları tatilde onları İzmir’e götürüp teleferiğe bindirmeye söz verir. İkisinin de karnesi iyidir. İzmir’e giderler, teleferiğe binerler. Çocuklar rüyada gibidir.

“Hokus Pokus” kitabındaki diğer bir öykü olan “Kuzum” da , Sefa ve kardeşi iki öğrenci olarak karşımıza çıkar. Çok fakir bir ailenin çocukları olmalarına rağmen, ikisi de okumaktadırlar. Bir gün babalarının beslemek için getirdiği kuzuya çok

bağlanırlar. Kuzu büyünce babaları kuzuyu satar; fakir oldukları için paraya ihtiyaçları vardır. Çocuklar kuzunun gitmesine çok üzürlürler.

Aynı kitaptaki “Hiç Hasta Olmayan Kız” öyküsünde, şimdiye kadar hiç hastalanmamış bir kız çocuğu yer alır. Elif ilkokula giden çalışkan bir çocuktur. Sık hastalanmaz, hastalık nedir bilmez. Ama suççeği çıkardığını öğrenince iki hafta okula gidemez.

Aynı kitapta bulunan “Koyun Gözlü Nergisler” öyküsü bir kız çocuğunun ağzından anlatılmaktadır. Onun en yakın arkadaşı Hayati’dir. Aynı sınıfa giden iki öğrencidirler. İlkokul birinci sınıftan beri, hep yan yana oturmuşlardır. Şu an beşinci sınıfa gitmekte ve aynı ilçede oturmaktadırlar. En büyük zevkleri Pilav dağı’nda dolaşmak, çiçek, ot toplamaktır. Kırdan gezmeyi ve piknik yapmayı çok severler.

Aynı kitaptaki “Minnoş” öyküsünde, bir kediye sahip olmayı çok isteyen bir kız çocuğu anlatılmaktadır. Öykü boyunca Gonca’nın, kedilerle ilgili hayalleri ve bir kediye sahip olmak için yaptıkları anlatılır. Gonca aynı zamanda bir ilkokul öğrencisidir.

“Kardelen “kitabında yer alan aynı isimli öyküde Toros ve Kardelen, ilk önceleri köyde dedeleriyle birlikte yaşarken, babaları ilçede iş bulunca köyden kente göçen iki kardeştir. İkisi de öğrencidir. Dedeleriyle birlikte yaşarken hepsi çok mutludur; ancak onlar gidince dedeleri hastalanır. Çocuklar yarıyıl tatilinde dedelerini ziyarete gelirler. O iyileşsin diye ellerinden geleni yaparlar.

Aynı kitapta bulunan “Selim Amca” öyküsünde bir mahalledeki çocuklar ile mahalleye yeni taşınan Selim Amca arasındaki dostluk anlatılmaktadır. Mahalledeki çocukların hepsi ilkokul çağındadırlar ve öğrencidirler. Bozulan bütün oyuncaklarını Selim Amca tamir eder, ödevlerine yardım eder, çocuklarla oyunlar oynar. Çocukların hepsi Selim Amca’yı çok severler.

“Kardelen” kitabındaki başka bir öykü olan “Bizim Köylü” de, köyden şehre taşınmış Sefer isimli bir çocuğun şehir hayatına alışamaması ve köyünü özlemesi anlatılır. Sefer, aynı zamanda öğrencidir.

“Bulutlara Simit satan Çocuk” kitabında yer alan aynı isimli öyküde, fakir bir ailenin çocuğu olan Ali’nin, simit satarak ailesine yardım etmesi anlatılır. Ali sabahları simit satmaya, öğlenleri de okula gider.

Aynı kitapta bulunan “Uçurtmama Mektup Gönderdim” öyküsünde, uçurtmasına mektup göndermek isteyen bir ilkokul öğrencisi anlatılmaktadır. Dayısının da yardımıyla, uçurtmasına mektup gönderir.

“Akrobat Pisicik” kitabında yer alan “Bugün Benim Doğum Günüm” öyküsünde, Pınar’ın doğum günüdür ve anne, babasının doğum gününü unuttuğunu sanmaktadır. Öykü boyunca Pınar’ın bu üzüntüsü ve kendisine yapılan sürprize nasıl sevindiği anlatılmaktadır. Pınar ve apartmandan arkadaşı Tayfun, aynı sınıfa giden iki öğrenci olarak anlatılır.

“Nasıl Baba Oldum” kitabında bulunan “Palto” öyküsünde, ilkokul çağlarında fakir bir ailenin çocuğu yer alır. Bu çocuk hem okula gitmekte, hem de kendi ihtiyaç ve masraflarını karşılamak için çalışmaktadır.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında yer alan aynı isimli öykünün kahramanı, öğretmenini çok seven Pınar isimli bir öğrencidir. Pınar, öğretmenini o kadar çok sevmektedir ki, öğretmenini zor durumda bırakan şeylere tepki gösterir, küser.

Aynı kitapta bulunan “Sarı Zarf” öyküsünde, yaşadığı çevreye alışmış bir çocuğun babasının tayin olduğu haberiyle başlayan üzüntüleri anlatılıyor. Öyküde yer alan çocuk aynı zamanda bir öğrencidir. Öğretmenlerinden, arkadaşlarından ayrılmak istemeyen çocuk, bu ayrılık için bir suçlu bulmaya çalışır. En sonunda suçlu olarak Ankara’daki amcaları bulur. Fakirdirler, gidecekleri yere kamyon tutacak paraları bile yoktur. En sonunda çareyi babanın yalnız gitmesinde bulurlar.

“Çocukların Ormanı” kitabındaki “Babaannem Çalar Saat Oldu” öyküsünde, babaanneleri ile birlikte yaşayan üç çocuklu bir aile anlatılmaktadır. Çocukların üçü de öğrencidir. Anne ve baba da çalışmaktadır. Evdekileri sabahları istediği saatte babaanne uyandırır. Öyküde, bir sabah babaannenin uyuyakalması ile meydana gelen telaş anlatılmaktadır.

Aynı kitapta bulunan “Daatdiit Dooot” öyküsünde de baş kişi bir çocuktur ve bu çocuk aynı zamanda bir öğrencidir. Öyküde çocuk ders çalışmak için ödevlerinin başına oturur; ancak sokaktan gelen korna sesleri yüzünden çalışamaz. Çocuk bütün korna seslerini tanır. Araba sahipleri bütün isteklerini korna sesleriyle anlatmakta, gerekli gereksiz kornaya basmaktadırlar.

“Oturaklı Başkan” kitabında yer alan “Büyüyünce Mafya Olacağım” öyküsünde, anaokuluna giden bir çocuk yer alır. Öyküde anaokuluna giden bu çocuğun televizyonda ve gazetede gördüğü haberlerden etkilenerek mafya olmaya karar vermesi anlatılmaktadır. Çevrelerindeki insanlar onu bu kararından vazgeçirmeye çalışsalar da, o, kararını çoktan vermiştir.

3.5.3. Öğrenci Ayrımı

Muzaffer İzgü’nün öykülerinde eğitim teması üzerinde durulurken, öğrenci ve öğretmen unsurları sıkça kullanılır. Sistemi eleştiren, eğitim sisteminin aksak yönlerini gösteren, öykülerinde, öğrencilere yapılan ayırım da yer alır. Fiziki görünüşünden, maddî imkânsızlıklarından ya da birilerine yaranmaktan dolayı öğrencilere karşı yapılan haksızlıklar ve ayrımlar Muzaffer İzgü’nün öykülerinde sıkça yer bulur.

“Donumdaki Para” kitabında yer alan “Boyumu Kırk Santim Uzattım” öyküsünün başkişisi, bir metre kırk beş santim boyunda biridir. Bu kadar kısa olmasından dolayı hayatta çok zorlukla karşılaşır. İlkokulda yılları güzeldir, herkesin ilgisini çeker ve sevimli olduğu için sevilir. Öğretmeni, diğer öğretmenler, okul müdürü hepsi ona severler. Kızlar bile onu aralarına alırlar. Ama yaşı büyüdükçe, diğer arkadaşlarından çok kısa kalır ve bu kez de göze batmaya başlar. İlkokul yıllarındaki saltanatı ortaokula geldiği zaman biter. Sıranın en sonuna atılır. Diğer öğrenciler yaramazlık yaptıklarında bir tokatla kurtulurken, o boyundan dolayı yaramazlık yapmaya hakkı görülmez ve sürekli en ağır dayakları yer. Dayak makinesi öğretmeni:

“Ulan bu boyunla posunla ha!” (İzgu 2002b: 48).

diyerek, kendisine dünyanın dayağını atar. Ortaokul ve lise hayatı boyunca bu durum sürekli böyle sürüp gitmiştir. Boyu kısa olduğu için diğer öğrencilerden daha fazla dayak yemiş, her zaman göze batan bir öğrenci olmuştur.

Daha önce “Ayrımcı, Sert ve Çıkarıcı Öğretmenler” başlığı altında ele aldığımız “Nasıl Baba Oldum” kitabındaki “Mitin Hava Raporu” öyküsünde de öğrenci ayrımı yapan bir öğretmen ve babasının durumundan dolayı hiç tahtaya kalkmadan yüksek notlar alan bir öğrenci yer alır.

“Ayrımcı, Sert ve Çıkarıcı Öğretmenler” bölümünde ele aldığımız “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabındaki “Temsil” ve “Kardelen” kitabında bulunan “Çocuk Bayramı” öykülerinde de sosyal konularından dolayı öğrencilerin ayrılmasıyla karşılaşmaktayız. Çocuk Bayramı öyküsünde bu ayrımcılığı yazar, Hasan’ın ağzından şu şekilde anlatır:

“Öğretmenlerimiz sıra yaptılar. Ama ben ve benim gibi sekiz-on çocuğa nedense hiç yer bulunamadı. Ortaya koydular, olmadı. Vali amca görmesin diye sıranın sonuna koydular, yine olmadı” (İzgu 2002c: 78).

Hasan ve onun gibiler, göz zevkini bozdukları için, duyguları dikkate alınmaksızın sıradan çıkarılır ve törene alınmazlar. 23 Nisan çocuk bayramı olduğu halde, öğretmenleri bunu okullarının gösteri yarışı gibi değerlendirdikleri için, fakir

öğrencileri törene almazlar. Fakir öğrencilerin bayram kutlamaya hakları yoktur. Her şeyi bir yarış olarak gören öğretmenlerin elinde, 23 Nisan çocuk bayramı da asıl amacından uzaklaşmıştır. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi sadece söz olarak kalmıştır.

3.5.4. Çocuk ve Oyun

Muzaffer İzgü'ye göre, “Çocuk demek oyun demektir. Çocuğun doğası oyundur” (DEMİR 2005). Bu görüşe her zaman inanmış olan yazar, bütün öykülerinde çocuk ve oyun kavramını birleştirmiştir. Çocuğun olduğu her öyküde, oyun kavramı da çocukla birlikte gelir. Bazı öykülerinde, özellikle çocuk öykülerinde, baştan sona bir oyunu da anlattığı olur. “Yaşasın Anneannem Spor” ve “Çocukların Ormanı” öyküleri buna en güzel iki örnektir. Muzaffer İzgü, öykülerinde oyun kavramına yer verirken, geçmişte kalmış oyunları, oyuncakları, oyun arkadaşlarını, grup halinde oynanan oyunları ayrıntılarıyla anlatır.

“Dandini Vatandaş Dandini” kitabında yer alan “Orhan'ın Oyuncakları” öyküsünde çok pahalı oyuncaklara sahip olmasına rağmen, bu oyuncaklarla oynamayan Hakan adında bir çocuk anlatılır. Hakan her türlü oyuncuğa sahip olmasına rağmen, kendisiyle ilgilenen ve birlikte oyun oynayabileceği bir arkadaşı yoktur.

Çocuğun hayatının vazgeçilmez bir parçası olan oyun bu öykünün konusudur. Yazar, çocuk ve oyun kavramının bir bütün olduğuna inanmaktadır. Çocuk için oyun önemlidir; ancak çocuk için önemli olan pahalı oyuncaklara sahip olmak değildir. Çocuğunun kendisinin katıldığı, katkısının olduğu şeyler daha değerlidir. Çocuk oyunlarla birlikte paylaşmayı, emek vermeyi, emeğin değerini öğrenir diyen yazar (DEMİR 2005), bu öyküsünde de bunu anlatmaya çalışmıştır.

“Nasıl Baba Oldum” kitabında yer alan “Palto” öyküsünün kahramanı fakir ve çalışmak zorunda olan bir çocuktur. Buna rağmen kendisine oyun oynamaya da

zaman bulmaktadır. Tahtadan yaptığı kamyoneti, çamurdan yaptığı lokomotif oyunlar oynamaktadır. Çocuk nerede ise orada oyun vardır.

“Bir an önce yapraklar dökülsün, okullar açılsın, soğuklar başlasın istiyordum. Paltomu giyiyor, evin avlusunda bir aşağı bir yukarı dolaşıyordum. Kendim tahtadan yaptığım kamyonum gibi, çamurdan yapıp kuruttuğum oyuncak lokomotif gibi paltom da oyuncuğımdı sanki günde birkaç kez onunla oynamasam içim rahat etmiyordu” (İzgi 2002d: 133–1334).

“İşte Mühür İşte Sen” kitabında bulunan “Bisiklet” öyküsünde, oyun kavramı farklı bir şekilde çıkar karşımıza. Nuri Bey, küçüklüğünden beri hep bir bisiklete sahip olmak istemiş; ama maddî imkânsızlıklardan dolayı alamamıştır. Emekli olmuştur artık ve en büyük isteği çocukken sahip olamadığı bir bisiklete sahip olmaktır. Bisikleti alır, ancak herkes bu yaşta bisiklete bindiği için onu deli olmakla suçlar. Ama onun istediği sadece çocukluk hayalini gerçekleştirmektir.

“Soyma Beni Unuturum” kitabındaki “Hamlet” öyküsünün kahramanı ilkokul üçüncü sınıf öğrencisi bir çocuktur. Babası Adana’nın Seyhan Saz içkili gazinosunda garsondur. Her gün babasının yanına gider, orada artan yemeklerden yer ve şarkı falından sonra oyunu izler. Çocuk, lokantada sergilenen tiyatroları izleyebilmek için geç saatlere kadar bekler. Bir hafta sonra hamlet’ in lokantada oynanacağını duyar, bu oyunu çok merak etmektedir. Oyunun oynanacağı gün erkenden lokantaya gider, Hamlet’i izler. Büyülenmiştir. Oyununun oynandığı her akşam, oyunu izlemek için lokantaya gider. Gündüzler de gidip kuru kafayı eline alıp “olmak ya da olmamak” gibi oyundan ezberlediği sözleri söyleyerek kendisi de oyunu oynamaya çalışır. Evde bir sepetten ve yünlerden kuru kafa yapmaya çalışır. Babasıyla bir gün lokantaya gidip tiyatronun oyuncularına hizmet eder. Hamlet’i oynayan oyuncu, “Sen benim en küçük izleyicimsin” diyerek onu tanır. Oyunları çok mu sevdiğini sorar. Çocuğa, “sen oyuncu olma, Şespir (Shakespeare) ol” der. Çocuk o kişinin oyunun yazarı olduğunu öğrenince, “Büyüyünce Shakespeare olacağım” der. Ama etrafındakiler yanlış anladığı için mi, yoksa kendisi yanlış söylediği için mi okulda adını şekerpare koyarlar. Tek tutkusu oyunlar ve oyuncular olan bir çocuktur.

Yine aynı kitapta yer alan “Benim Bandom” öyküsünün kahramanı küçük bir çocuktur. Şehirde bando, bir açılış için sokaklarda dolanmakta ve açılış yerine gitmektedir. Küçük çocuk da bando şefinin yanında, bando eşliğinde ritimli bir şekilde yürümekte ve sanki kendisi şefmiş gibi kollarını bir sağa bir sola sallamakta, hayaller kurmaktadır. Kendisini bandonun şefi olduğuna iyice inandırmıştır, eğer bir hata yaparsa arkasındaki davulcularında hata yapacağını düşünmektedir. Bando ilerleyince yanına başka bir çocuk daha gelir. O da şef gibi davranmaktadır. Yanına gelen çocuğu ittirmeye çalışır. Çocuk bando senin mi diye kızar. Bandoyu o kadar sahiplenmiştir ki evet der. Daha sonra bekçi gelip iki çocuğu da bandonun yanından kaldırıma çıkarır. Çocuk kavga etmek için yakasına yapışır, ama onun kavga edecek zamanı yoktur, bandosu gitmektedir. Bandoya yetişmek için koşar. Yine ayaklarıyla uyum sağlar ve bandoyu yönetmeye devam eder. Alkışları kendi üzerine alır, büyük bir gururla yürümeye devam eder. Çocukluğun en güzel oyunlarından biridir bu.

“Demokrasimiz Kaç Para Eder” kitabında yer alan “Hırsız-Polis” öyküsünün baş kişisi, evine giderken sokakta hırsız polisçilik oynayan çocukları görür ve kendi çocukluğunu hatırlar. Kendi çocukluğunda oynadığı oyunlar gelir aklına. Çocukken oynamayı en sevdiği oyun hırsız-polis oyunudur. Diğer oyunları da sever; birdir bir, uzun eşek, saklambaç. Ama en çok hırsız-polis oyununu sever. O oyunu nasıl oynadıklarını anlatır. Tahta tabancası, teneke düdüğü, hırsız polisin nasıl kovaladığı, nasıl yakaladığı, mahkemeye nasıl çıkarıldığı, hepsi dün gibi aklındadır. Sokakta çocukları görünce durup onları izler. Oynadıkları oyun hırsız-polis oyunudur; ama onun çocukluğundaki oyundan çok farklıdır. Polis olan çocuğun yakasında yıldız bir rozet, neredeyse gerçek bir tabanca, kelepçesi, copu bile vardır. Her şey oyuncakçından alınmıştır. Polis arabası vardır. Çocuk bir koluyla arabayı, bir koluyla da telsizi kontrol ederek hiç koşmadan hırsızı yakalar. Adam, en azından cezalandırma bölümü aynı olur diye tahmin eder. Hırsız mahkemeye çıkarılır, ne kadar çaldığına bakarlar, elli milyar çalmıştır. Adam, ömür boyu hapis verecekler şimdi diye düşünür. Çocuklar hırsız ne yapalım derler. Başbakan mı, bakan mı, iş adamı mı? En sonunda başbakan yapmaya karar verirler. Adam çocuklara yanlış yaptıklarını söyler. Çocuklar da ne yapacaktık, elli milyar çalan adamı bakan mı

yapacaktık derler. Adam, oradan uzaklaşırken çocukların arkasından “çağdaş olmayan bir moruk” dediklerini duyar. Eski oyunlar değişmiş, tadı kalmamıştır artık.

“Oturaklı Başkan” kitabında bulunan “Suna Abla” öyküsü küçük bir mahallede geçmektedir ve öykünün başkişisi oyun oynamayı seven küçük bir çocuktur. Öykünün başında yazar, çocukların mahallelerinde oynadıkları oyunları anlatır. Çocuklar mahallede sürekli oyun oynamaktadırlar. En çok uzuneşek oynamayı severler. Atlayamayıp yere düşen arkadaşlarına kahkahalarla gülerler. Öykünün başkişisi de bu çocuklardan birisidir.

“Hırsız Köpek” kitabında yer alan “Fifi” öyküsü, Serpil’in ağzından bölümler halinde anlatılmaktadır. Serpil’in beş yaşında yeşim adında bir kızı, bir de Fifi adında bir köpeği vardır. Serpil kızıyla hiç ilgilenmemekte, sürekli köpeğiyle vakit geçirmektedir. Yeşim’in bir bakıcısı vardır. Ama o annesinin ilgisini çekmeye çalışır, hep onunla vakit geçirmek ister; ama annesi çok serttir. Kızına makarna yedirirken, köpeğine parça etler, kıymalar yedirir. Kızı karnım ağrıyor dediğinde inanmaz, köpeğin baygın bakışlarından hasta mı olacak acaba diye korkar. Kızı okula başladığında onu yatılı okula vermeyi bile düşünür. Kızına sürekli “çocuk” diye seslenir, adını bile söylemez. Köpeği ise “Fificiğim, yavrum” diye çağırır. Para ile alınabilecek her türlü oyuncakı kızına almıştır. Ama onunla hiç ilgilenmemekte, sevgi göstermemektedir. Sarı saçlı barbileri, barbi evi, evin içinde eşyaları, her şeyi vardır. Ama Yeşim bunların hiçbirisiyle oynamaz, hep annesinin eteklerine yapışır. Tek istediği annesinin ilgisidir.

Aynı kitaptaki “Bostan Korkuluğu” isimli öyküde, küçük bir çocuğun bir korkulukla oynaması ve korkuluğu konuşturmaya çalışması anlatılmaktadır. Korkuluğu dedesi bostan tarlasına dikmiştir, adını da Hüsam koymuşlardır. Üstüne de birkaç eski giysi geçirmişlerdir. Küçük çocuk hep Hüsam’ı canlı gibi görür, ona göre davranır. Karpuz kabuklarından arabalar yapar, onu ilk Hüsam’a gösterir. Ona masallar anlatır, Hüsam’ın da çok güzel dinlediğini düşünür. Onu gıdıklar, ama gülmüyor diye çok üzülür. Onu hep canlı gibi düşünür. Güneş rahatsız etmesin diye

kırık gözlüğünü ona takar, serin tutsun diye başına asma yaprakları koyar. Hep onun bir gün konuşacağı bekler.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabında bulunan “Tez Gel Dayı Oğlu” öyküsünde sekiz çocuklu bir ailenin, geçinmek için çocuklarının hepsinin çalışması anlatılmaktadır. Babaları çocukları bir kazanç kapısı olarak görmektedir. Çocuklar her gün kendileri için belirlenen miktar parayı toplayınca eve gelip, ödül olarak sokakta oyun oynuyorlar. Oyun çağındaki çocuklar, çalıştıkları süre içinde hep oyun oynayacakları vakitleri düşünüyorlar. Oyun oynamak her çocuğun hayalini süslüyor.

Yine aynı kitapta yer alan “Süper Kaan” öyküsünde, Bilgisayar oyunlarına düşkünlüğü sebebiyle Anadolu Liseleri sınavını kazanamamış bir çocuk olan Kaan ve ailesi anlatılmaktadır. Kaan ders çalışma bahanesiyle odasına girdiği zamanların çoğunu, bilgisayar başında oyun oynayarak geçirmiştir. Ailesi bu durumu hiç fark etmediği için de, büyük bir hayal kırıklığına uğramışlardır.

Yine “Hükümet Çiftetellisi” kitabında bulunan “Ne Olacak Şimdi” öyküsünde, çocukların oyun oynamayı ne kadar çok sevdikleri ve hayattaki her şeyden bir oyun çıkardıkları anlatılır. Çocukların heyecanlı ve hareketli oldukları ifade edilir. Patlayan su borularının altında oyun oynamaları, PTT yazısını Patlat Teker Teker olarak okumaları, çocukların hayatın hep eğlenceli tarafını gördüklerini göstermektedir. Onlar için her şey bir oyundur.

“Al Yanaklı Hasan” kitabında yer alan “Cadde Bayramı” isimli öyküde, öykünün kahramanı olan çocuğun evi kocaman bir caddeye bakmaktadır. Cadde her zaman, o kadar gürültülü olur ki, bu sesler dayanılmazdır. Bir pazar sabahı çocuk, caddede hiç gürültü olmadığını, araba geçmediğini fark eder. Öğrenir ki o gün caddeden boydan boya bir boru geçeceği için yol trafiğe kapanmıştır. Bu haberi duyan bütün çocuklar sokağa fırlar. Arabaların cirit attığı o geniş caddeyi oyun parkına çevirirler. Kızlar yağ satarım, bal satarım oynarlar, ip atlarlar. Erkekler futbol maçı yaparlar, misket oynarlar, uçurtma uçururlar. Bütün gün oyun oynarlar, büyükler de onları izler. Akşam olunca cadde yine trafiğe açılır ve eski gürültü geri gelir.

“Bulutlara Simit Satan Çocuk” kitabında bulunan “Gülen Aynalar” öyküsünde, babası lunapark bekçisi olan bir çocuğun, akşamları park kapandıktan sonra yaşadıkları anlatılır. Berk, bazı geceler babasının yanında parkta kalır. Bütün lunapark onundur gece olunca. O karanlıkta her şey ona ışıl ışıl görünür. Atlıkarıncaya, çarpışan arabalara, dönme dolaba, salıncaklara hayalindeki bir sürü arkadaşı ile biner. Bir oyun, eğlencedir her şey onun için. Gülen aynalar da eğlenir. Aynaların da güldüğünü düşünür. En sonunda da atlıkarıncadaki uçağın içinde uyuyakalır. Fakir oldukları için lunaparktaki oyuncaklara binemese de geceleri onları hayal etmek bile Berk için en güzel oyundur.

“Süslü Kızlar” kitabında bulunan aynı isimli öyküde, evlerinde misafircilik oynayan iki kız çocuğu anlatılır. Nuray ve Lale, aynı apartmanda oturan iki arkadaştır. Lale’nin annesi ne zaman güne gitse, annesi gittikten sonra Lale hemen Nuray’ı çağırır. Lale’nin evinde oyun oynarlar. Yine bir gün Lale’nin annesi gidince Lale, Nuray’ı çağırır. En sevdikleri şey anneleri giyinip, makyaj yapıp misafircilik oynamaktır. Annelerinin eski çantalarından kendilerine çanta yaparlar, içine de bitmiş ruj, far, krem ne bulurlarsa koyarlar. Bir güzel makyaj yapıp, annelerinin kıyafetlerini ve ayakkabılarını da giyerler. Sonra birbirlerine güne gelmiş bayanlar gibi konuşurlar. Biri diğerine fincana su koyup kahve yapar, kuru ekmekten pasta diye söz ederler. Bu şekilde oynamaya daldıklarında kapı çalınır. Gelen postacıdır. Üstlerindeki elbiseleri, makyajlarını unutup kapıyı açarlar. Postacı kızları o halde görünce şaşırır, bir mektup getirmiştir ve imza karşılığı verilecektir. Kızlara imza atmayı bilip bilmediklerini sorar. Ama böyle giyinip süslenmeyi bildiğinize göre, imza atmayı da biliyorsunuz der. İki de çok utanırlar. Hemen üzerlerini çıkarıp, yüzlerini yıkarlar. Yine de çok eğlenmişlerdir. En sonunda doğal hallerinin daha güzel olduğuna karar verirler. Bu öyküde yazar kızların annelerinin kıyafetlerine, makyajına özenmelerini oyun kavramıyla bütünleştirerek anlatmıştır.

Yine aynı kitapta bulunan “Kay Kay Define” öyküsünde, Oyun oynayan ve oyun oynamayı çok seven bir grup arkadaş anlatılır. Çocuklar oyun oynamayı o kadar çok severler ki, hayallerinde sahip olmak istedikleri en önemli şeyler de hep güzel

oyuncaklardır. Doğa, Selen, Yiğit, Cem, İtir ve Fulya kumsalda kumdan kale yapmaktadırlar. Barış, heyecanla arkadaşlarının yanına gelerek amcasının oğlunun kendisine verdiği define haritasını gösterir. Kimseye belli etmeden defineyi aramaya karar verirler. Çocukların hepsi defineyi bulunca alacakları şeyleri hayal etmeye başlarlar. Selen, oyuncakçıda gördüğü kocaman bebeği, Doğa beyaz bisikleti, Yiğit çok istediği bilgisayarı, İtir kocaman tilkiyi alacaktır. Fulya kocaman bir kitaplığı olsun istemektedir. Bu hayallerle defineyi aramaya giderler. Define Barış'ın dedesinin zeytinliğindedir. Oraya gidip büyük bir heyecanla, haritadaki talimatları yerine getirirler. En sonunda bir sandık bulurlar. Sandığı açtıklarında içinden bir kay kay çıkar. Barış amcasının oğlunun kay kayını tanır. Amcasının oğlu kay kayını ona hediye etmiştir, bunu da eğlenceli bir yolla yapmıştır. Çocuklar kaykayı alıp sokağa gelirler. Kay kayın adını da Define Kay Kay koyarlar ve hep onunla oynarlar.

“Süslü Kızlar “kitabında bulunan bir diğer öykü olan “Öteki Sokağın Çocukları” öyküsünde, iki ayrı sokağın çocukları arasındaki ilişkiler anlatılmaktadır. Çetin'e öteki sokağın çocukları sataşır, bütün sokak gelseniz hepinizin canına okuruz derler. Çetin de koşarak kendi sokağına, arkadaşlarına gelerek durumu anlatır. Çocuklar Şevket'in liderliğinde toplanıp, öteki sokağın çocuklarını dövmeye karar verirler. O sokakta bütün çocuklar Şevket'i sever, bütün oyunları o kurar, Şevketli oyunlar en güzel oyunlardır. Çocuklar kavga için hazırlanırlar, ceplerine taşlar doldururlar, sopalar bulurlar. Öteki sokağın çocuklarını oyun oynarken yakalamak için beklerler. Bir gözcü gönderip, öteki sokağın çocuklarını yakan top oynarken görürler, onların yanına giderler. Diğer çocuklar da onları görüp bir araya gelirler. Onların liderleri Mert'tir. Şevket, Mert'e seninle biz kavga edelim, kim yenilirse o taraf yenilmiş sayılsın der. Mert de bu teklifi kabul eder. Diğer çocuklar şaşırırlar. Mert ile Şevket birbirlerine yaklaşır, herkes birbirlerine vurmalarını beklerken onlar kucaklaşırlar ve birbirlerini öperler. Kol kola girip kavga yok diye bağırırlar. Çocuklar ceplerindeki taşları atıp, hep birlikte yakan top oynarlar. En güzel yakan top oyununu o akşam oynamışlardır. O günden sonra da iki sokağın çocukları çok iyi arkadaş olurlar. Yazar bu öyküde çocuklar arasında birlik ve beraberlik olunca, oyunların daha güzel olacağını anlatmaktadır.

“Konusan Kedi” kitabında yer alan “Köydeki Atlıklarınca” öyküsünde yazar, köy çocuklarının oyunlarını ve ailesine yardım ederken yapılan işleri oyunlaştıran bir çocuğu anlatmaktadır. Öykü Doğu Anadolu’da bir köyde yaşayan İlyas adında bir çocuğun ağzından anlatılmaktadır. Köylerinde İlyas ve arkadaşları uzuneşek, tavşan kaç tazı tut, kim bindi kim indi oyunlarını oynarlar. Oynadıkları daha birçok oyun vardır. Ama havalar oyun oynamaya pek müsaade etmez. Çok kar yağdığı için çoğu zaman dışarı bile çıkamazlar. Bahar geldiğinde buğday ekerler. İlyas ve kardeşi Fidan için en güzel oyun buğday ekimiyle başlar. Babaları buğdayı orakla biçer, öküz arabasına onlar taşırlar, bu bir oyundur onlar için. Buğdayı harman yerine getirirler. Buğdaylar dövenle sürülürken, İlyas ve Fidan dövenin üstüne otururlar. Bu onlar için en güzel oyundur, atlıkarıncadır. Harman yerinde günlerce kalınır. Döven işi bitince, buğdayla samanı ayırma işi başlar. Her iş bir oyundur İlyas için. Geceleri harman yerinde uyumayı bile sever. Yıldızlar, ay oyun arkadaşı olurlar ona. Buğday samandan ayrılınca iş biter, oyun da biter. Bu buğday un olur, şehre gider, ekmek olur. Belki bizim yediğimiz ekmekte İlyas’ın da payı vardır.

“Gözlüklü Köpek” kitabındaki aynı isimli öyküde, çocukların oyun arkadaşı olan Akıllı isimli bir köpek anlatılmaktadır. Fuat, Fatih, Nil, Çağrı, Hakan, Tunca hepsi aynı mahalleden arkadaşlırlar. Akıllı’ya bütün çocuklar birlikte bakarlar. Oynadıkları her oyuna onu da dâhil ederler. Akıllı da oyun oynamayı çok sever. Koşmaca, yakan top, saklambaç, bütün oyunlara katılır Akıllı. Koşmaca oyununda kendisi kovalıyormuş gibi koşmaya başlar, saklambaç oyununda bütün çocukların yerini belli ettiği için biraz oyunbozandır. Yakan topta ebe gibi her topu yakalamaya çalışır. Akıllı, çocukların vazgeçilmez bir oyun arkadaşıdır.

Aynı isimli kitapta yer alan “Dedemin Bisikleti” öyküsünde, en iyi oyun arkadaşı dedesi olan Pelin isimli bir kız çocuğunun ve dedesinin maceraları anlatılmaktadır. Pelin’in iki dedesi de yaşamaktadır. Ama O annesinin babası olan Nuri dedesini daha çok sevmektedir. Çünkü Nuri dedesi de kendisi gibi bisiklete binmeyi çok sever. Küçükken dedesi de kendisi gibi sürekli bisiklete binermiş. Dedesi bir gün Pelin’e sürpriz yapar, kendisine emanet bir bisiklet bulur. Pelin’i de alıp birlikte kırlara pikniğe giderler, çok eğlenirler. Ama dedesinin ertesi gün her tarafı tutulur. Bu

duruma Nuri dede hiç aldırılmaz ve Pelin'e yine böyle bir piknik yapacaklarına dair söz verir.

“Şarkıcı Kuşlar” kitabında yer alan “Sarı, Mavi, Yeşil, Mor, Turuncu, Pembe Bulutlar” öyküsünde, küçük bir çocuğun babasının kendisine aldığı boyalı kalemlerle resim yapması, oyun oynaması anlatılmaktadır. Resim yaparken renkli kalemler kendisiyle konuşurlar. Yeşil, ben yaprak olurum; mavi, ben nehir olurum diye kendisine yol gösterirler. O da hayalinde sahip olmak istediği her şeyi çizer. Annesinin istediği evi, kendi istediği bisikleti... Bütün bu çizimleri yaparken renkler ona yol gösterirler.

“Akrobat Pisicik” kitabındaki “Dedemin Çemberi” isimli öyküde yazar, geçmişte kalan oyunlardan birisini anlatmaktadır. Can'ın en sevdiği şeylerden bir tanesi dedesinin tavan arasını karıştırmaktır. Orada kendine göre türlü türlü oyuncaklar bulur. Eski bir çocuk arabasının tekerleklerini çıkarır, eski bir sandığa geçirir, bir araba yapar. Bir sandıktan bulduğu ince tahtalarla, avlunun bir yanına küçük evler yapar. Yaptığı bu evlerle küçük bir mahalle kurar. Bütün bunları yaparken dedesi ona yardım eder. Yine bir gün tavan arasını karıştırırken, duvarda asılı bir çember bulur. Dedesine onun ne olduğunu sorduğunda onun bir oyuncak olduğunu ve dedesinin çocukluğunda oynamayı en sevdiği şey olduğunu öğrenir. Dedesi ona nasıl çember çevrileceğini öğretmeye karar verir; ancak şehirde çember çevirecek fazla bir yer kalmamıştır. Her yer arabayla doludur, kaldırımlar bile. Uzun süre dolaştıktan sonra fazla araba geçmeyen bir sokak bulurlar. Dedesi orada çemberi çevirmeye başlar. Can , bu oyuncakı çok sevmiştir. Ancak bir araba gelip çemberi ezer. Dedesi bu duruma çok üzülür.

“Kiraz Kız” kitabında bulunan “Rüzgâr Çanı” isimli öyküde, Pelin'e babası bir rüzgâr çanı hediye eder. Anneannesi bebek, annesi çay takımı alır. Ama o en çok rüzgâr çanını sever. Daha önce öyle bir şeyi hiç görmemiştir. Hemen onu kendi odasının balkonunu asar; ama bir türlü rüzgâr çıkmaz, çanı sallanmaz. Babası biraz sabretmesini akşama rüzgâr çıkacağını, o zamana kadar başka oyuncaklarıyla oynamasını söyler. Ama onun gözü diğer oyuncaklarını hiç görmez. Akşam

beklediği rüzgâr çıkar. Rüzgâr çanından şimdiye kadar hiç duymadığı, güzel bir melodi çıkmaktadır. Pelin bu sesleri dinledikçe hayallere dalar. Piknik, okul, tatil hayalleri görür. Çanından çıkan sesleri o seslerle birleştirir. Sonra annesi dünyada çoğu insanın farklı hayaller kurduğunu söyler. Savaş olan ülkelerde çocukların barış düşü, açlık çeken ülkelerde yiyecek düşleri kurduklarını öğrenir. Pelin çanını o ülkelerdeki çocuklara vermeyi ve o çocukların da güzel düşler kurmasını istediğini söyler. Ama bunun mümkün olmadığını bilir. Bu öyküde çocukların farklı oyuncaklara gösterdikleri ilgi ve yeni oyuncakların verdiği heyecan anlatılmaktadır. Oyuncaklarla birlikte paylaşmanın güzelliği de verilmektedir.

Yine aynı kitapta yer alan “Barbi Bebek” öyküsünde, istediği her şeye sahip olan bir çocuğun oyuncaklarının kıymetini bilmemesi anlatılmaktadır. Çiğdem, zengin bir ailenin kızıdır. İsteddiği her şeye anında kavuşur. Yatağının altında iki tane bebek vardır. Kız bebek ve oğlan bebek. İki ay önce kız bebeği almış, bir ay içinde ondan bıkmıştır. Saçlarını kesmiş, elbisesini yırtmış, onu tanınmaz bir hale getirmiştir. Daha sonra da oğlan bebeği almıştır. Onu da tanınmaz bir hale getirmiş ve ondan da bıkmıştır. İki bebek karyolanın altında, tozlar arasında birbirlerine dert yanarlar. Konuşurlarken Çiğdem’in sesini duyarlar, yeni bir bebek almıştır. Barbi bebeğini öpüp koklamaktadır. Bebekler, barbiyi de alıp evden kaçmaya karar verirler. Gece herkes uyunca barbinin yanına gidip, ona başına gelecekleri anlatırlar. Barbi de duydukları karşısında onlarla gitmeye karar verir. Hep birlikte Çiğdem’in evinden kaçarlar, bütün gece yürürler. Sonra bir yerde uyuyakalırlar. Sabah uyandıklarında basma perdeli bir evde, üç ayrı çocuğun kucağında öpülüp koklanmaktadırlar. Bu öyküde yazar, beğenmediğimiz eşyalarımıza onlara hiç sahip olamayan kişilerin daha çok değer vereceğini anlatmaktadır. Çiğdem’in hiç beğenmediği oyuncakları, o oyuncakları almaya parası olmayan çocuklar için çok güzel ve değerlidir.

“Kiraz Kız” kitabında bulunan “Dedem Çerçeveden Çıktı” öyküsünde, bozulan oyuncaklarını tamir ettirmeye çalışan küçük bir çocuk yer alır. Murat, annesi, babası ve anneannesiyle birlikte yaşamaktadır. Dedesi ölmüştür. Yaşadığı zamanlarda herkesin yardımına koşan, çocukların oyuncaklarını tamir etmeyi seven bir insandır. Murat’ın

pilli bir oyuncak arabası vardır, arabası bozulunca evdeki herkese söyler, ama kimse tamir etmez. O da babasının alet çantasını alıp kendisi tamir etmeye çalışır.

Aynı kitapta yer alan “Miki Fareli Havuz” öyküsünde, gecekodu mahallesinde yaşayan bir grup çocuğun buldukları bir şişme havuzla nasıl oyunlar oynadıkları anlatılır. Ali, Nedim, İlhan, Gülkız, Recep, Osman, Nuri, hepsi gecekodu mahallesinde oturan arkadaşlardır. Ali'nin annesi çalıştığı evden eski, şişme bir havuz getirir. Çocuklar günlerdir havuzun geleceğini günü sabırsızlıkla beklerler. Başka hiçbir oyun oynamazlar. Ne uzuneşek, ne saklambaç, zaten sıcaktan koşamazlar. Hep gelecek olan havuzla ilgili hayaller kurarlar. En sonunda havuz gelir. Şişirmeye çalışırlar ama havuz şişmez, havuzun dört yerinde patlak vardır. Havuzu bisikletçiye götürüp yama yaptırırlar. Sonra havuzu şişirip, içine kova kova su taşırlar. Mahallenin bütün çocukları, bütün gün onunla oynarlar. Suyun içine tuz atıp havuzu deniz yaparlar. Mahallerindeki bir köpek bile gelip havuza atlar. Köpeği zorla çıkarıp bir ağaca bağlamak zorunda kalırlar. Denizden, havuz eğlencelerinden çok uzak olan çocuklar, bu şekilde gönüllerince eğlenirler.

“Çocukların Ormanı” kitabında bulunan aynı isimli öyküde İsmail, Bahar, Önder, Cemal, Ebru, Sevin, Işıl, Sermet ve Didem çok iyi arkadaşlardır. Her zaman hep birlikte oyun oynarlar. İsmail'in dedesi bahçesindeki ağaçları budayınca çocuklar, kesilen dalları alıp her zaman oyun oynadıkları yere getirerek dalları dikerler. Kendilerine bir orman yaparlar, adına da ‘çocukların ormanı’ derler. Orada oyunlar oynarlar. Sonra da ormanda piknik yapılır diye düşünüp, kısır yapmaya karar verirler. Herkes malzemeleri paylaşır, ormanlarında Didem kısırı hazırlar, afiyetle yerler. O kadar çok kısır yaparlar ki postacıya, çöpçüye de yaptıkları kısırdan verirler. Bu öykü de baştan sona kadar çocukların oyunu anlatılmaktadır.

“Süpermen İstanbul'a Düştü” kitabında bulunan “Kızlar Oğlanlar Maçı” öyküsünde, bir mahallede oturan kız ve erkek çocukların aralarında yaptığı futbol maçı anlatılmaktadır. Oya ile Belgin sokakta top oynarken Tolga ve Nuri gelip toplarını alır, bir şut çekerler. Top Nezahat Teyze'nin açık camından içeri girer. Kızlar toplarını geri alırlar, erkeklere de niçin böyle yapıyorsunuz, isterseniz birlikte

oynayabiliriz derler. Erkekler alaylı bir şekilde, sizin gibi oynamayız biz, ayak topu oynarız derler. Kızlar bizde ayak topu oynayabiliriz deyince, erkekler güler. Kızlar, erkeklere takımınızı kurun, bize de haber verin deyip giderler. Kızlar ve erkekler bir hafta sonra dutlu arsada maç yapacaklardır. Erkekler, bir hafta boyunca sokaklarda biz yeneceğiz diye bayrak sallar, dolanırlar, hiç çalışmazlar. Maç günü gelir, kızlar takımı erkekleri yedi-sıfır yenmiştir. Çünkü kızlar bir hafta boyunca ilkokulun bahçesinde çalışmışlardır. Bakkal ödül olarak kızlara adam başı bir gofret verir. Sekiz gofretten dört tanesini erkeklere gönderirler, kendi gofretlerini de aralarında paylaşırlar. Maçtan sonra da ne bağırlar, ne de sokaklarda dolaşırlar. Sadece kendilerini kutlayanlar teşekkür ederler.

Aynı kitapta bulunan “Mor Topaç” öyküsünde, çocuklar arasındaki oyun ilişkileri, birinin diğerinden daha üstün olması, oyunlarda başkalarını geçme, en iyi olma isteği anlatılmaktadır. Çocuklar mahallede topaç çevirirken bir çocuk yanlarına yaklaşır, kimsenin kendisi kadar iyi topaç çeviremeyeceğini söyler. Diğer çocuklar bunu söyleyen çocuğu daha önce orada hiç görmemişlerdir. Adı Burak’tır, İstanbul’dan gelmiştir. Babası yargıçtır, tayinleri oraya çıktığı için gelmişlerdir. Çocuklardan biri topacını Burak’a verir, ama Burak topacı çevirmez. Kendi topacından başka bir topaç çevirmeyeceğini söyler ve kendi topacını anlatmaya, övmeye başlar. Burak topacını anlattıkça çocuklar kendi topaçlarını saklarlar. Kendi topaçları onlara hastalıklı, yarım gibi gelir. Burak’ın topacı düşlerine girer, ama gerçekte topacı bir türlü göremezler. Burak’ın annesi oynamasına izin vermediği için topacını hiç getirmez. Çocuklar sabırsızlanmaktadırlar. Bir gün Burak topacını getirir, ama çevirmez. Annesi oyun giysilerini giymesine izin vermemiştir. En sonunda Burak, oyun giysilerini giyip gelir. Topacını çeviri, ama topaç dönmez. Bir türlü topacı çeviremez. Çocuklar şaşkınlık içinde gülerler. Topacın sesi hiç hayal ettikleri gibi duyulmaz. Burak, topacı neden çeviremediğine dair her gün bir bahane uydurur. Ben dün çok öksürüyordum, elimi kapıya sıkıştırdım, arı soktu, bir iyileşeyim bakın nasıl çeviriyorum demeye başlar.

“Kahkahacı Sınıf” kitabındaki “Hamhumlöp” öyküsünde, aynı mahallede oyun arkadaşı olan çocuklar anlatılmaktadır. Dilaver, Melih, Hakan, Nihal, hepsi aynı

mahalleden arkadaşlırlar. Birlikte oyun oynamaktadırlar. Dilaver, içlerinde en sessizleridir. Her oyunda hemen ebe olmaya razı olur, birinin oyundan çıkması gerekse hemen gönüllü olur. Herkesle iyi geçinir. Bir gün bilye oynarlarken Hakan, Dilaver'e sataşır. Seni döverim, en güçlü benim diye bütün çocuklara sataşmaya başlar; ama kimse ona karşılık vermez. Hakan iyice sinirlenir. En sonunda çocuklar Hakan'ın neden böyle davrandığını çözerler. Reklâmlarda bazı yiyecekler için, sizi güçlü yapar, kuvvet kazandırır sözlerini duyunca Hakan, o yiyeceklerden yer ve herkesi yeneceğini düşünür. Kendi mahalle arkadaşlarından sonra, yan mahalledeki bir çocuğa sataşır ve dayak yer. Kendi arkadaşları çocuğun elinden zor kurtarırlar Hakan'ı. Bu olaydan sonra da bir daha reklâm izlemeye karar verir.

“Okula Giden Robot” kitabında bulunan “Kardan Palyaço” öyküsünde, kar yağınca kardan adam yapmaya çalışan çocukların oyunu anlatılır. Figen, İlhan, Mustafa, İtir, Oya, Aysun, Nuri, Berk ve Pelin kar yağınca kardan adam yapmaya başlarlar. Büyük bir kardan adam yapmaya çalıştıkları için çok üşürler. Karanda adam bittiğinde Pelin, evden getirdiği bazı eşyaları kardan adama giydirir. Başına bir şapka takar, kadife kırmızı kumaştan ağız, kaş yapar. Burnuna kırmızı bir koku şişesi takar. Kardan bir palyaço yaparlar, palyaçoyu yaparken çok eğlenirler. Onu bırakıp eve gitmek istemezler, ama akşam olduğu için eve gitmeye mecbur kalırlar. Pelin, gece boyunca palyaçoyu camdan izler, onun soğukta üşüdüğünü, yalnız olduğunu düşündüğü için üzüldüğünü düşünür. Onunla ilgili hayaller kurar.

“Uzay Karpuzu” kitabında bulunan aynı isimli öyküde, hayal gücü çok geniş olan Korhan adında bir çocuğun, apartman komşusu arkadaşı Pelin ile oynadıkları oyunlar anlatılır. Korhan annesinden, babasından, ablasından, dayısından, tanıdığı herkesten kendisine bir uzay aracı yapmalarını ister, ama hiçbiri yapmaz. Bir uzay aracına sahip olup, içine binip uzayı görmek istemektedir. Orada gördüklerini de arkadaşlarına telsizle anlatmayı düşlemektedir. Onun hayallerinde uzayda kendileri gibi çocuklar vardır, onlar biraz daha büyük gözlü ve kulaklı çocuklardır. Onlar da oyunlar oynarlar, bilye oynarlar; ama bilyeleri köşelidir. Uçurtma uçururlar. Korhan hep bunları hayal eder. En sonunda karşı dairelerine taşınan Pelin ile birlikte bir uzay aracı yaparlar. Bir karpuzun kabuğunu kırmadan içini oyarlar, örgü şişlerinden anten,

kirazlardan kırmızı ışık yaparlar. Kendileri de uzay kıyafetlerini giyip sanki uzaya gidiyormuş gibi oyun oynarlar. Biraz sonra uzaylı çocuklarla buluşup onlarla, uzaylı-dünyalı oyunlar oynayacaklarını düşünürler; ama hiç savaş oyunu oynamayacaklardır.

“Yedi Renkli Saat” kitabında bulunan “Oyuncakçı Dede” öyküsünde, bir mahalledeki çocukların oyuncakçı dedeleri anlatılmaktadır. Çocuklar, adını bilmedikleri için ona Oyuncakçı Dede derler. Kimin oyuncakçı bozursa hemen, Oyuncakçı Dede’ye gider. Hiç para almadan çocukların oyuncaklarını tamir eder. Sadece silah, tank, savaş uçağı gibi oyuncakları tamir etmez, çocuklara o tür oyuncaklara boşuna para vermemelerini söyler. Çocukların tamir ettiği oyuncaklarını iki günden önce geri vermez. Hemen tamir eder, ancak bir iki gün oyuncakları evde dener. Oyuncakçı Dede’nin evinde çocukların içinde ne olduğunu bilmedikleri, kapısı açılmayan bir oda vardır. Çocuklar orada ne olduğunu çok merak ederler. Sorarlar ama Oyuncakçı Dede söylemez, biraz sabretmelerini söyler. Aradan biraz zaman geçince Oyuncakçı Dede, yıllardan beri uğraşıp yaptığı robotu odadan çıkarır. Çocuklar gözlerine inanamaz. Kendi boylarında, kara bir robot çıkar odadan. Robot diye seslenince, ne var diye karşılık vermektedir. Ama robot bir süre sonra bozulur ve merdivenlerden düşüp parçalanır. Çocuklar buna çok üzülür; ancak Oyuncakçı Dede yine yaparım diyerek onları teselli eder.

“Kardelen” kitabında yer alan “Selim Amca” öyküsünde, çocuklara oyun arkadaşlığı eden Selim Amca anlatılır. Nedim, Ali ve diğer çocuklar uzun zamandan beri boş olan tek katlı evin bahçesinde oyun oynarlarken, evin yeni kiracıları gelir. Yeni kiracılar Selim Amca ve karısıdır. Çocuklar eşyalarını taşımakta onlara yardım ederler. Selim Amca, çok güleç yüzlü, yardımsever bir adamdır. O günden sonra çocuklarla ilgilenmeye başlar, onların bozuk oyuncaklarını tamir eder, onlara uçurtma yapar, birlikte uzun süre o uçurtmayla oynarlar. Çocuklara masallar, öyküler anlatır. Kutup yıldızını, saman yolunu öğretir. Onların hayat öğretmeni gibi olur. Bir kuşu vardır. Bir gün onu özgür bırakır. Dilinde hep özgürlük sözcükleri vardır. Bir gün polisler gelip Selim Amca’yı götürürler. Bir daha da gelmez Selim Amca, çocuklar nereye gittiğini de öğrenemezler.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında yer alan “Bir Oynasam Bir Oynasam” öyküsünde, gecekonduda yaşayan, anne ve babası çalıştığı için üç kardeşine bakmak zorunda olan Zeyno’nun oyun oynama tutkusu anlatılmaktadır. Zeyno’ya hiçbir iş zor gelmemektedir; Ama bir isteği vardır. O da bir gün bile olsa mahalle arkadaşları Mahmure ve Teslime ile sokakta oyun oynayabilmektir. Ona bir gün bile yetecektir. Bezden bebeğini yedirecek, uyutacak, yıkayacaktır. Ama o evde kardeşlerini yedirmek, uyutmak zorundadır. Aslında Zeyno, oyun olarak yapmak istediği her şeyi gerçekten yaptığının farkında değildir. Aklı fikri dışarıda oyun oynayan arkadaşlarındadır.

Yine aynı kitapta bulunan “Bir Karakaçanımız Vardı” öyküsünde, çocukların eski eşyalarla oynama alışkanlığı yer alır. Çocuklar, eski, terk edilmiş bir arabayı kendilerine oyun evi haline getirirler. Bütün sokağın çocukları, Karakaçan’ın başına toplanıp onunla oynarlar. Dolmuşçuluk oynarlar, ambulans olurlar, sırayla şoför, yolcu ve muavin olurlar. Çocukların annelerinin de içi rahattır. Çünkü çocuklarının nerede olduğunu bilirler. Ama öykünün en sonunda çocuklar oyuncaklarını kaybederler. Karakaçan bir gün götürülür ve çocukların en sevdikleri oyuncakları artık yoktur.

3.5.5. Çalışan Çocuk

Muzaffer İzgü’nün hem büyükler hem de çocuklar için yazdığı bütün öykülerinde, en fazla yer alan konu yaşam mücadelesi gösteren insanlar, özellikle de küçük esnaf ve memur kesimidir. Bu yaşam mücadelesinden çocuklar da payını alır. Yazarın öykülerinde çalışan, çalışmak zorunda olan birçok çocuk karakteri yer alır.

“Nasıl Baba Oldum” kitabında bulunan “Palto” öyküsünde, fakir bir aile anlatılır. Ailenin çalışmak zorunda olan bir oğulları vardır. İlkokul öğrencisi olan bu çocuk

tatillerde çalışmaktadır. Sokaklarda darı, su satar; biriktirdiği parayla da almak istediği tek şey, kışın soğuk günlerinde üşümesini engelleyecek olan yeni bir paltodur. İlkokul çağlarında, küçük bir çocuk olmasına bakmaksızın, kendi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmak zorundadır.

“Ayvayı Yedik” kitabında yer alan “Lokumlu Tencere” isimli öyküde, gecekondu mahallesinde oturan, yedi çocuklu bir aile anlatılır. En büyük oğulları askerden yeni gelmiştir. İki küçük çocuk ayakkabı boyacılığı, diğer bir oğlan bakkal çıraklığı, bir diğeri de araba yıkamacılığı yapmaktadır. Kızlardan biri çok ufak, diğeri de evlenme çağında olduğundan çalışmamaktadır.

Aynı kitapta bulunan “Dünyanın En Zor İşi” öyküsünde, kendi masraflarını karşılamak için çalışmak isteyen bir çocuk yer alır. Salih, fakir bir ailenin oğludur. İlkokulu köyde okumuştur. Ancak ortaokul ve lise için kasabaya gitmek zorundadır. İlkokuldan sonra masrafları da iyice arttığı için, yaz tatillerinde anne ve babasıyla birlikte Salih de çalışmaya gider. Ailesi çalışmasını istemese de, o kendi masraflarını biraz da olsa karşılamak istemektedir.

“Tom Baba’nın Tombalası” kitabındaki “Anmalık” öyküsünde, Türkiye’yi ziyarete gelen iki yabancı turistin başına gelenleri anlatmaları konu olarak alınmıştır. Bay ve bayan turistler İstanbul’da sokakta yürürken biri kız, diğeri erkek iki çocuk önlerine dikilir. Turistler çocukların ne istediklerini anlamazlar. Çocuklar, bacaklarına yapışıp ayaklarını çekiştirmeye başlarlar. Çocukların ikisi de boyacıdır. Turistlerin ayakkabılarını boyamak isterler. Ayakkabıları bezden olmasına rağmen, çocukların ısrarından kurtulmak için ayakkabılarını boyatırlar. Çocuklar paralarını alıp başka bir çiftin önüne dikilirler.

“Hükümet Çiftetellisi” kitabında yer alan “Tez Gel Dayıoğlu” öyküsünde, çocuklarını bir kazanç kapısı olarak gören köyden kente göçmüş bir aile anlatılır. On iki sene önce köyünden İzmir’e göç eden Recep yaşamanın yolunu bulmuştur. Bütün erkek çocuklarını çalıştırmaktadır. Çocukların üçü tartıcı, üçü boyacı, ikisi cam silici, biri araba yıkamacı olmuştur. Çocukların hiçbiri okula gitmemekte, hepsi bütün gün

çalışmaktadır. Tartıcı olanlar göstermelik olarak kollarının altına kitap ve defter alırlar. İnsanlar biraz daha fazla para versinler diye bunu yapmaktadırlar. Recep, çok iyi yaşadığını, çocukların çok iyi çalıştığını köye amcaoğlu Irıza'ya yazar. Sende de dokuz çocuk var, gel burada krallar gibi yaşarsın der. Çocukların hepsi birer kazanç kapısı olarak görülür. Çocukların hiçbirinin eğitimi yoktur. Babalarının belirlediği miktarda parayı toplayanlar eve gelip, ödül olarak oyun oynarlar.

Aynı kitapta bulunan “Küçük Hafız” öyküsünde de, okul masraflarını çıkarmak için, mezarlıkta hafızlık yapan küçük bir çocuk anlatılmaktadır. Bu işi yapmaya karar verdiğinde, evden kuramı alasıya kadar çocuk uğraşır. Çalıştığını ailesinden gizlemek istediği için zor durumlara düşer.

“Al Yanaklı Hasan” kitabındaki aynı isimli öyküde, küçük yaşta bir sanat öğrensin diye çalıştırılan bir çocuk yer alır. Hasan, köyünde babası, annesi ve hayvanlarıyla yaşamaktadır. Köyde ilkokula da başlamıştır. Ama babası, Hasan'ı sanat öğrensin, iş sahibi olsun diye, okuldan alıp şehre getirir. Şehirde, sanayide bir tamircinin yanına çırak olarak bırakır. Hasan, çok çalışkan, azimli bir çocuktur. Çalıştığı araba tamircisinin dükkânında yatıp kalkar. Sonra, kendisi gibi çalışan dört çırak çocukla bir göz odaya yerleşir. Soğuk ve açlık Hasan'ı günden güne zayıflatır, en sonunda da hastalanır. Babası gelip onu köye geri götürür; ama Hasan, iyileştiği zaman yine çalışmak için tamirhaneye geri gelecektir.

Aynı kitapta bulunan “Gümüş Kupa” öyküsünün kahramanı küçük bir çocuktur. Fakir bir ailenin çocuğu olduğundan, tatillerde okul parası ve harçlık kazanmak için çalışmaktadır. Çocuk, piknik alanlarında, şenlik alanlarında su satmaktadır. Kendisi gibi birçok çocuk, elinde su testisi ve bir tas, su satmaktadır. Çocuk, kendi tası güzel olmadığı için, diğer arkadaşlarından daha az su sattığını fark eder. Evde annesinin gümüş bir kupası vardır. O kupayla daha çok para kazanacağını düşünür. Gümüş kupa, annesine anneannesinden kalan tek hatıradır. Kırmamak şartıyla kupayı oğluna verir. Gerçekten de çocuk, gümüş kupayla her zamankinden daha çok su satar. Cepleri parayla dolar. Yedinci kez testisini doldurduğunda, kazandığı paralarla babasının belki de et alacağını ve o eti yediğini hayal etmeye başlar. Bu hayaller

arasında ayağı takılır ve düşer. Testisi de kupası da kırılır. Annesine ne diyeceğini bilemez. Bardak satılan bütün dükkânları dolaşır; ama kupanın aynısından bulamaz. Eve gidip annesini kupanın kırıldığını söylediğinde, annesi hiçbir şey demez, sadece oğluna bakıp ağlar.

“Al Yanaklı Hasan” kitabında bulunan “Sarı Kafalı Çocuk” öyküsü bir gözlemcinin ağzından anlatılmaktadır. Adam bir otobüstedir, gecenin üçünde otobüs bir mola verir. Herkse arabadan inip, lokantaya girer. Hava çok soğuktur. Adam, paltosuna sarılıp çayını arabada içmeye karar verir. O sırada sarı kafalı küçük bir çocuk görür. Çocuk elinde fırça ve hortum, kocaman otobüsü yıkamaya başlar. Adam o manzara karşısında çocukla ilgili düşüncelere dalar. Dışarı çok soğuktur, ama çocuğun üzerinde incecik kıyafetler vardır ve su her tarafını ıslatmıştır. Adam çocuğu izlemeyi sürdürür. Çocuk arabayı yıkamayı bitirmiştir. Şoförü bekler. Şoför kızgın bir şekilde gelir, lokantanın sahibiyle kavga etmektedir. Bir daha burada durmayacağını söyler. Adamlar konuşurken, çocuk yaklaşır parasını ister. Şoför duymaz ve arabaya biner. Motoru çalıştırır ve gider. Adamın kulaklarında çocuğun ses kalmıştır: “Emmi, emmi, param emmi!”

“Bulutlara Simit Satan Çocuk” kitabında yer alan aynı isimli öyküde Hasan, sekiz çocuklu fakir bir ailenin oğludur. Sekiz çocuk, günde sekiz ekmek yediği için büyük çocuklar çalışmak zorundadır. Hasan’ın Ali ve Ramazan ağabeyleri de çalışmaktadır. Ali ayakkabı boyacılığı, Ramazan pazarda hamallık yapmaktadır. Hasan, ilkokuldadır ve öğlencidir. Sabahları erkenden kalkıp simit fırınına gider. Geç giderse simit kalmayacağını bilir. Simitleri alır, sokak sokak dolaşır onları satar. Bazen canı o simitlerden yemeyi o kadar çok ister ki... Ama bir tane bile yemez. Onların eve gidecek para olduğunu, kardeşlerinin hakkı olduğunu düşünür. Bir de belediye görevlilerinden kaçmak zorundadır. Onlardan kaçsa kaçsa o kadar hızlı koşmayı öğrenmiştir ki, rüyasında kaçarken uçtuğunu ve bulutlara simit sattığını görür.

“Okula Giden Robot” kitabında bulunan “Kekik Kokusu” öyküsünde, okuldan alınıp meslek öğrensin diye bir tamircinin yanına çırak verilen İlyas anlatılır. İlyas,

ilkokulu bitirince öğretmeninin ısrarlarına rağmen, ortaokula gitmez. Babası göndermez. Babası kendisini kasabada bir otomobil tamircisinin yanına çırak olarak verir. İlyas'ın kısa sürede meslek sahibi olmasını ister. İlyas, ilk başlarda işinden memnundur, büyük bir hevesle bütün araç ve gereçleri öğrenir. Ama kış gelince, tamirhanede yattığı için çok üşür. Gece yatarken hiç ısınmaz. Evde annesinin, anneannesinin kaydattığı kekik çayını, tarhana çorbasını özler. Gece boyunca annesinin kendisini nasıl yıkadığını, nasıl ısındığını hatırlar. Sonra sabah olunca yine benzin ve yağ kokularının arasında uyanır.

“Hokus Pokus” kitabındaki “Küçük Sinema” öyküsünün kahramanı olan küçük çocuk, arkadaşı Kemal ile birlikte evlerinin kömürlüğüne küçük bir sinema yaparlar. Çocuk, sinema makineleri üzerine merak salan Sadi Ağabey’inden kendisine küçük bir makine yapmasını ister. Sadi Ağabey’i elle çevrilerek çalıştırılan makineyi yapar ve çocuğa verir. Bir bisiklet yardımıyla dinamoyu çalıştırıp, el feneriyle de sinemanın ışığını yaparlar. Bayramda dört gün boyunca sinemaları açık olacaktır. Defter yapraklarından yaptıkları sinema biletlerini beş kuruştan satarlar. İki arkadaş, bisikletin tekerleğini ve makinenin kolunu çevirerek dört gün boyunca çocuklara sinema izletirler. Miki fare ve Lorel ile Hardi’den oluşan on dakikalık bir film bu. Kazandıkları parayı paylaşırlar ve her birine on altı lira düşer. Çocuk, bu parayla mahalleden bir arkadaşının bisikletini alır. Hep o bisikletin hayalini kurmuştur. Fakir olduklarından, o bisikleti almak için çalışması gerekmiştir. Bozuk bisikletin her yerini tamir ettirir, bisiklet yeni gibi olur. Bisikletini çok sever; ama annesi hastalanınca onu satmak zorunda kalır. Çünkü evdeki tek lüks odur. Bitpazarında sekiz liraya satar bisikletini. Kendi ihtiyaçlarını karşılamak, ailesine yardım etmek için çalışan çocuklar Muzaffer İzgü’nün öykülerinde sıkça karşılaşılan karakterlerdir.

3.5.6. Çocuk ve Yoksulluk

Muzaffer İzgü, çok yoksul bir ailenin çocuğu olarak yaşamış, portakal sandıklarından yapılmış bir evde doğup, büyümüştür. Çocukluk hayatı boyunca çok sıkıntılar çekmiştir. Öykülerinde de kendi yaşadığı ve çok iyi bildiği fakirliği anlatmıştır. Ekonomik sıkıntılar çeken, zorda olan bu insanları anlatırken de çocukları bu kesimden ayrı tutmamıştır. Nerede fakir bir aile varsa hepsinin sıkıntı çeken, zor durumda olan en az bir iki çocuğu da Muzaffer İzgü'nün öykülerine girmiştir.

“Orta Direği Yıkan Ayı” kitabında bulunan “Ayakkabınâme” öyküsünün kahramanı dört çocuk babası bir memurdur. Her ay bir çocuğuna ayakkabı almak zorunda olduğu için sıkıntı çekmektedir. Ayakkabı yerine onlara et, şeker, muz almak ister; ama ayakkabısız da olmayacağını bilir. Ayakkabıları çabuk eskimesin diye, çocuklara doğru yürüme kursları bile verir. Ama bunu başaramaz ve en sonunda delirir.

“Anadolar” kitabında yer alan “Gözleri Doysun” öyküsünde, beş çocuklu fakir bir ailenin hayatı anlatılıyor. Ailenin babası çalışıyor; ama az para kazandığı için yiyecek ve içeceğe hasret yaşıyorlar. Ancak babaları çocuklarına alıp yediremediği şeyleri çarşı pazar gezdirerek, gözlerinden doysunlar diye, göstermeye çalışıyor. Yine bir gün bir markete gidip, bütün reyonları geziyorlar. Et, peynir, tatlı, balık, içecek... Bakmadıkları yer kalmıyor. Eve dönerken de yirmi ekmek alıp dönüyorlar. Eve gelmeden daha her çocuk bir ekmeği yiyip bitiriyor.

“Gecekondu” kitabında bulunan “Vicdanlı Ev sahibi” öyküsünde, üç çocuklu bir aile, iki yüz liraya kiraladıkları eski bir eve taşınırlar. Ev sahibi evde yenilik yapacağına dair söz verir. Bir zaman sonra ev sahibi, evi ikiye bölüp diğer yarısını başka bir kiracıya verir. Bizim aile kiralaları yüz liraya ineceği için sevinir ve bu durumu kabul ederler. Diğer ailenin de yedi çocuğu vardır. Daha sonra ev üçe bölünür, on çocuklu bir aile daha gelir. Ama kiracılar kiralaları düştüğü için bunu da

kabul ederler. En sonunda ev sekize bölünür, kırk altı çocuk, on altı yetişkin aynı yerde taşamaya başlarlar. Ancak ev sahibi bir gün gelir ve evi yıkıp yerine apartman yapacağını söyler. Bütün aileler farklı semtlere dağılırlar. Fakir olan ve sıkıntı çeken her ailenin çocukları vardır. Çocukların çoğu da sıkıntı sebebi olarak gösterilmektedir.

Yine aynı kitapta yer alan “Personel Kanunu” öyküsünde, Personel Kanununun çıkmasını bekleyen; ama sürekli kanunun ertelenmesine dayanamayan öykünün kahramanı kendisini asmaya karar verir. Altı çocuk babası bir insandır. Taksim Meydanı’na gidip orada kendini asmaya karar verir. Ama asıl amacı insanların dikkatini bu konuya çekmektir. İnsanların orada kendisi engelleyeceklerini düşünür; ama yanılır. İnsanlar büyük bir zevkle onun kendisini asmasını izlemeye, hatta ona yardım etmeye çalışırlar. O da büyük bir korkuyla kaçıp evine gelir, canını zor kurtarmıştır.

“Ayvayı Yedik” kitabında yer alan “Babamın Evine Giderim” öyküsünde, Naci ve Neşe ikisi de memur olarak çalışan bir çifttir. Aslı adında kreşe giden bir kızları vardır. Bir akşam haberlerde her şeye zam geldiğini ve memur maaşlarına da bir yıl boyunca hiç zam yapılmayacağını öğrenirler. Kızları iyi beslensin, kreşe eğitimi alsın diye bir çözüm yolu bulmaya çalışırlar. Sonuç olarak da Naci’nin babasının yanına taşınırlar. Bir zaman sonra Naci’nin kız kardeşi de kocası ve üç oğlu ile babasının yanına taşınır. On iki kişi birlikte yaşamaya başlarlar. Çekirdek aile modeli bu şekilde yok olup gider.

“Deliye Her Gün Bayram” kitabında bulunan “Mahmut Efendi Kuyusu” öyküsünde, Mahmut Efendi yirmi iki yıldır çalışan ufak bir memurdur. Her sene maaşına çocuk zammı alabilmek için on çocuk yapmışlardır. Ama o da geçinmelerine yetmemiştir. Her çocuğun istediği, ihtiyacı olan bir çok şey vardır. Mahmut Efendi en sonunda dayanamayıp, kendisini evinin bahçesindeki kuyunun içine atar. Ama ölmez. Ancak oradan dışarı çıkmaz. İnsanlar ona sürekli yiyecek atarlar. Yıllarca o kuyunun içinde yaşar. Hayatı boyunca yiyemediği şeyleri bu

şekilde yer, çocuklarına da yedirir. Bu kuyu Mahmut Efendi kuyusu diye ün yapar. Zamanla çocukların kimisi evlenir, kimisi askere gider.

Aynı kitapta yer alan “Garibanlarda Emlak Beyannamesi Dolduracak” öyküsünün başkişisi Hüsnü Bey, beş çocuğu, eşi ve kayınvalidesiyle yaşayan bir memurdur. Evde sekiz nüfus yaşamaktadırlar. Durumları çok kötüdür. Bir evin bodrum katında, hiç güneş görmeden yaşamaktadırlar. Devlet garibanların da emlak beyannamesi dolduracağını bildirince, Hüsnü Bey vergi dairesinden beyanname formları alır. Eve gidip çocuklarıyla birlikte olmayan ama sahip olmak istedikleri, hayallerindeki evi, beyannameye yazarlar. Bir süre sonra vergi dairesinden beyanamedeki evin vergisini ödemedikleri için, vergiyi ve gecikme cezasını ödemeleri bildirilir.

“Devlet Babanın Ton Ton Çocuğu” kitabındaki “Memurun Ölümü” öyküsünün kahramanı olan memur ölür. Onu tanıyanlar bu ölümün suçlusunu aramaya başlarlar. Kimisi suçu sırtındaki yirmi beş kilo ağırlığındaki paltoda bulur, kimisi de üniversite sınavını kazanan oğlunda. Oğlu üniversite sınavını kazanınca Nuri Bey oğlunun masraflarını hesaplarken ölmüştür diye düşünürler. Kimisi bakkalı suçlar, ev sahibini, karısını, evde kalmış kızını ya da kaybettiği yüz lirayı bile suçlayanlar olur.

“Oturaklı Başkan “kitabında bulunan “Babamın Şiiri” öyküsünün baş kişisi fakir bir ailenin, ilkokul ikinci sınıf öğrencisi bir çocuktur. Bir gün babası bu fakirlik yüzünden düzeni eleştiren bir şiir yazar:

“ Buğday, başvekil olmuş çalım satıyor
Arpa vekil koltuğunda, kıl aldırıyor

...

Hele yemediğimiz sinekli pekmez,
O da pahalı gücümüz yetmez” (İzgu 1999: 9).

Şiiri okuyup kendi aralarında gülerler. Arkadaşları bu şiiri gazeteye ver diye bir öneride bulununca, yerel gazetenin birisine oğluyla şiiri gönderir. Ama oğlu şiiri verirken babasının adını da söyler ve şiirle birlikte adı da yayınlanır. Şiir yayınlanınca herkes başının belaya gireceğini başvekili buğdaya, vekilleri arpaya benzetmenin suç olduğunu söylerler. O günden sonra polislerin gelip kendisini

götüreceği günü korkuyla bekler, durur. Oğlu da babasının adını söylediği için çok pişmandır. Kendisi yüzünden babası hapse girecektir. Babasının şiiri gazetede çıkacak diye ilk başta çok sevinmiştir, bütün arkadaşlarına, öğretmenine hep şiirden bahsetmiştir. Ama babası şiir yüzünden kötü bir duruma düşünce bütün hevesi kaçmıştır. Annesi aileye katkı olsun diye, ilçenin ileri gelenlerinin evine temizliğe gitmektedir. Her gittiği yerde kocası için yardım ister. En sonunda kocası çok az bir dayakla bu işin içinden sıyrılır. Çocuk o günden sonra, yazar olmaya karar verir.

“Demokrasimiz Kaç Para Eder” kitabındaki “Yiimi Dööt” öyküsünde, anne, baba, dede ve beş çocuktan oluşan fakir bir ailenin yaşayış şekli anlatılmaktadır. Aile kalabalık olduğu için, ne yemek yetmektedir, ne de ekmek. Et yüzüne hasret yaşamaktadırlar. Bir gün dedeleri bir karar verir. Kendi etimizi kendimiz bulacağız diyerek, iki çocuğu balık yakalamaya, üç çocuğu dağa kuş vurmaya gönderir. Kendisi de oğluyla tavşan avlamaya gider. Bu şekilde yıllardır hasret oldukları ete kavuşurlar. Eskisinden daha iyi yaşadıklarını görünce evin babası işi bırakıp, hep avcılığa gider. Dedeleri de çocuklara okuyup ne olacaksınız, avukat mı, doktor mu, vali mi, siz de okulu bırakın der. Çocuklar toplayıcılık yapabilmek için okulu bırakırlar. Bir zaman sonra gecekondudan çıkıp bir mağaraya yerleşirler. Artık konuşmayı bile unuturlar, belli ihtiyaçlarını karşılayacak kadar konuşurlar. Mağara devrine geri dönmüşlerdir. Bir zaman sonra kendileri gibi başka ailelerinde mağaralarda yaşadığını görürler.

“Hırsız Köpek” kitabında bulunan “Kendine İyi Bak” öyküsünün baş kişisi Nusret, nüfus müdürlüğünde çalışan üç çocuklu bir memurdur. Geçim sıkıntısı içindedirler. Nusret, kafayı “kendine iyi bak” sözüne takmıştır. Bütün bir öykü boyunca sıkıntılarını, fakirliklerini hatırlar. Aynanın karşısına geçip bunları düşünürken bir yandan da kendisine bakmaktadır. Evlerinde makarna ve bulgurdan başka bir şey pişmemektedir. Eve bazen günde dokuz ekmek girmekte, büyük oğlu bir oturuşta bir ekmeği yemektedir. Bütün bu sıkıntıların içinde insan kendisine nasıl iyi bakabilir diye düşünür.

“Al Yanaklı Hasan” kitabında yer alan “Korkunç Daldalar” öyküsünde, fakir aile anlatılır. Muharrem, bir sahil kasabasında üç çocuğu ve karısıyla birlikte

yaşamaktadır. Balıkçılık yapmaktadır. Daha önce Duran Kaptan ile birlikte çalışırken, Altındış'ten aldığı parayla kendisine bir tekne almıştır. Ama bu borç karşılığında Altındış, Muharrem'in yakaladığı her balığı almaktadır. Altındış, zaten balık alım satımıyla uğraşan biridir. Muharrem'in borcu yıllardır bitmemiştir. Altındış, Muharrem'in bir günü bile çalışmadan, boş geçirmesine izin vermemektedir. Muharrem, yine havanın çok kötü olduğu bir zaman balığa çıkar. Karısı ve büyük oğlu deniz kıyısına gidip, onu beklerler. Fırtına yüzünden teknenin batmasından endişe ederler. En sonunda Muharrem azgın dalgalar yenilmeden geri döner. Onu geri getiren karısının ve çocuklarının gücü olur. Kocaman bir balık yakalamıştır ve o balığı biz yiyeceğiz diyerek evlerine giderler.

“Süslü Kızlar” kitabında bulunan “Nasıl Şarlo Oldum” öyküsünde Barış, anne ve babasıyla yaşayan, ilkokulu öğrencisi bir çocuktur. Barış'ın babası çalışmaktadır ama maaşı çok azdır. Öyküde babası Barış'a yeni bir bot alır, ancak bu botları çok çabuk eskitmemesi gerektiğini, bu nedenle de daha düzgün yürümesi gerektiğini söyler. Barış' a nasıl yürümesi gerektiğini de gösterir. Ayaklarının içine basarak aynı Şarlo gibi yürümektedir. Barış da botlarının hemen eskimesini istemediği için babasının dediklerini, arkadaşlarının tüm dalga geçme girişlerini umursamadan yapar. En sonunda öğretmenin babasıyla konuşması üzerine, babası yanlış yaptığını anlar ve Barış'a istediği gibi yürüyebileceğini söyler. Barış'ın aklı hala botlarındadır, ya hemen eğilirlerse der. Babası da onların çok sağlam olduğuna oğlunun inandırmaya çalışır.

“Uzay Karpuzu” kitabındaki “Yeşil Ayakkabı” öyküsünde, orta gelirli bir ailenin Yaprak adındaki kızlarına yeni bir ayakkabı almaları anlatılmaktadır. Cumartesi günü yaprak ve babası kendisine ayakkabı almaya gidecekleri için Yaprak çok heyecanlanır. Okul arkadaşı Figen'e alınan ayakkabılardan daha güzel bir ayakkabıya sahip olmak istemektedir. Babasıyla ayakkabıcılar çarşısına gittiklerinde, daha ilk gördüğü vitrindeki yeşil ayakkabıları çok beğenir. Ama çok pahalı olduğu için de babasına söyleyemez. Ondan sonra gördüğü hiçbir ayakkabıyı da beğenmez. Denediği her ayakkabı ya bol gelir, ya dar. O gün ayakkabı almadan geri dönerler. Yaprak eve dönerken hep o yeşil ayakkabıyla ilgili hayaller kurar. Eve geldiklerinde

annesi ve babası bir şeyler konuşur ve sonra Yaprak'ı tekrar ayakkabı almaya götürürler. Yaprak şaşırır. Annesi bazı şeylerden kesinti yaparak o ayakkabıyı alabileceklerini söylemiştir. Yeşil ayakkabıyı alırlar ve ayakkabı Yaprak'ın ayağına tam oturur.

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” kitabında bulunan “Sarı Zarf” öyküsünde, yaşadığı çevreye alışmış bir çocuğun babasının tayin olduğu haberi ile başlayan üzüntüleri anlatılmaktadır. Çocuğun ailesi çok fakirdir, gidecekleri yere kamyon tutacak paraları bile yoktur. En sonunda çare olarak, babasının yalnız gitmesini görürler.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Çocuk edebiyatı, çocukların okuması için yazılmış ve yayımlanmış bütün yayınları içine almaktadır. Çocuk edebiyatı, edebiyatın bütün özelliklerini içinde barındırdığı gibi, aynı zamanda çocukların özelliklerini de göz önünde bulunduran bir edebiyattır. Çocuk edebiyatında oluşturulan bir metin, çocukların algılama düzeylerine, ruh dünyalarına, ilgi alanları ve yaş durumlarına uygun olmalıdır. Bu nedenle de çocuk edebiyatı ürünlerini meydana getiren kişilerde belli özelliklerin bulunması gerekir. Yazı yazma becerisine sahip herkes, çocuk edebiyatı yazarı olamaz. Her iyi edebiyatçı, iyi bir çocuk edebiyatı yazarı da olamayabilir. İyi bir çocuk edebiyatı yazarı olabilmek için, iyi bir edebiyatçı olmanın yanında başka temel bilgilere de gereksinim vardır. İyi bir çocuk yazarı çocukları iyi tanıyan, çocukluk dönemi özelliklerini iyi bilen, eğitim ve psikoloji alanlarında bilgili olan bir insan olmalıdır.

Çocuk edebiyatı kavramının ortaya çıktığı andan günümüze kadar pek çok yazar, çocuk edebiyatı alanında ürünler ortaya koymuştur. Muzaffer İzgü de bu yazarlar arasında bulunmaktadır. Uzun yıllar yetişkinler için eserler ortaya çıkaran sanatçı, Türkiye’de çocuk edebiyatı alanındaki eksiklikten ve çocuklara duyduğu sevgiden dolayı çocuk edebiyatı alanında da eserler meydana getirmeye başlamıştır.

Muzaffer İzgü’nün yazdığı 65 öykü kitabının incelenmesi sonucunda, kitaplarda bulunan 900 öykünün içinden eğitim, çocuk, öğretmen ve öğrenci temalarının yer aldığı 232 öykü tespit edilmiştir. Bu 232 öykünün incelenmesi sonucunda eğitim ortamları, öğretmen, öğrenci ve çocuk temalarıyla ilgili vardığımız sonuçlar şunlardır:

1. Muzaffer İzgü, öykülerinde çocuklarda merak uyandıran, ilgi çeken konuları ele almaktadır. Çocukların ilgi alanlarına ve yaş seviyelerine göre konu seçiminde dikkatlidir. Arkadaşlık, hayvan ve doğa sevgisi, çevreye ve büyüklere saygı, temizlik, düzen, tutumluluk gibi konuları ele alarak, gülmece öğeleriyle de konuları zenginleştirmiştir.

2. Muzaffer İzgü'nün özellikle çocuklar için yazdığı öykülerinde amacı, çocuğu eğlendirmenin yanında çocuğu eğitmek ve çocuklara yararlı alışkanlıklar kazandırmaktır. Öykülerin bütününe bakıldığı zaman paylaşma, yardımlaşma, fedakârlık, üretkenliğin değeri, boşa zaman geçirmeme, emeğe saygı, güçsüzden yana olma, ülkesini sevmek, Atatürk ilkelerine sahip çıkma gibi birçok düşüncenin öykülerde yer aldığı görülür. Sanatçı bu eğitici unsurları çocuklara kazandırarak, sağlıklı kişiliklere sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

3. Muzaffer İzgü, öyküleriyle çocukları eğitmeyi amaçlamaktadır; ancak sanatçıdaki eğiticilik didaktik değildir. Eserlerindeki eğiticilik daha çok sezdirilerek, içten içe, doğal bir yolla yapılır. Çocuk, okuduğu öykünün kurgusundan, kahramanların konuşmalarından çıkarması gereken dersi kendisi çıkarır. Sanatçı, buyurgan bir tavırla çocuğu eğitmek için ısrarcı bir ifade kullanmaz.

4. Öğretmenlik yıllarında kazandığı birikim ve düşüncelerle birlikte çocuk edebiyatına yönelen yazarın, öykülerinde en çok kullandığı konulardan birisi de eğitim olmuştur. Eğitim, yazar için vazgeçilmez bir unsurdur. Bu nedenle de öykülerinde eğitim konusuna sıkça değinmiştir. Çocuk eğitimini, eğitim ortamları ve eğitim ortamlarının aksaklıklarını anlatmaktan çekinmemiştir. Hem yetişkinlere hem de çocuklara yönelik yazdığı tüm öykülerinde yazar, eğitimdeki çarpıklıkları göstermeye çalışmıştır. Bunu yaparken de hiç onaylamadığı dayak unsurunu da öykülerinde kullanmıştır. Yazar, öykülerinde eğitim konusundaki çarpıklıkları eleştirel bir dille anlatarak döneminin mevcut sistemini beğenmediğini göstermektedir. Öyküler yazıldığı dönemlerin eğitim anlayışını eleştirdiği için, o zamanlarda yaşanan pek çok eğitim sorunu öykülere girmiştir. Siyasi görüşe göre adam kayırma, öğretmen sürgünleri, maddî imkânsızlıklardan sıkıntı çeken öğretmen

ve öğrenciler, okullardaki yanlış uygulamalar, gereksiz törenler vb. sanatçının öykülerinde hep eleştiri konusu olmuştur.

5. Muzaffer İzgü, eğitimde dayacağı onaylayan ve destekleyen bir insan değildir. Ancak öykülerinin birçoğunda sert, anlayışsız, dayak yanlısı öğretmenleri de anlatır. Bu da sanatçının sistemi ve gerçekte bu şekilde davranan öğretmenleri eleştirme yollarından birisidir. Sanatçı bu şekilde davranan öğretmenlerin dikkatini çekmek ve yaptıkları davranışın yanlış olduğunu göstermek istemektedir.

6. Sanatçının eğitim ortamlarıyla ilgili eleştirdiği bir diğer nokta da eğitimdeki ezberciliktir. Okullarda bilgilerin ezbere olarak verildiği, okullarda öğrenilen bilgilerin insanı hayata hazırlamadığı, uygulamaya geçirilmeyen bilgilerin çabuk unutulduğu, üniversite ortamlarında da ezberci eğitimden araştırmacı eğitim sistemine geçilemediği eleştirilen başlıca konulardır.

7. Eğitim ortamlarının vazgeçilmez elemanlarından bir tanesi öğretmendir. Bundan dolayı eğitim ortamlarını öykülerine sıkça konu yapan yazar, öykülerinde öğretmenleri de anlatır. Kendisi de öğretmenlik mesleğinden gelen yazar, tanık olduğu ve yaşadığı olaylardan da yararlanarak öykülerinde pek çok öğretmen tipine yer verir. Öykülerde karşımıza çıkan en genel öğretmen tipi, maddî sıkıntılar çeken ve ek bir iş yapmak zorunda olan öğretmenlerdir. Bu da yazarın yine sistemi eleştirme yollarından birisidir. Maddî sıkıntılar çeken öğretmenlerden sonra ayrımcı, sert, anlayışsız, dayak yanlısı, çıkarıcı öğretmenlerde öykülerde karşımıza çıkar. Bu öğretmenlerin kimisi çalışkan tembel diye öğrenci ayrımı yapar, kimisi fakir olanlarla dalga geçer, kimisi de hiç nedensiz olarak öğrencilerini döver. Bütün bunların yanında iyi, anlayışlı, fedakâr öğretmenlerde öykülerde karşımıza çıkar. Çocukları seven, ayırım gözetmeyen, düzenli ve çalışkan öğretmenlerle yazar herkese örnek olmak ister. Kötü karakterli öğretmenlere yer vermesinin sebebi de yine okuyucusunu eğitmek ve yaptığı davranışların kötü olduğunu göstermektir.

8. Muzaffer İzgü'nün öykülerinin neredeyse hepsinde çocuk karakterler yer alır. Öykülerdeki bu çocukların hepsi aynı zamanda bir öğrencidir. Sanatçı, çocuk ve

öğrenci bütünlüğünü tüm öykülerine yansıtmıştır. Öykülerde farklı tiplerde öğrencilerle karşılaşırız. Çalışkan, düzenli öğrencilerin yanında tembel, yaramaz, kıskanç ve sorumluluktan kaçan öğrencilerde bulunur. Ancak çalışkan ve düzenli öğrenci tipi daha yaygındır. Sanatçı, okuyucularına iyi örnek olma amacını taşımaktadır. Bu amacı doğrultusunda da öykülerinde kötü çocuk karakterlere yer vermez.

9. Muzaffer İzgü'nün öykülerinde karşılaştığımız en genel konulardan bir tanesi de “oyun”dur. Oyun, çocuğun doğasında vardır ve onun için vazgeçilmezdir. Bu düşünceye inanan yazar, öykülerinde çocuğun olduğu her yere oyunu da eklemiştir. Kimi öykülerde baştan sona kadar bir oyun anlatılır. Sanatçı öykülerinde gelişen teknolojiyle birlikte yalnızlaşan insana ait oyunları değil de, eskide kalan birlik ve beraberlik gerektiren oyunları anlatır. Uzuneşek, saklambaç, yakar top, evcilik, hırsız-polis oyunu bunlardan bazılarıdır. Oyunlarla birlikte çocuğa arkadaşlık, fedakârlık, paylaşma, yardımlaşma gibi davranışlar kazandırılmaya çalışılır.

10. Sanatçının öykülerinde karşılaştığımız en genel durumlardan birisi de çocukların yaşam mücadelesi içinde olmalarıdır. Tüm öykülerde yer alan çocuklar, fakir ve sıkıntı içinde olan ailelerin çocuklarıdır. Fakir olduklarından dolayı da hep çalışmak zorundadırlar. Öykülerde çocuklar her işi yapar. Simit, su, mısır, balon satar; tamirci çırağı, boyacı, garson olurlar. Sanatçı kendisi de çocukluk yıllarında fakirlik çektiği, aynı yaşam mücadelesini verdiği için bu insanları daha iyi tanımaktadır. Duygu ve düşüncelerinin ayrıntılarına kadar inebilmektedir. Aynı zamanda bir amacıda okuyucuya yol göstermek, örnek olmaktır. Çocuklar okudukları öykülerde kendilerinden bir şeyler bulsunlar diye onlara kendilerini anlatır. Yoksulluklarına dair bir çözüm bulmalarını ister.

11. Sanatçı eserlerinde çocuğu davranış açısından eğitmeye çalıştığı gibi, gelenek, görenek ve kültür açısından da eğitmeye çalışır. Geleneksel değerleri, adetleri ve kültürleri çocuğa vermek için çeşitli yollar bulur. Kimi öykülerinde eski bayramları, bayram âdetlerini, hamamları, komşuluk ilişkilerini anlatır. Kimilerinde de eski geleneksel yemeklerin tariflerini verir. Eskiden oynanan oyunları anlatır.

Bazen de çocuğu dil açısından eğitmeye çalışarak eskiden kullanılan, ama günümüzde unutulmaya yüz tutmuş kelimeleri öykülerine alıp, onları olayın kurgusu içinde tanımlar.

12. Muzaffer İzgü, yazarlık yaşamına ilk önce yetişkinler için gülmece türünde öykülerle başlamış ve bu alandaki çalışmalarını yıllarca sürdürdükten sonra ocuk edebiyatı alanına yönelmiştir. Ancak bu yönelişte gülmece unsurunu terk etmemiştir. ocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarını da gülmece türünde devam ettirmiştir. Sanatya göre eğiticilik önemlidir; ancak ocuk için eğlence de önemlidir. Bu nedenle sanatçının eserlerinin hepsinde gülmece ve eğiticilik i içedir.

4.2. neriler

Muzaffer İzgü, yk türünden, başka roman ve sahne oyunları türünde de birçok esere sahiptir. Bundan sonraki çalışmalarda, yazarın roman ve oyun türünde yazdığı eserlerindeki eğitim ve ocuk unsurlarının tespit edilmesi, yazarın eğitim ve ocuk konusundaki düşüncelerinin farklı türlerdeki eserlerine nasıl yansadığının belirlenmesinde faydalı olacaktır. Böylece türler arasında, eğitim ve ocuk kavramlarına bakışta bir tutarlılık olup olmadığı karşılaştırılabilir. Aynı zamanda yazarın gençlik romanlarının incelenmesi ve yazarın gençliğe, gençliğin eğitimine bakış açısının da belirlenmesi faydalı olacaktır.

Yazarın özellikle çocuklar için kaleme aldığı son dönem eserleri, çocuklara paylaşma, yardımlaşma, birlik ve beraberlik içinde olma, ülkesini sevme, temiz olma doğayı ve hayvanları koruma gibi birçok yararlı alışkanlıklar kazandırmada ve okuma alışkanlık ve zevklerini geliştirmede faydalı olacaktır. Didaktik olma kaygısı taşımadan, sezdirerek çocuğa yararlı alışkanlıklar kazandırmaya çalışan yazarın eserleri edebi ifadeler açısından da zengindir. Özellikle ilköğretim çağlarında 7- 12 yaş dönemindeki çocukların zevkle okuyacağı öyküleri mevcuttur. Yazarın zellikle Anneannem Serisi kitaplarının hepsi paylaşma, yardımlaşma, retkenliliğin değeri,

hayvan sevgisi, güçsüzden yana olma değerlerinin kazandırılmasında çocuklara okutulabilecek öykülerin başında gelmektedir. Konuşan Kedi ve Dondurmalı Kadayıf kitaplarıyla çalışkanlığın önemi ve sorumluluk sahibi olma, Yedi Renkli Saat ve Bulutlara Simit Satan Çocuk kitaplarıyla elindekilerin değerini bilme ve koruma, Okula Giden Robot kitabıyla tembelliğin zararları, Kahkahacı Sınıf kitabıyla birlik ve beraberliğin önemi, açık ve anlaşılır bir dille anlatılmaktadır. İlköğretim çağındaki çocukların kazanacakları birçok davranış, Muzaffer İzgü'nün 7-12 yaş grubu için yazdığı öykülerinde mevcuttur.

KAYNAKÇA

- BEZİRCİ, A. ve N. GÖKER
 1993 **Türk Dili ve Edebiyatı-1.**
 İstanbul: Gendaş Yayınları
- BİLGEGİL, Kaya
 1977 **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**
 İstanbul: Dergâh Yayınları
- ÇETİŞLİ, İsmail
 2001 **Batı Edebiyatında Edebî Akımlar.**
 Ankara: Akçağ Yayınları
- DEMİR, Fatma
 2005 **Muzaffer İzgü Röportajı**
- FİDAN, N. ve M. ERDEN
 1993 **Eğitime Giriş.**
 Ankara: Meteksan A.Ş.
- GEÇGEL, Hulusi
 2002 **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı.**
 Ankara: Anı Yayıncılık
- GÜLERYÜZ, Hasan
 2002 **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı.**
 Ankara: Pagem Yayıncılık
- İZGÜ, Muzaffer
 1999 **Oturaklı Başkan.**
 Ankara: Bilgi Yayınevi
- 2000a **Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?**
 Ankara: Bilgi Yay.
- 2000b **Lüp Lüp Makinesi.**
 Ankara: Bilgi Yay.
- 2000c **Herkese Bir Yastık.**
 Ankara: Bilgi Yay.
- 2001 **Anadolar.**
 Ankara: Bilgi Yay.

- 2002a **Yaşasın Kanal Anneanne.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2002b **Donumdaki Para.**
Ankara: Bilgi yay.
- 2002c **Kardelen.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2002d **Nasıl Baba Oldum?**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2002e **Soyma Beni Utanırım.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2003a **Anneannem Hayvanlar Arasında.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2003b **Anneannemin Konuk Kedisi.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2003c **Anneannem Sihirbaz**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004a **Zıkkımın Kökü.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004b **Anneannem Süsleniyor.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004c **Anneannemin Bebeği.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004d **Anneannem Dans Kraliçesi.**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004e **Anne Dersim Bitmedi**
Ankara: Bilgi Yay.
- 2004f **Bir Mayıs Polis Bayramı**
Ankara: Bilgi Yay.

KABAKLI, Ahmet

1983 **Çocuk Edebiyatı.**
İstanbul: Türk Ed. Yay.

KIBRISLI, İbrahim

2000 **Uygulamalı Çocuk Edebiyatı**
Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi

MERİÇ, Cemil

1986 **Çocuk Edebiyatı.**
İstanbul: Kültürden İrfana, İnsan Yay.

OĞUZKAN, A. Ferhan.

1984 **Çocuk Edebiyatı.**
Ankara: Anı Yayıncılık

ŞİRİN, Mustafa Ruhi

1987 **“Çocuklar İçin Edebiyat”**
İstanbul: Çocuk Edebiyatı Yıllığı, Gökyüzü Yayınları

TEMİZYÜREK, Fahri

2003 **“Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi”**
Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçe'nin Öğretimi Özel
Sayısı13:161

TDK

1998 **Türkçe Sözlük**
Ankara: TED Yayınları.

TURAL, Sadık Kemal

1993 **Edebiyat Bilimine Katkıları.**
Ankara: Ecdâd Yayınları

UYGUNER, Muzaffer

1994 **Muzaffer İzgü'nün Yaşamı Sanatı Yapıtlarından Seçmeler.**
Ankara: Bilgi Yayınevi

YALÇIN, A. ve G. AYTAŞ

1985 **Çocuk Edebiyatı.**
Ankara: Akçağ Yayınları

EKLER

Muzaffer İzgü ile 26.01.2005 tarihinde İzmir’de tezi hazırlama sırasında çocuk edebiyatı, çocuk ve eğitim konularında düşüncelerini öğrenmek amacıyla birebir yapılan röportajı Ek 1 olarak sunuyoruz.

Ek 1: Röportaj

1.Öykü yazmaya ilk Aziz Nesin çizgisinde başlamıştınız, ama daha sonra kara mizah türünü bir kenara bırakıp çocuk edebiyatına yöneldiniz. Bunun sebebi nedir?

“Şimdi Aziz Nesin’ den farklıdır benim çizğim. Aziz Nesin İstanbul’u yazmıştır. Yani Aziz Nesin’in yaptıklarına bakın, İstanbul’un dışına pek fazla çıkmaz. Şimdi Aziz Bey’in 115 kitabı vardı, benim çocuk kitaplarıyla birlikte 121 kitap. Bunlardan 70 tanesi çocuklara, diğerleri büyüklere yazılmış. O gülmece öykülerinde hep Anadolu vardır bende. Yani kasabayı yazdım, köyü yazdım. Aziz Nesin ile ikimizin arasındaki en büyük fark budur. Ben İstanbul’u sevmedim açıkça söyleyeyim, oturmam da İstanbul’da. Bana İstanbul öyküsü yaz deseler de, zaten zor yazarım. Aziz Nesin de İstanbul’u çok iyi bilen bir insan. Anadolu’yu az biliyor. Ben köyde öğretmenlik yaptım, efendim kasabada öğretmenlik yaptım. Hatta yapıtımın bir tanesi “Kaymakamın Karısıyım Kasabanın Yarısıyım”. Herhangi biri yasaklatır bunu diye biz “Kasabanın Yarısı” yaptık. Yani kasabadaki yaşam biçimi nedir? Köydeki yaşam biçimi nedir? Bu benim için çok önemli. Yine, Aziz Nesin’den ayrıldığım nokta, Doğu ve Güney Doğu Anadolu benim yapıtlarımda çoktur. Hatta kitabımın bir tanesinin adı da “Halo Dayı”dır. Dayı dayı anlamına gelen Kürtçe bir sözcüktür Halo. O yönden de Aziz Nesin’den ayrılıyorum. Şey yönüne gelince, gerçi duruluk aynıdır ikimizin de dili. Bir de Aziz Nesin her paragrafında, hatta bazen her satırında güldürmeye çalışır. Ben öykünün bütünü güldürsün diye çalışırım. Yani bende öykü bittikten sonra basarsınız kahkahayı, ama baya da kötü bir kahkahadır o. Aziz Nesin ile aramızdaki fark hemen hemen budur. Ama belki konu dersenez, aynı ülkenin insanıyız. O da görüyor, Aziz Bey de görüyor o konuları; ben de görüyorum. Son zaman hatta Aziz Nesin şey de dedi: “ İşte, benden için beni taklit etti, bilmem ne dedi” Ölmeden önce çatıştık da... Milliyet gazetesinden de geldiler şey dedim: “Yaşlanınca insanın beyni sulanıyor, galiba aziz Bey’in beyni sulandı.” dedim. Böyle

bir çatışmamız da olmuştu. Aziz Bey çok büyük bir ustadır, ama ikinci bir gülmececinin falan çıktığını istemez. Rıfat Ilgaz ile de küs öldü, benimle de küs öldü. Ama büyük ustanın önünde saygıyla eğiliyorum, o ayrı bir şey.

2.Benim merak ettiğim nokta, ilk başta öyküleriniz kara mizah tarzında gidiyordu. Sonradan çocuk edebiyatına neden yöneldiniz?

Şimdi çocuk edebiyatı da... büyüklere de yazıyorum, yazmıyorum değilim. Hala yazıyorum. Yeni Asır'da da yazıyordum. Bırakalı iki yıl oldu. Her hafta orda bir öykü yazıyordum. Sonradan bıraktım, kendim bıraktım. Yani biraz dinleneyim dedim, tekrar yazmaya başlarım büyüklere.

Şimdi, öğretmenlik yıllarımda şunu iyice düşünmeye başladım, ilkokulu öğretmenliği yıllarımda da, **“çocuk okuru olmayan bir toplumun, büyük okuru olmaz.”** Siz istediğiniz denli büyüklere yazın. Çocuğu okutup, yetiştireceksiniz ki, ilerde Kafka'yı, Muzaffer İzgü'yü, Aziz Nesin'i, bilmem kimi, Shiller'i, şunu, bunu okusun. Eğer çocukken okur yetiştirmezseniz... e okuru da kim yetiştirecek; çocuk yazarı. Benim de bu işte yeteneğim varsa, bilgilerim yeterliyse, öğretmenliğin verdiği deneyimler varsa, bu benim için çok önemli. Ve ben yazarım. Ve yazdım. O günden sonra yazmaya başladım. Bir de, yani masallarımız haricinde, çocuk romanlarına ve öykülerine gülmeceyi ilk katan benim. Bütün yapıtlarımda gülmece vardır. Hele on beş dizilik bir anneanne dizisi, on dizilik bir Ökkeş dizisi tamamen gülmedir. Ama burada da öyle şey bir gülme değil. Onu da şöyle anlatayım, öğretmenliğimde çocuğun bir tanesi, bir kız çocuğu diğer bir kız çocuğuna bir kitap veriyor; “Al bak oku bunu, öyle bir ağladım, öyle bir ağladım ki okuyunca” diyor. Tüylerim diken diken olduydu benim. Ya bu çocuğun ilerde bu ülkede zaten anası ağlayacak. Yani o yaşta, çocuğu ağlatmanın hiçbir anlamı yok. Çok yanlış bir şey dedim bu. Ve bir yazar vardı, adını da söyleyeyim yani; Kemalettin Tuğcu. İnkâr etmiyorum Kemalettin Tuğcu'yu da. Ama insanları ağlatıyordu. Ağlatmak çok kolaydır çocuğu, hemen ağlatırsınız. Ama güldürmek çok zordur, onu söyleyeyim. Çocuğu kolay kolay güldüremezsiniz. Neden güldüremezsiniz? Komik yazar der size sonra. Ne komik bir yazar bu der. Gülmez. Gülmez. Çocuğu güldürmek çok önemli. Ben onu başardım. Ve çocuk Muzaffer İzgü'nün kitabına el atımıydı, güleceğini ve

düşüneceğini çok iyi biliyor. Hiçbir yapıtımda ben didaktik değilim bir kere. Hiç sevmem.

3. Evet. Bu soruyu size soracaktım zaten. Didaktik olma bir kaygınız ve amacınız var mı?

Ne ders çıkaralım? Ne dersi! Öğretmen ders verir, anne, baba ders verir, çevre ders verir. Bir de yazar mı ders verecek, hayır. Ama yazar öyle bir ders verir ki, çocuk öykünün bütünlüğünden, yani o iki kişinin konuşmalarından o dersi çıkarır kendi kendine. Yani hiçbir zaman çocuğun ben tepesine vurmam, ne öğreneceksin diye. Türkiye'nin en çok okunan çocuk yazarıyım ben. Neden budur bence. Kültürlü olduğum ve bir de çocuğa ders vermediğim için. Ama bütün öğretmenler, benim kitaplarımı verirken, Şunu, şunu şu dersleri sizden aldılar efendim, sağ olun derler bana. Nedir o dersler: Paylaşma, efendim güçsüzden yana olma, ülkesini sevmek, Atatürk ilkelerine sahip çıkma, üretme, emeğe saygı duyma. Bunların hepsini ben anlatırım yapıtlarımda. Hiçbir zaman çocuğa böyle bana bir meyve suyu demem. Anneanne bir güzel vişneyi ezer, bilmem ne yapar, çocuğun önüne koyar. En doğal şeydir. Yani yemek tarifleri bile yaparım ben o kitaplarda. Nedir bu, benim kültürüm. Ne oluyor kültür, bu işte Avrupa Birliği, küreselleşme gidiyor; benim kültürüm gidiyor, rahat gidiyor. Bulgur pilavım gidiyor, reyhanım gidiyor, bilmem neyim gidiyor. Ben bunları mahsus yazıyorum. Kim verecek bu kültürü? Yazar vermeyecek de kim verecek? Çocuğa kim aşılacak bunu? Elbet de yazar. Onun için sözcüklerimizin de gitmesini istemiyorum, ... Kültüre gelince ben milliyetçiyim ben bakın, açık söyleyeyim onu. Kendi kültürümü yaşatmam gerek.

4. Peki, çocuklar hakkındaki genel düşüncenizi alabilir miyim? Sizce çocuk kimdir, nedir?

Çocuk her şeyden önce büyümekte olan bir varlıktır bence. Bir kere şunu da söyleyeyim hemen, “çocuk edebiyatı var mı yok mu” derler.

5. Evet bunun tartışması çocuklara yönelik edebiyat ortaya çıktığından beri sürmektedir. Sizce çocuk edebiyatı var mıdır?

Çocuk varsa, çocuk edebiyatı da vardır. Nasıl aynı ilacı çocuğa verebiliyor musunuz aynı dozda? Çocuğun ilacı varsa, çocuk doktoru varsa, efendim çocuk

giysicisi varsa elbette çocuğunda yazarı olacak. Çocuğa yazarken de, nasıl bir doktor efendim “af edersiniz yanlış tanı koymuşum, hastanız öldü” diyemezse; bir eczacı “af edersiniz yanlış ilaç vermişim, hastanız ilaçtan zehirlendi” diyemezse, çocuk yazarının da af edersiniz deme yetkisi yoktur. Hiçbir zaman. Ben büyüklere yazarken, omzumda büyük bir yük olduğunu sanmıyorum. Ama çocuklara yazarken çok büyük bir yük var benim sırtımda. Çünkü belki bir tiyatrodan yanlış yaptığınız bir şeyi, yarın akşam değiştirebilirsiniz. Çocuk yapıtında değiştiremezsiniz. Dersiniz ki ikinci baskıda değiştiririm. O beş bin baskı ne olacak o zaman. Gitti. O beş bin baskı demek, üçer kişiden okusa on beş bin çocuk; eğer bir kaçı da kitapevine gitmişse, yirmi bin çocuğu yanlış yönlendirir, zehirlemiş olursunuz, açık söyleyeyim yani. Onun için çocuk yazarının çok dikkat etmesi gerekir. Yeni yeni yayınevleri türedi. Yeni yeni yazarlar türedi. Geçen gün bir kitap okudum, çocuk kitabı. Efendim Yumurtaları olan bir kuş ölüyor, gidip kedi oturuyor yumurtaların üzerine. Ne komik şey ya rabbim! Olacak şey mi? Yani ne bileyim, başka bir şey bulunabilirdi oraya. Başka bir kuş gelip oturur yahut bir kedi gidip oturur mu? Yani kırar yumurtayı, bir güzel afiyetle yer. İşte çocuk bu, çocuk bu yanlışını bilir. Çocuk yanlışını bilir. Ve çocuğu yazdıklarınızda korkutmanın da bir anlamı yok. Bazı yazarlar korkutucu kitaplar, şeyler yazıyorlar. Çocuk bana da geliyor bazen: “Korkutan kitabınız var mı?” diyor. Hayır yavrum, hiç korkma, korkmayın, korkutmayı ben sevmiyorum, diyorum.

Çocuk, bütün içtenliğimle söylüyorum, yani büyüğün bir modeli. Ama çok değişik bir modeli. Her şeye açık, her şeyi taklit edebilen, yeri geldi mi büyük gibi düşünen, yeri geldi mi büyük gibi alay eden, küçük bir varlığımız. Eğer onu çocuk yerine koyduğunuz zaman yazarsanız, hiç yazmayın. Kendiniz gibi düşüneceksiniz, ama onun düzeyine ineceksiniz, öyle yazacaksınız. Çocuk benim için bu.

6. Ben öykülerinizdeki eğitim ve çocuk temasını çıkarmaya çalışıyorum. Öykülerinizde daha çok fakir, toplum içinde yaşam mücadelesi veren çocukları ele alıyorsunuz. Bunun sebebi nedir?

Şimdi bana Layla’yı anlat deseniz, Layla’yı bilmem. Yani sosyete’yi anlat deseniz onu da bilmem. Ama bana şimdi Bozyaka’yı anlat dersiniz, bilirim. Niye? Ben çok yoksul bir ailenin çocuğuydum. Portakal sandıklarından yapılmış bir evde doğdum,

büyüdüm. Yani aç kalmayı çok rahat yazabilirim. Şimdi nasıl oluyor açlık böyle. Renkler bile soluyor aç olduğun zaman. Bütün içtenliğimle söylüyorum, renkler tam yerine oturmuyor, renk kaybı oluyor.

Bir üşüme, bir üşüme, algılama çok zayıf zaten. Ve kendinizi rüzgârların içinde sanıyorsunuz böyle. Hiç unutmam aç bir gece yine, yatıyorum, elimde ekmek, tam yiyeceğim köpek kapıyor. Üç kez aynı rüyayı gördüm. Uyandım. Annem de üç gün gitti, ekmek buldu bize. İkinci dünya savaşı. Yok. Karaborsada her şey var, bizim bir şeyimiz yok. Verdikleri şu kadar ekmek parçası, dörtte bir ekmek. Aç kalıyorum onunla da. Annem babam kendileri şey ediyor... Savaş bitti, para yok. Babam hasta, ekmek gene yok. E ben bu insanları elbet yazacağım. Yani ben şey de büyümедim ki... Bugün Türkiye' de e şeyi düşünün, gayri safi milli hâsılada insanların paylaştığı şeyi düşünün, beş bin aile, pardon beş milyon aile. Geriye kalanların hepsi hemen hemen benim anlattığımın biraz üstünde, biraz altında. E ben çocuklara elbette bunu anlatacağım. Yani o öyküde, çocuğun, masanın üstüne efendim şey ezmeleri, ançuezler, bilmem neler, şunlar bunlar koyamam... Olmaz! Yanlış olur. Ne koyabilirim çocuğun önüne, zeytin koyarım, peynir koyarım bir de çay. Yani başka bir şey edemem, bütün evlerde öyle. Belki yumurta pazarları. Yani bunu için ben onları yazıyorum. Çocuk kendinden de bir şeyler buluyor onun içersinde. Ve belki de yoksulluğuna çözüm bulsun diye, çünkü ben çözüm buldum. Yani biraz daha durumum iyi. Bunları aşılamaya çalıştım.

Yani birazda yol göstermek amacıyla bu şekilde yazıyorsunuz.

Evet, evet, evet. Yani zengini yazsam ne olacak çocuğa yani. Yazdığınızı düşünün.

Sadece hayal olur.

Hayal tabi. Zengin sofralar, bilmem neler. Çocuk ne edinir bundan? Hiçbir şey edinmez, hiçbir şey. Okur geçer gider. Belki de annesine derki, bana da zeytin ezmesi al, ne biçim şeydir, bir yiyeyim der çocuk.

7. Öykülerinizdeki çocuk ve oyun kavramı ayrılmaz bir bütündür diyebilir miyiz? Çünkü nerde bir çocuk varsa, oyun onunla birlikte geliyor.

Tabii. Kesinlikle. Çocuk demek, oyun demektir. Bazı yazılarımda oyunda anlatırım ben. Örneğin “Yaşasın Anneanne Spor”, baştan sona bir oyundur. Çocukların oyunlarıdır. Komik bir şekilde maçlar verilmiştir, kazananın eşit, kaybedenin eşit olması gerektiği şeyleri; konu komşuyu da katarım, bakkalı katarım bir şeyin içerisine.

“Çocukların Ormanı”, oyunla çocuklar bir orman yaparlar kendilerine. “Anneannemin Erikli Bahçesi” , “Anneannemin Kuzusu”, anneanne kuzuyu alır, çocuk kuzuyla oyun oynar. Onu yetiştirmeye çalışırlar. En sonunda da yoksul oldukları için kuzu satılır. Gerçeği söylemek gerekir çocuğa. Bütün öykülerimde oyun vardır benim. Çocuğun doğası oyundur.

Yine öykülerinizden bir tanesinde, bir kız çocuğu oyun oynamak istiyor. Ancak kardeşlerine bakmak zorunda olduğu için oynayamıyor.

Evet, “Bir Oynasam, Bir oynasam” öyküsüdür o.

Ben çok etkilenmişim o öyküden. Kız aslında oyun olarak oynamak istediklerini, gerçekte yaşıyor, ama bunun farkında değil. Tek istediği oyun oynamak.

Tabii, evet öyle.

8. Öykülerinizde çocukları masum, samimi ve sıcakkanlı olarak gösteriyorsunuz. Bu çocuklar hakkındaki genel görüşlerinizin bir yansıması mıdır?

Evet, kesinlikle. Ama kötü insanlar vardır. Örneğin “Güldüren Uçurtma” diyelim. Alalım bu kitabı ele. Orada çocukların uçurtmasını, kendi bahçesine geldiği için, boyna yırtan bir insan vardır, kötü bir insan vardır. Kötü insanları daha çok büyüklerden koymaya çalışırım ben.

9. Çocuk karakterlerden kötü tipler yok mudur öykülerinizde?

Yoktur. Çocuklardan koymam. Çünkü çocuğu ben eğitmeye çalışıyorum. Kötü çocuk dersem, hım ben çocuğum kötü de olabilirim der.

Onu örnek alabilir diyorsunuz.

Tabi. Kötü de olabilirim ben diye düşünür. Hayır, kötü çocuk genelde koymamaya çalışırım.

10. Biraz önceki konuşmalarınızda da söylemiştiniz ama ben eğitim konusundaki genel düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Bir kere didaktik olmayacaksınız, onu söyleyeyim yazar olarıktan. Paylaşma, kendine güvenen, efendim başarabilen, iyi arkadaşlık kuran, ülkesini seven, doğayı seven yani ben bütün öykülerimde bunları vermeye çalışırım çocuklara. Savaş karşıtı, silahla oynamayan, silahtan nefret eden ve savaş sözcüğünü koymamaya hep çalışırım, ama son bir yapıtımda anlattım. “Anne Dersim Bitmedi” de, İkinci Dünya Savaşında kendi başımızdan geçenleri, kel bir savaşı anlattım çocuklara. Ama onu da sezdirerek çocuğa, sezdirerek... Şöyle bir şeyi, kanlı, canlı onları zaten hiç sevmiyorum çocuklara anlatmayı.

Bu eğitim hakkındaki genel görüşlerinizi mi yansıtıyor o zaman?

Tabi, tabi, tabi öyle.

11. O zaman eğitim sistemimiz hakkındaki genel düşünceleriniz nelerdir?

Şimdi bakın. Hep okuma alışkanlığı okulda... Okuma alışkanlığı okulda kazanılmaz. Okuma alışkanlığı evde kazanılır. Ancak öğretmen, eğitimin içerisinde çocuğa kitap önerebilir. Yani şu kitabı okuyun der, eder. Ben Milli Eğitim Bakanlığı'na her yıl yazarım. Hiç de beni dinlemezler. İki saat okuma dersi istiyorum ben, her yıl. Ama okuma dersinde bu çocukların matematiği zayıf, Türkçesi zayıf, Türkçe yapalım, matematik yapalım... Hayır efendim. O okuma saatinde öğretmen de okuyacak, efendim çocuklar da oturacaklar okuyacaklar. Ben öğretmenlik yıllarımda çocuklara kitap listesi çıkarırdım. Türkçe öğretmeniydim, Edebiyat öğretmeniydim. Bu kitaplardan, her arkadaş dört tanesini seçecek derdim. Ondan sonra şey edecek... İşte öğretmenim not mu vereceksiniz, sen oku derdim. Herkes seçer kitabını, çağırırım sonra; Filiz gel kızım, sen şunu seçmişsin. Şu kitapta bir yağmur sahnesi vardı, bana anlatabilir misin derim. Anlatır çocuk. Git otur on, bitti gitti. Hiçbir zaman özet çıkarttırmadım. En büyük tehlike bence çocuklara özet çıkarttırmaktır. Hayır, özet olmayacak çocuklar için. Yani ne isterim ben çocuktan: Kahramanları kimdir, sen olsan bunun sonunu nasıl bitirirdin? , bana kitabın

içerisinden dört tane diyalog yazıver, ama o diyalogu sen uydur, aynısı olmasın. Kahramanların kişiliğini, ruhsal durumunu benim için araştır. A güzelim şuna yeni bir ad bul, bu kitaba.

Daha çok çocuğun yaratıcılığını geliştirmek için yapıyorsunuz.

Kesinlikle yaratıcılığını geliştirmek için. Çünkü piyasada özet kitapları da dolu. Yani çocuk onu alır oradan, yazar, getirir. Eğitimde bu bozuk bir kere, yani yok. Bir kere yönetimler çocuğun kitap okuduğunu istemiyorlar. Kitap okursa okuma alışkanlığı kazanacak, okuma alışkanlığı kazanınca, okuyacak, büyüyecek. Okuyan insan düşünecek, düşünen insan kendini değiştirecek, kendini değiştiren insan, çevreyi değiştirmeye başlayacak. Onun için işlerine gelmiyor. Oysaki batı toplumlarında hiç böyle değil. Çocuklar çok küçük yaşlarda... ha bir de okuma alışkanlığı bence okul öncesi başlar. Hatta şunu duydum, okudum bir yerde, ninni söylenen çocukların ilerde, okuma alışkanlıklarını çok daha çabuk kazandıkları saptanmış. Okul öncesinden başlanacak. Nasıl? İşte anne, baba; bakın hiç anne demiyorum. Anne, baba çocuğa masallar anlatacak, bir şeyler anlatacak. Çocuk şöyle dört yaşlarına falan geldiğinde kitap girecek eve. Plastikten olanlara, boyamalı, bilmem neyi. Ve anne, baba okuyacak çocuğa. Anne baba da sahtekâr olacak, eline kitap alacak, okuyormuş gibi görünecek, okuma alışkanlığı yoksa. Annenin, babanın okumadığı evde çocuk kitap okumaz. Hep söylerim, sahtekâr olun bari derim, ne yapayım. Eline al okur gibi görün, televizyonu da kapatın, üç beş gün çocuk uf puf der, ama oturur okur. Ve okuma alışkanlığı birinci sınıfta başlayacak artık yavaş yavaş. Öğretmen yönlendirecek, aile yönlendirecek. Hatta evde ailede bir okuma saati olacak. Nasıl kahvaltı saati varsa, okuma saatimiz başladı, falan... Bir de zil bulacağız, uydurup bir şey. Haydi, herkes koşacak, kitabını açacak, edecek. Bunları ben değil, okullar yönlendirecek. Bizde tam tersi, çocuklara kitap okutmazlar, dersine çalış, test çöz. Zaten o testler çocukların canını okuyor. Sınavlara hazırlanma. Aslında biz bunları mahsus koymuşuz ki çocuk okumasın diye. Yani batıda da çocuğun testi var, bilmem nesi var. Ama okuyor, çocuk okuyor. Bana kalırsa eğitimin, öğretimin okuma alışkanlığı konusunda şu kadar bir şeyi yok. Hayatımda ilk kez bu yıl Milli Eğitim Bakanlığı benden kitap istedi. Basacaklarmış. Çocuk kitabı istediler benden. Kaç bin basacaklar bilmiyorum. Şimdi sırf onun için,

çocukların eline bir Muzaffer İzgü kitabı, doğuya, bilmem nereye falan, bedava dağıtacaklar, verecekler. Ben dilerim ki bir milyon adet bassınlar da... Birkaç yazardan istemişler, biri de benim. Ve bir de bu kitabın basılmasıyla, okullara rahat girmem önemli. Beni okullara sokmuyorlar, hala sokmuyorlar. Yani okullara girmem yasak, kışlalara girmem yasak, yatakhanelere girmem yasak, yurtlara girmem yasak. Ama şimdi, utanın be derler. Muzaffer İzgü bakanlık basıyor, hem de siz şey etmiyorsunuz... Bunu saymıyorum ha... Bu kadarla olmaz! Yani bir kere aklına gelmişse, işte falanla yirmi bin kitap basılmış, hayır, bunu sürekli olması gerekiyor.

Şey de yanlış, kitap da bir metaadır. Metaa parayla alınır. Çocuk bunu da öğrenmeli. En iyi okuyucu bence, harçlığıyla kitap alan çocuktur. Ve bir de bizde bir şey var, kitaplar pahalı, kitaplar pahalı. Halkımız, rujunu alırken, rakısını içerken, gömlek alırken muhasebeci kesilmiyor, bluz alırken. Kitaba geldi mi muhasebeci kesiliyor. Niye, pahalı bu kitap. Ne ucuz? Gidin yeyin, bir porsiyon bugün... Karnınızı doyurmak için yedi buçuk, on milyon lira vermeniz gerekli. Bir öğle yemeği için yani. E bir kitap sekiz, on milyon zaten. Bir öğle yemeği yani. Yarım kilo et parası bugün bir kitap. Hele bir çocuk kitabı daha ucuz. Ya fedakârlık et. Etini kesme çocuğun tamam, ama sigaranı kes, içkini kes, bluzunu kes; çocuğuna kitap al.

12. Öykülerinizde mevcut sistemi yeren bir anlatım içindesiniz. Bunlara sistemi beğenmediğinizin kanıtıdır diyebilir miyiz o zaman? Görüşlerinizi bu şekilde mi yansıtıyorsunuz?

Tabi, tabi.

13. Öykülerinizde daha çok, sınıf ortamlarında özellikle, ezberci bir sistemin var olduğunu, bu sistemin içinde öğrencilerin hayatı ve hayatta gerekli olan asıl şeyleri öğrenemediğini vurguluyorsunuz. Hatta “Fiş Şakir” öyküsü buna bir örnektir.

Evet. Öğretmen bütün konuları bilir, anlatır ama fişi bağlayamaz.

14. Bütün bu anlatımlar öğretmenlik yıllarından kalan izlenimleriniz mi?

Kesinlikle, tabi. Öğretmenlik yıllarından kalan izlenimlerimi de yansıtıyor, Tanıştığım öğretmen arkadaşlarımdan da anlatıyorum... Yani Türkçe öğretmenin

kitap okumadığımı, çok yerde kitap okumadığımı gördüm... Bence Türkçe öğretmeni herkesten çok kitap okumalı. Çok kültürlü olmalı. Bakın benim bir kızım Sosyolog, bir kızım Psikolog. Kazandıklarında bu üniversiteyi çok sevindim. Ben psikoloji, pedagoji okudum, ama bütün içimde kalmıştı bir psikolojiyi bitirmek, bir sosyolojiyi bitirmek. Yazar olan insanın felsefeyi, psikolojiyi, sosyolojiyi çok iyi bilmesi gerekir. Dört yılda ben kızlarımla birlikte mezun oldum. Diplomam yok, ama bütün kitaplarını okudum, onlarla tartıştım. Gidip hocalarına sordular, geri eve geldiler, tartıştık. Benim sorum yine hocalarına gitti, o sorunun yanıtı geldi. Ben rahat kendimi bir psikoloji mezunu, bir sosyoloji mezunu sayıyorum. Halkı iyi anlıyorum o zaman. Halkın ruhsal yapısını da psikolojiyle çok iyi anlıyorum. Bu benim yazılarıma öyle bir güç kattı ki, yani çok rahat ben toplumu tanıyorum. Avucumun içinde bu toplu benim. Her şeyiyle ben bu toplumu tanıyorum. Onun içinde öğretmenlerin çok, bilhassa Türkçe öğretmenlerinin çok bilgili ve kültürlü olmaları gerekiyor. Bir danışman olmaları gerekiyor. Hepsinin birer rehber olması bence gerekiyor. Ben bu işi matematik öğretmenlerine demiyorum, bütün öğretmenlerin aslında olması gerek. Ama Türkçe öğretmenlerinin her şeyden önce olması gerek. Okumayı sevdirecek tek insan, bakın sevdirecek diyorum, Türkçe öğretmenidir. Hiçbir zaman okuma yeri de değildir okullar, bakın onu da söylüyorum. Haftada iki saat dedim bakın, iki saatle okuyucu olmaz ki insan. Gelip evde devam edecek. Okuma alışkanlığı evde kazanılır. Öğretmen yol gösterir sadece.

15. Öykülerinizin çoğunda öğretmenleri maddî sıkıntılar içinde anlatıyorsunuz. Bu sizin sistemi eleştirme yollarınızdan biri mi yoksa genel görüşünüzü mü yansıtıyor bu durum?

Tabi, işte öğretmen filmi Kemal Sunal'ın oynadığı, ben yazdım onu. İzlediniz mi?

Evet, İzledim.

Onu da ben yazdım. Kemal Sunal ile yemek yiyorduk bir gün. Öğretmenler çok sıkıntı çekiyor Kemal, ben sana bir öykü yazsam dedim. On beş sayfalık bir öykü yazdım. Onu işte senaryo haline getirdiler. Film oldu, Çok da güzel bir film oldu. Eğitimi üstüne sırtlamış almış, götürmüş bir insanın ekmek kavgasına düşmesi kadar, eğitimde bir terslik düşünemiyorum ben.

Hep ikinci bir iş yapan öğretmenler var öykülerinizde.

Evet. Hep ikinci iş yaparlar. Hatta “Yumurtadan Çıkan Öğretmen”i okuduysanız, Almanya’da da onu çevirdiler. Gittik biz işte, eşimle gittik. Türkologlarla çevirdiler. Hatta bir yerinde “gazi” sözcüğü geçiyordu. Otobüslerde gazilere yer veriniz yazar, gazi ne dediler, hocalar, profesör hepsi. Gazi dedim savaşa gitmiş, dönmüş, gelmiş kişidir. Aa dediler çocuğun kafası karışır, dedim siz atmış milyon insan öldürdünüz şimdi mi başladı sizin insancılığınız. O gazi orada kalacak dedim, Bizde bir unvandır o dedim. Atatürk’ümüz bile gazidir bizim dedim. Öyle anarız biz, öyle söyleriz, kültürümüzün bir parçasıdır, yoksa savaş kışkırtıcılığı falan, hiçbir şey değildir dedim. Neydi sorunuz unuttum.

Öğretmenlerin maddî sıkıntılar içinde olduklarından bahsediyorduk.

Hepsinden önemli bence, öğretmenlerin maddî sıkıntı çekmemeleri gerekiyor. Ve öğretmenin şeyi de yoktur. Okulu, sırasını mı satacak. Hangi rüşveti yiyecek, ne yapacak. Yani, öyle bir makamda değil. Benim memurum işini bilir, dedi ya Özal. Öğretmen işini bilse ne olacak.

Bir de öğretmenlik öyle bir meslek ki, okulda bırakıp gidemiyorsunuz. Sizinle birlikte eve gidiyor.

Eve gidiyor, gidiyor işler. Onun için öğretmenin, yine batıdan örnek veriyorum, batıda en yüksek maaşı şeyler alır, sakat çocuklara bakanlar. Ondan biraz daha az maaşı ana sınıfı öğretmenleri alır. Ondan sonra şeyler, lisedeki öğretmenler en az maaşı alır. İş kolaylaştıkça azalır. Biz öyle istemiyoruz yine hiç olmazsa, ama ilköğretimdeki öğretmenlerin çok dolgun maaşlarının olması gerekli.

16. Bir de, öykülerinizin çoğunda maddî sıkıntılar içinde, fedakâr bir tip olarak karşımıza çıkan öğretmen, bazı öykülerinizde ayrımcı, sert, kendi başarısızlığını öğrencilerine yansıtan biri oluyor.

Bir beden eğitimi öğretmeni vardır, bir öyküde. Alay eder çocukla da. Öyle öğretmen de çok. Yani ben bir yerden çocukları eğitirken, çocuk kitaplarımı önerecek öğretmeni de eğitmeye çalışıyorum. Yapmayın böyle diye.

17. O zaman bunun için bütün öğretmen tipleri öykülerinizde yer alıyor diyebilir miyiz?

Hemen hemen. Hepsine yer veriyorum. Ama daha çoğunluğu çocukları seven, öğrencileri seven, yardımcı öğretmenlere daha çok yer vermeye çalışıyorum.

Bunu yine örnek olması açısından mı tercih ediyorsunuz?

Kesinlikle örnek olması açısından. Çocuğa da örnek olsun, öğretmen arkadaşlara da örnek olsun.

18. Peki, sizce ideal öğretmen nasıl olmalıdır?

İdeal öğretmenin tanımı, aslında onun bir kitabı var “Mefkûreci Muallim” derler eskiden. Mefkûreci Muallim bitti. İdeal öğretmen bir kere öğrencisini kendi çocuğu gibi... Bir doktor vardı da şöyle dedi hiç unutmam, çocuğu olmayanı çocuk doktoru stajına almıyormuş. Önce çocuğun olacak diyormuş, çocuğun ne olduğunu, onun acısını, ateşlendiğinde sen düşüneceksin ki, bir baba olarak, bir anne olarak; ondan sonra çocuk doktoru olacaksın.

Öğretmenlikte de aynı. Size verilmiş bir öğrenci var, kendi çocuğunuzu nasıl yetiştirirdiniz acaba? O sınıfta sizin çocuğunuz olsa, nasıl yetiştirirdiniz? Kesinlikle öğretmenin öyle düşünmesi gerekiyor.

Ve ben şunun da karşısındayım hep: Bu maaşa bu kadar çalışılır. Hayır. Kötülüğü sen topluma yapıyorsun, çocuğa yapıyorsun. Bu maaşa bu kadar çalışılmaz. Sen gene çalışacaksın arkadaş. Ama hakkını almak için git derneklere, sendikalara, bilmem nelere üye ol. Hakkını orda ara. Bu kadar küçük çocuktan sen, hakkını çıkaramazsın.

Önce ideal öğretmen başarılı, çalışkan, öğrencisiyle arkadaş olan, ona yol gösteren, sınıftan kopup, çıkarabilen çocuğu (sık sık gözlem, gezi) , inanır mısınız bakın, sinema sanatın bir dalı. Büyük bir dalı bence. Ben öğrencilerimi sinemaya götürürdüm. Ama hayır ne yazdık oraya, kentin camilerini gezmeye gidiyoruz, kentin hükümet konağını inceleyeceğiz. Hep palavra. Alır götürürdüm ben çocukları sinemaya, ama filmi mutlaka önceden izlerdim. Film izleriz, döner geliriz. Senaryoyu baştan yazarız, sınıfta düşünebiliyor musun, senaryo yazıyoruz. Yetenekli çocuklara rol yaparız. O film bizim on beş gün konuşmamız olur. Hemen hemen benim öğrencilerimin yüzde doksanı iyi yerlerde ve çok iyi okuyucudurlar. Ve ben

sınıfta onlara hep , bir öykü okurum, kitaptan bir parça okurum. Öyle bir istek gelirdi ki onların içinden, yazma isteği. Yazın erdim. Yazarlardı, alırdım götürürdüm eve, inanır mısınız, sabahlara kadar okur, değerlendirir, çocuklara geri verirdim. Kırk o sınıf, kırk o sınıf tomarla kâğıt, ama bir bir ilgilenirdim çocuklarla. Ama ders zili çalar, yılın ilk dersi, çocuklar kapıda, Muzaffer İzgü öğretmen odasından çıkmış, bize mi geliyor, bize mi geliyor, hangi sınıfa girsem, büyük bir saygı ve alkış. Bu çalışkanlığımdan ileri geliyordu benim. İşimi sevmemden ileri geliyordu benim. Ben de diyebilirdim, bu maaşa bu kadar çalışılmaz diye, ama öğretmenlik öyle değil kızım.

19. Bu ideal olarak değerlendirdiğiniz kişiyi, öykülerinizden bir tanesinde görebilir miyiz?

Başka yönlerden vardır. İlla öğretmen olarak, koymadım öyle bir şey. Yoktur.

20. Peki, eğitimde dayak konusunda ne düşünüyorsunuz?

Duymak bile istemiyorum. Ne kötü bir şey.

21. Ancak öykülerinizden bazılarında, öğrencilerini döven öğretmen tipleriyle karşılaşıyoruz. Eğitimdeki çarpıklığı gösterme yollarınızdan biri midir bu?

Kesinlikle çarpıklığı gösterme yolu. Bir kere yasak.

Özellikle merak ettiğim bir öykünüz var:”Berdilek” öykünün sonunda, öğretmen öğrenciyi asmaya kalkıyor, gerçekten asmayacak değil mi?

Gerçek bir yaşamdan alınma o öykü.

Çocuk eğer kaçmasaydı, öğretmeni gerçekten onu asacak mıydı?

Hayır, canım, asmayacak ama gözdağı veriyor. O sahne bile çok çirkin. Berdilek ruhu bile duymuyor zaten, asılacak mı, ne olacak. Umurunda bile değil, asılsa ne olacak Berdilek. Öyle yoksul bir ailenin çocuğuydu, o da benim gibiydi.

Bu öyküyü siz birebir mi yaşadınız?

Evet, birebir yaşadım. Hepsi gerçek oradakilerin.”Ben Çocukken” lerin hepsi birebir yaşanmış, hiç biri öykü değil onların. Öykü diye yazdık biz onları, çocuklar şey etmesinler... Hatta “Ekmek Parası” nda kendi adımla Kemal yaptım ben. Üzülmesin çocuklar, yani bizi birebir görürse üzülür çocuk. Bu amcaymış der,

yoksul. Kemal, adım Kemal benim. Ama bunların hepsinde adım Muzaffer, tam koydum.

Eğitimdeki çarpıklığı göstermek için bunları yazıyorsunuz diyebiliriz.

Kesinlikle eğitimdeki çarpıklıklar bunlar. Daha ne çarpıklıklar, daha ne kadar çarpıklık var, bizim eğitim sistemimizde. Bir kere ezber, çocukların tek bildiği. Gözlem yok. Yani yazmak için üç şey çok önemli, Çocukta o üç şey olmadan yazamaz. Bir; çocuğun çok kitap okuması lazım, iki; çok iyi bir gözlem yapacak. Geçen gün üniversiteli bir çocuk, karpuzun ağaçta yetiştiğini söylüyordu. O kafana düşer demedim ya, genç çocuk. Bir kere gözlememiş ki... Bugün size papatyanın ortası kırmızı desem inanmazsınız. Niye çünkü gözlediniz. Gözlem yapmayı öğrenciye öğreteceğiz. Bir yağmuru gözle be çocuğum. Başarılı yazarlar, iyi gözlem yaparlar. Kıra giderler, etleri yerler, yerler, top oynarlar dönerler. Ne kaldı, e et güzeldi, top oynadım, top suya kaçtı. O gördüğün şeyler çok önemli. Ben hep çıkarırdım çocukları bahçeye, okul çevresinde döndürürdüm. Hadi gelin zeytin ağacı incelemeye, en çok hangi ağaç benzer? Çocuğun bir tanesi iğde dedi, bakın, iğdeyi de görmüş. Bir çocuk iğde dedi içlerinden. Ama ben öğrettim, sonra bir gün iğde bulduk iğdeye gittik. Ben istiyorum ki sınıflarda da böyle olsun. Hatta bu gezi planı kaldırılmalı, Öğretmen özgür olmalı. Haber versin, ben getiriyorum iğde ağcına, amma deli bu öğretmen derler. Hayır, hayat bu hâlbuki yaşam bu. Çok duruyorum gözlem üzerinde. Gözlem yaptığınızda insanın ruhsal durumunu da iyi anlarsınız. Sokakta bazen bu adam peynir satıyor galiba derim, bu geçen devlet memuru... Belli. Gözlem yaptığımızda ruh yapısını da çıkarıyorsunuz. Bunları verirsek, çocuğun beyni zenginleşecek ve bir de oturup yazacak. Bana diyorlar 121 kitap, nasıl? Ya falancanın da yeteneği var, ama tembel. Ama ben öyle değilim, ben günde üç saat, dört saat uyuyan insanım. Ya okuyacağım, ya düşüneceğim, ya da hayal kuracağım yahut da oturup yazacağım. Yazar her gün yazmaz, ama her dakika hayaller içersinde, her dakika gözlem benim işim. Her an kitap benim elimden düşmez. Halkımız böyle olsa ne olur.

22. Öğretmen tipinizden bahsettik, genel bir öğrenci tipiniz var mı?

Öğrenci tipi birbirine benzer. Ben gülümseten öğrenciyi, bir kitabımın adı da "Kahkahacı Sınıf" tır, ben gülümseyen öğrenciyi severim. İnsan gülerken daha iyi düşünür, gülerken daha güzel karar verir. Güldüğünüz zaman sinir sisteminiz daha iyi çalışır. Gülen insanın yüzünde 14 kas, kızan insanın yüzünde 72 kas çalışır. Çok güldüm de yüzüm kırıştı, hayır, çok kızdın da ondan yüzün kırıştı. Yani ben gülen öğrenciler istiyorum. Gülerken düşünen, gerçekten verilen ödevi zamanında yapan, öğretmenini iyi dinleyen öğrenciler istiyorum. Çocukların soruları olmalı, zaten dinleyen insan soru sorar. Onun için soru o kadar azdır ki bizim okullarımızda. Türkçeyi çok iyi bilmesi gerekir, Türkçeyi bilmeyen matematiği de yapamaz ki.

Anlamayı gerektiriyor bir kere.

Kesinlikle. Anlamadan neyi çözebilirsiniz ki. Anlamak için de dinleyeceksiniz. Anlamak içinde, kitap okurken başka şeyler düşünmeyeceksiniz. Annem köfte mi yapıyor, ne, okuma daha iyi. Çocuğa tamamen bunu öğretmemiz gerekiyor bizim. Eline kitap aldığında her şey kafadan atılmalı. İşte, edebiyatın, sözcüklerin güzelliği, gizi orda çıkıyor ortaya. Çocuk edebiyatı seviyor. Edebiyat ne? Çok basit. Güneş doğdu, herkes der, herkes söyler. Güneş dağın arkasından ateşten bir top gibi çıktı. Bakın görsellik, sinema... Eğer çocuğun kafasında bir şeyler varsa, bu görselliğin ayırıcısına varamaz. Zaten o görselliğin, edebiyatın, sözcüklerin tadına vardığı zaman, çocuk edebiyatı seviyor demektir. Ve ben derim ki her çocuk yazarı, edebiyata sığınsın, sırtını edebiyata yaslasın, edebiyata yaslamayan yazar okunmaz, çocuğa da kötülük ediyor demektir.

1978 Dünya çocuk kitapları yılıydı. Bütün büyük yazarlara yazdırdılar. Herkes yazdı, hepsi de raflarda kaldı. Hiçbir çocuk o kitapları alıp okumadı.

Ve eskiden çocuk yazarını küçümseme durumu vardı. Çocuğa yazmak çok zor kardeşim ya. Batıda çocuk yazarlarına ilah gibi tapıyorlar, İsveç'te tanıştım bir tanesiyle de. Bir bayandı, herkesin saygı gösterdiği birisi. E bizde tabi Kemalettin Tuğcu'dan gelen bir akımla... Yeni yeni yazarlar yetişmiyor değil. Var. Ben Hüseyin Yurttaş'ı çok seviyorum, Gülten Dayıoğlu, Gülsüm Akyüz'ü seviyorum. Hamdullah Köseoğlu, bunlar iyi başarılı. Ben istiyorum ki daha çok olsun çocuk yazarları.

23. Öykülerinizdeki öğrenci tipini anlattınız ama diyebilir miyiz ki, öykülerinizde her öğrenci tipiyle karşılaşılabilir? Çalışkanlar varken bir diğer yanda da tembeller var mıdır?

Evet. Karnesini almışlardır, eve giderlerken çocuk ağlıyor, üzülüyor. Ama yaşamın içinde de var bunlar. Her öğrenci tipini yansıtırım. Kıskanç öğrenci var, tembel öğrenci var, ders dinlemeyen, öğretmene küsen, yaramazlık eden, hepsi var.

24. Çocuklara ve öğrencilere bakış açınız aynı mı? Yoksa arada bir fark var mı?

Çocuk demek aynı zamanda öğrenci de demek midir?

Hemen hemen, tabi. Yaz tatilinde de öğrencidir çocuk. Sorun, bu yıl üçe gideceğim der. Onu hiç kafasından atmıyor ki, ikiden üçe geçmiş. Arada sırada ne zaman okullar açılıyor diye de sorar. Her çocuk öğrencidir. Okulculuk bile oynarlar bakın. Her çocuk bence gerçekten öğrencidir.

25. Peki siz öykülerinizi yazarken çocukların gelişim özelliklerini göz önünde bulunduruyor musunuz?

Kesinlikle, kesinlikle. Şimdi okullara gittiğinizde sorarlar, benim sınıf ikinci sınıf, o zaman şu kitaplardan derim okusunlar. Üçten sonra korkmayın. Bütün çocuklar hemen hemen hepsini okurlar. Yalnız gençlik ayrı. Benim bir de gençlik kitaplarım var. Şimdi çocuk belli bir yaşa geldiğinde, diyelim ki ilköğretim bitti, lise başladı, o lisenin havası falan çocuğu büyütüyor. Kendi büyümese bile, kendini büyümüş kabul ediyor çocuk. Çocuk bir arayışa giriyor. O arayış içerisinde işte bazı şeyleri okuyamaz. Klasikleri okuyamaz, bilmem neleri okuyamaz. Bir ara dönem gerekli. Ben kendimi affetmiyorum, o ara dönemi ben unutmuşum. Ama hiçbir boşluk boş durmaz, doldurulur. Birileri tarafından dolduruldu. Hiç okudunuz mu bilmem, İpek Hanım'ın kitaplarından, aman ya rabbi o kadar kuru bir Türkçe. Görgü kuralları gibi kitap yazmış. Ama başka seçenek yok. O boşluk olduğu için. Ben bunun çok sonra ayırtına vardım. Şunu da söyleyeyim, bu tür kitapları okursa çocuk yine okuyucu olmaz. Onları da okur, bitirir. Neden? Bakın yine edebiyata geliyorum. Gençlik romanları ve öyküleri de mutlaka edebiyata yaslanmalı. Edebiyata yaslanmayan yapıtlar, ilerde çocukları okuyucu yapmaz, genci okuyucu yapmaz. Ben ancak üç

tane yazabildim: Kaçak Kız (Kaçak Kız yedi mi dokuz mu öyle bir baskıya geldi. Çok okunan bir kitap). İçimde Çiçekler Açınca, bir de Bütün Sabahlarım Senin Olsun. Bence gençlik çocuğun süre gelen bir devamı, aslında. O arayışı boş bırakmamak gerekiyor. Çocuğun yaşına göre uygun kitaplar olmalı.

26. Okuma eğilimlerini göz önünde bulunduruyor musunuz peki? Örneğin kızlar ev, ev işleri, duygusal türleri; erkekler macera türü şeyleri severler.

Tabi, tabi onları göz önünde tutuyorum. Metin Kaptan vardır, şimdi aklıma gelen. O maceradır. Ökkeş'e bakın, Ökkeş'te de çok maceralar vardır. Ve Ökkeş'in bilinçli olarak annesi yoktur. Annesi olmayan çocukta yaşamak zorunda ve mutlu olsun. Bilerek koymadım. Babaannesiyle birlikte yaşarlar.

Evet, bu tip örnekler çok gerçekten. Annesi, babası olmayan ya da boşanmış olan öğrencilerim var benim.

Doğru. Kuşadalı Metin Kaptan'da da anne baba ayrılmak üzere, kavgalılar, bunları veriyorum. Ama orda emeği de anlatıyorum. Bisiklet yapıyorlar, parçalar alırlar falan. VIZVIZ Bisikletimde çocuk simit satarak bisikleti alır. Siz genç yaşta kazalar görüyorsunuz. Delikanlı taklalar atıyor. Emek vermemiş de ondan. Emek verip de o arabayı alsın, daha dikkatli olur. Ben bunları vermek zorundayım. Emeğin değeri çok önemli. Üretmek çok önemli. Simit satıyor çocuk, emek; bir yandan anane üretiyor o da emek. Ananem Cankurtaran; anane mısır falan satar, yazını öyle geçirir. Yani bir yaz bir yerde kalırlar, ama anane bir çadırın içindedir, çocukta mısır satar ve geçinirler. Bir yaz tatil yaparlar. Bunu vermek zorundayım ben. İşte baba ne zaman tatile gidiyoruz, ben o oteli istemem, yok bilmem ne... Hayır, hayır. Benim yazar olarak bunları vermem gerekir.

27. Öykülerinizde yer alan eğitim görüşlerini bir eğitim felsefesine dayandırıyor musunuz?

Kendi öğretmenliğimden öğrendiğim şeylere dayandırıyorum.

28. Öykülerinizin çoğundaki gerçeklik payı nedir?

Benim öykülerimdeki gerçeklik payı... hepsi, hepsi hemen hemen gerçektir.

29. Kurmaca öyküleriniz yok mu?

Kurmaca tabi ama gerçeğe çok yakın.

O zaman gerçeği yansıtan kurmaca öyküler mi diyeceğiz?

Tabi, bir Ekmek Parası, Zıkkımın Kökü ve Ben Çocukken, bunlar kurmaca değil.

Bunların dışındakilerin hepsi kurmaca.

30. Yaşadığımız olayların hepsini öykülerinize yansıtıyorsunuz.

Kesinlikle evet

31. O zaman bunları sizin anılarınız olarak değerlendirebilir miyiz?

Anılarım olursa ben onları birebir yazmak isterim. Ondandır rahatsız olurum. Anılarım birebir olmalı. Bakın Zıkkımın Kökü, birebirdir o anılar, şeyler. Bir şey daha söyleyeyim bakın. Orhan Oğuz ile oturuyoruz, o yönetmen işte. Film çekiliyor... Yılmaz Güney benim çocukluk arkadaşım. Şimdi ağabeyim terzi kalfasıydı. Yılmaz'da Erciyes Film'de film düzeltiyor. Bende orta üçteyim galiba, ikideyim beklide. Oraya gelirdik. Üçümüz, çene çene ... Hihh dedi Orhan Oğuz, aman bunu koyalım. Deli misin ya dedim. O zaman Yılmaz Güney, Yılmaz Güney değildi; Muzaffer İzgü, Muzaffer İzgü değildi. Ne yapacaklar ne edecekler, işte, Muzaffer İzgü, Yılmaz Güneyle falan... Asla dedim. Koymayalım. Ben bunu bir yerde de yazmadım da bakın açık söyleyeyim. Hiçbir yerde yazmadım da. Bu tür şeyleri de sevmiyorum. Zaten ben neydim de işte söyledim de... Bütün yazdıklarımın gerçeğe çok yakın. Ama birebir yaşanmışlık değil.

Olabilecek şeyleri yazıyorsunuz, imkansızlıkları ve olağanüstülükleri değil.

Hayır, hiçbir zaman. Deminki örnek mesela. Yumurtanın üstüne kedinin oturması, olacak şey mi o. Yukarıda saydığım üç kitap dışında hepsi kurmaca öyküdür. Ama Gecekondu'da da Selahattin ve Mediha benim ablam ve eniştemdir. Onları karşıdan gözledim. Ama birebir değildir o da. Onların evidir, onların gecekondu yaşamıdır, ama eve iki kişi daha kattım. Yani gerçekte olmayan kişileri.

Ama şunu söylemek isterim ki, ben kendim okuduğum zaman, acaba bu gerçekten yaşanmış mı diye düşündüğüm çok oluyor.

Onu size verebilmişsem, başarılı bir yazarım demektir.

Ek 2: Muzaffer İzgü'nün Bir Fotoğrafı

